

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA
FAUNA HUNGARIAE

X. KÖTET

COLEOPTERA V., STREPSIPTERA

7. FÜZET

ORMÁNYOSBOGARAK IV.
CURCULIONIDAE IV.

(44 ábrával)

ÍRTA
DR. ENDRŐDI SEBŐ

Fauna Hung. 88.

A X. kötethez tartozó valamennyi
füzet borítólapjának beszolgáltatása ellené-
ben a kötet kemény kötéstábláját bármelyik
könyvesbolt kiadja.

Szerkesztő bizottság:

1965-ig *Dr. Boros István, Dr. Dudich Endre* (elnök), *Dr. Kotlán Sándor, Dr. Soós Lajos*
és *Dr. Székessy Vilmos* (szerkesztő)

1965-től: *Dr. Balogh János, Dr. Jermy Tobor, Dr. Kaszab Zoltán* (főszerkesztő),
Dr. Kolosváry Gábor, Dr. Kotlán Sándor (elnök) és *Dr. Steinmann Henrik*

A kézirat a szerkesztő bizottsághoz 1967. május 6-án érkezett

Lektorálta:

DR. KASZAB ZOLTÁN

Az ábrákat rajzolta:

KEVE GYULA, LEHMAYER FERENC

és a szerző

AK 518 k 6872

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója

Szerkesztésért felelős: Dr. Jolsvay Alajos — Műszaki szerkesztő: Vidosa László

Kézirat beérkezett: 1968. II. 14. — Példányszám: 1000 — Terjedelem: 11,9 (A/5) ív

68.65125 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

10. alcsalád: Ceutorrhynchinae

Írta

DR. ENDRÓDI SEBŐ

Általában kis vagy nagyon apró termetű ormányosbogarak, testhosszuk az ormányt nem számítva 1,2 és 7 mm között váltakozik. Ormányuk többnyire hosszú és vékony, többé-kevésbé erősen hajlott (pl. 12. ábra: A—B), ritkábban vastag és rövid (pl. 29. ábra: D—G). Csápáruk az ormány oldalán helyezkedik el, felülről nem látható. Csápostoruk 6 vagy 7 ízből áll, az ízek száma igen ritkán és csak rendellenesen csökken 5-re. Csápjuk általában hosszú és vékony. Szemük oldalt vagy előrenéző, kivételesen erősen felhúzódik a fejtetőre (5. ábra: H). Előtoruk igen változó alakú, csúcsa egyszerű vagy sok esetben többé-kevésbé erősen felhajlik és kettős szegélye van, a két finom él között homorú árok húzódik (3. ábra: A). Felülete egyszerűen boltozott, számos fajnál azonban a korong két oldalán egy-egy kisebb vagy nagyobb fogacska, bütyök vagy szöglet látható. Pajzsocskájuk általában rejtett, ritkán (pl. a *Baris* nem esetében) jól fejlett. Szárnyfedőjük többnyire rövid és széles, nem vagy alig hosszabb az együttes szélességüknél, néha hosszú és ritkán eléri együttes szélességük kétszeresét is. Középmellük oldalmeze mindig erősen megnyúlt, úgyhogy az az előtor hátulsó sarka és a szárnyfedők válla között felülről is jól látható (pl. 23. ábra: A). Elülső csípőik egymást megközelítik (2. ábra: D), ilyenkor az ormány nem fektethető a csípők közé (általában rövid ormányú fajok), vagy — a hosszú ormányú fajok esetében — a csípők az ormány befogadása céljából távol állnak egymástól (2. ábra: E). Lábaik rövidek, vastagok, csak ritkán hosszúak. Combjaik elülső élén és lábszáraik külső oldalán gyakran találunk kisebb-nagyobb fogat. Karmaik egyszerűek (1. ábra: B), vagy sok faj esetében belső oldalukon kis fog vagy hosszabb-rövidebb nyúlvány található (pl. 1. ábra: A), karomizük kivételesen nagyon hosszú (5. ábra: C—D). Felületüket a legtöbb esetben pikkelyek és szőrök borítják, ezek gyakran a fajra jellegzetes rajzolatot mutatnak; csak kevés fajuk felülete szőrtelen, sima.

Az alcsaládnak több mint 4000 fajt ismerjük, ezek mind az öt világrészt benépesítik. A Kárpát-medencében eddig kimutatott 221 faj közül 202 Magyarországon is előfordul. Ezek nagy része tápnövényekben nem nagyon válogatós, más fajok viszont egyetlen vagy egy-két egészen közeli rokon növényhez ragaszkodnak.

Hazánkban tápnövényeik között a lágyszárú növények uralkodnak, cserjék, fák csak ritkán találhatók közöttük (pl. a *Coeliodes* genus sok faja *Quercus*-féléken él). Néhány fajuk (*Litodactylus*, *Eubrychius*) vízinövények, mint *Potamogeton* és *Myriophyllum* szárában fejlődik, ezeket a fajokat szokatlanul erősen fejlett karomízeik védik a víz sodrása ellen. A növényi rész, amelyben a lárvák fejlődnek, fajoként változó és egyben jellegzetes a fajra. A legtöbb faj lárvái a tápnövények szárának tövi részében és gyökerében fejlődnek, és azon egyes fajok gubacsokat is okoznak (pl. *Ceutorrhynchus hirtulus* GERM., *C. pleurostigma* MARSH., *C. constrictus* MARSH., *Sirocalus quercicola* PAYK. stb.), más fajok nem okoznak gubacsokat (pl. *Baris chlorizans* GERM., *B. laticollis* MARSH., *Orobitis cyaneus* L. stb.). A virágon gyűjthető és lárvája a fiatal termésben él pl. a *Ceutorrhynchus macula-alba* HERBST és a *Mononychus punctum-album* HERBST stb. fajnak. A levelek szárában és ereiben aknázik a *Ceutorrhynchus chalybaeus* GERM. lárvája.

Minthogy a tápnövények között számos termesztett növény is szerepel, nem egy fajuk határozottan káros.

A nőtények (ormányuk rendszerint hosszabb, mint a hímeké) a növény megfelelő részén lyukat rágnak, és abba helyezik — rendszerint egyenként — petéiket. Lárváik a növény

szövegeivel táplálkozva érik el 1–3 hónap alatt teljes fejlettségüket, és ezután a legtöbb faj esetében kirágják magukat a növényből és a talajba húzódnak, ahol talajszemcsékből és váladékukból készített bábbölcsőben bebábozódnak. A gyökérben, gubacsban vagy vízi növények szárában fejlődő lárvák többnyire el sem hagyják tápnövényüket. A bábállapot általában rövid ideig tart, őszre kifejlődnek az imágók, és sok faj esetében táplálkozás („érési táplálkozás”) céljából rövid időre megjelennek a növényzeten, de nem kopulálnak. A hideg idő beálltával ismét visszahúzódnak a talajba, és tavasszal kezdik meg a faj fenntartására irányuló tevékenységüket. Olyan egyedek, amelyek a téli hideg beállta előtt nem tudtak imágóvá vagy akár bábbá átalakulni, báb, illetve lárvá alakban is áttelelhetnek.

Mindez arra enged következtetni, hogy nálunk az alcsalád legtöbb faja minden bizonynyal csak egy nemzedéket nevel évenként. Az irodalom néhány esetben két nemzedékről is tesz említést, de ezek az adatok ellenőrzésre szorulnak.

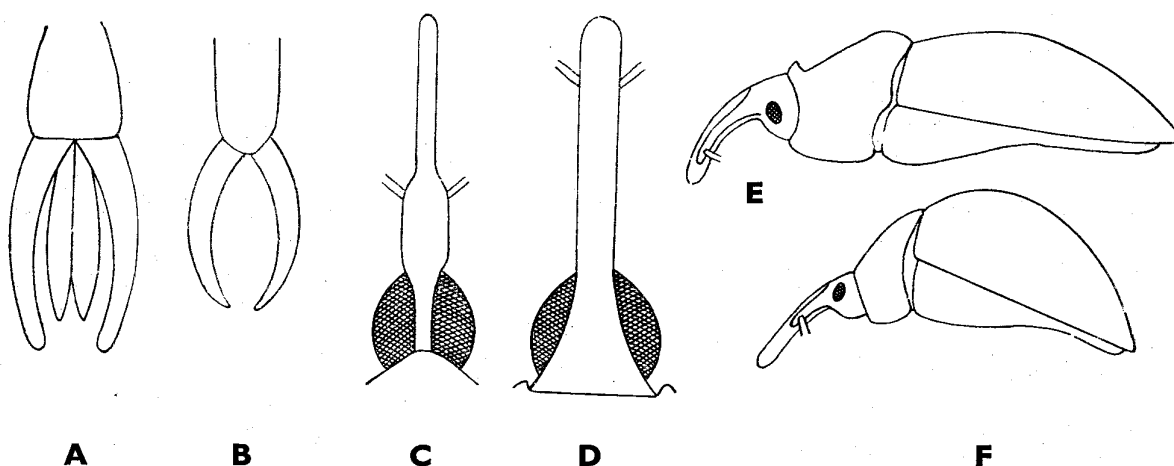
Az alcsalád legtöbb fajának gyűjtése több szakértelmet igényel, mint általában a rovargyűjtés, mert zömmel tápnövényük töve közelében, az alsó levelek alatt tartózkodnak, és így hálózás során csak ritkán érhetők el. Céltudatos gyűjtésükhöz szükséges a tápnövények ismerete és a terepen való felismerése, valamint a növény alapos és igen óvatos átvizsgálása, mert a megzavart állatok azonnal levetik magukat a talajra, ahol nagyon nehéz őket megtalálni. A pikkelyes és szőrös fajok megölését és preparálását is óvatosan kell végezni, mert a pikkelyzet nagyon könnyen megsérül, lekopik, és az ilyen példányok meghatározása sokszor lehetetlenné válik.

A n e m e k h a t á r o z ó k u l c s a

- 1 (64) Rövid, széles testalkatú fajok,* szárnyfedőik rendszerint alig hosszabbak, mint amilyen szélesek együttvéve. Előtoruk csúcsának oldalán többnyire elég erős szemkaréj van, korongjának oldalán gyakran található egy-egy szemölcs vagy bütyök („oldalbütyök”). Lábszáraik végén csak kivételesen látható apró tövis, rendszerint azonban nyoma sincs. Karmaik belső oldalán majdnem mindig van nyúlványszerű függelék (1. ábra: A). Szemeik mindig oldalt állók, a homlokon nem közelítik meg egymást.
- 2 (63) Ormányuk a csúcsig párhuzamos oldalú vagy kissé kiszélesedő (1. ábra: D). Legalább az előtor hátának tövi része egy síkban fekszik a szárnyfedő hátával (1. ábra: E). Pajzsocskájuk kicsi vagy rejtett.
- 3 (4) Hátsó pár combjuk lényegesen vastagabb, mint az elülső és a középső (1. nemzetség: *Hypurini*). — Előtoruk csúcsa erősen, élesen befűzött és csúcshegye („gallérja”) erősen felhajló (2. ábra: A), korongjának oldalán egy-egy gyenge bütyök van. Szárnyfedőik válla teljesen lekerekített, a szárnyfedők alig hosszabbak az együttes szélességüknél, csúcuk közösen lekerekített. Igen apró, kerekded fajok
1. nem: *Pseudophytobius* DESBR.
- 4 (3) Hátsó combjuk nem megvastagodott, nem lényegesen vastagabb, mint az elülső és a középső.

* Az ebbe a csoportba tartozó, de hosszabb testalkatú nemek többek között a következőkben különböznek a 64 (1) sorszám alá tartozó nemektől: a *Tapinotus* SCHÖNH. szürke szárnyfedőin széles fekete harántöv húzódik, a *Marmaropus* SCHÖNH. és *Poophagus* SCHÖNH. fajainak ormánya pedig befektethető az elülső csípők térközébe.

- 5 (10) Válluk teljesen lekerekített vagy csapott, a 8. és a 9. közterecske ugyanolyan keskeny a tövén is, mint a többi (2. ábra: B). Ritkán a 7. barázda a tövén kissé megrövidült, de itt akkor sem képződik vállbütök, a csúcs előtti bütök is hiányzik. Valamennyi közterecske keskeny és egysorosan szemölcsözött, a szemölcsökből egy-egy szőr vagy serte ered. Felületük csupasznak látszik, ritkán azonban apró pikkelyfoltok is találhatóak. A nálunk előforduló fajok csápостora 6 ízűből áll (2. nemzetség: *Scleropterini*).
- 6 (7) Elülső csípőik olyan közel állnak egymáshoz, hogy az ormányuk nyugalmi helyzetben nem fektethető közéjük (2. ábra: D). Előtoruk csonka kúp alakú, oldalbütökök nyoma nélkül, finoman pontozott, fényes, gallérja nem felhajló, nincs szemkaréja. Válluk csapott, szárnyfedők fordított tojásdadok, pajzsocskájuk körül nincs pikkelyezett folt. Közterecskéiken a szemölcsökből kiálló serteszőrök nagyon rövidek. Lábszáraik végén igen rövid tövis látható, karmaik egyszerűek [2. nem: *Brachyodontus* SCHULTZE]
- 7 (6) Elülső csípőik távol állnak egymástól, ormányuk nyugalmi helyzetben behelyezhető a csípők közé (2. ábra: E).
- 8 (9) Előtoruk a csúcsán erősen befűzött, oldalszegélyük tompán kiszögellik. Testük kissé megnyúlt tojásdad, a szárnyfedők elülső szakasza majdnem párhuzamos. A varrat mellett levő közterecskék nagyon keskenyek, simák és alacsonyabbak, mint a többiek, utóbbiak durván szemölcsözöttek. Válluk tompa, a pajzsocskájuk körül nincs pikkelyfolt 3. nem: *Scleropterus* SCHÖNH.
- 9 (8) Előtoruk a csúcsán gyengén befűzött, oldalszegélye nem kiszögellő, egyenletesen ívelt, korongja két oldalán nincs bütök. Testük zömök,

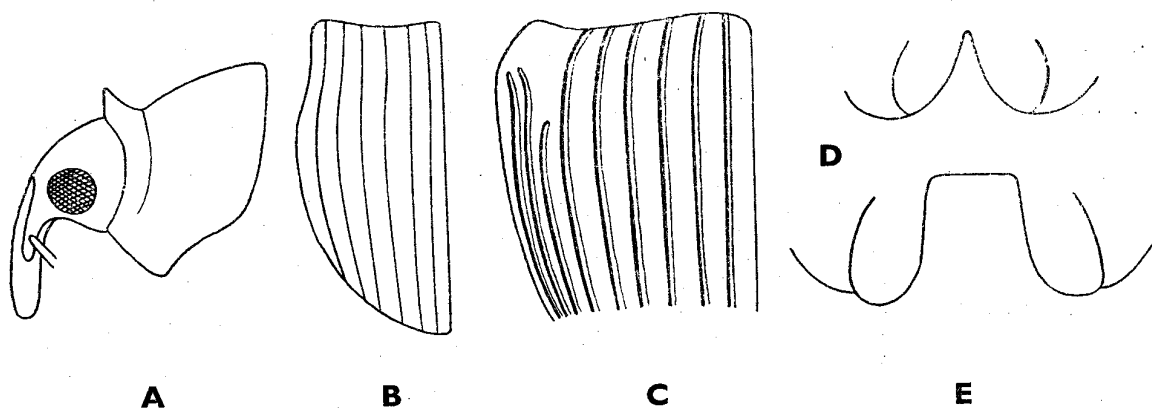

1. ábra. A: *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST karma a nyúlvánnyal — B: *Coryssomerus capucinus* BECK egyszerű karma — C: *Orobitis cyaneus* L. ormánya — D: *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST ormánya és E: *Orobitis cyaneus* L. teste oldalnézetben — F: *Orobitis cyaneus* L. teste oldalnézetben (Eredeti)

szárnyfedőik nagyon rövidek, majdnem félgömb alakúak. Közterecskék keskenyek, szemölcsök kicsik, hegyesek, a varrat mellett levők alig különböznek a többiektől. Pajzsocskájuk körül világos pikkelyfolt látható

4. nem: *Rhitidosomus* STEPH.*

- 10 (5) Szárnyfedőjük tövén a 7. barázda többé-kevésbé erősen megrövidült, és ott jól látható vállbütyök képződik (2. ábra: C), ez a vállbütyök rendszerint durvábban vésett, mint a közterecskék többi része; utóbbiak csak ritkán szemölcsözöttek. Egyedül a *Ceutorrhynchus inhumeralis* SCHULTZE válla csapott (21. ábra: H), de ennek szárnyfedőin nincsenek szemölcsök, míg az előző csoport nemein mindig vannak.
- 11 (34) Előtoruk csúcsának kettős szegélye van (3. ábra: A), a felső szegély alkotja a csúcs látható szegélyét, az alsó szorosan a fejhez simul, a kettő között előlről rendszerint jól látható árok húzódik. Gallérja többé-kevésbé erősen felhajlik. Szemkarójuk általában jól fejlett (3. nemzetség: *Ceutorrhynchini*).
- 12 (29) Csápostoruk 7 ízből áll (3. ábra: B).
- 13 (28) Elülső lábszáruk egyenes vagy enyhén hajlott, külső élén a csúcs közelében nincs vájat, amelybe a visszahajtott lábfej befektethető volna. Combjaik belső élén sincs ilyen vájat a lábszár csúcsi részének befogadására.

2. ábra. A: *Pseudophytobius sphaerion* BOH. feje és előtora oldalnézetben — B: *Brachyodontus Reitteri* WEISE és C: *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST szárnyfedőjének barázdái — D: *Brachyodontus Reitteri* WEISE és E: *Scleropterus serratus* GERM. elülső csípője (előlről) (Eredeti)

* Ehhez a nemhez nagyon hasonlítanak a *Homorosoma* J. FRIV. nevű nem fajtái, de ezeknél az előtor két oldalán hegyes bütyök van, a szárnyfedők 7. barázdája észrevehetően megrövidült és így gyenge vállbütyök képződik. Ezért a nemet a következő csoportban, a 16 (17) sorszám alatt találjuk.

- 14 (19) A szárnyfedők minden közterecskéjén egy-egy sor hegyes fogacska vagy szemölcs helyezkedik el, minden szemölcs tövénél egy-egy serteszőr ered (a szemölcsök nem tévesztendő össze egyes *Ceutorrhynchus*-fajok közterecskéin található tompa harántráncokkal). Előtoruk korongjának két oldalán mindig van kis fogacska, töve majdnem egyenes.
- 15 (18) Szárnyfedőiken a pajzsocska körül fehéres folt van, a közterecskék serteszőrei fehérek vagy sárgások.
- 16 (17) Előtoruk csúcsa jól láthatóan gallérszerűen felhajlik, korongja durván pontozott. Középső lábszárunk külső élén a csúcs közelében nincs szőrpamacs. A szárnyfedőkön a pajzsocska körüli folton kívül nem vagy alig találunk pikkelyeket (= *Homoeosoma* SCHULTZE)
5. nem: **Homorosoma** J. FRIV.
- 17 (16) Előtoruk csúcsa nem hajlik fel gallérszerűen (3. ábra: D), korongja finoman pontozott. Középső lábszárunk külső élén a csúcs közelében finom szőrpamacs van (3. ábra: E) 6. nem: **Micrelus** THOMS.
- 18 (15) Szárnyfedőiken nincs fehéres, pajzsocska körüli folt, a közterecskék serteszőrei feketék. Előtoruk finoman pontozott, majdnem kopasz, párnaszerűen domború. Szárnyfedők pontsorai mélyen, élesen barázdáltak, közterecskéik laposak. Lábszáraik külső élén a csúcs közelében gyakran szőrös, fogszerű szöglet van (3. ábra: F) (= *Allodactylus* WEISE)
7. nem: **Zacladus** REITT.
- 19 (14) Szárnyfedőiken legfeljebb a szélső közterecskéken vagy a csúcs közelében találhatók apró, tövisszerű fogak vagy szemölcsök, ezek sem rendezettek azonban sorokba, legalább a belső 4—4 közterecske sima. Előtoruk korongján kétoldalt nem mindig található fog vagy hütyök.
- 20 (21) Lábszáraik vékonyak, a csúcsuk nem szélesedik ki. A csúcstól elég távol a külső oldalon hosszabb szőrpamacs helyezkedik el, a pamacs és a csúcs között egy sor sötét színű szőrrel (3. ábra: G). Többnyire egész testük, de legalább a szárnyfedők, a csápok és lábak mindig világosabb vagy sötétebb vörösek, a szárnyfedőkön fehér pikkelyek harántsávós rajzolatot alkotnak. Előtoruk gallérja gyengén felhajló, korongján kétoldalt csak ritkán található tompa szöglet vagy szemölcs
8. nem: **Coeliodes** SCHÖNH.
- 21 (20) Lábszáraik vastagabbak, a csúcsuk kiszélesedett. Külső oldaluk egyszerű, ritkábban a csúcs előtt sűrűn szőrözött fogat visel, vagy a csúcs előtt ferdén lemetezett és sűrűn szőrözött (4. ábra: A). Általában fekete vagy sötétbarna alapszínű fajok, néha fémes csillogással.
- 22 (23) Szárnyfedőiken a pajzsocska körül bársonyos fekete folt van, az első közterecskén a csúcs közelében kis, fehér pikkelyfolt foglal helyet,

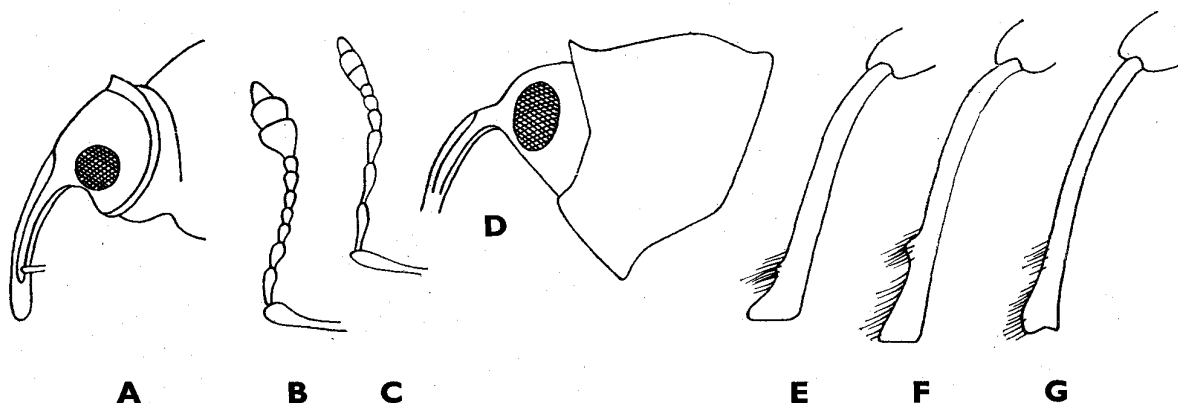
felületüket egyébként csak gyér pikkelyek vagy pikkelyszőrök fedik. Ormányuk aránylag rövid. Előtoruk korongján kétoldalt mindig van bűtyök. Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok mély és hosszú, eléri a mellvég elülső szélét 9. nem: *Stenocarus* THOMS.

23 (22) Szárnyfedőiken nincs pajzsocska körüli folt, vagy ha van, akkor az fehér. Az ormány befogadására szolgáló árok sekélyebb vagy mélyebb, általában rövid, csak kivételesen húzódik a mellközép végéig.

24 (25) Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok mély és hosszú, eléri a mellközép végét. A nálunk élő egyetlen faj (*C. quadrimaculatus* L.) egyébként külsőleg alig különböztethető meg a *Ceutorrhynchus* GERM. nem fajaitól, ezért az eddigi gyakorlathoz híven felvettük a *Ceutorrhynchus* nem határozókulcsába is. Előtorának hosszanti közép-vonalában nincs barázda, korongjának két oldalán egy-egy erős bűtyök van, tövén nincsenek nagy, tojásdad, fehér pikkelyek. Szárnyfedőin nincsenek fekete foltocskák, ellenben a fehér pajzsocska körüli foltján kívül az oldalak közepe táján egy-egy és a csúcs előtt egy negyedik fehér foltocska található; egyéb fehérés rajzolat nincs a szárnyfedőkön, legfeljebb oldalai fehérésen pikkelyezettek. Combjai-nak foga kicsi és hegyes 10. nem: *Cidnorrhinus* THOMS.

25 (24) Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok rövid, legfeljebb a mellközép közepéig húzódik.

26 (27) A szárnyfedők váltakozó köztereckéin egy-egy sor bársonyos fekete foltocska található, ezek hosszabban szőrözöttek, mint a közöttük levő fehérésen pikkelyezett felület. Ormányuk rövidebb vagy alig hosszabb, mint az előtor háta (4. ábra: B), csápjuk az ormány csúcsához közel ízesül. Előtoruk korongjának szélén harántos bűtyök van, töve, valamint a szárnyfedők töve is néha finoman rovátkolt. Paj-

3. ábra. A: *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST előtorának gallérja oldalnézetben, B: csápja — C: *Ceutorrhynchidius horridus* PANZ. csápja — D: *Micrelus ericae* GYLL. előtora oldalnézetben, E: középső lábszára — F: *Zacladus affinis* PAYK. és G: *Coeliodes trifasciatus* BACH hátulsó lábszára (Eredeti)

zsocska körüli foltjuk fehér. Mellközepük oldallemeze felülről aránylag gyengén látható

11. nem: *Phrydiuchus* GOZIS*

- 27 (26) Szárnyfedőiken nincsenek bársonyos fekete foltocskák. Ormányuk legalább olyan hosszú, mint az előtor háta, de rendszerint hosszabb (4. ábra: C). Csápjuk az ormány közepe táján ízesül. Előtoruk alakja és fegyverzete, szárnyfedők pikkelyezettsége vagy szőrözöttsége, combjaik fogazottsága és sok más tulajdonságuk nagyon változó

12. nem: *Ceutorrhynchus* GERM.

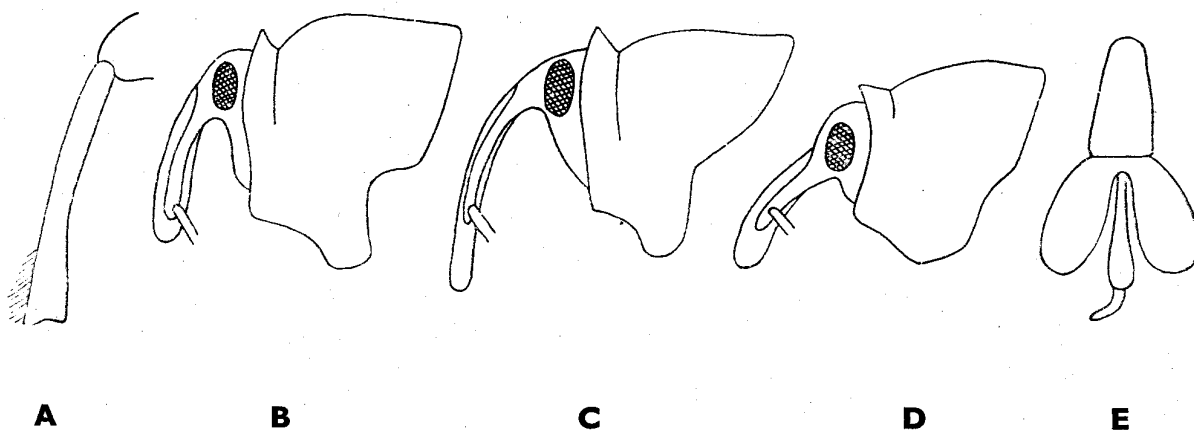
- 28 (13) Elülső és középső lábszárak a tövénél szögletesen megtört, külső élén a lábfej befogadására szolgáló árok majdnem teljes, combjaik belső élén viszont a lábszár befogadására alkalmas hosszanti vájat található. Előtoruk korongjának két oldalán egy-egy erős, harántos bütyök van. A pajzsocskájuk mögött levő fehér folt kereszt alakú. Testük rövid és széles (= *Craponius* LEC.)

13. nem: *Auleutes* DIETZ

- 29 (12) Csápostoruk 6 ízből áll (3. ábra: C).

- 30 (31) A szárnyfedők közterecskéi laposan szemölcsözöttek, mindegyiken egy-egy sor hosszú, vastag serteszőr mered felfelé. Előtoruk a tövén alig keskenyedek el, a csúcs előtti befűződés rendszerint erős, gallérjuk elálló, oldalbütykei nincsenek. Ormányuk befektethető az elülső csípők közé, minden combjuk belső élén kisebb-nagyobb fog látható. Karmaik belső oldalán hosszú nyúlvány van

14. nem: *Ceutorrhynchidius* DUVAL

4. ábra. A: *Stenocarus cardui* HERBST hátulsó lábszára — B: *Phrydiuchus topiarius* GERM., C: *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST és D: *Marmaropus Besseri* GYLL. feje és előtora oldalnézetben — E: *Mononychus punctum-album* HERBST lábfeje (Eredeti)

* Minthogy a *Ph. Speiseri* SCHULTZE nevű ritka faj esetében az említett bélyegek nem elég kifejezettek, az ormánya kissé hosszabb, mint az előtor háta, és szárnyfedői csak halványan fehéren tarkáztak, azért ezt a fajt a *Ceutorrhynchus* nem határozókulcsának megfelelő helyén is felvettük.

- 31 (30) Szárnyfedőiken csak testhez simuló pikkelyek vagy szőrök vannak, hosszú, felálló serteszőrök sohasem.
- 32 (33) Szárnyfedőiken a világos pikkelyek a váll mögött harántfoltot alkotnak, a varrat mellett levő közterecske a pajzsocska mögött és a csúcs előtt hosszan élénkfehér, a többi közterecskén halványabb, középen megszakított sávokat alkotnak. A korongon ezenkívül néha apró pikkelyfoltok is találhatóak, amelyek pikkelyei rövidek és szélesek. Mellének ormányárka mély, hosszú, eléri a mellvéget
15. nem: *Coeliastes* WEISE
- 33 (32) Szárnyfedőiken csak a pajzsocska mögött található fehéres pikkelyfolt, a pikkelyek rendszerint többé-kevésbé sűrűn, egyenletesen fedik a közterecskéket, néha a varrat melletti közterecske sűrűbben pikkelyezett, mint a többi. Mellük ormányárka sekély és rövidebb, nem éri el a mellvég elülső szegélyét (= *Calosirus* THOMS.)
16. nem: *Sirocalus* HEYD.
- 34 (11) Előtoruk csúcsszegélye egyszerű, csak egy éle van, amely szorosan simul a fejhez (5. ábra: A).
- 35 (36) Minden lábukon csak egy karom van (4. ábra: E). Ormányuk hosszabb, mint az előtor háta. Előtoruk nagyon széles, a csúcsa felé erősen elkeskenyedik, korongjának oldalán nincs fog vagy bütyök. Pajzsocskájuk mögött többnyire fehér pikkelyfolt látható. Aránylag nagy fajok (4. nemzetség: *Mononychini*)
17. nem: *Mononychus* GERM.
- 36 (35) Minden lábukon két karom van (5. nemzetség: *Rhinoncini*).
- 37 (46) Csápostoruk 7 ízből áll (mint 3. ábra: B).
- 38 (39) A szárnyfedők minden közterecskéjén egy-egy sor hegyes fogacska vagy szemölcs van. Előtoruk kettős csúcsszegélye néha nehezen látható: *Homorosoma* J. FRIV., *Micrelus* THOMS. és *Zacladus* REITT. nemek, lásd a 14 (19) sorszám alatt.
- 39 (38) A szárnyfedőkön legalább a korongon levő közterecskéken nincsenek fogacsok vagy szemölcsök, csak a *Rhinoncus* STEPH. néhány fajan, de ezek gallérja nem felhajló, ormányuk rövid.
- 40 (43) Ormányuk vastag, jóval rövidebb, mint az előtor háta (4. ábra: D).
- 41 (42) Minden combjuk belső oldalán jól látható fog van. Ormányuk mérsekeltén hosszú, az elülső csípők közé behelyezhető. Előtoruk kevésbé keskenyebb, mint a szárnyfedők együttvéve, hosszanti középharázdája gyenge, ellenben a pajzsocska előtt elég mély, hosszúkás tojásdad gödröcske foglal helyet. Szemkarjuk erősen fejlett, az előtor töve

majdnem egyenes. Sem előtorukon, sem szárnyfedőiken nincsenek fogak vagy bütykök. A mi fajunk felületét egyenletesen takarják az apró, vörösesbarna pikkelyek, a szárnyfedők 2. közterecskéje a csúcsán nem szélesedik ki 18. nem: **Marmaropus** SCHÖNH.

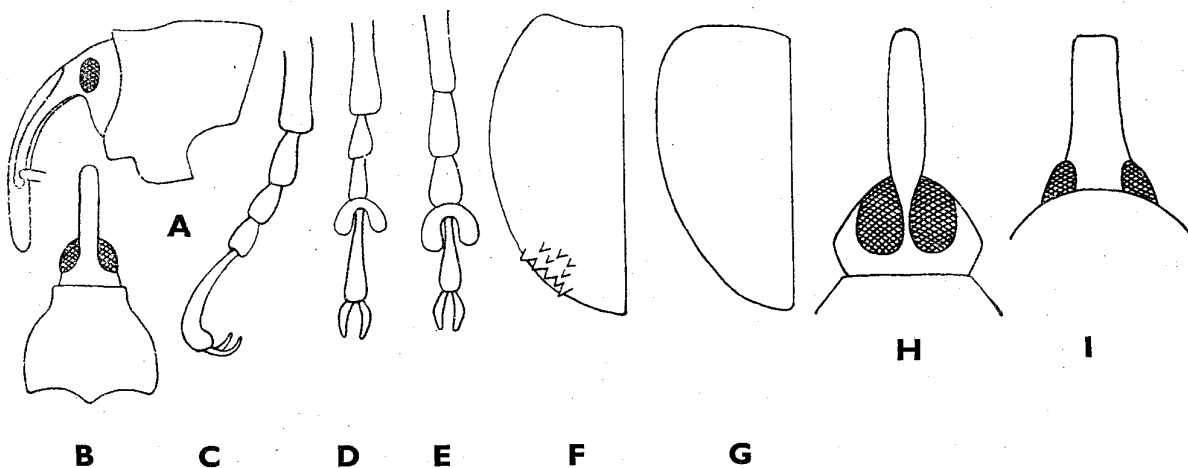
- 42 (41) Combjaik belső élén nyoma sincs fognak. Ormányuk rövid és vastag, mintegy 2—4-szer olyan hosszú, mint amilyen széles a legszélesebb pontján (29. ábra: F—G), nem helyezhető be az elülső csípők térközébe. Szemeik magasan fekszenek, felső szélük a homlok fölé emelkedik. Előtoruk hosszanti középbarázdája rendszerint finom és sekély. A legtöbb faj szárnyfedői rövidek, szélesek, felületükön csak ritkán található világos pikkelyek alkotta rajzolat

19. nem: **Rhinoncus** STEPH.

- 43 (40) Ormányuk vékony, legalább olyan hosszú, mint az előtor háta (5. ábra: A).

- 44 (45) Hosszú tojásdad testalkatú fajok. Ormányuk hosszú és igen vékony, legalább 6-szor olyan hosszú, mint amilyen széles, erősen hajlott, a csípők térközébe behelyezhető. Szemük előre és oldalt álló (5. ábra: B), felső szegélyük nem éri el a homlok magasságát. Előtoruk elég keskeny, csúcsa előtt erősen befűzött, elülső szegélyének szemkaréja is erős. Szárnyfedők jól láthatóan hosszabbak az együttes szélességüknél, sűrűn pikkelyezettek, a pikkelyek egyszínűek vagy elmosódott rajzolatot alkotnak. Combjaik belső élén nincs fog

20. nem: **Poophagus** SCHÖNH.

5. ábra. A: *Poophagus sisymbrii* FABR. feje és előtora oldalnézetben és B: felülről — C: *Eubrychius velatus* BECK, D: *Litodactylus leucogaster* MARSH. és E: *Phytobius quadratuberculatus* FABR. hátsó lábfeje — F: *Sirocalus floralis* PAYK. és G: *Amalorrhynchus melanarius* STEPH. szárnyfedője — H: *Coryssomerus capucinus* BECK és I: *Baris laticollis* MARSH. szemállása (Eredeti)

- 45 (44) Rövid testalkatú fajok, szárnyfedőik nem vagy alig hosszabbak az együttes szélességüknél. Előtoruk kettős szegélye néha nem látható világosan: lásd 3. nemzetség, *Ceutorrhynchini*, a 11 (34) sorszám alatt.
- 46 (37) Csápostoruk 6 ízből áll (mint 3. ábra: C).
- 47 (48) Szárnyfedőik fehéresen pikkelyezettek, közepük táján széles fekete harántövvel. Ormányuk mérsékelten vékony, mintegy ötször olyan hosszú, mint amilyen széles. Előtoruk egyszerűen boltozott, szemkaréja igen erős. Pajzsocskájuk kicsi, háromszögű. Elülső csípőik távol állnak egymástól, az ormány befektethető közójük. Minden combjuk belső élén kis fog van 21. nem: *Tapinotus* SCHÖNH.
- 48 (47) Szárnyfedőiken soha sincs széles fekete harántöv.
- 49 (54) Ormányuk rövid, vastag, sokszor kissé lapított, hossza nem éri el szélességének négyszeresét. Az előtor korongján kétoldalt 1—1, rendszerint erős és éles fog van, csúcsszegélyét sokszor még 2 további fog díszíti.
- 50 (53) Karomízeik igen hosszúak, majdnem elérik a többi lábfejíz együttes hosszát (5. ábra: C—D). Előtoruk sokkal keskenyebb, mint a hátrafelé szív alakúan elkeskenyedő szárnyfedőik.
- 51 (52) 3. lábfejízük alig szélesebb, mint a 2. íz, csúcsán alig kimetszett (5. ábra: C). Előtoruk a csúcsa felé kúposan elkeskenyedik, oldalbütykei élesek, nincs szemkaréja. Szárnyfedőik válla erősen kiugró, sokkal szélesebb, mint az előtor töve, varratuk mentén a pajzsocskától a csúcsig élesen határolt sárgás hosszanti sáv húzódik, oldalai nagy kiterjedésben sárgán pikkelyezettek, a korong közterecskéi sötétek. A mi fajunk lábai és csápjai sárgák. Ormányuk nem fektethető az elülső csípők közé 22. nem: *Eubrychius* THOMS.
- 52 (51) 3. lábfejízük jóval szélesebb, mint a 2. íz, erősen kétkaréjos, a csúcsán mélyen kimetszett (5. ábra: D), egyébként nagyon hasonlít az előző nemhez. A nálunk élő faj szárnyfedőin az 1. közterecskében csak a pajzsocska mögött van világosabb kerekded folt, oldalai szintén nagy kiterjedésben sárgásan pikkelyezettek 23. nem: *Litodactylus* REDTB.
- 53 (50) Karomízeik sokkal rövidebbek, mint a többi lábfejíz együttléve, 2. ízük mindig széles, kétkaréjos (5. ábra: E). Előtoruk egyszerű csúcsszegélyén gyakran található 2 fog. Szárnyfedőik nem hosszabbak, mint az együttes szélességük. Elülső csípőik közel állnak egymáshoz, az ormány nyugalmi helyzetben nem fektethető közójük. A felület pikkelyezettségének színe és mértéke nagyon változó (= *Pachyrrhinus* STEPH.) 24. nem: *Phytobius* SCHÖNH.

- 54 (49) Ormányuk hosszú és vékony, keresztmetszete majdnem kör alakú, hossza mindig meghaladja a szélességének négyszeresét, és sokszor hosszabb, mint az előtor háta. Előtoruk egyszerűen boltozott, oldalbütykök nyoma nélkül.
- 55 (56) Lábaik és csápjaik vörösek, csak csápbunkójuk feketés. Szárnyfedőik varrata mentén fehéren pikkelyezett sáv fut a pajzsocskától a csúcsig. Előtorukon nincs szemkaréj. Pajzsocskájuk rejtett. Szárnyfedőik válla gyengén kiugró. Elülső csípőik közel állnak egymáshoz, az ormány nem fektethető közéjük 25. nem: *Amalus* SCHÖNH.
- 56 (55) Lábaik és csápjaik feketék, vagy ha barnák, nincs a szárnyfedőiken élesen határolt teljes fehér varratsáv.
- 57 (58) Szárnyfedőiken hosszú, vastag serteszőrök merednek felfelé. Előtoruk kettős csúcshegye néha nem látható jól: lásd *Ceutorrhynchidius* DUVAL, a 30 (31) sorszám alatt.
- 58 (57) Szárnyfedőiken csak rövid, hátrahajló szőrök vagy pikkelyek láthatók.
- 59 (60) Szárnyfedőiken a világos pikkelyek a váll mögött harántfoltot, a varrat mellett levő közterecskén a pajzsocska mögött és a csúcs előtt hosszú foltot alkotnak. Előtoruk kettős csúcshegye néha nem vehető ki tisztán: lásd *Coeliastes* WEISE, a 32 (33) sorszám alatt.
- 60 (59) Szárnyfedőiken legfeljebb a pajzsocska mögött van fehér folt.
- 61 (62) Szárnyfedőik csúcsa közelében kétoldalt egy-egy szemölcs csoport van, amely lényegesen eltér a közterecskék egyéb részeinek skulptúrájától (5. ábra: F). Előtoruk kettős csúcshegye gyakran nehezen látható: lásd *Sirocalus* HEYD., a 33 (32) sorszám alatt.
- 62 (61) Szárnyfedőik csúcsa közelében kétoldalt nincs szemölcs csoport, a közterecskék végig finoman vésettek (5. ábra: G). Az *Amalus* SCHÖNH. nemhez nagyon hasonlít, nálunk előforduló faja legkönnyebben azáltal különböztethető meg attól, hogy lábai és csápjai majdnem feketék, szárnyfedőin nincs a varrat mentén fehér pikkelysáv, testalkata rövidebb, elülső csípői távol állnak egymástól, ormánya közéjük befektethető 26. nem: *Amalorrhynchus* REITT.
- 63 (2) Ormányuk a csápok tövétől a csúcsig elkeskenyedik, igen hosszú, majdnem egyenes (1. ábra: C). Előtoruk és szárnyfedőik háta oldalról nézve majdnem félkör alakban ívelt (1. ábra: F). Felületük majdnem csupasz. Előtoruk a tövén nagyon széles, a csúcsa felé erősen ívelten elkeskenyedik. Szárnyfedőik igen finoman barázdáltak, a csúcsuk felé erősen elkeskenyednek. Lábaik hosszúak, vastagabbak, mint az ormányuk (6. nemzetség: *Orobitini*) 27. nem: *Orobitis* GERM.

- 64 (1) Hosszúkás hengeres vagy kissé lapított fajok. Előtoruk egyszerűen boltozott, azon sem oldalbütyök, sem szemkaréj nincs, mellükön nincs az ormány befogadására szolgáló árok. Lábszáraik csúcsán jól fejlett tövis látható, karmaik egyszerűek. Szemük oldalt vagy felül álló.
- 65 (66) Szemeik nagyok, homlokukon egymást erősen megközelítik, sőt néha egymást érintik (5. ábra: H). Ormányuk vékony, töve és a homlok között nincs harántbarázda vagy nyereg. Csápstoruk 7 ízből áll. Szárnyfedők hosszúak, finoman barázdáltak, szabadon hagyják a farfedőt. Minden combjuk belső oldalán erős fog van, karmaik egyszerűek, a tövükön nem nőttek össze (1. ábra: B) (7. nemzetség: *Coryssomerini*)
28. nem: *Coryssomerus* SCHÖNH.
- 66 (65) Szemeik kicsik, oldalt állók, nem nyomulnak a homlokra (5. ábra: I). Ormányuk vastagabb, tövét a homloktól rendszerint harántbarázda vagy nyereg választja el. Combjaik belső élén nincs fog (8. nemzetség: *Baridini*).
- 67 (68) Farfedőjüket a szárnyfedők nem takarják el teljesen. Ormányukat a homlokuktól harántbarázda vagy nyereg választja el (12. ábra: A). Hazai fajai egy kivételével pikkelytelenek, csupaszok, sok közöttük a fémes csillogású. Előtoruk hosszúkás, nem szélesebb, mint a finomabban vagy erősebben barázdált szárnyfedők. Karmaik kevés kivétellel egyszerűek
29. nem: *Baris* GERM.
- 68 (67) Farfedőjüket a szárnyfedők eltakarják. Ormányuk töve és homlokuk között nincs harántbarázda vagy nyereg (12. ábra: B). Szárnyfedőjük jól láthatóan szőrös, hasoldalukat sűrű fehér pikkelyzet fedi. Egyéb-
ként nagyon hasonlítanak az előző nem fajaihoz
30. nem: *Limnobaris* BEDEL

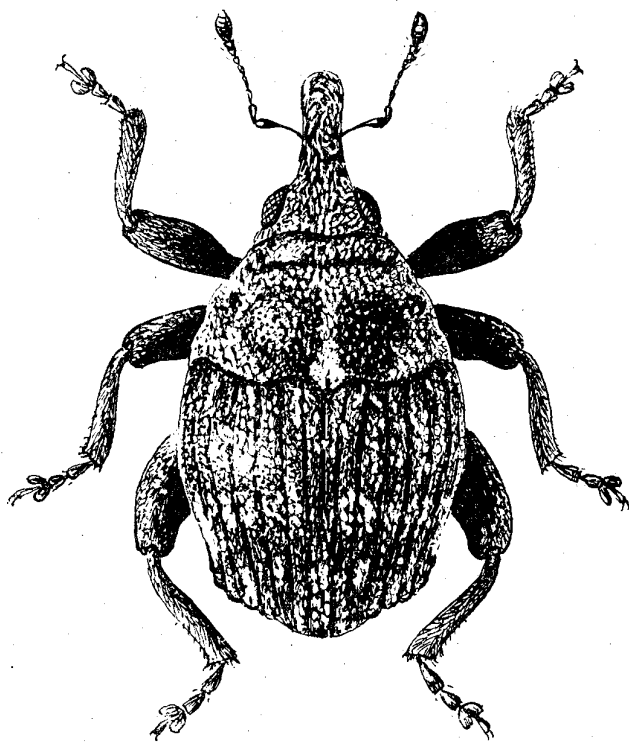
1. nem: *Pseudophytobius* DESBR.

Igen apró ormányosbogarak, testalkatuk rövid és széles, ormányuk vastag, nem hosszabb, mint az előtor háta (2. ábra: A), a csúcsa felé gyengén kiszélesedik. Szemük oldalt álló. Előtoruk széles, harang alakú, csúcsa a hátoldalán mélyen és élesen befűződött, oldalt a befűződés igen gyenge. Csúcszegélye erősen felhajló, korongján kétoldalt egy-egy gyenge bütyökkel, szemkaréja jól látható. Szárnyfedőjük alig hosszabb az együttes szélességük-nél, válluk gyengén ívelt. Hátsó combjaik lényegesen vastagabbak, mint az elülsők és a középsők, lábszáraik végén apró tövis látható.

Eddig a nemnek 6 faja ismeretes, ezek zömmel nyugat-mediterrán elterjedésűek. Magyarországon csupán az egyetlen közép-európai faja fordul elő.

- — Fekete, lábai a combok kivételével és csápjai vörösek. A hím ormánya rövidebb, mint az előtor háta, a nőstényé eléri annak hosszát. Előtora a tövén alig keskenyebb, mint a szárnyfedők töve, oldalai enyhén

íveltek, oldalbütykei gyengék. Felületét, éppen úgy, mint a homlokát, sűrűn takarják a piszkosfehér tojásdad pikkelyek, amelyek az előtor tövén és két oldalán foltokba tömörülnek. Hasonló pikkelyfoltok vagy rövid sávok találhatók a szárnyfedők 3., 5. és 7. közterecskéjén is. Barázdái erősek, közterecskéi durván ráncoltak, a páratlanok szélesebbek, mint a párosak (6. ábra). 2 mm.

6. ábra. *Pseudophytobius sphaerion* BOH. (Eredeti)

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt, de ritka (Budapest, Kovács háza, Mezőhegyes, Isaszeg, Máriabesnyő, Siófok). Tápnövénye a *Veronica teucrium* (= *veronicae* FRIV.)

sphaerion BOH.

2. nem: **Brachyodontus** SCHULTZE

Rövid tojásdad testalkatú fajok. Ormányuk elég hosszú és vastag, a csúcsa felé nem keskenyedik el. Szemük oldalt álló, csápotoruk 6 ízből áll. Előtoruk csúcsa egyszerű, nem gallérszerűen felhajló, szemkarójuk nincs, hátán nincsenek bütykök vagy szemölcsök. Pajzsocskájuk alig látható. Szárnyfedőik válla teljesen lekerekített, sőt inkább csapott, a 7. barázda a tövén nem rövidült meg, a váll- és a csúcs előtti bütyök is hiányzik (2. ábra: B). Közterecskéin szemölcsök sora húzódik végig, amelyekből egy-egy nagyon rövid, hátrafelé irányuló serteszőr ered. Elülső csípőik olyan közel állnak egymáshoz, hogy ormányuk nyugalmi helyzetben nem fektethető közéjük (2. ábra: D). Combjaik belső élén nincs fog, lábszáraik csúcsán a tövis nagyon rövid, karmaik egyszerűek.

Eddig 5 fajt ismerjük, ezek közép-európai elterjedésűek. A Kárpát-medencében 2 faja fordul elő, mind a kettő magas hegyvidékeken él és kövek alatt gyűjthető. Esetleg, főleg folyók hordalékában, nálunk is előkerülhetnek.

- 1 (2) Apró testalkatú, fényes fekete, csak csápja valamivel világosabb. Ormánya ívelt, a csúcsa felé kissé kiszélesedik, háta lapított és sűrűn pontozott. Előtora alig szélesebb a hosszánál, csúcsa felé erősen elkeskenyedik, ott gyengén befűzött, egész felületét mérsékeltén sűrű és elég durva pontozás fedi. Szárnyfedői valamivel hosszabbak együttes szélességüknél, oldalai íveltek, közepük táján a legszélesebbek, csúcsuk egyenként gyengén lekerekített. Pontsorai mélyen barázdáltak, sorpontjai nagyok, sűrűn és durván szemölcsözött közterecskéi szélesebbek, mint a barázdák. Farfedője szabadon áll. Lábai vastagok. 1,5—1,8 mm.

Kárpátalja és Erdély magasabb hegyvidékein él, tápnövényeit nem ismerjük

[Reitteri WEISE]

- 2 (1) Az előbbi fajhoz megtévesztésig hasonlít, de ormánya hosszabb, előtóra a sűrűbb és durvább pontozás között finoman, de jól láthatóan recézett. Nagyobb, 1,7—1,9 mm.

Eddig csak Erdélyből (Bucsecs) ismeretes

[Deubeli GANGLB.]

3. nem: *Scleropterus* SCHÖNH.

Kis termetű, tojásdad fajok. Ormányuk alig hosszabb, mint az előtor háta, ívelten hajlott, csúcsa felé kissé kiszélesedik. Szemük oldalt álló, csáp-ostoruk 6 ízből áll. Előtörük keskenyebb, mint a szárnyfedők töve, csúcsa erősen befűzött, gallérszerűen felhajló, szemkaréja jól fejlett, korongján kétoldalt erősebb vagy gyengébb bütyökkel. Pajzsocskájuk alig látható. Szárnyfedők válla teljesen lekerekített, csapott, csúcs előtti bütyke is hiányzik, a 7. barázda a tövén nem rövidült meg. Durva pontsoraik mélyen barázdáltak, a közterecskéken végighúzódo szemölcsök nagyok, hegyesek, belőlük 1—1 rövid, hátrahajló serteszőr áll ki. Elülső csípőik távol állnak egymástól, az ormány közékük befektethető (2. ábra: E). Combjaik belső élén nincs fog, a lábszárak csúcsán levő tövis rövid, karmaik tövén alig látható fogacska van.

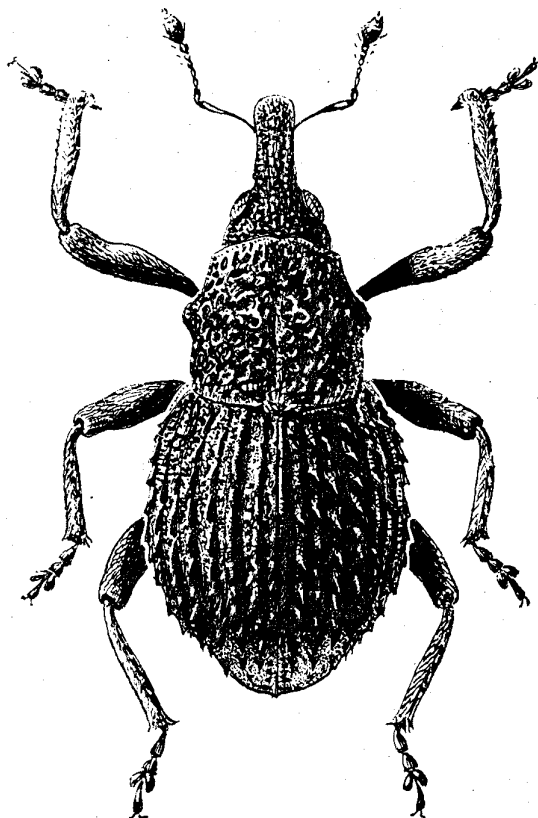
A nemnek eddig 3 faja ismeretes, 2 Közép- és Kelet-Európában, 1 Szibériában él. A 2 előbbi a Kárpát-medencében is előfordul, az egyiket már Magyarországon is gyűjtötték.

- 1 (2) Előtora alig szélesebb a hosszánál, oldala a közepe előtt is, mögötte is homorúan kimetszett. Fényes fekete, lábai és csápjai barnák. Ormánya és feje sűrűn, ráncoltan pontozott, homloka lapított. Előtörának hosszanti középvonalában barázda húzódik, amelyben hosszúkas pikkelyek foglalnak helyet. Felületének pontozása igen durva, hátulso felében a pontok gödröcskeszerűek, nagyon sűrűn állnak, térközeik élszerűek, a csúcs közelében a pontok finomabbak. Szárny-

fedőinek pontsorai igen durvák, mélyen barázdáltak, a sorpontok gödröcskeszerűek, a közterecskéken levő erős szemölcsök hegye hátrafelé irányul. A mellközép és mellvég oldallemezein sűrűn álló, haslemezein gyéribb hosszúkás, fehér pikkelyek láthatók (7. ábra). 2,5—3 mm.

Közép-Európa alacsonyabb és magasabb hegységeiben él, a Kárpátok egész vonulatán nem ritka, Magyarországon eddig csak a Bükk hegységben találták meg. Rendszerint kövek alatt gyűjthető. Tápnövényeit nem ismerjük

serratus GERM.

7. ábra. *Scleropterus serratus* GERM. (Eredeti)

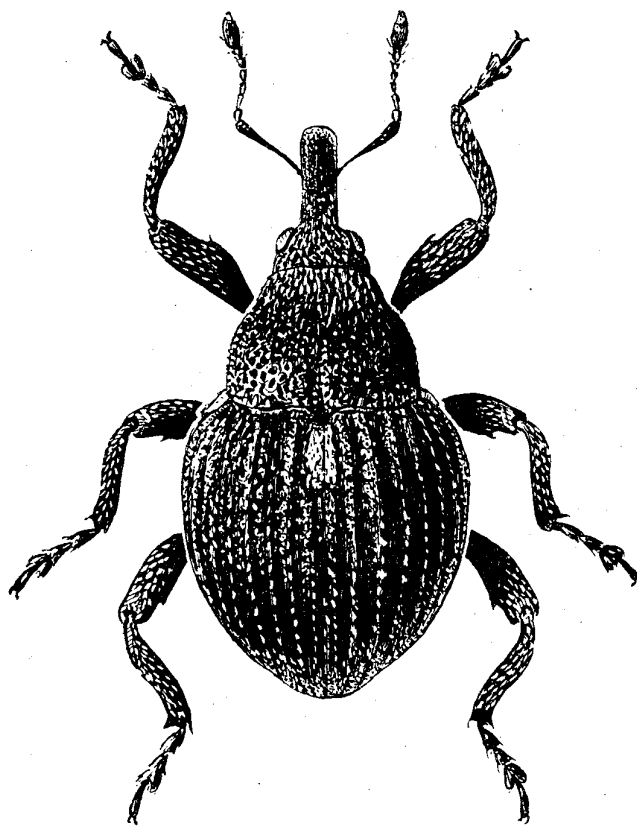
- 2 (1) Előtora jóval szélesebb a hosszánál, oldala a közepe mögött nem, de előtte gyengén kimetszett. Egyébként nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, de teste rövidebb, szárnyfedői alig hosszabbak az együttes szélességüknél, oldalai erősebben íveltek, a közterecskék szemölcsői kisebbek és sűrűbben állnak. Valamivel kisebb, 2—2,3 mm.

Főleg a Keleti-Alpok lakója, de Horvátországban és a Beszkideken is előfordul. Nyugati hegységeinkben bizonyára elő fog kerülni. Tápnövényei ismeretlenek

[**offensus BOH.**]

4. nem: *Rhitidosomus* STEPH.

Kis termetű ormányosbogarak, testalkatuk széles és rövid. Ormányuk a csúcsa felé alig szélesedik ki, keresztmetszete majdnem kör alakú, erősen hajlott. Szemük oldalt álló. Csápostoruk 6 ízből áll. Előtoruk szélesebb, mint amilyen hosszú, töve alig keskenyebb a szárnyfedők tövénél, gallérja alig felhajló, szemkaréja jól fejlett, oldalán nincs bütyök, korongjának hátulsó felében néha gyenge él látható. Szárnyfedők rövidek, majdnem félgömb alakúak, válluk lekerekített, oldalaik erősen íveltek, váll- és csúcs előtti bütyke hiányzik, a 7. barázda a tövén alig rövidült meg. A közterecskéken

8. ábra. *Rhitidosomus globulus* HERBST (Eredeti)

levő szemölcsök sokkal kisebbek, mint az előző nem fajai esetében. Elülső csípőik távol állnak egymástól, ormányuk nyugalmi helyzetben befektethető közéjük. Lábszáraik csúcsán a tövis alig látható, karmaik egyszerűek.

A nemnek 3 faja ismeretes, mind a 3 közép- és észak-európai elterjedésű. Magyarországon 2 faja került elő.

- 1 (2) Felületén mindenütt találhatók gyér, részben sorokba rendezett hosszúságú fehér pikkelyek, a pajzsocska körül nagyobb pikkelyek hosszúságú foltot alkotnak, előtorán is láthatók többé-kevésbé kifejezett

hosszanti sávok. Minden combjának belső élén kis fog van. Fekete, lábfejei és csápjai valamivel világosabbak. Ormánya és feje ráncoltan pontozott, különösen az utóbbin a pontokból fehér pikkelyek erednek. Előtorának csúcsa jól láthatóan befűzött, pontozása durva, a nagy pontok térközei élszerűek. Tövi felének középvonalában hosszanti bemélyedés látható, itt és a tőszegély mentén a pikkelyek nagyobbak. Szárnyfedőin a 3. közterecske töve dudorszerűen kiemelkedik. Pontsorai durvák, mélyen barázdáltak, a sorpontok nagyok, közterecskéin a szemölcsök sűrűn állnak (8. ábra). 1,7—2 mm.

Közép- és észak-európai faj, Magyarországon elterjedt, de ritka. Tápnövényeit nem ismerjük (= *Weisei* FAUST)

globulus HERBST

- 2 (1) A felületén található pikkelyszőrök még rövidebbek, szőrszerűek, barnásak. Felületes szemlélet esetén kopasznak látszik, csak a pajzsocska mögött és az előtor töve közelében levő pikkelyek nagyok és fehéres színűek. Elülső combjainak belső élén nincs fog, a középsőn és a hátulsón gyakran található apró fog nyoma. Lábai és csápjai rendszerint világosabb barnák. Egyébként az előbbi fajhoz nagyon hasonlít. 1,8—2 mm.

Közép- és észak-európai faj, nálunk ritka, csak a Kőszegi-hegységben, a Dobogókőn, Nógrádverőcén, Magyaróvárott és a Bükk hegységben gyűjtötték eddig. Tápnövényeit nem ismerjük (= *austriacus* OTTO, *monticola* OTTO)

fallax OTTO

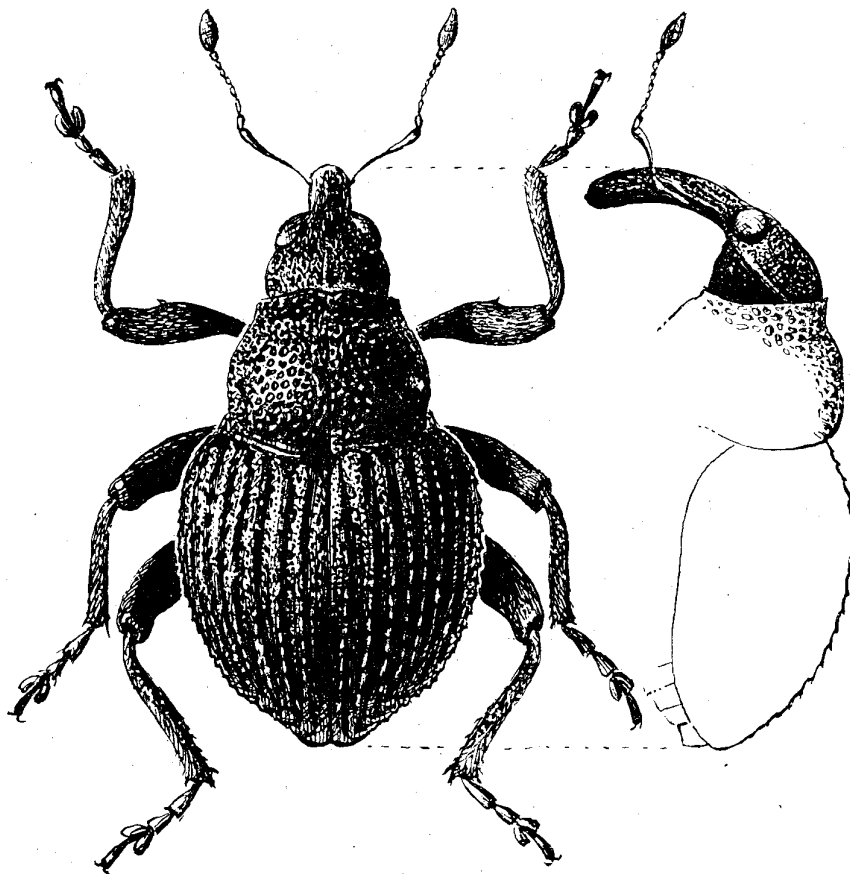
5. nem: **Homorosoma** J. FRIV.

Kis termetű ormányosbogarak, testalkatuk nagyon hasonlít az előző nem fajaiéhoz. Ormányuk alig hosszabb, mint az előtor háta, hajlott és vastag, a csúcsa felé gyengén kiszélesedik. Szemük oldalt álló. Csápostoruk 7 ízről áll. Előtoruk jóval szélesebb a hosszánál és keskenyebb, mint a szárnyfedők töve, csúcshégye kettős (mint 3. ábra: A), gallérja felhajló, oldalai erősen íveltek, csúcsa felé erősen elkeskenyedik. Korongjának hátulsó felén kétoldalt hegyes szemölcs található, töve középen gödröcskeszerűen bemélyedt. Pajzsocskájuk kicsi. Szárnyfedők alig hosszabbak az együttes szélességüknél, vállai mögött a legszélesebbek. A 7. barázda a tövén megrövidült, a kiszélesedett és dudorszerűen kiemelkedő vállbütyköt szabadon hagyja. Pontsorai barázdáltak, minden közterecskén 1—1 sor szemölcs húzódik, amelyek mindegyikéből fehéres szőr áll ki. Pajzsocska körüli foltja sokszor gyenge. Lábszáraik egyszerűek, egyenesek.

A nemnek eddig 1 fajta vált ismertté, amelyet az irodalom Magyarországról és a Krím félszigetről említ.

- — Fényes fekete, lábai a sötétebb combok kivételével és csápjai vörösesbarnák. Az előtorán szórványosan található fehéres pikkelyeken és a pajzsocska körüli foltján kívül felületén nincsenek pikkelyek. Ormánya és feje finoman, sűrűn, előtora durván, gödröcskeszerűen

pontozott, középvonalában hosszanti barázda húzódik. Mélyen barázdált pontsorai nagy, mély pontokból állnak, közterecskéik szemölcssei elég kicsik, sűrűn állnak (9. ábra). 2—2,5 mm.

9. ábra. *Homorosoma validirostre* GYLL. (Eredeti)

Magyarországon ritka (Budapest, Ócsa, Kalocsa, Siófok, Pécs). Tápnövényeit nem ismerjük (= *Speiseri* J. FRIV., *Kaufmanni* REITT.)

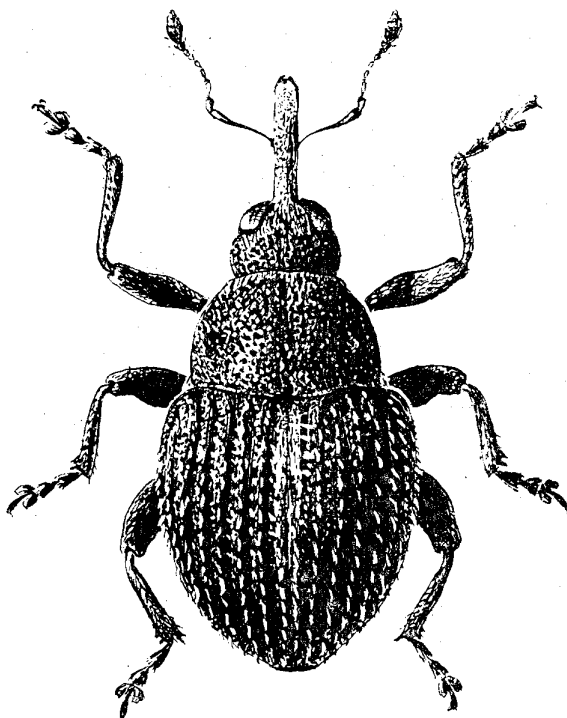
validirostre GYLL.

6. nem: *Micrelus* THOMS.

Apró, rövid, széles testalkatú fajok. Ormányuk hosszú és vékony, a csúcsa felé nem keskenyedik el. Csápostoruk 7 ízről áll. Előtoruk csúcsának kettős szegélye van, de gallérjuk csak gyengén hajlik fel (3. ábra: D), töve egyenes, korongjának két oldalán 1—1 fog, hosszanti középvonalában sekély árok látható. Szárnyfedők nem hosszabbak az együttes szélességüknél, válluk kiugró, jóval szélesebb, mint az előtor töve. A 7. barázda a tövén megrovidult, a kiszélesedett vállbütyköt szabadon hagyja. Oldalai a válltól egyenletesen íveltén keskenyednek a csúcsig. Barázdái erőteljesek, pontozottak, minden közterecskéjén 1—1 sor rövid serteszőr helyezkedik el. Középső lábszáruk külső élén a csúcs közelében finom szőrpamacs van (3. ábra: E).

Eddig több mint 10 fajt ismerjük, ezek Afrikában, Dél- és Közép-Európában, valamint Japánban élnek. Magyarországon csak 1 faja fordul elő.

- — Fekete, elég fényes, ormánya, csápjai és lábai világosvörösek. A hím ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor háta együttvéve, a nőstényé valamivel hosszabb. Tarkóján hosszanti élecske található. Szemei igen nagyok. Előtora szélesebb a hosszánál, oldalai ívelten keskenyednek a csúcs felé, oldalbütykei jól láthatók, felülete elég finoman és sűrűn pontozott, apró, a középvonal mentén valamivel nagyobb, gyér pikkelyekkel. Szárnyfedőin a pajzsocska mögött fehér pikkelyfolt van (10. ábra). 1,5—1,8 mm.

10. ábra. *Micrelus ericae* GYLL. (Eredeti)

Európai hegyvidéki faj, Magyarországon eddig csak a Kőszegi-hegységben került elő. Tápnövényei nálunk elő nem forduló *Erica*-fajokon kívül az *Erica cornea* és a *Calluna vulgaris*. A lárv a virágokban fejlődik

ericae GYLL.

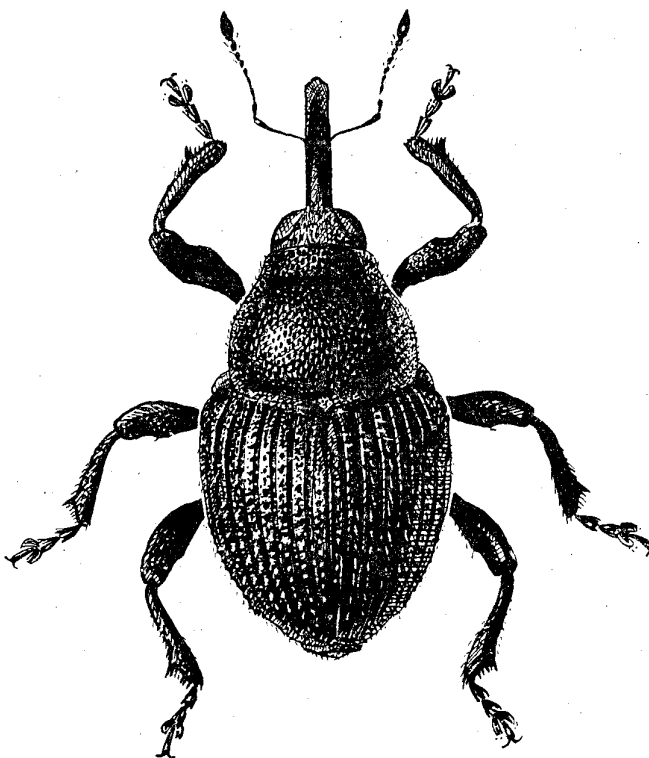
7. nem: *Zacladus* REITT.

Kis termetű, rövid, széles testalkatú fajok. Ormányuk rövid, nem vagy csak kevéssel hosszabb, mint az előtor háta, a csúcsa felé nem keskenyednek el. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk csúcshégyének kettős éle van, gallérja meredeken elálló, felülete párnásan domború, oldalbütykei kicsik. A szárnyfedők nem hosszabbak az együttes szélességüknél, alkatuk és vésetük

az előbbi nem fajaiéhoz hasonlít. Lábszáraik külső élén a csúcs közelében szőrös, fogszerű szeglet van, amely azonban egyes fajok lábszárain hiányzik (pl. *Z. asperatus* GYLL., 12. ábra: C).

Eddig a nemnek mintegy 10 faja ismeretes, ezek a palearktikus régióban élnek Európától Kínáig. Magyarországon 3 faja fordul elő.

- 1 (2) A szárnyfedők szemölcsői aprók, háromszög alakúak, sűrűn állnak, a tövüknél eredő serteszőrök rövidek, nem vagy csak kevéssel hosszabbak 1—1 szemölcs hosszánál. Előtor domború, a pajzsocska előtt nincs gödör, pontozása finom és nagyon sűrű, serteszőrei alig észre-

11. ábra. *Zacladus affinis* PAYK. (Eredeti)

vehetők, nagyobb pikkelyek nélkül. Oldalbütykei nagyon kicsik, kúp alakúak, néha elenyészők. Mérsékelten fényes fekete, hasoldalának szürke pikkelyei aprók. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőtényé valamivel hosszabb és vékonyabb. Szárnyfedői alig hosszabbak együttes szélességüknél, válluktól kezdve egyre keskenyednek a csúcsig, oldalai gyengén íveltek. Barázdái mélyek, erősen és sűrűn pontozottak (11. ábra). 2—3 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Geranium sanguineum*, *G. pratense*, *G. Robertianum* és más *Geranium*-fajok (= *geranii* PAYK.)

affinis PAYK.

- 2 (1) A szárnyfedők szemölcssei gyéribben állnak, hosszúkás kúp alakúak, hegyesek, a tövüknél eredő serteszőrök hosszúak, rendszerint meghaladják a szemölcsök hosszának kétszeresét. Előtoruk gallérja meredeken elálló.
- 3 (4) Kisebb. Előtora a pajzsocska előtt is domború, gödröcskeszerű bemélyedés nélkül, felületén nincsenek tojásdad pikkelyek. Fényes fekete, hasoldalát fehér pikkelyek takarják. Ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a hímé valamivel rövidebb. Homloka lapos, sűrű pontozása valamivel durvább, mint az előtoré. Előtora szélesebb a hosszánál, oldalai íveltek, korongjának két oldalán 1—1 igen kis bütyök foglal helyet, pontozása nagyon finom és igen sűrű, a pontok térközei keskenyebbek, mint a pontok, jól látható előreirányuló serteszőrökkel. Szárnyfedői a válltól a csúcsig ívesen elkeskenyednek, barázdái mélyek, pontozottak. 1,8—2,3 mm.

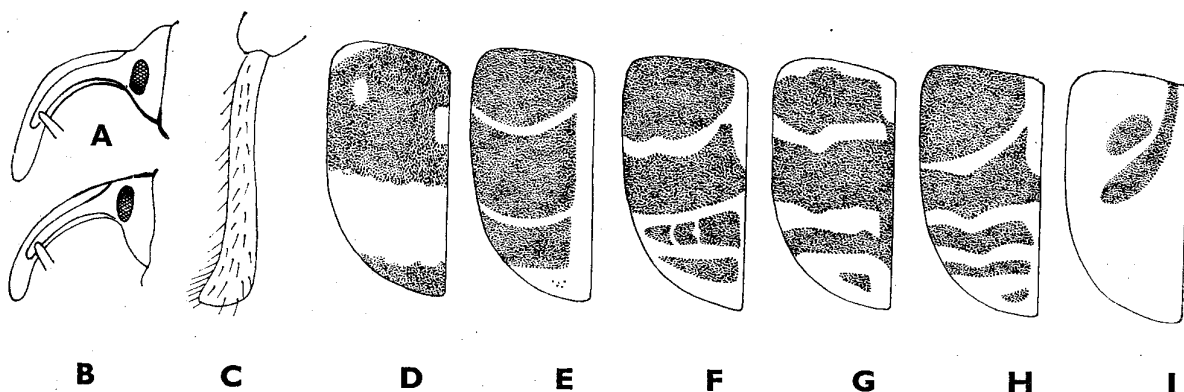
Hazája Nyugat-Európa és Észak-Afrika, keletebbre csak szórványosan fordul elő, Magyarországon nagyon ritka (Budapest). Tápnövényei a *Geranium molle*, *G. pusillum*, *G. rotundifolium* és valószínűleg más *Geranium*-fajok is, valamint a *Mercurialis annua*

exiguus OL.

- 4 (3) Nagyobb. Előtora a pajzsocska előtt behorpadt, felületét különösen az oldalakon, a gallér mögött levő árokban, a hosszanti középvonal mentén és a töve közelében elég sűrű szürke, tojásdad pikkelyek díszítik. Egyébként az előző fajhoz nagyon hasonlít, de a hím ormánya is valamivel hosszabb, mint az előtor háta, hátulsó lábszárának külső élén nincs fog (12. ábra: C). 2—3 mm.

Kelet-európai faj, eddig Magyarországról, Horvátországból, a Balkán félszigetről, Krímből és a Kaukázusból ismeretes. Nálunk nagyon ritka (Budapest, Tétény, Tihany, Siófok). Tápnövényeit nem ismerjük

asperatus GYLL.

12. ábra. A: *Baris laticollis* MARSH. és B: *Limnobaris T-album* L. feje oldalnézetben — C: *Zacladus asperatus* GYLL. hátulsó lábszára — D—I: *Coeliodes*-fajok szárnyfedőjének vázlatos rajzolata. D: *C. zonatus* GERM., E: *C. cinctus* ROSSI, F: *C. ruber* MARSH., G: *C. quercus* FABR., H: *C. trifasciatus* BACH, I: *C. proximus* ab. *Stilleri* REITT. (Eredeti)

8. nem: *Coeliodes* SCHÖNH.

Kis termetű, széles, rövid testalkatú vörös, ritkán sötétbarna fajok, szárnyfedőiken többnyire határozott fehér rajzolat látható. Ormányuk hosszú és vékony, a csúcsa felé nem keskenyedek el. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk csúcsán kettős szegély van, gallérjuk többé-kevésbé felhajló, korongjának oldalán rendszerint nincs bütyök. Szárnyfedők rövidek, szélesek, válluk jóval szélesebb, mint az előtor töve. A 7. barázda a tövén megrövidült és a vállbütyköt szabadon hagyja, oldalai a válltól egyenletes ívben keskenyednek a csúcsig, a barázdák finomak vagy erőteljesek, a szárnyfedőkön csak a csúcs közelében van szemölcsökből álló csoport. Lábszáraik a csúcsukon nem szélesednek ki erősen, hátulsó lábszáruk külső élén nincs fog, csak többé-kevésbé erősen fejlett szőrpamacs (3. ábra: G).

Több mint 60 fajtát ismerjük, ezek Ausztrálián kívül az összes többi kontinensen előfordulnak. A Kárpát-medencében 8 faja fordul elő, ezek közül 7 Magyarországon is megtalálható.

- 1 (2) Szárnyfedői sötétbarnák, közepük mögött igen széles, fehérén pikkelyezett harántsávval, ezenkívül fehérés folt látható a pajzsocska mögött és a vállbütyök alatt. Sokszor a váll és a csúcsszegély is fehérés (12. ábra: D). Előtorának oldalai szélesen, harántirányú középvonalában egy többé-kevésbé keskeny öv fehérén pikkelyezett. Ormánya vastag, alig hosszabb, mint az előtor háta. Előtora jóval szélesebb, mint a hossza, oldalai íveltek, gallérja elég széles, mérsékelten felhajló, oldalbütykei tompák, rajtuk 1—1 fekete szőrfolttal, amelyet a fehér pikkelyek gyakran teljesen körülzárnak. Szárnyfedőinek hossza mintegy az együttes szélességükkel egyenlő, oldalai íveltek, korongjának közterecskéi közel háromszor olyan szélesek, mint a finom barázdák, ráncoltan pontozottak. Hasoldalát zártan borítják a fehér pikkelyek. 2,8—3,1 mm.

Közép- és dél-európai faj. Magyarországon nagyon ritka, eddig csak Magyaróvárton és Máriakálnokon gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

zonatus GERM.

- 2 (1) Szárnyfedőiket csak keskeny pikkelysávok díszítik.
- 3 (6) Előtoruk korongjának két oldalán 1—1 jól fejlett bütyök található.
- 4 (5) Az előtor oldalbütykei tompaszögűek, felületét egyenletesen borítják a keskeny pikkelyszőrök, oldalán nincs szélesebb pikkelyekből álló mező. Szárnyfedőinek harántsávokat alkotó pikkelyei keskenyek, pálcika alakúak. Vörös. Szárnyfedőin a varratsáv és 3 gyengén ívelt, középen gyakran megrövidült harántsáv foglal helyet (12. ábra: E). Ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttvéve, homloka lapos, sűrűn pontozott és pikkelyezett, tarkóján hosszanti élecske van. Előtora szélesebb a hosszánál, gallérja gyengén elálló, oldalai enyhén íveltek, hosszanti középvonalában középen megszakadó sekély árok húzódik, felülete sűrűn pontozott és finoman pikkelyezett. Szárny-

fedőinek oldala alig ívelt, barázdái szélesek, pontozottak, a közterecskék kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, laposak, ráncoltan pontozottak. Hasoldala pontozott, minden pontban hosszúkas fehér pikkely foglal helyet. Combjainak belső élén apró fog van. 2,5—2,8 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon messze elterjedt és nem ritka. Tápnövényei *Quercus*-fajok (= *erythroleucus* GMEL.)

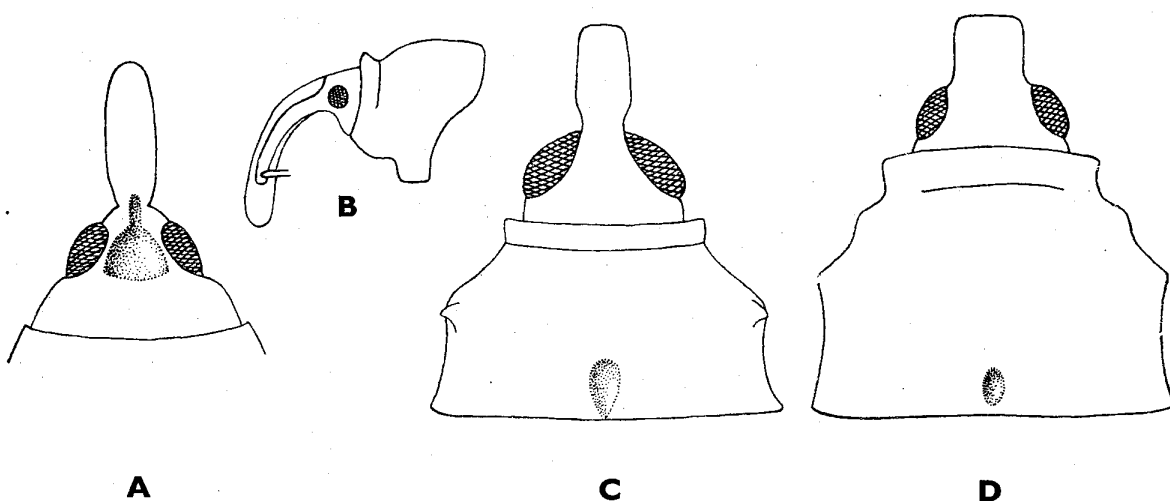
cinctus Rossi

- 5 (4) Előtorának oldalbütykei hegyesek, korongját finom szőrök borítják, oldalait viszont a korong felé élesen határolt, tojásdad pikkelyekből álló mező díszíti. A szárnyfedők harántsávokat alkotó pikkelyei is szélesek. Feje és ormánya majdnem fekete, előtora és szárnyfedői rendszerint sötétbarnák, utóbbin 2 erősebb és hátul 1 gyengébb, sárgásan pikkelyezett harántsáv látható. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtora kevésbé szélesebb, mint amilyen hosszú. Szárnyfedői kissé hosszabbak az együttes szélességüknél, barázdái keskenyek, lapos és széles közterecskéin a pikkelyek általában 3 rendezetlen sort alkotnak. Hasoldalának fehéres pikkelyei nem állnak zártan. 2—3 mm.

Dél-európai faj, Horvátországban nem ritka, előfordulása nálunk is várható. Tápnövényeit nem ismerjük (= *Hoffmanni* WEISE, *pudicus* ROTTB.)

[**rubricus** GYLL.]

- 6 (3) Előtorukon nincs nyoma oldalbütyköknek.
- 7 (8) A szárnyfedők barázdái szélesek és mélyek, a közterecskék keskenyek és erősen domborúak, legalább hátulsó felükön a pikkelyek 1—1, néha kissé szabálytalan sort alkotnak. A csúcs előtt levő bütyök környékén nincsenek szemölcsök, a szárnyfedőkön nincsenek fehér

13. ábra. A: *Stenocarus cardui* HERBST feje felülről — B: *Phrydiuchus Speiseri* SCHULTZE feje és előtora oldalnézetben — C: *Ph. topiarius* GERM. és D: *Ph. Speiseri* SCHULTZE feje és előtora felülről (Eredeti)

övek, csak a pajzsocska mögött van fehér pikkelyfolt. Feketés, szárnyfedői, csápja és lábai vörösek. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttevve. Az előtor gallérja gyengén elálló, felülete sűrűn pontozott és finoman pikkelyezett. Hasoldalát a pikkelyek nem takarják zártan. Combjainak belső élén nincs fog. 1,5—2 mm.

Egész Európában szórványosan fordul elő, Magyarországon is nagyon ritka (Esztergom, Siófok). Tápnövényei *Betula*-, *Populus*- és *Quercus*-fajok

rubicundus HERBST

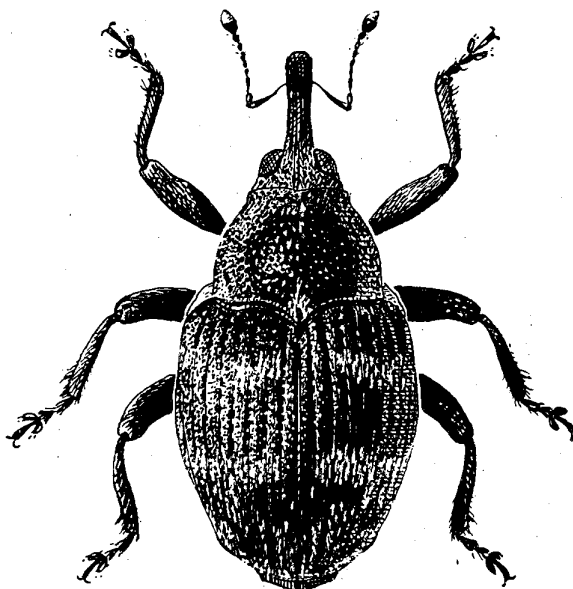
Változatai:

1. Előtorának háta is vörös. — A törzsalak között fordul elő

ab. *melanocephalus* STEPH.

2. Hasoldala is vörös. — Mint az előbbi

ab. *rubricollis* SCHULTZE

14. ábra. *Coeliodes quercus* FABR. (Eredeti)

- 8 (7) A szárnyfedők barázdái finomabbak, a köztercskék laposak vagy gyengén domborúak, rajtuk a pikkelyek két- vagy háromsorosan, esetleg rendezetlenül helyezkednek el. A csúcs előtt levő bütyök környékén erősebb vagy gyengébb szemölcsök csoportot alkotnak.
- 9 (10) Combjainak belső élén nincs fog. Ormánya fekete, legfeljebb a tövén kissé világosabb. Fekete, csápja, lábai és szárnyfedői vörösek, csak válla és varrata legtöbbször feketés. Előtorának oldalai majdnem egyenesek, felületén a fehér pikkelyek rendszerint három hosszanti sávban tömörülnek. A szárnyfedők barázdái durván pontozottak, köztercskéi gyengén domborúak, keskeny, gyakran nagyon gyenge válszegélye, 2 elég széles, majdnem egyenes harántöve, valamint

csúcsa fehéren pikkelyezett, utóbbiban rendszerint kisebb-nagyobb sötét folt foglal helyet (12. ábra: G). Hasoldalának pikkelyei nem fedik zártan a kitingpáncélt (14. ábra). 2—2,8 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon mindenfelé megtalálható és nem ritka. Tápnövényei *Quercus*-fajok (= *dryados* GMEL.)

quercus FABR.

10 (9) Combjaik belső élén kisebb vagy nagyobb fog van. Ormányuk rendszerint vörös, legfeljebb a csúcsa feketés.

11 (14) A szárnyfedők közterecskéi szélesek, teljesen laposak, barázdái élesen bemetszettek, keskenyek, sorpontjai mérsékelten nagyok.

12 (13) Szárnyfedőin a barázdák sorpontjaiban 1—1 hosszúkas pikkely ül, korongjának sötétebb részeit finom szürkés pikkelyszőrök borítják. Vörösesbarna. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együtvéve, feje sűrűn pontozott és pikkelyezett. Előtora szélesebb a hosszánál, oldalai íveltek, gallérja mérsékelten elálló, felülete sűrűn pontozott, a korongján gyéribben, oldalain sűrűbben pikkelyezett. A szárnyfedők barázdái sekélyek, közterecskéi szélesek és laposak. A három fehéresen pikkelyezett harántsávja közül az 1. erősen ívelt és összefügg varratának sűrűbben pikkelyezett fehér foltjával, a 2. és a 3. majdnem egyenes, csúcsa körül a varrat és kisebb-nagyobb mértékben a csúcshégy is fehéres. Esetenként a 2. és a 3. harántövet keskeny hosszanti sávok kötik össze, ritkán a 3. sáv összeolvad a fehéres csúcshégygel (12. ábra: F). 3—3,3 mm.

Európában és Észak-Afrikában él, Magyarországon messze elterjedt, de mindenütt elég ritka. Tápnövényei: *Quercus*-fajok

ruber MARSH.

13 (12) Szárnyfedőin a barázdák sorpontjaiban nincs pikkely, korongjának sötétebb részein nincsenek szürke pikkelyek. Világosvörös, csak ormányának csúcsa, a mellvég és a haslemezek feketék. Az előbbi fajhoz nagyon hasonlít, attól még a következők különböztetik meg: teste rendszerint kissé karcsúbb, előtora a töve közelében kissé elkeskenyedek, vállai kevésbé kiugrók, barázdái mélyebbek, erőteljesebben pontozottak, közterecskéi ezért keskenyebbeknek látszanak. Hasonló elrendezésű fehéres pikkelyrajzolata rendszerint gyengébb, a pikkelyek kisebbek, hegyesebbek, a harántsávok gyakran összefolynak. 2,5—3,5 mm.

Magyarországról (közelebbi helymegjelölés nélkül) és Dalmáciából írták le, azóta számos lelőhelyen előkerült, de sehol sem közönséges. Tápnövényeit nem ismerjük

proximus SCHULTZE

Változata:

1. Szárnyfedőinek pikkelyezése erősen kiterjedt, összefolyó, csupán a pajzsocskamögött látható 1—1 kis sötétebb folt, amely néha szintén hiányzik, valamint

a középtájon 1—1 megrövidült sötétebb harántöv, amely mintegy a szárnyfedők közepéig terjed (12. ábra: I). — A törzsalak között gyakori

ab. Stilleri REITT.

- 14 (11) Szárnyfedőinek barázdái mélyek és szélesek, még durvábban pontozottak, mint az előbbi faj esetében, közterecskéi alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, gyengén, de jól láthatóan domborúak. Szárnyfedőin 3 fehéresen pikkelyezett harántöv látható, mind a három rendszerint keskeny, a közép előtt levő erősen ívelt és összefügg a pajzsocska mögött levő fehér folttal, a 2. és a 3. gyengén ívelt; a varrat és a csúcsszegély itt is fehéresen pikkelyezett (12. ábra: H). Ormánya hosszabb, mint előtorának háta, csúcsa gyakran feketés. Előtora jóval szélesebb a hosszánál, oldalai gyengén íveltek, kétoldalt és a hosszanti középvonala mentén nagyobb pikkelyekkel. Szárnyfedői alig hosszabbak az együttes szélességüknél. Hasoldala sűrűn pikkelyezett. 2—3 mm.

Európai elterjedésű faj, nálunk elég ritka. Tápnövényei *Quercus*-fajok

trifasciatus BACH

9. nem: *Stenocarus* THOMS.

Testalkatuk zömök, rövid, széles szárnyfedőkkel. Pajzsocskájuk mögött bársonyos fekete foltocska van, a szárnyfedők csúcsa közelében pedig kis fehér folt. Felületüket egyébként egyenletesen elosztott, elég gyér pikkelyek vagy pikkelyszőrök fedik. Ormányuk alig hosszabb, mint az előtor háta. Szemük a fej oldalán magasan foglal helyet. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtörük elülső szegélye kettős élű, korongján kétoldalt 1—1 kisebb vagy nagyobb bütyök van. Szárnyfedőik 7. barázdája a tövén megrövidült és az erősen kidomborodó vállbütyköt szabadon hagyja. Barázdái finomak, a közterecskék laposak, sűrűn pontozottak, csak a csúcs közelében találhatók apró szemölcsök. Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok hosszú, eléri a mellvég elülső szélét. Combjaik belső élén fog van. Lábszáraik vastagok, egyenesek, külső élükön nincs fog vagy szőrpamacs, csak sűrűn szőrözött (4. ábra: A).

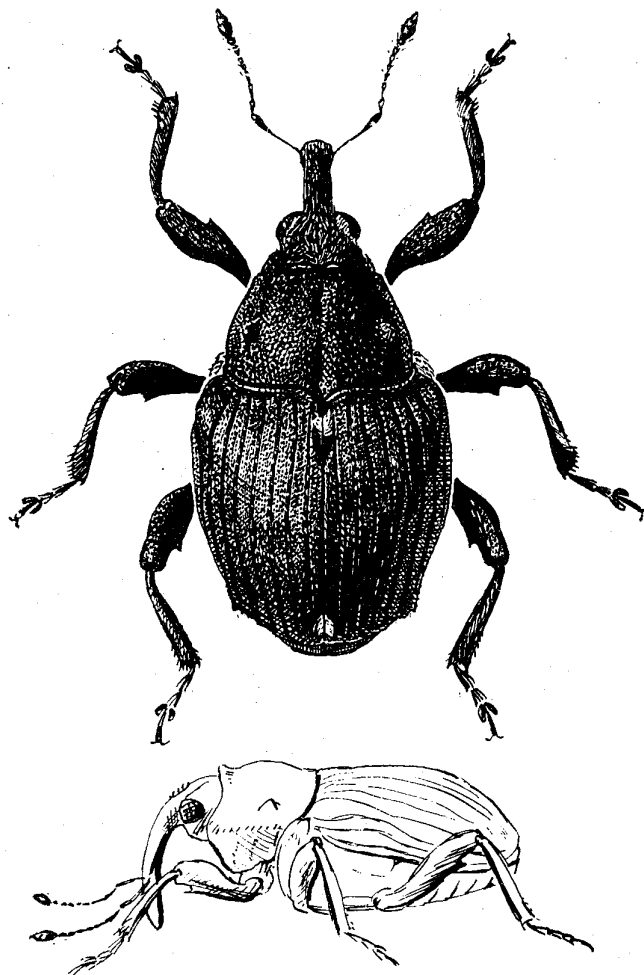
Eddig ismert 6 faja eurosibériai elterjedésű, Magyarországon 2 faja fordul elő.

1. (2) Homloka lapos vagy gyengén homorú, közepén a szemek között rövid hosszanti barázdával (13. ábra: A). Előtörének korongján az oldalbütykök nagyok, gyakran harántosak és élesek, felülről nézve eléri az előtor oldalát. Egész felületét elég sűrű, tojás alakú sárgás pikkelyek borítják. Fekete, hasoldala sűrű sárga pikkelyekkel fedett, csápja és lábfejei valamivel világosabbak. Ormánya mérsékelten vastag, alig hosszabb, mint az előtor háta, gyengén hajlott, különösen a tövén igen sűrűn pontozott. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, harang alakú, csúcsa mögött mélyen befűzött, gallérja erősen elálló, korongjának hosszanti középvonalában barázda fut végig. Pajzsocskája nagyon kicsi, mögötte a fekete bársonyfolt csúcsán az összesűrűsödött sárga pikkelyek világos foltocskát alkotnak. Szárnyfedőin

az élesen barázdált pontsorokban is 1—1 sor pikkely ül, vállbütyke nagy. 3—4,2 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon messze elterjedt és közönséges. Tápnövényei különféle *Papaver*-fajok

cardui HERBST

15. ábra. *Stenocarus fuliginosus* MARSH. (Eredeti)

- 2 (1) Homloka szintén lapított, de szemei között nincs hosszanti barázda. Előtorának korongján a kétoldalt elhelyezkedő bütyök kicsi, kúp alakú, felülről nézve nem éri el az előtor oldalát. Egész felületén a tojás alakú pikkelyek kisebbek vagy keskenyebbek, ezért rendszerint majdnem kopasznak látszik. Egyéb jellegzetességei tekintetében nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, de valamivel kisebb (15. ábra). 2—3,5 mm.

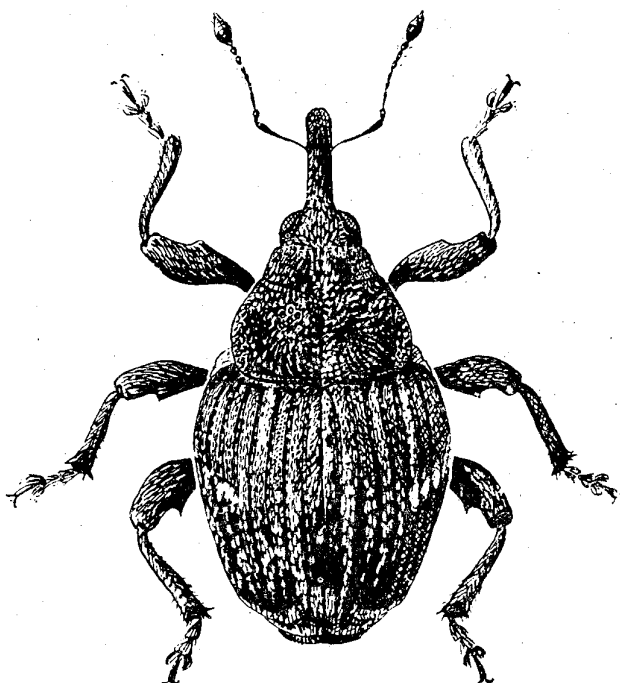
Elterjedése majdnem az egész Palearktikumot felöleli, Magyarországon közönséges. Tápnövényei *Papaver*-fajok, elsősorban a mák (*Papaver somniferum*), amelynek jelentéktelen kártevője. Növényvédelmi irodalmunk szerint 11 évenként lép fel nagy számban, ilyen években helyenként érzékeny kárt okoz. A lárv a mák

tövi részét és gyökerét rágja, az áttelelt imágó pedig a fiatal növény leveleivel táplálkozik. Tömeges megjelenés esetén a fiatal mákvetés védelme érdekében az imágókat kell elpusztítani, mielőtt azok petéiket lerakhatták volna

fuliginosus MARSH.

10. nem: *Cidnorrhinus* THOMS.

Széles, zömök testalkatú, kis termetű ormányosbogarak. Szárnyfedőiken fehér pikkelyfoltok láthatók. Ormányuk alig hosszabb, mint az előtor háta, a csúcsig majdnem párhuzamos oldalú. Szemük a fej oldalán helyez-

16. ábra. *Cidnorrhinus quadrimaculatus* L. (Eredeti)

kedik el, homlokuk kissé domború. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk elülső szegélye kettős élű, gallérszerűen felhajló, korongjának két oldalán kúp alakú bütyökkel, középvonalában hosszanti barázdával. Szárnyfedőiken a 7. barázda erősen megrövidült és az erősen fejlett vállbütyköt szabadon hagyja. A közterecskék pontozottak, nincsenek rajtuk szemölcsök. Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok mély és hosszú, eléri a mellvég elülső szegélyét. Combjaik belső élén kis fog található, lábszáraik egyenesek, külső élükön nincs fog.

A nemnek mindössze 3 fajt ismerjük, 1 euroszibériai, 1 kelet-afrikai elterjedésű, 1 pedig csak Görögországból ismeretes. Magyarországon csak az euroszibériai faj fordul elő.

— — Fekete, lábai a sötétebb combok kivételével és csápjai vörösesbarnák. Felületét elég gyér, világos színű pikkelyek takarják, előtorának oldala, szárnyfedőin 4 kis folt és hasoldala sűrűn, fehéren pikkelye-

zett. A 4 fehér folt közül a pajzsocska mögött levő közös és hosszúkás, sokszor nagyon gyenge, mindegyik szárnyfedőjén 1—1 rézsútos haránt-folt a váll mögött az 5. közterecskétől majdnem az oldalszegélyig húzódik, végül a negyedik ismét közös folt a varratszöglet előtt helyezkedik el. Előtorának csúcsa erősen befűzött, gallérja alig felhajló, két oldalbütyke felülről nézve eléri az oldalszegélyt. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, szélesek, mindegyikben 1—1 sor nagy pikkely ül, közterecskéi kissé domborúak (16. ábra). 2,3—3 mm.

Eurosibériai elterjedésű faj, Magyarországon nagyon közönséges. Tápnövényei az *Urtica dioica* és *U. urens* (= *didymus* FABR., *gibbipennis* GERM., *nigrirostris* BOH.)

quadrinotatus L.

Változatai:

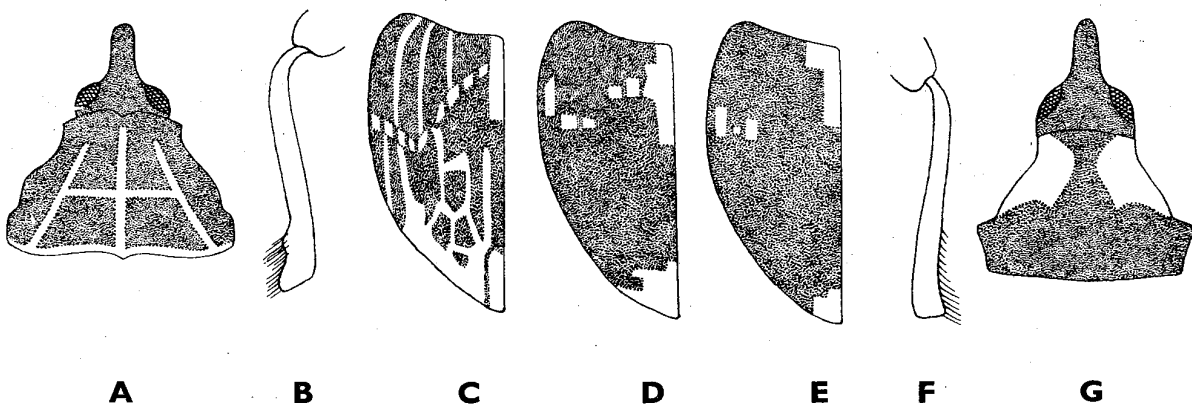
1. Szárnyfedőinek fehér pikkelyfoltjai alig láthatók vagy hiányzanak (= *immaculatus* GYLL., *urticae* MARSH.). — A törzsalak között, nem gyakori
ab. *rimulosus* GERM.

2. Lábai teljesen feketék. — Ritka

ab. *nigrotibialis* SCHULTZE

11. nem: *Phrydiuchus* GOZIS

Zömök, kis termetű fajok. Ormányuk rövid és vastag, egyes fajain hosszabb és vékonyabb, csúcsa felé gyengén kiszélesedik. Szemük oldalt álló. Csápstoruk 7 ízből áll, az ormány csúcsa közelében ered (4. ábra: B). Előtoruk elülső szegélye kettős élű, gallérja erősen felhajló, korongján kétoldalt 1—1 bütyök van. Szárnyfedőik válla kiugró, a 7. barázda a tövén megrövidült, de vállbütyke elég gyenge. Közterecskéin csak oldalt láthatók apró szemölcsök. Pajzsocskájuk mögött világos színű folt van, a váltakozó közterecskéken fekete és világos foltocskák sorakoznak. Az ormány befogadására szolgáló árok rövid. Combjainak belső oldalán a fog kicsi, vagy esetenként hiányzik.

17. ábra. A: *Ceutorrhynchus radula* GERM. előtorának vázlatos rajza — B: *C. viduatus* GYLL. hátulsó lábszára — C: *C. geographicus* GOEZE, D: *C. ornatus* GYLL. és E: *C. amplipennis* SCHULTZE szárnyfedőjének vázlatos rajza — F: *C. ornatus* GYLL. hátulsó lábszára és G: előtorának rajza (Eredeti)

Eddig 2 fajt ismerjük, mind a kettő mediterrán elterjedésű. Magyarországon mind a kettő előfordul.

- 1 (2) Ormánya vastag, rövidebb, mint az előtor háta (4. ábra: B). Előtora sokkal szélesebb a hosszánál (13. ábra: C). Szárnyfedőinek foltozottsága élénk, szembetűnő. Combjainak belső oldalán kis fog van. Fekete, csápja és lábai világosabbak. Szeme a fej oldalán magasan fekszik, felső szélé kissé a lapos homlok fölé emelkedik. Előtörának oldalai a tövétől az oldalbütyökig egyenesek, párhuzamosak, majd onnan a befűződésig erősen összetartók. Befűződése erős, gallérja széles és erősen felálló, korongjának bütykei teljesen az oldalakra tolódtak el. Szárnyfedői tőszegélye éles, finoman rovátkolt, a mögötte fekvő felület kissé behorpadt, oldalai íveltek. Barázdái nagyon finomak, közterecskéi szélesek és laposak, a szélsőkön, valamint a csúcs előtt apró szemölcsök foglalnak helyet. Lábai erősek. 4—5 mm.

Dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Salvia silvestris* és *S. pratensis*

topiarius GERM.

- 2 (1) Kisebb. Ormánya legalább olyan hosszú, mint az előtor háta, vékony, párhuzamos oldalú (13. ábra: B). Előtora alig szélesebb a hosszánál (13. ábra: D). Szárnyfedőinek foltozottsága halvány, elmosódott. Combjainak belső élén nincs fog. Fekete, csápja és lábai vörösek, csak combjainak nagy része sötétebb. Szeme nem éri el a homlok magasságát, homloka domború. Előtörának oldala és oldalbütyke, valamint a szárnyfedők alkata nagyon hasonlít az előbbi faj jellegzetességeihez, utóbbiak csúcsa azonban rendszerint vörös. Lábai vékonyabbak, mint az előző fajé. 3—3,2 mm.

Eddig csak Dalmáciából, Erdélyből és Magyarországról ismeretes, nálunk nagyon ritka (Budapest, Isaszeg, Máriabesnyő, Siófok). Tápnövénye a *Salvia silvestris*

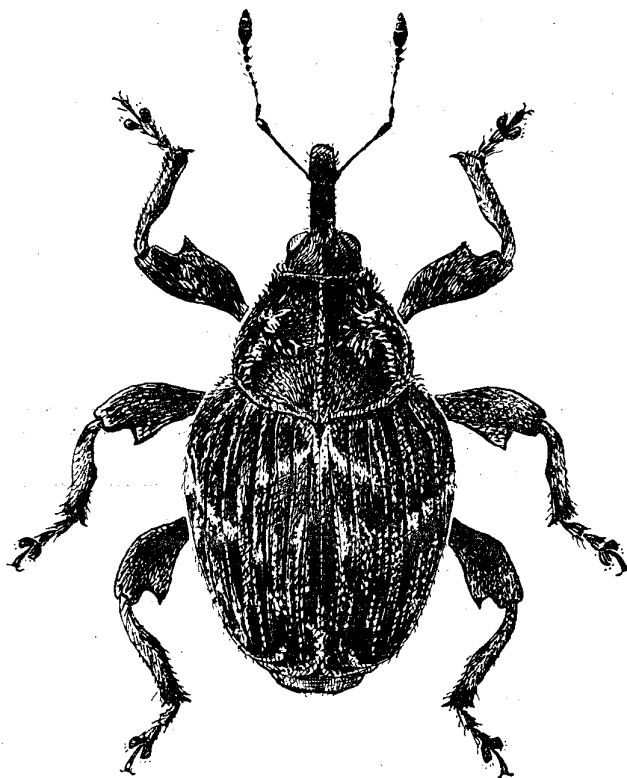
Speiseri SCHULTZE

12. nem: *Ceutorrhynchus* GERM.*

Apró termetű ormányosbogarak, ritkán érik el ormány nélkül mérve az 5 mm-t. Ormányuk viszont hosszú, hengeres, a csúcsán nem vékonyodik el (1. ábra: D). Csápjuk az ormány közepe és csúcsa között ered, ostora 7 ízből áll (3. ábra: B). Előtörük rendszerint sokkal, ritkábban (pl. a *Glocianus* alnem fajain) kevésbé keskenyebb, mint a szárnyfedők töve, oldalai íveltek vagy esetenként egyenesek és összetartók, csúcsa mögött sekélyebb vagy mélyebb befűződés van, amelynek következtében gallérja többé-kevésbé meredeken eláll. A csúcsszegélynek kettős éle van (3. ábra: A). Korongjának két oldala

* Minthogy a fajok határozókulcsában sokszor kénytelenek voltunk a pikkelyzet által alkotott rajzolatra támaszkodni, a változókéonyabb fajok a kulcs két vagy több helyén is szerepelnek. A teljesen vagy nagyrészt kopott példányok meghatározása sokszor lehetetlen.

egyszerűen boltozott, vagy ott 1—1 bütyök helyezkedik el. Szárnyfedőik válla erősen kiugró, csak a *C. inhumeralis* SCHULTZE válla csapott (21. ábra: H), 7. barázdája a tövén erősen megrövidült és a vállbütyköt szabadon hagyja (2. ábra: C). A csúcs előtt kétoldalt rendszerint szemölcsökből álló csoport (mint 5. ábra: F), ritkábban perem (21. ábra: G) látható, gyakran mindezek majdnem vagy teljesen hiányzanak. A szárnyfedők finomabban vagy durvábban pontozottan barázdáltak. Elülső csípőik között az ormány befogadására szolgáló árok van, amely rendszerint nem éri el a mellközépet. A combok

18. ábra. *Ceutorrhynchus geographicus* GOEZE (Eredeti)

belső oldalán gyakran van fog, lábszáraik a csúcsukon kiszélesednek, karmaik egyszerűek, vagy belső oldalukon fogat, illetve hosszú nyúlványt viselnek (1. ábra: A).

Eddig a nemnek több mint 500 fajt ismerjük, ezek zöme palearktikus elterjedésű. Sok faja él Amerikában és csak néhány az orientális és az etiópiai régióban. Magyarországon 110 faj előfordulását tartjuk nyilván, további 6 kárpát-medencei faj jelenlétével pedig számolhatunk.

- 1 (8) Előtoruk tövét keskeny harántsávon nagy, tojásdad pikkelyekből álló fehér szalag díszíti, ugyanilyen keskeny (vagy valamivel szélesebb) fehér sáv húzódik az előtor hosszanti középvonalán és korongjának oldalán is (17. ábra: A). Minden combjuk belső élén nagy fog látható, karmaik belső oldalán hosszú nyúlvány van (1. ábra: A) (1. alnem: *Mogulones* REITT.).

- 2 (3) Szárnyfedői oldalán a közterecskékben 1—1 sor erősen kiemelkedő szemölcs van, ezek a közterecskék szélességét majdnem teljesen kitöltik. Fekete, csápja és lábfejei vörösek. Ormánya és feje igen sűrűn, finoman pontozott, homloka mélyen behorpadt. Előtorának pontozása sokkal durvább, mint a feje, vázlatos pikkelyrajzolatát a 17. ábra: A mutatja. Szárnyfedőinek pontsorai mélyen barázdáltak, a korongján levő közterecskék sűrűn pontozottak. A közterecskéken látható fehér pikkelyek a korongon hosszabb vagy rövidebb sávokat alkotnak, amelyeket az oldalakon levőkön a szemölcsök sűrűn megszakítanak. Hasoldala elég gyéren fehér pikkelyszőrökkel fedett, de összes lemezeit széles pikkelyekből álló fehér sáv szegélyezi. 4—5 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon szórványosan fordul elő és mindenütt ritka. Tápnövényei az *Anchusa officinalis* és az *Isatis tinctoria*

radula GERM.

- 3 (2) Szárnyfedők oldalán a közterecskéken legfeljebb apró, nem szembe-tűnő szemölcsök találhatók.
- 4 (7) Pajzsocskájuk mögött 3 ágból összetevődő, nyíl alakú fehér rajzolat van (18. ábra), a vállbütyök mögött szintén látható 1—1 kissé rézsútos fehér harántsáv, amely néha foltocskákra tagolódik.
- 5 (6) A szárnyfedők hosszanti fehér sávjai a pontsorokban helyezkednek el, minden sorpontból 1—1 széles, fehér pikkely ered, ezekhez gyakran csatlakozik még 1—1 további sor hasonló pikkelyekből a pontsorok peremén, az egész fehér rajzolat inkább hálózatszerű képet ad (17. ábra: C). Fekete, csak csápostora lényegesen világosabb. Ormánya és feje sűrűn pontozott, homloka gyengén behorpadt. Előtorának pontozása nem sokkal durvább, mint a feje. Szárnyfedőinek pontsorai sekélyen barázdáltak, közterecskéi laposak és sűrűn pontozottak. Hasoldalának pikkelyszőrös lemezeit széles, fehér pikkelyek keretezik (18. ábra). 3,8—5,3 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon főleg Budapest környékén és a Dunántúlon gyűjtötték, de mindenütt elég ritka. Tápnövényei *Echium*-fajok és állítólag az *Anchusa officinalis*; ez utóbbi adat megerősítésre szorul (= *echii* FABR.)

geographicus GOEZE

- 6 (5) A szárnyfedők hosszanti fehér sávjait a közterecskéken 2—3 sorosan elhelyezkedő fehér pikkelyek alkotják, a pontsorok csupaszaknak látszanak, bár minden sorpontból 1—1 finom, barnás pikkelyszőröske ered; az egész rajzolat inkább hosszanti sávozás benyomását kelti. Az előbbi fajhoz egyébként nagyon hasonlít, de előtorának elkeskenyedő elülső része hosszúkásabb, korongjának 3 hosszanti sávja többnyire keskenyebb, de élesebb. Szárnyfedőin a váll mögött húzódó fehér harántsáv foltocskákra tagolódott. Barna alapszörözete finomabb. 4,1—5,2 mm.

Mediterrán faj, legészakibb eddig ismert lelőhelye Horvátország északi határvidéke (Ruma), tehát Magyarországon is előkerülhet. Ismert tápnövénye, az *Echium plantagineum* nálunk nem díszlik

[Beckeri SCHULTZE]

- 7 (4) Pajzsocskája mögött nincs 3-ágú, nyíl alakú rajzolat, a szárnyfedőkön csak hosszanti fehér sávok és legfeljebb egyenletesen elszórt fehér pikkelyek vagy szabálytalan alakú pikkelyfoltocskák láthatók. A sávok a páros közterecskéken helyezkednek el (elsőknek a varrat mellett levő keskeny közterecskét számítva), a fehér sávok nem érintik a pontsorokat. Hasoldalának majdnem egész felületét sűrűn fedik a nagy, fehér és barnás pikkelyek, és csak kisebb felületeken, főleg oldalt láthatók finom pikkelyszőrök. Fekete, csápja és lábfejei vörösek. Homloka lapított vagy gyengén domború. Felületének pontozása az előbbi fajéhoz hasonlít. 4,5–5 mm.

Kelet-európai faj, Magyarországon eddig csak Budapesten gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük (= *albolineatus* E. FRIV.)

lineatus GYLL.

- 8 (1) Előtoruk tövén nincs nagy, tojásdad pikkelyekből álló keskeny, fehér szegély.
- 9 (108) Szárnyfedőik oldalán a váll mögött vagy a középtájon a szélső közterecskéken 2 vagy több fehér foltocskából összetevődő rövid, rézsútos harántsáv húzódik, amely nagyon ritkán egyetlen foltocskára redukálódik, vagy kivételes esetekben teljesen hiányzik. A varratszöglet vagy a csúcs kisebb-nagyobb terjedelemben rendszerint szintén fehérén pikkelyezett. Pajzsocskájuk mögött majdnem mindig halvány- vagy élénkfehér folt látható. Karmaik belső oldalán mindig van fog vagy nyúlvány.
- 10 (17) Lábszáraik külső élén (különösen a középsőkön és a hátulsókon) a csúcs előtt fog van, közötté és a csúcs között az él homorúan kimetszett, vagy majdnem egyenes és hosszú szőrökkel fésűszerűen díszített (17. ábra: B) (2. alnem: *Thamicolus* THOMS.).*
- 11 (12) Előtora nagyon széles, harang alakú, csúcsa erősen, gallérszerűen felhajlik. Szárnyfedőin csak az oldalsáv és a varratszöglet fehérén pikkelyezett, a pajzsocska körüli foltot nagy, szürkés, barnás pikkelyek alkotják. Combjainak belső élén a fog erősen fejlett. Fénytelen fekete, csápja a feketés bunkó kivételével, valamint lábai sötétbarnák. Ormánya kevéssel hosszabb, mint az előtor háta, vastagabb, mint az elülső lábszára, felül kissé lapított, a csúcsa felé gyengén kiszélesedett. Előtora erősen domború, korongjának oldalán nincs nyoma bütyöknek vagy szögletnek. Szárnyfedőinek közterecskéi laposak és több mint kétszer olyan szélesek, mint az éles barázdák. 3–3,5 mm.

* A C. (*Thamicolus*) *venustus* SCHULTZE nevű dél-országi faj téves meghatározás folytán került faunalistánkba, tehát törlendő.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon messze elterjedt, de ritka. Tápnövényei *Stachys*-fajok

viduatus GYLL.

- 12 (11) Előtoruk karcsúbb, gallérja gyengén felhajló. Szárnyfedőiken a fehér pikkelyrajz sokkal dúsabb. Combjaik belső élén a fog nagyon kicsi.
- 13 (14) Az előtor korongján kétoldalt jól látható bütyök foglal helyet. Csápja és lábszárai vörösek. Ormányát, fejét és előtorát mérsékelten sűrű, apró pikkelyek borítják. Előtorának széles oldala sűrűn pikkelyezett, úgyhogy csak a bütyök csúcsa marad fekete, tövének közepén szintén sűrűn pikkelyezett folt van, és hosszanti közép-vonalában barázda fut végig. Szárnyfedőin a pajzsocska mögött nagy nyíl alakú folt, a válla mögött levő harántsáv, varratának hátulsó része és egy rövid harántsáv a csúcs előtt fehér, a közterecskék hátulsó felében rendszerint kisebb fehér pikkelyek alkotnak halvány sávokat. Pontsorai finoman barázdáltak, közterecskéi ráncoltak, csúcsuk táján finoman szemölcsözöttek. 2,8—3,2 mm.

Mediterrán faj, Magyarországon nagyon ritka (Magyaróvár, Vindornyaszőlős, Mohács). Tápnövényeit nem ismerjük

Kraatz C. BRIS.*

- 14 (13) Előtoruk korongján kétoldalt nincs bütyök, vagy ilyenek csak gyenge nyoma látható. Lábszáraik feketék. Szárnyfedőjükön nincs kereszt alakú folt, de felületüket a szokványos foltokon kívül számos rövidebb vagy hosszabb fehér hosszanti sáv díszíti.
- 15 (16) Mind a két ivar ormánya vékony, erősen hajlott, a hímé olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve, a nőstényé még ennél is hosszabb. A hím csápjának töve mintegy az ormány közepe táján ered, a nőstényé viszont jóval közelebb az ormány tövéhez, mint a csúcsához. A nőstény ormányának háta a csáptő és a csúcsa között fényes, alig láthatóan és gyéren pontozott, a hímé majdnem a csúcsáig elég durván pontozott. Előtorának korongján a töve közepén és az oldalán széles tojásdad pikkelyekből álló folt van, a felület többi részét hosszú, keskeny pikkelyszőrök borítják. Szárnyfedőin a pajzsocska mögött levő hosszúkás és a válla mögött levő harántos foltokon kívül a csúcsa előtt is látható egy halvány harántsáv. A közterecskéin levő és a közepük táján megszakadó hosszanti sávok keskeny pikkelyszőrökből állnak. 2,5—3 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Stachys palustris*, nálunk a *Stachys officinalis*on gyűjtötték

pubicollis GYLL.

* A C. *Sahlbergi* SAHLB. ennek a fajnak közeli rokona, de a középső és hátulsó lábszárak külső élén levő fog az ismert hazai példányokon alig látható vagy hiányzik, ezért a fajt a *Hadroplontus* alnem megfelelő helyén szerepeltetjük, lásd a 22 (23) sorszám alatt.

Változata:

1. A közterecskék hosszanti sávjai közepük táján nem szakadnak meg. — A törzsalak között ritka ab. *continuus* REY

- 16 (15) Ormánya rövidebb, vastagabb, háta kissé lapított, majdnem a csúcsáig sűrűn pontozott. A hím csápjának töve kissé közelebb (2/3) ered az ormány csúcsához, mint a tövéhez, a nőtényé viszont a közepe táján ered. Egyébként az előbbi fajhoz megtévesztésig hasonlít, különösen nőtényeit külsőleg alig lehet annak hímjeitől megkülönböztetni, de a *C. pubicollis* hímjének ormánya jóval erősebben ívelt és kissé karcsúbb. Valamivel kisebb, 2—2,7 mm.

Elterjedése az előbbi fajéval kb. egyezik, de kelet felé Turkesztánig is előfordul. Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Stachys recta*

signatus GYLL.

- 17 (10) Lábszáraik külső élén a csúcs előtt nincs fog (17. ábra: F), a lábszárak csúcsa rendszerint szögletesen kihúzott vagy rövidebb-hosszabb szakaszon kiszélesedett („kosárka”), és ez a szakasz hosszú serteszőrökkel díszített. Felületüket sokszor dús fehér pikkelyfoltok tarkázzák (3. alnem: *Hadroplontus* THOMS.).
- 18 (29) Az előtor fehér oldalszegélyét zártan elhelyezett pikkelyek alkotják, ez a szegély legalább elöl erősen felhúzódik a korongra és ott is élesen határolt felületet alkot (17. ábra: G). Esetenként a fehér szegély az előtor hátulsó felén is felhúzódik a korongra, és ilyenkor az oldalbütyök táját mint fekete foltocskát körülöleli (19. ábra: A). A pajzsocska mögött levő fehér foltjuk mindig kereszt alakú, vagyis az oldalágak fehér foltjai legalább a 3. és 4. közterecskén jóval a szárnyfedők töve mögött helyezkednek el, és soha sem függenek össze az oldalfolttal (pl. 19. ábra: B). Combjaik foga mindig egyszerű és rendszerint nagy, lábszáraik mindig feketék, nem barnák.
- 19 (26) Az előtor fehér oldalszegélye annak hátulsó felére is kiterjed és az oldalbütyök kerekded fekete foltját körülöleli (19. ábra: A).
- 20 (21) Karmai egyszerűek, belső oldalukon nincs fog vagy nyúlvány. Teljesen fekete, lábfejei is alig világosabbak. Ormánya sokkal hosszabb, mint az előtor háta. Utóbbinak gallérja erősen felhajlott, oldalbütykei tompák, kicsik, korongja sűrűn, finoman pontozott, hosszanti középvezetékében (legalább elöl és hátul) fehér pikkelysáv húzódik. Szárnyfedőinek oldalfoltja a 6—10. közterecskére terjed ki, oldalai gyakran egészen fehérek, második harmadában gyakran egy második oldalfolt húzódik az 5. közterecskéig. Csúcsi foltja közel négyzet alakú és hátul kétoldalt a szegély mentén kiszélesedik. 2,8—3,8 mm.

Európai elterjedésű faj, Szlovákia velünk határos területén is gyűjtötték, tehát előfordulása nálunk is valószínű. Tápnövényei a *Carduus nutans* és a *C. crispus*

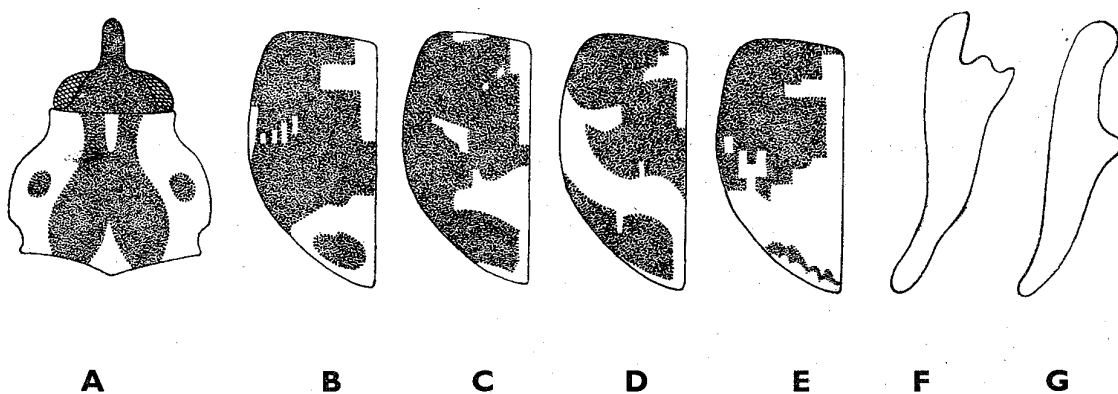
[*litura* FABR.]

- 21 (20) Karmaik belső oldalán hosszabb vagy rövidebb nyúlvány van.
- 22 (23) Elülső combja vékony, a belső élén látható fog nagyon kicsi. Fekete, csak lábfejei vörösek. Ormánya kissé rövidebb, mint az előtor háta. Gallérja mérsékelten felhajló, oldalszegélyének fehér pikkelyei rövid tojásdadok. Szárnyfedőinek keresztfoltja gyakran erősen megrövidült, és ilyenkor a két oldalágat csupán 1—1 kis, fehér foltocska jelzi. Oldalfoltja a 6—8. közterecskére terjed ki, mellette az oldalszegélyen csak kis, fehér foltocska található. A közép mögött levő harántfolt széles, de kívül erősen megrövidült, a harántöv mögött az 1. közterecske végig, valamint a keskeny csúcsszegély fehér (19. ábra: C). A középső és hátulsó combok foga elég kicsi, lábszárainak külső élén a csúcs közelében fog van, amely azonban gyakran hiányzik. 2,8—3,5 mm.

Magyarországon, a Bánságban, Herkulesfürdön és állítólag a Szovjetunióban (Podolia) gyűjtötték; mindenütt igen ritka. Nálunk két példánya ismeretes Pécs és Taszár lelőhelyekkel. Tápnövényeit nem ismerjük (*Thamicolus*-alnem)

Sahlbergi SAHLB.*

- 23 (22) Elülső combjuk vastag, foga nagy, háromszög alakú.
- 24 (25) Szárnyfedőinek csúcsi foltja a praeapikális bütyök fölött keskeny harántövet bocsát ki, amely megszakítás nélkül eléri az oldalszegélyt, ennek következtében a bütyök körül nagy, fehérrel majdnem teljesen körülhatárolt fekete folt keletkezik (19. ábra: B). Fekete, csápja és lábfejei a sötétebb csápbunkó kivételével vörösek. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtorának gallérja mélyen és élesen befűzött, meredeken felálló. Szárnyfedőinek kereszt alakú foltja nagy, ívelt oldalfoltja az 5. közterecskétől kiindulva eléri az oldalszegélyt. 3,5—4,5 mm.

19. ábra. A: *Ceutorrhynchus litura* FABR. előtorának rajza — B: *C. gibbicollis* SCHULTZE, C: *C. Sahlbergi* SAHLB., D: *C. sinapis* DESBR. és E: *C. dimidiatus* E. FRIV. szárnyfedőjének vázlatos rajza — F: *C. Javeti* C. BRIS. és G: *C. asperifoliarum* GYLL. elülső combja (Eredeti)

* Ennek a fajnak közeli rokona a *C. (Thamicolus) sinapis* DESBR., amely 1 példányban Horvátországban (Stirovaca) került elő. A *Sahlbergi* SAHLB.-től szárnyfedőinek rajzolata (19. ábra: D) által könnyen megkülönböztethető.

Dél-európai faj, Magyarországon nagyon ritka (Budapest, Velencei-hegység, Mezőhegyes). Tápnövényeit nem ismerjük

gibbicollis SCHULTZE

- 25 (24) Szárnyfedőinek csúcsi foltja nem alkot harántövet a praeapikális bütyök fölött, csak a szegélyek mentén szélesedik ki. A csúcs előtt a 2. közterecskében legfeljebb pontszerű fekete foltocska található, többnyire ez is hiányzik. Nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, de csápjának tőize is feketés, előtorának gallérja sekélyebben befűzött, mérsékelten felálló. Szárnyfedőinek oldalfoltja rövidebb, mert csak a 6. közterecskén kezdődik, eléri ugyan az oldalszegélyt, de többnyire megszakad, amikor is a 7. közterecske foltja nagyon kicsi vagy hiányzik, viszont felületének többi részén néha további apró, fehér foltocskák jelentkeznek. 3,5–4,5 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon ritka (Budapest és környéke, Pécel, Isaszeg, Pér, Pallag, Debrecen mellett). Tápnövényei a *Symphytum tuberosum* és a *Pulmonaria officinalis*

larvatus SCHULTZE

- 26 (19) Az előtor oldalszegélye csak a befűzött csúcsi felén húzódik a korongra, az oldalbütykök teljes egészükben a fekete mezőben fekszenek (17. ábra: G).
- 27 (28) Karmainak belső oldalán nyúlvány van. Fekete, csápostora és lábfejei vörösek. Az előtor csúcsán és tövén középen hosszanti fehér foltocska található, az oldalbütykök belső oldalán pedig gyéren elszórt pikkelyekből álló folt. A szárnyfedők keresztfoltjának a 4. és 5. közterecskén levő foltjai kicsik (17. ábra: D), a keresztfolt mögött levő felület gyéren elszórtan pikkelyezett. Oldalfoltja a 6–8. közterecskén keskeny, a 9. közterecskén nagy foltban folytatódik, míg a 10. közterecske a közepéig teljesen fehér. Csúcsi foltja nagy, széles, a szegélyek mentén kiszélesedett, a 2. közterecske csúcsa táján gyakran apró fekete foltot zár be. 3,5–4,5 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon messze elterjedt, de elég ritka. Tápnövényei a *Cerithe minor* és állítólag a *Cirsium palustre*

ornatus GYLL.*

- 28 (27) Karmai egyszerűek, belső oldalukon nincs fog vagy nyúlvány. Alapszíne az előbbi fajéhoz hasonlít, keresztfoltja sokszor már a 2. közterecskén is rövid, sőt a 4.-en levő foltocska néha hiányzik. Az első közterecskén levő hosszú, majdnem a szárnyfedő közepéig terjedő foltja rendszerint barnásan pikkelyezett. A 6–8. közterecskére kiterjedő oldalfoltja széles és néha a legszélső közterecs-

* Ez a faj néha összetéveszthető a *C. larvatus* SCHULTZE fajjal, mert azon az előtor oldalbütykeit körülvevő fehér pikkelymező nem mindig teljesen zárt, és a *C. ornatus* egyes példányai esetében is található több-kevesebb fehér pikkely a bütyök belső oldalán. A *C. larvatus* esetében azonban a szárnyfedők fehér pikkelyfoltjai mögött a fekete alapszín egyöntetűen sötét és előtorának oldalbütyke kisebb, kevésbé ívelt, míg a *C. ornatus* szárnyfedőin a fekete alapszín jól látható bronzos és bársonyfekete foltozottságot mutat, előtorának oldalbütyke pedig kifelé erősebben ívelt.

kék megnagyobbodott foltjával összefügg. A csúcsi folt nagy, felső szélén gyakran kétoldalt kiszélesedik, a 2. közterecske csúcsán többnyire apró fekete foltot zár be. 3,5—4,2 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényei a *Carduus acanthoides*, *C. nutans* és a *Cirsium vulgare*

trimaculatus FABR.

Változata:

1. Fehér színezete erősen kiterjedt: a keresztfolt az 1. közterecskén is fehér, megnövekedett csúcsfoltja többé-kevésbé teljesen körülzárja a csúcs előtti bütyök fekete foltját. Az irodalom szerint néha az előtor fehér oldalszegélye is megnövekedett, úgyhogy oldalbütyke elszigetelt fekete folton áll. Az ilyen példányokat külsőleg alig lehet megkülönböztetni a *C. litura* FABR. nagy példányaitól. — Nagyon ritka, nálunk 1 példányát Kalocsán gyűjtötték
ab. **hybridus SCHULTZE**

- 29 (18) Az előtor fehér oldalszegélye nem húzódik fel a korongra, felülről rendszerint nem is látható, vagy nem élesen határolt. Oldalai gyakran csak gyéren pikkelyezettek, a pikkelyek között a kitinpáncél nagyon jól látható. Néhány faj esetében kétség merülhet fel e bélyeg tekintetében, de ezeknek vagy a lábszáraik vörösesbarnák, vagy a pajzsocska körüli foltjuk többé-kevésbé összefügg az oldal-foltjukkal. Mindezek ebbe a csoportba tartoznak.

- 30 (45) Elülső és középső combjukon közvetlenül a nagy fog csúcsi tövénél mély bemetszés van, és ezáltal itt a fognak egy második csúcsa keletkezik, vagy azt a látszatot kelti, mintha a fog csúcsa szélesen le volna metszve és a 2 csúcs között széles, sekély kimetszés volna (19. ábra: F). Karmaik belső oldalán nyúlvány van.

- 31 (32) Szárnyfedőinek hátulsó felén igen széles fehér harántöv húzódik végig, amely közepén a legszélesebb és összefügg a keresztfolttal, valamint rövid csap segítségével az oldalfoltokkal is, hátul a gyenge csúcs előtti bütyköt és a keskeny szegélyt hagyja csak szabadon (19. ábra: E). Az oldalfolt a 6—8. közterecskére terjed ki, de a 9. közterecskén is látható valamivel feljebb egy kis folt, a 10. majdnem a csúcsig fehér. Fekete, csápostora és lábfejei valamivel világosabbak. Ormánya alig hosszabb, mint előtorának háta. Gallérja oldalt gyengébben, felül erősebben befűzött, mérsékelten feláll, a befűződésben elszórt fehér pikkelyek találhatók. 4—4,2 mm.

Eddig csak Magyarországról, Csehszlovákiából és Ausztriából ismeretes. Hazánkban számos lelőhelyen gyűjtötték, de mindenütt ritka. Tápnövénye a *Nonnea pulla*

dimidiatus E. FRIV.

Változatai:

1. A pajzsocska körüli kereszt alakú folt összefolyik a hátulsó harántövvel. — A törzsalak között nem ritka
ab. **connectens CSIKI**
2. Mint az előbbi, de a pajzsocska körüli keresztfolt két ága (a 3—4. közterecskén) hiányzik. — Ritka
ab. **simplex CSIKI**

- 32 (31) Szárnyfedőik hátulsó felén nincs széles fehér harántöv.
- 33 (34) Szárnyfedőinek csúcsa táján és oldalain nagy szemölcsök láthatók, amelyek sokkal nagyobbak, mint a szárnyfedők egyéb részein levő apró kiemelkedések. Fekete, csápостora és lábfejei vörösek. Előtorának oldalbütyke gyengén fejlett, erősen tompított, gallérja erősen felhajló. Szárnyfedőinek keresztfoltja nagy, oldalfoltja keskeny, rendszerint csak a 6—8. közterecskére terjed ki, néha összefügg a fehér oldalszegéllyel. Az oldalfolt mögött további fehér harántfolt mutatkozik, varrata mellett levő közterecskéjének csúcsa, valamint 1—1 keskeny harántsáv távol a csúcstól szintén fehér. 3,8—4,5 mm.

Közép- és kelet-európai faj, Magyarországon elterjedt és elég gyakori. Tápnövényei a *Symphytum tuberosum* és az *Anchusa officinalis*

Javeti C. BRIS.

- 34 (33) Szárnyfedőik csúcsa táján és oldalain nincsenek nagy szemölcsök, ott is csak legfeljebb finoman szemcsézettek.
- 35 (38) Oldalbütyke jól látható, ezért előtorának oldalai rendszerint tompán szögletesek.
- 36 (37) Előtorának hosszanti középvonalában sekély árok húzódik végig, amelyben sárgás színű pikkelyek keskeny sávot alkotnak. Fekete, csápja és lábai is csak alig világosabbak. Előtorán a gallérszerű befűződés sekély, gyengén elálló, oldalbütykei erősen fejlettek. Szárnyfedőinek keresztfoltja kicsi, az 1. közterecskén levő pikkelyek kissé barnásak, oldalágai csak a 2. közterecskére terjednek ki, világossárgásak éppen úgy, mint a 6—8. közterecskén elhelyezkedő oldalfolt és a kis csúcsi folt. A közterecskék egyéb részein hasonló színű elszórt pikkelyek észlelhetők. 2,5—3 mm.

Eddig Észak-Olaszországból, Németországból és Magyarországról közölték. A hazai példányok Budapestről és Bátorligetről származnak. Tápnövényeit nem ismerjük

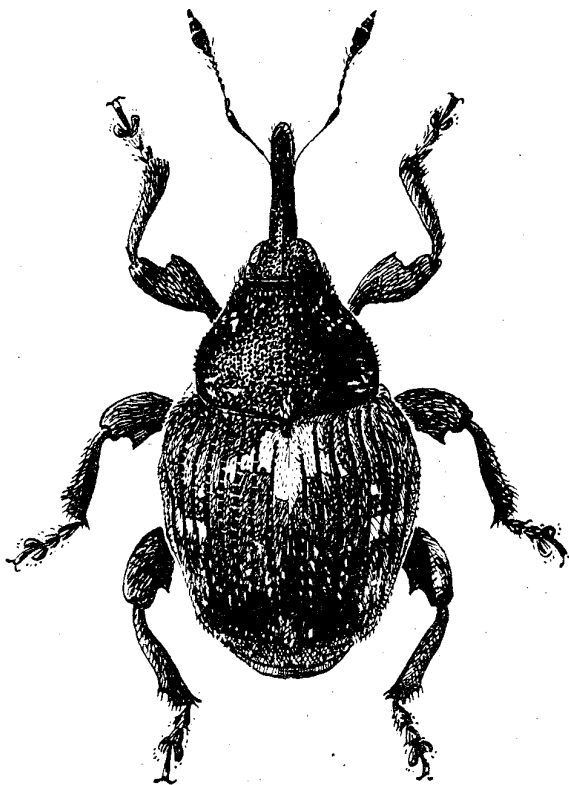
venedicus WEISE

- 37 (36) Előtorának hosszanti középvonala is domború, legfeljebb töve és csúcsa közelében van gödröske és fehér pikkelyfolt. Fekete, csápja és lábfejei vörösek. Ormánya, feje és előtora sűrűn és elég erőteljesen pontozott. Előtorának gallérja alig felhajló. Szárnyfedőinek fehér foltjai általában kicsik, ezért felülete túlnyomóan fekete. Keresztfoltja kicsi, a 3. és 4. közterecskén levő foltocskái többnyire hiányzanak vagy gyengén láthatók. Oldalfoltja a 6—8. közterecskére terjed ki, de rendszerint csak a 6.-on levő erős. Csúcsának foltjai is kicsik. 3—3,2 mm.

Kelet-mediterrán elterjedésű faj. Magyarországon eddig csak Kalocsán gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

angulicollis SCHULTZE

- 38 (35) Előtorukon nincs nyoma oldalbütyöknek, oldalai a befűződés mögött egyenletesen íveltek. Nagyobb fajok.
- 39 (40) Szárnyfedőinek kereszt alakú foltja határozottan kiterjed a 3. és 4. közterecskére, az 1. közterecske tövén a pikkelyek kissé oldalt és hátrafelé irányulnak. Rövid, széles előtorának oldalai a befűződés mögött majdnem párhuzamosak, hátulsó sarkai felülről nézve

20. ábra. *Ceutorrhynchus cruciger* HERBST (Eredeti)

majdnem derékszögűek. Fekete, csápostora és lábfejei vörösek. Előtorának gallérja élesen befűzött és erősen felhajló. Szárnyfedőinek barnás szőrözete hosszú, elég sűrű, felületük ezért selymesen csillog. A 3 foltocskából álló oldalfolt mögött a szárnyfedők hátulsó felén rendszerint további harántos folt nyomai láthatók (20. ábra). 3,8–4,5 mm.

Jóformán egész Európában honos, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Cynoglossum officinale*, *Echium vulgare* és *Anchusa italica* (= *crucifer* OL., *quadrimaculatus* GERM.)

cruciger HERBST

- 40 (39) A szárnyfedők T alakú foltja kicsi, oldalágai csak a 2. közterecskére terjednek ki (17. ábra: E), kivételesen a 3. és 4. közterecskén néhány pikkely látható. A T alakú folt fehér pikkelyei az 1. köz-

terecske tövén harántirányban helyezkednek el. Hosszúkásabb, karcsúbb fajok, előtoruk oldalai a befűződés mögött erősen íveltek, hátulsó sarkai erősebben behúzóttak.

- 41 (42) Tarkóján rövid, éles, hosszanti lécz húzódik, amely nem éri el a homlokot. Fekete, csápja és lábfejei vörösek. Ormányának hátán 3 jól látható keskeny borda húzódik, amelyeket azoknál jóval szélesebb, sekély barázdák választanak el. Az előtor tövi fele oldalt erősen domború, csúcsa előtt mélyen befűződött, gallérja széles és erősen elálló, pontozása sűrű és finom. A szárnyfedők T alakú foltján a 2. közterecskében levő folt eléri a középfolt hosszának felét, és a 3. és 4. közterecskén is látható apró foltocskák. Az oldalfolt az oldalszél felé elkeskenyedik. A szárnyfedők többi részét elég sűrű, barnás (és kevés fehéres) pikkelyszőrök borítják. 3,5 mm.

A fajt közelebbi helymegjelölés nélkül Magyarországról írták le, de azóta nem került elő. További elterjedése és tápnövénye ismeretlen

aratridens SCHULTZE

- 42 (41) Tarkójukon nincs hosszanti lécz.

- 43 (44) Előtorán és szárnyfedőin az alapszőrőzet világosabb színű és különösen a szárnyfedők hátulsó felén hosszú, úgyhogy a szárnyfedők erősen szőrös részei selymesen csillognak. A pajzsocskák mögött levő foltja kicsi és gyakran a 3. és 4. közterecskén is látható néhány fehér pikkely vagy foltocskák. A barázdákban rendszerint nagy fehér pikkelyek sora foglal helyet. Az ormány hátának két oldalán a töve közelében hosszanti barázdák nyoma látható. Nagyon hasonlít a *C. cruciger* HERBST nevű fajhoz (lásd a 39/40 sorszám alatt), de előtora jól láthatóan hosszabb, gallérja sekélyen befűződött és alig elálló. 3,2—4 mm.

Kelet-mediterrán elterjedésű faj. Az irodalom Magyarországról több helyen említi, de előfordulása ellenőrzésre szorul. Tápnövényeit nem ismerjük

T-album GYLL.

- 44 (43) Előtorának és szárnyfedőinek felületén nincs hosszú, szürkésen és barnásan márványozott szőrőzet, legfeljebb alig látható feketés-barna szőröcskék és néha a közterecskék hátulsó felén elszórt fehér pikkelyek; felületük koromfeketének látszik. A barázdákban nincsenek nagy fehér pikkelyek. Fekete, csápостora világosabb, lábfejei vörösek. Előtorának gallérja tompán, sekélyen befűződött, gyengén elálló. Szárnyfedőinek oldalfoltja három élesen határolt foltocskából áll és a 6—8. közterecskén helyezkedik el, mögötte nincs nyoma további harántos foltnak. Csúcsi foltja kicsi, szintén élesen határolt. 3,5—4 mm.

Mediterrán faj, Magyarországon elterjedt és helyenként nem ritka. Tápnövényei különféle *Anchusa*-fajok

Aubei BOH.

- 45 (30) Elülső és középső combjukon a fog töve mind a két oldalán egyszerű (19. ábra: G), belső éle a fog és a csúcs között legfeljebb gyengén, ívelten kimetszett, esetenként a fog nagyon kicsi.
- 46 (67) Lábszáraik és lábfejeik sárgás- vagy barnásvörösek, színük elüt a combok fekete színétől, ritkán combjaik is vörösek. Lábaik hosszúak és vékonyak, combjaik foga kicsi.
- 47 (48) Előtorán kétoldalt nyoma sincs bütyöknek vagy szögletnek, egész felülete egyszerűen boltozott. Fekete, csápja vörös, lábszárai és lábfejei világos sárgásbarnák. Ormánya jól láthatóan hosszabb, mint az előtor háta. Utóbbinak hátulsó fele erősen kiszélesedett, oldalai erősen íveltek, gallérja széles, erősen felálló, mögötte középen és kétoldalt, valamint a töve közepe előtt többé-kevésbé kiterjedt fehéres foltocskával. Szárnyfedőinek fehér foltjai feltűnően élesek, a pajzsocska mögött levő folt rendszerint csak az első közterecskére, az oldalfolt pedig a 6—9.-re terjed ki. Ezeken kívül több halvány folt és elszórt fehér pikkely is mutatkozik, amelyek a közterecskéken sokszor elmosódott sávokat alkotnak. 2—3 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon messze elterjedt és gyakori. Tápnövényei *Anchusa*-, *Echium*-, *Pulmonaria*- és *Cynoglossum*-fajok, a *Borago officinalis*, *Lithospermium arvense*, *Asperugo procumbens* és *Myosotis silvatica*

asperifoliarum GYLL.

- 48 (47) Előtoruk korongjának két oldalán határozott bütyök vagy szöglet található, vagy ha majdnem egyenletesen boltozott, a szárnyfedők fehér foltjai nem olyan élesek, mint az előbbi faj esetében.
- 49 (50) Előtora nem sokkal rövidebb, mint amilyen széles a tövén, kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek. Szárnyfedőinek valamennyi foltja halvány, alig üt el a sűrű, fakósárga pikkelyzet színétől. Fekete, csápja a feketés bunkó kivételével, valamint lábszárai és lábfejei vörösesbarnák. Hosszú ormányának hátán a töve közelében kétoldalt sekély hosszanti barázda húzódik. Előtorának oldalbütykei hegyesek, gallérja alig felhajló, hosszanti középvonalában és oldalain a pikkelyek sűrűbben állnak és világos színűek. Szárnyfedőinek sűrűn álló pikkelyei ugyanolyan kicsik, mint az előtor középvonalában levők. 3—4 mm.

Majdnem egész Európa területén megtalálható, Magyarországon messze elterjedt, de ritka (Bátorliget, Kalocsa, Simontornya, Magyaróvár, Pécs, Bükk hegység, Budapest, Velencei-hegység, Tiszasüly, Kecskemét). Tápnövénye a *Lycopus europaeus*

angulosus BOH.

- 50 (49) Előtoruk jóval szélesebb a hosszánál, hátsó fele erősen kiszélesedett, oldalai erősen íveltek. Ha kivételesen kissé egyenesebbek, akkor a szárnyfedők foltjai erősen elütnek a pikkelyzet színétől.

- 51 (52) Szárnyfedőinek összes foltja homályos, gyakran elenyésző, mert a foltok pikkelyezése csak kevésbé sűrűbb, mint a felület többi részén levő. Fekete, csápja, lábszárai és lábfejei vörösek. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőstényé többnyire eléri a fej és az előtor együttes hosszát. Előtora hátul nagyon széles, csúcsa előtt mélyen homorított, hosszanti középvezetékében — különösen a tövén és a csúcán — szélesen és mélyen behorpadt. Ez a horpadás azonban nem barázdászerű. Oldalsó bütyke rendszerint jól látható, gallérja erősen elálló. Szárnyfedői szélesek, a csúcsuk felé aránylag gyengén keskenyednek, a csúcs előtt elég erős szemölcsök alacsony harántráncot alkotnak, ezért a csúcs lemetszettnek látszik. 2—2,2 mm.

Közép- és dél-európai faj. Magyarországon ritka (Budapest, Isaszeg, Leányfalu, Pécs, Siófok, Pinnye). Tápnövényei a *Matricaria inodora* és a *M. chamomilla*

rugulosus HERBST

- 52 (51) A szárnyfedők foltjai élesek, vagy legalább jól határolt rajzolatot alkotnak.
- 53 (58) Szárnyfedők pajsocska körüli foltja csak az 1. vagy az első 2 közterecskére terjed ki, utóbbi esetben T alakú és nem függ össze az oldalfolttal (17. ábra: E). Az ellentétes (58/53 sorszámú) csoportba tartozó fajok kopottas példányain előfordul, hogy a pajsocska körüli folt nem teljes, és ilyenkor T alakúnak látszik, ezért az ilyen példányokat azon a vonalon is ellenőrizni kell.
- 54 (57) Ormányuk és lábaik vastagabbak. Pajzsocskájuk mögött csak az 1. közterecskén látható halvány, gyakran elenyésző folt.
- 55 (56) Elülső combjának foga kicsi, a középsőé és a hátulsóé nagy. Oldalfoltja és a csúcs előtti foltja elég éles. Egyes változatain a foltok részben, sőt teljesen hiányozhatnak. Előtorának oldala hátul erősen ívelt. Szárnyfedőinek mély és széles barázdáiban 1—1 sor nagy, széles pikkely foglal helyet (16. ábra): *Cidnorrhinus quadrimaculatus* L., lásd a 10. nemnél.
- 56 (55) Minden combjának belső éle fogatlan. Szárnyfedőin az oldalfoltok rendszerint gyengék vagy hiányoznak, közterecskéit halvány, világosabb és kissé sötétebb pikkelyfoltok tarkázzák: *Phrydiuchus Speiseri* SCHULTZE, lásd a 11. nemnél.
- 57 (54) Ormánya sokkal hosszabb, mint az előtor háta. Lábai hosszúak és vékonyak. Pajzsocska körüli foltja T alakú, vagyis a 2. közterecskén levő folt annak tövén helyezkedik el, többi foltja elég halvány. Előtorának gallérja alig felhajló, oldala gyengén ívelt, majdnem kúpos, oldalbütykei élesek, erősebben az oldalak felé húzódtak, oldalainak fehér pikkelyzete elég sűrű, de nem élesen határolt. Szárnyfedőinek fehér pikkelyzete többnyire nagyon dús, a köz-

terecskéken — különösen a tő közelében és a korongon — hosszanti fehér pikkelysávok láthatók. Oldalfoltja rendszerint összefolyik a fehér oldalszegéllyel, a 8. közterecskén levő folt nagyon hosszú, majdnem eléri a vállbüttyöt. 2—3,2 mm.

Közép- és Dél-Európában honos, kelet felé Turkesztánig húzódik. Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Lycopus europaeus*

arquatus HERBST

- 58 (53) Pajzsocska körüli foltjuk nyíl alakú, vagyis a 2. és a további közterecskéken levő foltocskák egyre hátrább helyezkednek el és teljesen vagy majdnem összefüggnek az oldalfolttal (21. ábra: C—E). Ez a nyíl alakú rajzolat esetenként megszakad vagy többé-kevésbé csökkent mértékű.

- 59 (60) Ormánya rövidebb és vastagabb, a nőstényé eléri a fej és az előtor együttes hosszát, a hímé csupán az előtor hosszával egyenlő. Előtorának oldalbütykei erősek, oldalai a bütyök előtt hirtelen és erősen összeszűkülnek, korongjának hosszanti középvonalán és kétoldalt fehér sáv húzódik. A szárnyfedők nyílfoltja és oldalfoltja által alkotott V alakú rajzolat csúcsa eléri a szárnyfedők közepét, és mögötte többnyire egy halvány, hasonlóan ívelt harántsáv nyomai láthatók. 1,8—2,5 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon nagyon ritka (Szeged, Bozsoki-völgy). Tápnövényei a *Matricaria inodora* és a *M. chamomilla*

chrysanthemi GYLL.

Változatai:

1. Felületének pikkelyei vörösesbarnák, a világosak sárgák. — Ritka
ab. **rubiginosus SCHULTZE**
 2. V alakú rajzolata a 4—5. közterecskén megszakad. — A törzsalak között általában gyakran fordul elő
ab. **figuratus GYLL.**
- 60 (59) Ormányuk hosszabb, a nőstényé sokkal hosszabb, mint a feje és az előtora együttléve, a hímé azokkal egyenlő hosszú.
- 61 (66) A szárnyfedők nyíl alakú és oldalfoltja által alkotott vékony V alakú rajzolat csúcsa alig haladja túl a feketés varratfolt elülső csúcsának magasságát (21. ábra: C).
- 62 (63) Szárnyfedőinek hossza alig haladja meg az együttes szélességüket a válluknál mérve (49 : 47). Előtora is nagyon széles (20 : 34), oldalbütykének tája erősen kidomborodik, de maga a bütyök kicsi, ezért előtte a felület alig homorú. Gallérja széles és elég erősen felálló, az azt határoló árok viszont nem éles. Szárnyfedőinek rajzolata éles, a 4 foltocskából összetett oldalfolt mögött többnyire egy további, de szélesebb és homályosabb ívelt folt mutatkozik. A közterecskék egyéb részén néhány hosszanti pikkelysáv látható. 2,5—3 mm.

Majdnem egész Európa területén honos, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Chrysanthemum leucanthemum* (= *variegatus* OL.)

campestris GYLL.

Változata:

1. V alakú rajzolata a csúcsa előtt megszakad. — A törzsalak között gyakori
ab. **lepidus** GYLL.

- 63 (62) Szárnyfedőik jól láthatóan hosszabbak, mint az együttes szélességük a válluknál mérve (pl. 36 : 42). Előtoruk kevésbé széles (pl. 18 : 28).

- 64 (65) Kisebb faj. Szárnyfedőinek fehéres rajzolata élesebb, a 2. közterecske tövéén levő folt kicsi, nem éri el az 1. közterecskén levő hosszú folt felét sem. Előtorának oldalbütyke erőteljes, ennek ellenére oldalai majdnem egyenesek, gallérja elég széles, de gyengén elálló, a mögötte levő harántbarázda sekély. Szárnyfedőinek pikkelyezése dús, oldalfoltja rendszerint 4 foltocskából tevődik össze, de a 7. közterecskén levő gyakran kicsi. Az oldalfolt mögött szintén van további folt, de ez, valamint a közterecskék sávozottsága a sűrű pikkelyezettség miatt nem szembeötlő. 2—2,5 mm.

Eurosibériai elterjedésű faj, Magyarországon ritka (Budapest és környéke, Pálháza, Vép). Tápnövénye — az irodalom szerint — valószínűleg egy *Anthemis*- vagy *Chrysanthemum*-faj

triangulum BOH.

- 65 (64) Nagyobb. Az előbbihez nagyon hasonlít, de a szárnyfedők fehér rajzolata még erősebben elmosódott, az oldalfolt foltocskái hosszúak, a nyílfoltnak a 2. közterecskén levő foltja olyan hosszú, mint az 1. közterecskén levő, vagy annál is hosszabb. 2,6—3 mm.

Közép- és észak-európai faj. Magyarországon még nem gyűjtötték, de előfordulása valószínűnek látszik. Tápnövénye az *Achillea millefolium*

[**millefolii** SCHULTZE]

- 66 (61) A szárnyfedők nyíl alakú és oldalfoltja által alkotott széles V alakú rajzolat sokkal öblösebb, csúcsa sokszor eléri a varraton levő hosszú fekete folt közepét is (21. ábra: D). Előtora sokkal szélesebb, mint amilyen hosszú, korongjának oldalbütyke elég nagy, de tompa, gallérja elég erősen elálló, hosszanti középvonalában a fehéres sáv rendszerint végig jól elkülönül, pikkelyei nagyok, széles tojásdadok. Szárnyfedőinek V alakú foltja többnyire széles, az előtte fekvő felület gyéribben, a mögötte levő sűrűbben pikkelyezett. A 4. közterecskén a V alakú rajzolatból majdnem mindig igen sűrű, széles pikkelyekből álló fehér sáv húzódik hátrafelé, amely a csúcs előtt levő bütyköt is eléri. Hasonló sáv látható gyakran a 6. közterecskén is, a többi közterecskén túlnyomó részben csak keskeny, hosszúkás és gyéribben elhelyezett pikkelyek találhatók. 2—3 mm.

Dél-európai faj, Magyarországon eddig csak Pécelen, Isaszegen és Leányfalun gyűjtötték. Tápnövényei *Anthemis*-fajok és a *Matricaria inodora*

molitor GYLL.

Változata:

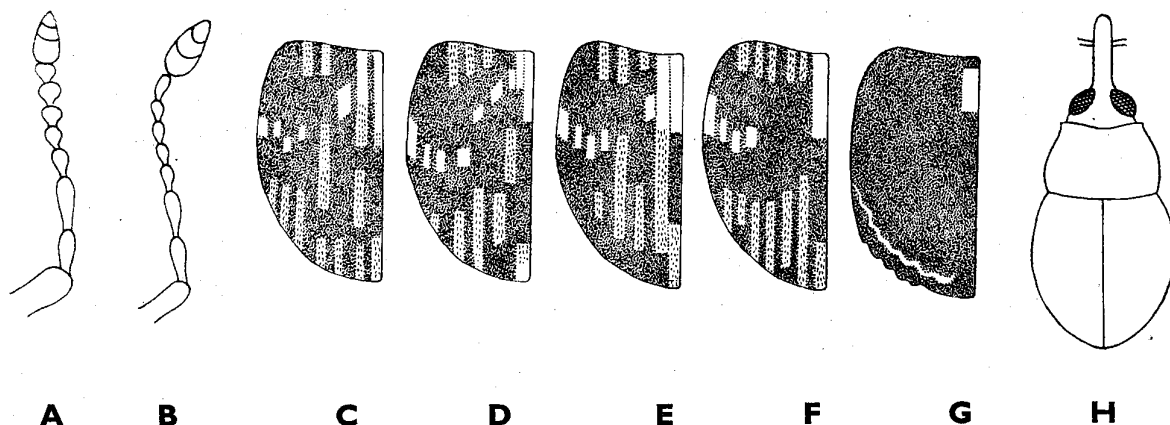
1. Szárnyfedőinek V alakú rajzolata többnyire az 5. közterecskén megszakad. —
A törzsalak között fordul elő **ab. interruptus SCHULTZE**

- 67 (46) Lábaik feketék vagy barnásfeketék, legfeljebb lábfejeik vörösek.
- 68 (73) Szárnyfedők valamennyi foltja elmosódott, halvány, sokszor alig tér el a felület többi, rendszerint agyagsárgán pikkelyezett részétől. Combjaik vastagok, belső élükön a fog nagy, derékszögű.
- 69 (70) Előtórán a csúcstól a tövéig hosszanti középbarázda fut végig. Fekete, csápja a sötétebb bunkó kivételével, valamint lábfejei vörösek. A hím ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttevé, a nőstényé is csak kevéssel hosszabb. Előtórának csúcsa élesen befűzött, gallérja jól elkülönült, de csak mérsékelten elálló, felületén az egyenletesen eloszlott sárgás pikkelyek között helyenként fehéren pikkelyezett foltocskák mutatkoznak. Szárnyfedőinek közterecskéin a sárgás pikkelyek keskenyek, csak a pajzsocska mögött és az oldalfolton láthatók világosabb színű, szélesebb pikkelyek. 3—3,5 mm.

Közép- és Dél-Európa nyugati felének lakója. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényei a *Cynoglossum officinale* és állítólag más Boraginaceák is

boraginis FABR.

- 70 (69) Előtörükön nincs hosszanti középbarázda, csak tövének és esetleg csúcsának közepén található sekélyebb vagy mélyebb horpadás.

21. ábra. A: *Ceutorrhynchus abbreviatulus* FABR. és B: *C. symphiti* BEDEL csápja — C: *C. campestris* GYLL., D: *C. molitor* GYLL., E: *C. edentulus* SCHULTZE és F: *C. Paszlavszkyi* KUTHY szárnyfedőjének vázlatos rajza — G: *C. denticulatus* SCHRANK szárnyfedője — H: *C. inhumeralis* SCHULTZE testének körvonalai (Eredeti)

- 71 (72) Nagy faj. Csápja vastagabb, ostorának 2. íze rendszerint észrevehetően hosszabb, mint az 1. íz (21. ábra: A). Ormánya vastag, olyan hosszú, mint előtorának háta, gyengén hajlott. Fekete, csápja és lábfejei vörösesbarnák. Előtora rövid és széles, korongjának oldalán nincs bütyök, gallérja elég erősen felhajló, felülete sűrűn pontozott és elég gyéren, egyöntetűen pikkelyezett. Szárnyfedőin a pajzsocska mögött nincs fehér folt, az oldalfolt sárgás, gyakran nagyon elmosódott, a közterecskék egyéb felületén a pikkelyszőrök elég gyéren állnak. 4—5 mm.

Közép- és dél-európai faj, Kelet-Európában ritkább. Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Symphytum officinale*, *Lamium album* és *L. purpureum* (= *abbreviatus* REDTB.)

abbreviatulus FABR.

- 72 (71) Kisebb. Csápja vékonyabb, ostorának 2. íze nem hosszabb, mint az 1. íz (21. ábra: B). Ormánya vékony, hosszabb, mint az előtor háta. Fekete, lábfejei világosabbak, csápjának tőize és ostora vörös. Előtórán kétoldalt kis bütyök látható, gallérja élesen elkülönül, jól láthatóan felálló. Felületének pikkelyei világos szürkésbarnák, szárnyfedőinek oldalfoltja elmosódott, de a széles pikkelyek révén jól felismerhető. A felület többi része kissé élénkebben márványozott, mint az előbbi faj esetében. Combjainak belső élén a fog kisebb. 3—4 mm.

Majdnem egész Európa területén honos, Magyarországon messze elterjedt és közönséges. Tápnövénye a *Symphytum officinale*

symphyti BEDEL*

- 73 (68) Szárnyfedők világos színű foltjai jól elkülönültek. Ha kivételesen elmosódottak, akkor combjaik vékonyak, belső oldalukon a fog kicsi.
- 74 (77) Szárnyfedők pajzsocska körüli foltja határozottan kereszt alakú, vagyis a 3., 4. és néha a 2. közterecskén levő fehér folt távol fekszik a közterecske tövétől (mint a 17. ábra: D).
- 75 (76) Nagyobb. Fején, előtorának középvonalában és oldalain, valamint a szárnyfedők közterecskéin és csúcsán keskeny, aranysárga pikkelyek alkotnak sávokat és foltokat. Ormánya vastag, gyengén hajlott, alig hosszabb, mint előtorának háta. Utóbbi sokkal szélesebb, mint amilyen hosszú, csúcsi fele erősen befűzött, itt oldalai homorúak, korongjának tompa oldalbütykeit felálló fekete pikkelyek hangsúlyozzák ki. Szárnyfedőin a pajzsocska mögött az 1. közterecskén levő fehér folt hosszú, a 2.-on levő nem éri el egészen a közterecske tövét, mintegy fele olyan hosszú, mint az 1. közterecskén levő, a 3. és 4. közterecske apró foltocskái (néha részben hiányzanak) a 2.-on levő folt csúcsával azonos magasságban helyez-

* Ide vezethetnek a *C. angulosus* BOH. sötétebb lábszárú példányai is, de ennek előtora keskenyebb, határozottan kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek.

kednek el. Oldalfoltja a 6—8. közterecskén foglal helyet, mellette, a szárnyfedők oldalán nagy fehér folt található. Élénkfehér csúcs előtti foltja és a csúcsszegély között aransárga pikkelyszőrök alkotnak elég széles harántsávot. 4 mm.

Eddig csak Magyarországon (Budapest, Pilis hgs.) gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

pannonicus HAJÓSS

- 76 (75) Kisebb. Felületén az igen apró alapszőrözetten kívül nincsenek nagyobb, aransárga pikkelyekből álló sávok vagy foltok, szárnyfedői a fehér foltoktól eltekintve egyszínű feketéknek látszanak. Ormánya vékonyabb és hosszabb, kissé erősebben hajlott. Előtörának alakja hasonlít az előbbi fajéhoz, de korongjának oldalbütykei majdnem teljesen hiányzanak, helyük egyszerűen boltozottnak látszik. Pajzsocska körüli foltja az 1. közterecskén hosszú, a 2.-on csak majdnem négyzet alakú, távol áll a közterecske tövétől, ezeken kívül a 3. és 4. közterecskén gyakran még több apró fehér foltocska is mutatkozik. Oldalfoltja szintén a 6—8. közterecskére terjed ki, de a 7.-en levő rendszerint nagyon kicsi. Csúcsi foltja nagy, elől lemetezett, az első három közterecske csúcsát takarja és a csúcsszegély mentén harántsáv alakjában kiszélesedik. 3—3,2 mm.

Eddig ezt a fajt is csak Magyarország területéről ismerjük, itt is nagyon ritka (Budapest, Pécel, Máriabesnyő, Kalocsa, Siófok). Tápnövényei: *Cerithe minor*, *Symphytum tuberosum*

hungaricus C. BRIS.

V á l t o z a t a :

1. A közterecskéket, különösen hátul, számos beszórt nagy fehér pikkely díszíti.
— Nagyon ritka (Budapest, Iharos) ab. **Kuthyi** ENDR.

- 77 (74) Szárnyfedőik pajzsocska körüli foltja egyszerű vagy T (17. ábra: E), illetve nyíl alakú (21. ábra: E), ritkán gyengén látható.
- 78 (91) A közterecskéken a szokványos foltokon kívül nincsenek világos színű hosszanti sávok, legfeljebb gyéren elszórt pikkelyek. A pajzsocska körüli folt sohasem nyíl alakú és nem alkot az oldalfolttal V alakú rajzolatot. A szárnyfedők a fehér foltoktól eltekintve feketéknek látszanak.
- 79 (80) Az előtor korongján kétoldalt határozott szögletes bütyök van. Fekete, csápja és lábfejei is alig világosabbak. Ormánya nem vagy alig haladja meg az előtor hátának hosszát. Előtora csonka kúp alakú, oldalainak hátulsó fele gyengén ívelt, középvonalán rendszerint pikkelysáv húzódik végig. Pajzsocskája mögött csak az 1. közterecskén van hosszú folt, de néha a 2. közterecske tövén is láthatók összesűrűsödött pikkelyek. Oldalfoltja 3 foltocskából tevődik össze, oldalai mentén és közterecskéin rendszerint gyéren elszórt pikkelyek is láthatók. Csúcsa előtt a folt gyenge. 2—2,3 mm.

Közép- és nyugat-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei *Myosotis*-fajok, az *Echium vulgare* és *Teucrium*-fajok

euphorbiae C. BRIS.

- 80 (79) Az előtor korongján kétoldalt nincs bütyök, legfeljebb helye erősebben domború.
- 81 (82) Szárnyfedőinek első 5 barázdája nem egyenes, hanem a tövétől kiindulva a varrat felé ível, majd már hosszának első negyedében hátrafelé hajlik és csak onnan a csúcsáig egyenes. Fekete, csáp-ostora és lábfejei vörösek. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttvéve, erősen hajlott. Előtorának oldala a hátulsó felén erősen ívelt, gallérja elálló, felülete igen sűrűn ráncoltan pontozott. Szárnyfedőinek közterecskéi harántosan ráncoltak, a szokványos foltokon kívül majdnem kopaszak. A pajzsocskája mögött levő folt csak az 1. közterecskére terjed ki, oldalfoltja a 6—8. közterecskéken helyezkedik el, csúcsi foltja fehér és sárgás pikkelyekből áll. 3 mm.

Balkáni faj, Magyarországon eddig csak Budapesten került elő. Tápnövényeit nem ismerjük

curvistriatus SCHULTZE

- 82 (81) Szárnyfedőinek barázdái elöl is egyenesek.
- 83 (86) Elülső combjuk foga kicsi, a belső élének domborulatán ül.
- 84 (85) Nagy faj. Pajzsocska körüli foltja határozottan T alakú, vagyis a 2. közterecske tövén kisebb, de éppen olyan éles fehér folt van, mint amilyen az 1. közterecske hosszú foltja (17. ábra: E). Előtora igen széles, sokkal szélesebb a hosszánál (55 : 35), a tövén alig behúzott, oldalai egyenletesen ívelnek a csúcsa mögött levő éles befűződésig. Gallérja erősen elálló, felülete egyenletesen boltozott. Ormánya vékony, mind a két ivaré hosszabb, mint az előtor háta. Szárnyfedőinek oldalfoltja a 6—8. közterecskéken helyezkedik el, de a középső rendszerint nagyon kicsi. Az oldalfolt mögött gyakran egy további homályos folt is mutatkozik. Csúcsfoltja az 1. közterecske csúcsát és a szárnyfedők keskeny csúcsszegélyét foglalja el, de 2. közterecskéje fekete marad. Első 2 lábfejíze feketés. 4—4,5 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon szóróványosan fordul elő (Budapest, Szentendre, Simontornya, Siófok, Pécs, Bükk hegység, Pálháza). Tápnövénye a *Symphytum tuberosum*

amplipennis SCHULTZE

- 85 (84) Kisebb. Pajzsocska körüli foltja csak az 1. közterecskén éles, a 2.-on legfeljebb gyéresebb pikkelyekből álló homályos folt látható, néha többé-kevésbé T alakú, de előtora mindig sokkal keskenyebb (42 : 30). Fekete, csápja is fekete, csak lábfejei vörösesbarnák.

Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve. Előtorának pontozása durvább, szabályosabb, mint az előbbi faj esetében, oldalai az erősen elálló gallérja mögött levő befűződésig egyenletesen íveltek. Szárnyfedőinek közterecskéi keskenyebbek, különösen a tövük közelében durván szemölcsözöttek, a legtöbbször 2 szabálytalan sor barna vagy fehéres pikkelyszőr fut végig, tövén és hátulsó felén fehéres pikkelyek gyakran foltocskákat, illetve gyér csoportokat alkotnak. 2—2,8 mm.

Közép-Európa lakója, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Lithospermum officinale* és a *L. arvense*

albosignatus GYLL.

86 (83) Elülső combjuk foga nagy, háromszög alakú.

87 (88) Szárnyfedőinek oldalfoltja hiányzik, vagy csak 1—2 fehér pont által jelzett, közterecskéi szélesek, egész felületük finoman skulpturált, mindegyiken 3 szabálytalan sor barna vagy fehéres pikkelyszőr fut végig. Fekete, csápостora és lábfejei vörösesbarnák. Ormánya olyan hosszú, mint előtorának háta. Előtorának pontozása finom, sűrű, inkább sűrűn ráncoltnak látszik, oldalai már a befűződés előtt rövid szakaszon homorúak, gallérja elálló. A nőtény előtora és szárnyfedői határozottan szélesebbek. 2,5—3,5 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Pulmonaria officinalis* és a *P. angustifolia*

pallidicornis C. BRIS.

88 (87) Szárnyfedőik rajzolata élénk, oldalfoltjuk nagy, közterecskéik nem olyan szélesek, mint az előbbi faj esetében.

89 (90) Nagyobb. Ormánya hosszabb, mint a feje és előtora együttvéve, vékony, erősen hajlott. Fekete, csápja a fekete bunkó kivételével és lábfejei vörösek. Fejének és előtorának pontozása finom és sűrű. Utóbbi a tövén gyengén behúzott, oldalai a csúcsa előtt levő befűződésig egyenletesen íveltek, felületén csak hosszúkás, keskeny pikkelyszőrök vannak. Szárnyfedőinek foltjai élesen határoltak, pajzsocskája mögött az 1. közterecske foltja aránylag rövid (és csak hátul éles), a 2. közterecske rövid tövi foltján a pikkelyek szürkések és gyérebben állnak. Oldalfoltja a 6—8. közterecskén foglal helyet, a középső folt rendszerint kicsi. Csúcsi foltja az első 3 közterecskére és az elég széles csúcsszegélyre terjed ki. A közterecskéken rendszerint elég sok elszórt fehér pikkely található. 3—4 mm.

Közép- és kelet-európai faj, Magyarországon elterjedt, de elég ritka. Tápnövénye a *Cynoglossum officinale*

trisignatus GYLL.

90 (89) Kisebb. Ormánya olyan hosszú, mint előtorának háta, vastagabb, gyengén hajlott. Színe, pikkelyzete nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, de fejének és előtorának vésete sokkal durvább, szárnyfedői-

nek oldalfoltja is hasonló, de a középső folt csak kevéssel kisebb, mint a 2 szélső. 3 mm.

Dél-európai faj. Magyarországon nagyon ritka, eddig csak Pécssett és Berhidán gyűjtötték. Tápnövényét nem ismerjük

Diecki C. BRIS.

91 (78) A közterecskéken a szokványos foltokon kívül halványabb, hosszabb vagy rövidebb hosszanti sávok láthatók, különösen a szárnyfedők tövén és hátulsó felén (21. ábra: E—F), ezek a sávok néha összefolynak. A sűrű pikkelyezés folytán felületük szürkésnek látszik.

92 (93) Szárnyfedőinek közterecskéit végig sűrű, sárgás vagy piszkosszürke pikkelyszőrök fedik, ezáltal egész felülete szürke és a szokványos foltok is csak gyengén, sokszor elmosódottan márványozzák a szárnyfedőket. Fekete, csápja a sötétebb bunkó kivételével és lábfejei vörösesbarnák. Mind a két ivar ormánya jóval hosszabb, mint az előtor háta, vékony, erősen hajlott. Előtorának hátulsó fele erősen kiszélesedett, oldalai íveltek, a gyengén felálló gallér mögött levő befűződés közelében majdnem egyenesek. Korongján nincs határozott oldalbütyök, felületét szintén sűrűn fedik a sárgás vagy szürkés pikkelyszőrök. 2,5—3,2 mm.

Eddig csak Magyarországon gyűjtötték, de itt is ritka (Budapest, Káposztásmegyer, Piliscsaba, Siófok). Tápnövénye a *Stachys recta*

Frivaldszkyi C. BRIS.

93 (92) Szárnyfedőinek közterecskéin a pikkelyszőrök legalább helyenként gyéren állnak, és így a rajzolat jól kivehető.

94 (95) Előtorának oldalbütyke éles, fogszerű: a *C. euphorbiae* C. BRIS. elég gyakran előforduló sűrűbben pikkelyezett példányai, lásd még a 79 (80) sorszám alatt.

95 (94) Az előtor korongjának oldalán nincs éles fog, legfeljebb tompa bütyök, amely sokszor teljesen legömbölyített.

96 (99) Oldalfoltjuk hosszú, belső oldalán a tő felé ível és többé-kevésbé egyenletes ívben (rendszerint kisebb-nagyobb megszakítással) összefügg a pajzsocska körüli nyíl alakú folttal (21. ábra: E). A foltképződésnek ez a jellege akkor is szembevető, ha az összeköttetés az oldalfolt és a nyíl alakú folt között erősen megszakad.

97 (98) Elülső combjának belső oldalán a fog nagyon kicsi, alig észrevehető. Szárnyfedői alig hosszabbak az együttes szélességüknél. Fekete, csápja és lábfejei sötét vörösesbarnák. Mind a két ivar ormánya hosszabb, mint a feje és az előtora együttevve. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, oldalai erősen íveltek, oldalbütyke alig lát-

ható, gallérja erősen felálló. Szárnyfedőinek közterecskéi szélesebbek, mint a pontsorok, világos színű rajzolata különösen a pajzsocska körül és a hátulsó felén dús, az oldalfolt és a pajzsocska körüli folt által bezárt téren nagyon gyér (21. ábra: E). 2,8—3,2 mm.

Kelet-európai faj, hazánkban elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Matricaria inodora*

edentulus SCHULTZE

- 98 (97) Elülső combjának belső oldalán a fog lényegesen nagyobb. Szárnyfedői jól láthatóan hosszabbak az együttes szélességüknél. Fekete, csápjának ostora és lábfejei vörösek. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőstényé eléri fejének és előtorának együttes hosszát. Előtora aránylag karcsú, oldalbütyke alig látható, gallérja alig elálló. Szárnyfedőinek vésete és rajzolata nagyon hasonlít az előbbi fajéhoz. 2,5—3 mm.

Közép- és Észak-Európában él, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Lycopus europaeus* és *Mentha*-fajok (= *obtusicollis* GYLL.)

melanostictus MARSH.

- 99 (96) Oldalfoltjuk többnyire rövid, 1—3 foltocskából áll, néha hosszabb (4 foltocska), de ilyenkor sincs nyoma annak, mintha a pajzsocska körüli folttal közös ívet igyekezne alkotni (21. ábra: F). A pajzsocska körüli folt nem nyíl alakú, rendszerint egyszerű, kicsi, ritkábban T alakú.

- 100 (103) A szárnyfedők barázdái durvák, közterecskéi alig szélesebbek, mint a barázdák.

- 101 (102) Fekete, csápostora alig, lábfejei lényegesen világosabbak, vöröses-barnák. A hím ormánya valamivel, a nőstényé jóval hosszabb, mint az előtor háta, a csúcsa előtt sokkal finomabban és gyérebben pontozott, mint a többi részén. Előtörának oldala hátul erősen kiszélesedett, erősen ívelt, csúcsa előtt homorúan elkeskenyedik, gallérja mérsékelten elálló, hátának hosszanti közép vonalában rendszerint jól látható fehér sáv húzódik, amely középen többnyire megszakad. Szárnyfedői alig hosszabbak az együttes szélességüknél, mély barázdáiban 1—1 sor nagy pikkely ül. 2,5—3,6 mm.

Közép- és Nyugat-Európában szóróványosan fordul elő, mindenütt ritka. Magyarországon eddig csak Budapesten, Száron és Magyaróvárott gyűjtötték. Tápnövénye a *Stachys sylvatica*

urticae BOH.

V á l t o z a t a :

1. Közterecskéi észrevehetően szélesebbek, mint a barázdák. — Ritka (Isaszeg, Kálmánca) ab. *stachydis* FAUST

- 102 (101) Az előbbi fajhoz nagyon hasonlít, de ormánya kissé rövidebb és vastagabb, a csúcsa táján is durván, sűrűn pontozott. Előtora

inkább csonka kúp alakú, sokkal gyengébben ívelt oldalakkal és a csúcsa előtt kevésbé mély befűződéssel, gallérja alig elálló, hosszanti pikkelysávja rendszerint csak a tövén és a csúcsán látható jól. A szárnyfedők barázdái kevésbé mélyek, alig finomabban pontozottak, a pontokban nem széles pikkely, hanem kis barna pikkelyszőr ül. A combok foga hegyesebb, nagyobb. Valamivel kisebb, 2,3—3,2 mm.

Nyugat-Európában honos, magyarországi előfordulás nemrégén vált ismeretessé, nagyon ritka (Kalocsa, Magyaróvár). Tápnövényét nem ismerjük

Magnini HOFFM.

103 (100) A szárnyfedők közterecskéi szélesebbek, mint a finom barázdák.

104 (105) Ormánya vastag és rövid, a nőstényé alig hosszabb, mint az előtor háta, a hímé még rövidebb. Fekete, csápja a sötét bunkó kivételével és lábfejei vörösek. Csápostora rövid, vastag, utolsó 4 íze majdnem gömb alakú. Előtorának oldalai kevésbé erősen íveltek, gallérja gyengén elálló. Szárnyfedői jól láthatóan hosszabbak az együttes szélességüknél, pikkelyezésük rendszerint mérsékelten dús. Combjaik belső élén nagy, háromszög alakú fog látható, combjai vastagok. 2,6—3,2 mm.

Közép- és kelet-európai faj, Magyarországon messze elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Nonea pulla* (= *cognatus* SCHULTZE)

austriacus C. BRIS.*

105 (104) Mind a két ivar ormánya jóval hosszabb, mint az előtor háta karcsú, hengeres.

106 (107) Szárnyfedőinek oldalfoltja 3 foltocskából tevődik össze a 6—8. közterecskén, és nem függ össze az oldalszegély fehér sávjával. Fekete, csápja a fekete bunkó kivételével és lábfejei vörösek. Csápostora vékony, hosszú, legtöbb íze jól láthatóan hosszabb a szélességénél. Előtorának oldala a csúcs mögött levő befűződésig egyenletesen és elég erősen ívelt, korongján kétoldalt nincs bűtyök, vagy az alig észrevehető, gallérja alig elálló. Szárnyfedőinek pikkelyezése elég dús, az oldalfolttól eltekintve nem alkot éles rajzolatot. Combjai vékonyak, belső oldalukon a fog kicsi és éles. 2,5—2,8 mm.

Erdélyből írták le, azóta csak Magyarországon került elő, de itt nagyon ritka (Budapest, Pécel). Tápnövényét nem ismerjük

transsylvanicus SCHULTZE

107 (106) Szárnyfedőinek oldalfoltja 4 foltocskából tevődik össze (21. ábra: F), a 9. közterecskén levő folt révén összefügg az oldalszegély fehér sávjával. Egyébként az előbbi fajhoz nagyon hasonlít, de csápja

* A kulcs ide vezethet a *C. albosignatus* GYLL. olyan példányainak esetében is, amelyeknek pikkelyezése dúsabb és a közterecskéken gyenge sávózás mutatkozik. Ezek előtora azonban sokkal szélesebb, durvábban pontozott, gallérja erősen felhajló stb.

még vékonyabb, ostora hosszabb, előtorának oldalán fehér sáv húzódik, amely a fekete bütyköt magába zárja, az oldalsáv pikkelyei nem állnak teljesen zártan. Szárnyfedőinek fehéres rajzolata élesebb. 2,4—2,6 mm.

Eddig csak Magyarországról ismeretes, de itt is ritka; lelőhelyei: Budapest, Máriabesnyő, Máriakálnok, Magyaróvár, Siófok. Tápnövénye az *Anchusa officinalis*

Paszlavszyki KUTHY*

V á l t o z a t a :

1. Szárnyfedőinek fehér rajzolata nagyon dús, erősen kiterjedt és élesen határolt.
— A törzsalak között fordul elő **ab. praeclarus SCHULTZE**

- 108 (9) Szárnyfedőinek válla mögött nincs fehér oldalfolt, pajzsocskájuk mögött fehér folt van, vagy gyakran az is hiányzik.
- 109 (216) Felületük fekete, esetleg barnás, legfeljebb gyenge kékes vagy olmos fényű árnyalattal, sohasem kifejezetten fémfényű.
- 110 (113) Szárnyfedőik csúcs előtti bütyke magasságában 1—1 szabálytalan vagy kettős sor nagy szemölcsből álló párkány látható (21. ábra: G) (4. alnem: *Ethelcus* REITT.).
- 111 (112) Előtorának hosszanti középvezetékében keskeny barázda húzódik. Pajzsocskája mögött nincs fehér folt. Fekete, csápja és lábfejei sárgásvörösek. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtorának oldalbütykei nagyok, éles fogszerűek, ezek előtt a csúcsa felé erősen elkeskenyednek, gallérja gyengén elálló, oldalai fehéresen pikkelyezett. Szárnyfedőinek barázdái finomak, lapos közterecskéi szélesek, felületüket elég sűrű barnás pikkelyszőrözet takarja, csupán a csúcs és a szemölcspárkány között látható rendszerint fehér pikkelyekből álló harántsáv, illetve folt. Combjaik belső élén a fog igen nagy, háromszög alakú, hegyes. 3—4 mm.

Európában és Észak-Afrikában honos, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye az *Urtica dioica*

pollinarius FORST.

- 112 (111) Előtorának hosszanti középvezetékében nincs barázda, legfeljebb a csúcsa és a töve közelében hosszúkás gödröcske. Pajzsocskája mögött határozott, fehér pikkelyekből álló folt van. Fekete, csápja és lábfejei is alig világosabbak. Mind a két ivar ormánya rövidebb, mintegy az előtor hátának hosszával egyenlő. Előtora nagyon

* Ehhez a fajhoz rajzolat tekintetében nagyon hasonlít a *C. melanostictus* MARSH. olyan példánya, amelynek oldalfoltja (többnyire kopás folytán) befelé megrövidült. Ez a faj azonban sokkal hosszúkásabb, előtora csak egynegyedével szélesebb a hosszánál (40 : 30), szárnyfedői sokkal hosszabbak együttes szélességüknél (67 : 57). A *C. Paszlavszyki* jóval zömökebb, megfelelő arányai 40 : 25 és 57 : 55.

széles, töve alig keskenyebb, mint a szárnyfedők válla, oldalai a csúcsa mögött levő befűződésig egyenletesen íveltek, korongjának oldalbütykei kicsik, tompák, gallérja meredeken felálló. Oldalain is csak barnás pikkelyszőrök láthatók. Szárnyfedői egyenletesen barnás szőrökkel fedettek, csúcsukat sem szegélyezi fehér sáv vagy folt. 3—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye az *Echium vulgare*

denticulatus SCHRANK

113 (110) Szárnyfedők csúcsi táján nincs szemölcsperem, ha kisebb-nagyobb szemölcsök láthatók is, azok inkább az oldalak mentén rendszeresen helyezkednek el, de nem alkotnak kiemelkedő párkányt.

114 (119) Karmaik egyszerűek, belső oldalukon sem kis fog, sem hosszú függelék nem található. Minthogy ez a bélyeg sokszor nehezen ismerhető fel, az ide tartozó 3 fajt az ellentétes (119/114 sorszámú) csoportban is megtaláljuk. Combjaik belső éle fogatlan, vagy ritkán igen apró foggal ellátott (5. alnem: *Oprohinus* REITT.).

115 (116) Homlokán, előtorának hosszanti középvonalán és szárnyfedőinek varrat menti, valamint két legszélső közterecskéjén élesen határolt fehér pikkelysáv húzódik végig. Minden combjának belső élén apró fogacska van. Fekete, csápja és lábai sötétbarnák. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőtényé is alig hosszabb. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, hátul erősen kiszélesedik, oldalai erősen íveltek, oldalbütyke tompa, gallérja gyengén elálló, oldalai a bütyök alatt sűrűn fehérén pikkelyezettek. Szárnyfedőinek válla alig szélesebb, mint az előtor töve, pontsorai finomak, élesen barázdáltak, közterecskéi laposak, ráncoltak és a fehér sávoktól eltekintve finoman, szürkésen szőrözöttek. 2,5—3 mm.

Mediterrán faj, de felhúzódik Közép-Európa déli területeire is. Magyarországon szórványosan előforduló elég ritka faj. Tápnövényei az *Allium oleraceum* és az *A. vineale*

suturalis FABR.

116 (115) Szárnyfedőiken nincs fehér varratsáv, csak többé-kevésbé határozott pajzsocska körüli folt. Minden combjuk belső éle fogatlan.

117 (118) Szárnyfedőinek közterecskéi igen finoman, elég gyéren szőrözöttek, a szőrözet között elszórt fehér, tojásdad pikkelyekkel. Előtora keskenyebb, erős oldalbütyke hegyes, töve a közepén hátrafelé kissé szögletesen kihúzott. Szárnyfedőinek csúcsa közelében a szemölcsök nagyon kicsik, ezért oldala hátul is egyszerűen ívelt. Fekete, ormányának legnagyobb része a csápokkal, rendszerint szárnyfedőinek hátulsó harmada és lábai sárgásvörösek. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttvéve. Előtorának oldalai mérsékelten íveltek, a csúcsa mögött levő befűződés elég széles, de gallérja nem meredeken elálló. Szárnyfedői jóval szélesebbek,

mint az előtora, hosszabbak a szélességüknél, barázdái szélesek, közterecskéi csak mintegy kétszer olyan szélesek, mint a barázdák. 2—2,2 mm.

Észak-európai faj, Magyarországon nagyon ritka, eddig csak Budapesten került elő. Tápnövénye a *Nasturtium palustre*

querceti GYLL.

Változata:

1. Szárnyfedői teljesen vörössárgák. — Ritka ab. *erythropterus* STIERL.

- 118 (117) Szárnyfedőinek közterecskéin hosszú durva szőrözet látható, válla mögött világos szőrök halvány harántfoltot alkotnak. Előtora szélesebb, oldalbütyke nagyon kicsi, helyét csak tompa szöglet jelzi, töve egyenes. Szárnyfedőinek csúcsa közelében a szemölcsök jól fejlettek, ezért oldalvonala hátul jól láthatóan kidudorodik. Fekete, szárnyfedői és csápja valamivel világosabbak, lábai sárgásbarnák. Ormányának hossza eléri az előtor és a fej együttes hosszát. Gallérja meredeken elálló. Szárnyfedőinek válla nem sokkal szélesebb, mint az előtor töve, hosszuk jól láthatóan meghaladja az együttes szélességüket, barázdái keskenyek, élesen bemetszettek, közterecskéi közül a 3. és 5. szélesebb a többinél, ezek több mint háromszor szélesebbek a barázdáknál, valamennyi lapos. 1,5—2,5 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei különféle *Allium*-fajok

consputus GERM.

- 119 (114) Karmaik belső oldalán rendszerint hosszú függelék van, ritkán azonban csak kis fog (*C. thlaspis* C. BRIS. és *C. assimilis* PAYK.), amely erős nagyítással is csak nehezen ismerhető fel.

- 120 (121) Válla csapott, vállbütyke hiányzik, a szárnyfedők töve nem szélesebb, mint előtorának teljesen egyenes töve (21. ábra: H), gyengén peremszerűen felhajló (6. alnem: *Prenesdus* REITT.). Fekete, lábai a sötét combok kivételével és csápjai vörösek. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtora szélesebb a hosszánál, csonka kúp alakú, gyengén ívelt oldalakkal, csúcs előtti befűződése sekély, gallérja gyengén elálló, korongjának hosszanti középvonalában sekély árok nyoma látható, kétoldalt nincs nyoma bütyöknek, felülete durván pontozott, a pontokban rövid ősz szőröcskékkel. Tojásdad szárnyfedői hosszabbak az együttes szélességüknél, barázdái finomak, közterecskéi legalább kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, mindegyiken mintegy 3 rendezetlen sorban testhez simuló ősz szőröcskék helyezkednek el. Pajzsocskája körül nincs fehér folt. 2—2,3 mm.

Mediterrán faj, a Kárpát-medencében Erdélyben (Szent-Gothárd, Tusnád) és Magyarországon (Budapest) gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

inhumeralis SCHULTZE

- 121 (120) Válluk mindig jól fejlett, domborúan kiálló.
- 122 (139) Előtoruk nagyon széles, harang alakú, töve olyan vagy majdnem olyan széles, mint a szárnyfedők töve, oldalai egyenletes ívben keskenyednek a csúcsi befűződésig. Pajzsocskájuk mögött mindig határozott, éles fehér pikkelyfolt van, amely csak az 1. közterecs-kére terjed ki (7. alnem: *Glocianus* REITT.).
- 123 (124) Szárnyfedőinek elülső felén is hosszú, elálló szőrök láthatók, amelyeknek hossza meghaladja 1—1 közterecske szélességét. Fekete, csápja a bunkó és lábai a combok kivételével sötétbarnák. Ormánya vastag, olyan hosszú, mint az előtor háta. Előtora széles, oldalai elég erősen íveltek, töve egyenes, az előtte levő gödröcske nagy és mély, korongján kétoldalt tompaszögű bütyök foglal helyet, gallérja mérsékelten elálló. Szárnyfedőinek barázdái élesen és mélyen bemetszettek, sorpontjai kicsik, közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, csúcsa körül az apró szemölcsökből álló csoport jól látható. 2—2,8 mm.

Nyugat- és közép-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük

pilosellus GYLL.

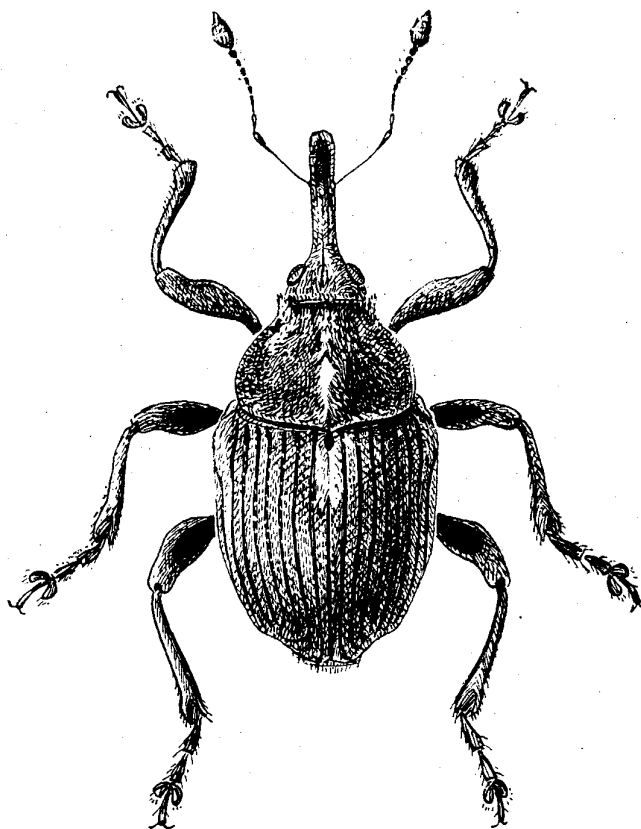
- 124 (123) A szárnyfedőkön legfeljebb a csúcs közelében láthatók kissé elálló rövid szőrök, elülső kétharmadukon a rövid szőrözet a testhez simul.
- 125 (126) A szárnyfedők 2., 6. és legszélső 10. közterecskéje a többtől élesen elütően fehéren pikkelyezett (23. ábra: A). Fekete, csápja és lábai a fekete combok kivételével vörösek. Ormánya alig hosszabb az előtor hátánál, gyengén ívelt. Előtórán három fehér hosszanti sáv húzódik, korongján kétoldalt nincs nyoma bütyöknek, széles gallérja meredeken felálló. Szárnyfedői hosszabbak az együttes szélességüknél, válla alig keskenyebb, mint az előtor töve, barázdái mélyek, keskenyek, élesen bemetszettek, közterecskéi laposak, sűrűn szőrözöttek. Elülső combjai fogatlanok, a többinek a foga nagyon kicsi. 3,5—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon nagyon elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Papaver rhoeas* és a *P. somniferum*

albovittatus GERM.

- 126 (125) Szárnyfedőin nincsenek hosszanti fehér sávok.
- 127 (128) Csápja és lábai a valamivel sötétebb combok kivételével vöröses-sárgák, lábai feltűnően hosszúak. Felületét sűrű, sárga pikkelyszőrök borítják, amelyek majdnem teljesen elfedik a kitinpáncél fekete színét. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtora egyszerűen boltozott, töve egyenes, gallérja széles és meredeken felálló, sűrűn szőrözött, hosszanti középvonalában teljes, kétoldalt

1—1, többnyire megrövidült világos sávval. Szárnyfedői a csúcs felé jól láthatóan elkeskenyednek, közterecskéi sokkal szélesebbek, mint az élesen bemetszett barázdák. Farfedőjén nincs hosszanti barázda vagy gödör. Lábai hosszúak, hátulsó lábfejei majdnem olyan hosszúak, mint a lábszárai, combjainak belső élén nincs fog. (22. ábra). 3,5—4,5 mm.

22. ábra. *Ceutorrhynchus macula-alba* HERBST (Eredeti)

Európai elterjedésű faj, Magyarországon főleg a síkvidékeken közönséges. Tápnövénye a *Papaver somniferum*, de az irodalom más *Papaver*- és *Sisymbrium*-fajokat is említ. Nálunk a mák jelentős kártevője. Az áttelelt imágó a mák virágzásának idején rakja le petéit a tok falába rágott lyukakba. 1—1 nőtény ugyanabba a tokba 1—2 petét helyez, tehát egy tokban rendszerint csak 1—2 lárva található. De előfordul, hogy ugyanabba a tokba több nőtény is petézik, ilyen esetekben az egy tokba rakott peték száma 25—30 is lehet. A 4—7 nap múlva kikelő lárvák behatolnak a tok belsejébe és mintegy 3 hétig táplálkoznak a tok falából és a magkezdeményekkel. Erős fertőzés esetében a termés súlyos kárt szenved. Kb. 3 hét múlva a lárva kirágja magát a tokból és a talajban készített bábbölcsőben bábozódik be. 3—4 heti bábállapot után imágóvá alakul, de csak a következő év tavaszán jön elő. A védekezés kérdése még nincs kielégítően megoldva (= *seriatus* Бон.) — M á k t o k b a r k ó

macula-alba HERBST

- 128 (127) Csápjuk és lábaik feketék, vagy néha részben sötét vörösesbarnák. Lábaik rövidebbek. Felületük szőrözete lényegesen gyérebb, feketének látszik.

- 129 (136) Farfedőjükön nincs hosszanti barázda, legfeljebb a nőstényeké a csúcsán gyengén bemélyedt.
- 130 (133) Szárnyfedőik serteszőrei ezüstösszürkék, vagy néha barnásak, közöttük azonban legfeljebb elszórtan találhatók fehér, valódi pikkelyek.
- 131 (132) A szárnyfedők pikkelyszőrei barnásak, közöttük gyéren elszórt fehér, valódi pikkelyekkel, amelyek néha szabálytalan sorokba rendeződtek. Fekete, csápja, lábszárai és lábfejei rendszerint kissé világosabbak. Ormánya csak kevéssel hosszabb, mint előtorának háta, gyengén hajlott. Harang alakú előtorán a csúcsi befűződés mögött középen és kétoldalt rövid, ék alakú fehér pikkelyfolt van. Szárnyfedőin a fehér pikkelyek az oldalak közelében sűrűbben, a korongon gyérebben találhatók, közterecskéi sokkal szélesebbek, mint az élesen bemetszett barázdák. 2,5—3,5 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon a sík- és a dombos vidékeken egyaránt gyakori. Tápnövényei a *Hypochaeris maculata* és a *Taraxacum officinale* (= *simillimus* EDWARDS)

marginatus PAYK.*

- 132 (131) Szárnyfedőinek pikkelyszőrei szürkék vagy fehéresek, ritkán sárgások, közöttük nincsenek fehér, valódi pikkelyek, legfeljebb néhány az oldalszegélyek mentén. Ormánya jóval hosszabb, mint az előtorának háta. Utóbbi csúcsa mögött szintén megtalálható a 3, ék alakú fehér foltocska, néha a fehér pikkelyek még a tőszegély mentén is összesűrűsödnek. Szárnyfedőinek alakja és vésete az előbbi fajéhoz hasonlít. Általában valamivel kisebb, 2,2—3 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon nagyon ritka. Eddig ismert lelőhelyei: Öszöd, Taszár, Peszér, Pécs, Budapest, Bátorliget. Tápnövénye a *Taraxacum officinale* (= *rotundatus* C. BRIS.)

Möller Thoms.

- 133 (130) Szárnyfedőik serteszőrei barnák, a közöttük elég sűrűn beszórt pikkelyek folytán szabálytalanul márványozottak.
- 134 (135) Előtorának finom szőrözete barna, közötté a korongon nincsenek nagyobb fehéres pikkelyek. Fekete, rendszerint csak a lábfejei lényegesen világosabbak. Ormánya jóval hosszabb, mint az előtorának háta. Előtorának oldalai elől majdnem egyenesek, hátul erősen íveltek, oldalbütykeinek nyoma jól látható, felülete egyenletesen szőrözött. Szárnyfedői a válluktól kezdve keskenyednek a csúcsuk felé, barázdái feltűnően finomak, közterecskéi szélesek és laposak, felületének halványbarnás márványozottsága főleg a szárnyfedők hátulsó felén szembe tűnő. 2,8—3 mm.

* A kulcs a *C. consputus* GERM. (lásd a 118/117 sorszám alatt) olyan példányai esetében, amelyeknek oldalfoltja elenyészően kicsi vagy hiányzik, ide vezet, de ennek a fajnak lábai sárgásbarnák, előtorának oldalai kissé szögletesek és sokkal kisebb (1,5—2,5 mm).

Közép- és Dél-Európában (főleg a Balkán félszigeten) honos. Magyarországon nagyon ritka, Pusztaszentjakabon (Tölgyesen) gyűjtötték és az irodalom Pécelről is említi. Tápnövényeit nem ismerjük

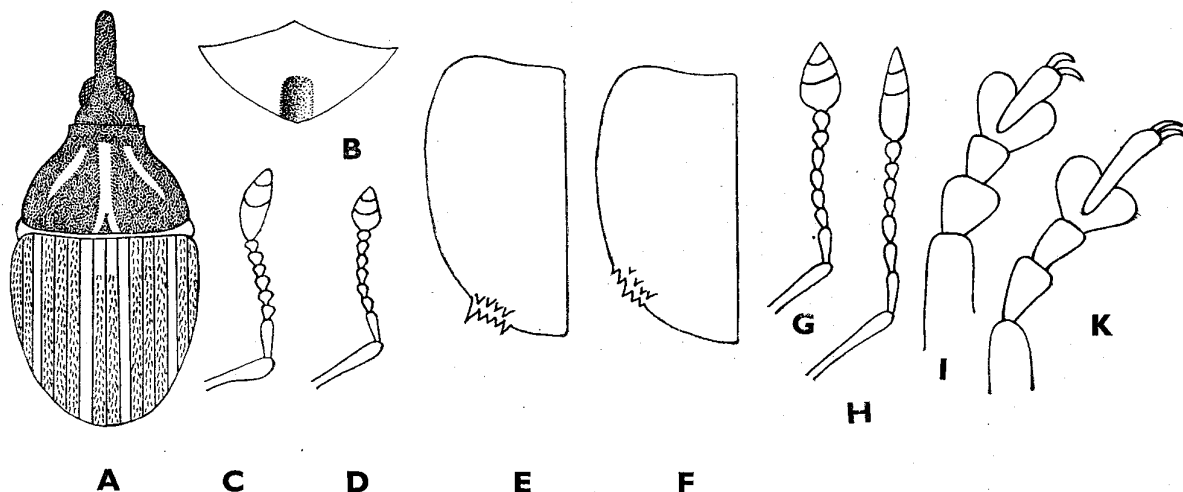
Lethierryi C. BRIS.

- 135 (134) Előtorán a finom, szürkés szőrözet között számos nagyobb szürkés-fehér pikkely található. Fekete, csak csápostora kissé világosabb. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Széles előtorának hátulsó fele erősen kiszélesedett, itt oldalai erősen íveltek, majd a csúcsa mögött levő befűződésig tetemesen elkeskenyedik. Befűződése mély, gallérja meredeken elálló, korongjának két oldala jól láthatóan kidomborodik, sőt gyakran 1—1 kis harántos élecske is mutatkozik rajta. Szárnyfedői a válluk közelében a legszélesebbek, onnan enyhe ívben keskenyednek a csúcs felé, barázdái erőteljesek, közterecskéi alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, kissé domborúak; márványozottsága nagyon szembetűnő. 2—2,5 mm.

Észak- és közép-európai faj, Magyarországon szórványosan fordul elő, de mindenütt ritka. Tápnövényeit nem ismerjük (= *Gammeli* HAJÓSS)

fennicus FAUST

- 136 (129) A hímek farfedőjén rövidebb, a nőstényekén hosszabb éles és mély hosszanti barázda van (23. ábra: B), amely a sűrű pikkelyek miatt néha nehezen látható.
- 137 (138) Nagyobb. Lábai teljesen vagy legalább a combjai feketék. Fekete, csápja sötét vörösesbarna. A hím ormánya kevésbé, a nőstényé sokkal hosszabb, mint az előtor háta. Előtora a hátulsó felén erősen kiszélesedett, oldalai a töve közelében is behúzottak, csúcsa

23. ábra. A: *Ceutorrhynchus albovittatus* GERM. felületének rajzolata — B: *C. punctiger* GYLL. farfedője — C: *C. inaeffectatus* GYLL. és D: *C. interjectus* SCHULTZE csápja — E: *C. obsoletus* GERM. és F: *C. dubius* C. BRIS. szárnyfedőjének szemölcs csoportja — G: *C. dubius* C. BRIS. és H: *C. carinatus* GYLL. csápja — I: *C. dubius* C. BRIS. és K: *C. Wagneri* SMRECZ. elülső lábfeje (Eredeti)

mögött a befűződés aránylag sekély. Gallérja mérsékelten elálló, korongjának két oldala egyszerűen boltozott, szöglet vagy élecske nyoma nélkül. Szárnyfedőinek alakja hasonlít az előbbi fajéhoz barázdái erőteljesek, közterecskéi nagyon szélesek és laposak. Pajzsocskája mögött a fehér folt rendszerint nagy. 2,5–3,5 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon a sík- és dombos vidéken egyaránt megtalálható és helyenként gyakori. Tápnövénye a *Taraxacum officinale*

punctiger GYLL.

Változatai:

1. Lábfejei, sőt néha lábszárai is vörösesbarnák. — Ritka
ab. **rufitarsis GYLL.**

2. Előtor és szárnyfedői erősen domborúak, úgyhogy oldalnézetben a közöttük keletkezett bemélyedés mély. — Nem ritka
ab. **Stredai HAJÓSS**

138 (137) Kisebb. Lábai a combjaival együtt vörösesbarnák. Egyébként az előbbi fajhoz nagyon hasonlít, talán annak csupán változata. 2–2,2 mm.

Eddig csak Magyarországon gyűjtötték (Káposztásmegyer, Pinnye). Tápnövényeit nem ismerjük

Theresae HAJÓSS

139 (122) Előtoruk keskenyebb, pajzsocskájuk mögött csak kivételesen található fehér folt (8. alnem: *Ceutorrhynchus* s. str.).

140 (141) Elülső combjuk belső oldalán nagy, háromszög alakú fog van. Ide vezetnek a *C. (Hadroplontus) albosignatus* GYLL. (lásd 85/84 sorszám alatt) és *C. pallidicornis* C. BRIS. (lásd 87/88 sorszám alatt) olyan példányai, amelyeknél a fehér oldalfolt elenyészően kicsi vagy hiányzik.

141 (140) Elülső combjuk belső élén csak apró fogacska van, vagy az is hiányzik.

142 (143) Lábaik (a combjaikkal együtt) teljesen sárgászörösek, karmaik egyszerűek, szárnyfedőik feketék, vörös csúccsal, vagy teljesen vörösek, pajzsocskájuk mögött fehér folt van: *C. (Oprohinus) querceti* GYLL. és *C. consputus* GERM. (lásd a 117/118, illetve 118/117 sorszám alatt).

143 (142) Legalább combjaik feketék.

144 (147) A szárnyfedők varrata mentén élesen határolt fehér pikkelysáv húzódik a csúcsig.

145 (146) Karmai egyszerűek. Előtorán nincs oldalbütyök. A szárnyfedők oldalán a két legszélső közterecskén elég élesen határolt fehér

pikkelysáv húzódik. 2,5—3 mm: *C. (Oprohinus) suturalis* FABR. (lásd a 115/116 sorszám alatt).

- 146 (145) Karmainak belső oldalán jól látható nyúlvány van. Előtorának oldalbütyke szögletes és hátul helyezkedik el, ezért előtora jóval a közepe mögött a legszélesebb. Szárnyfedőinek fehér oldalszegélye gyenge vagy hiányzik. Fekete, csápja és lábfejei is alig világosabbak. Ormánya eléri a fej és az előtor együttes hosszát. Előtorának hosszanti középvonalában a közepe táján majdnem megszakadó barázda és benne fehér pikkelysáv fut végig, gallérja gyengén elálló. Szárnyfedőinek töve alig szélesebb, mint az előtoráé, hossza meghaladja az együttes szélességüket, barázdái élesek és keskenyek, lapos közterecskéit rövid, barnás szőrözet fedi. A sárgás varrat-sávon és a többnyire gyenge oldalsávon kívül rendszerint a 6. közterecske tövi harmadában hosszúkás, fehér folt látható. Combjainak foga igen kicsi. 2,8—3,2 mm.

Tudomásunk szerint eddig csak Magyarországon (Rákoskeresztúr, Pécel) gyűjtötték, nagyon ritka. Tápnövénye a *Berteroia incana*

sutura-alba SCHULTZE

- 147 (144) Szárnyfedőiken nincs a csúcsig húzódó, élesen határolt fehér varrat-sáv. Néha a varrat mentén a pikkelyek erősebben összesűrűsödnek, de ezeknél a fajoknál a többi közterecske szintén többé-kevésbé sűrűn szürkén pikkelyezett, tehát egész felületük szürkének látszik.
- 148 (151) Szárnyfedőik csúcsa vagy ritkábban egész felülete sárgászöld.
- 149 (150) Karmainak belső oldalán nincs fog vagy nyúlvány, csápja és combjai is sárgászöldek: *C. (Oprohinus) querceti* GYLL. (lásd a 117/118 sorszám alatt).
- 150 (149) Karmainak belső oldalán fog van, csápja és combjai majdnem teljesen feketék, csápostora sötétebb, lábszárai és lábfejei világosabb vörösesbarnák. Fekete, szárnyfedőinek tövi kétharmada szürk-fekete, csúcsi harmada vörös. Ormánya hosszabb, mint előtorának háta. Előtora csonka kúp alakú, oldalai mérsékelten íveltek, korongjának hosszanti középvonalában sekély árok húzódik, kétoldalt a tompa bütyök jól kivehető, gallérja nem elálló. Szárnyfedőinek töve szélesebb, mint az előtoráé, hosszuk kissé meghaladja az együttes szélességüket. Barázdái durvák, közterecskéi kissé domborúak, a rajtuk elhelyezkedő szőrök egy része rézsútosan elálló. Különösen elülső combjainak foga nagyon kicsi. 2—2,3 mm.

Mediterrán faj, Magyarországon eddig 1 példánya került elő Budapesten. Tápnövénye nem ismeretes.

italicus C. BRIS.

- 151 (148) Szárnyfedőik a csúcsukon is feketék.

- 152 (155) Szárnyfedőik oldalán a váll mögött halvány, elmosódott, világosabb pikkelyfolt látható, amely csak gyengén üt el a többi pikkely piszkossárgás színétől. Ide néhány halványan foltozott *Hadroplontus* alnembe sorolt faj tartozik.
- 153 (154) Lábszárai és lábfejei sárgászörösek: *C. angulosus* BOH. (lásd a 49/50 sorszám alatt).
- 154 (153) Lábszáraik feketék, csak lábfejeik vörösek: *C. boraginis* FABR., *C. abbreviatulus* FABR. és *C. symphiti* BEDEL (lásd a 68/73 sorszám alatt).
- 155 (152) Szárnyfedőik oldalán nincs sem éles, sem elmosódott világos folt.
- 156 (161) Szárnyfedőik elülső felén is hosszú, hátrahajló, de jól láthatóan elálló szőrök helyettesítik a pikkelyszőröket; 1—1 szőr hossza meghaladja a közterecskék szélességét.
- 157 (158) A közterecskéken a szőrök egysoros vonalban helyezkednek el. Fekete, gyenge ólmos csillogással, csápja a fekete bunkó kivételével és lábfejei vörösesbarnák. Ormánya eléri fejének és előtorának együttes hosszát. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, hátulsó fele erősen kiszélesedik, tövének közepén hosszúkás gödör látható, kétoldalt a bütyök helye kiálló ugyan, de legömbölyített, gallérja elég széles, alig elálló. Szárnyfedői valamivel hosszabbak az együttes szélességüknél, sorpontjai nagyok, mélyen barázdáltak, közterecskéi csak kevésbé szélesebbek, mint a barázdák, elálló szőrei fehéresek. 1,5 mm.

Közép- és dél-európai elterjedésű faj, Magyarországon szórványosan fordul elő és elég ritka. Tápnövényei az *Isatis tinctoria*, a *Teesdalia nudicaulis* és az *Arabis auriculata*

atomus BOH.

- 158 (157) Közterecskéiken a szőrök két vagy több szabálytalan sort alkotnak.
- 159 (160) Szárnyfedőin az elálló szőrök között elég sűrű fehéres, foltosan elhelyezkedő pikkelyek találhatók, ezért felülete szürkének látszik. Csúcsa előtt a bütyke nagy, felülről nézve a szárnyfedők hátul kissé szögletesek. Fekete, lábszárainak csúcsa, lábfejei és csápjai világos sárgáspirosak. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtora csonka kúp alakú, oldalai mérsékelten íveltek, korongjának hosszanti középvonalában árok fut végig, oldalbütyke élesen szögletes, gallérja erősen elálló. Szárnyfedőinek barázdái finomak, keskenyek, közterecskéi szélesek és laposak, csúcuk táján nagy szemölcsök alkotnak csoportot. Pajzsocskája mögött halvány, fehéres folt látható. Combjainak foga kicsi. 2—3,5 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon közönséges, de kevésbé jelentős kártevő. Tápnövényei a *Raphanus raphanistrum*, *Brassica rapa*, *B. oleracea*, *B. napus* és a *Sinapis arvensis*. Leginkább a repcén okoz kárt. Nősténye petéit

a levelek nyelébe vagy szárba helyezi, a kikelő lárvák ezekben járatokat rágnek. A lárv a talajban bábozódik, és nyár végén alakul imágóvá. Ősz elején a fiatal imágók egy része előjön és táplálkozik, de a hideg idő beálltával ezek is visszahúzódnak a talajba, és csak a következő év tavaszán jelennek meg a növényzeten, tehát nálunk csak egy nemzedéke van. Túlszaporodás esetén az áttelelt imágók elleni védekezés (porozás) járhat eredménnyel, mielőtt a nőstények leraknák petéiket. A növény belsejében rágó lárvák csak nagyobb költséggel pusztíthatók el — *Repeormányos*

quadridens PANZ.

- 160 (159) Szárnyfedőin az elálló szőrök között nincsenek nagy, fehéres pikkelyek, felülete feketének látszik. Csúcs előtti bütyke jóval kisebb, szárnyfedői hátul lekerekítettek. Színe hasonlít az előbbi fajéhoz, de lábszárai teljesen feketék. Ormánya alig éri el fejének és előtorának együttes hosszát. Előtora még kifejezettebben csonka kúp alakú, oldalai alig íveltek, korongjának hosszanti középvonalában csak nyoma van barázdának, kétoldalt a bütyök kicsi, tompaszögű. Szárnyfedőinek barázdái finomak, közterecskéi szélesek, laposak, a csúcs előtt a szemölcsök kisebbek, mint az előbbi fajon, de jól láthatók. 2,5—3 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényei a *Brassica napus*, az *Isatis tinctoria* és a *Rapistrum perenne*

picitarsis GYLL.*

- 161 (156) Szárnyfedőiken legfeljebb a csúcs közelében láthatók elálló, elülső kétharmadukon csak testhez simuló rövid szőröcskék.
- 162 (173) Előtörük korongja kétoldalt egyszerűen boltozott, azon sem fogacsának, sem szögletnek nincs nyoma.
- 163 (164) Szárnyfedőinek közterecskéi mintegy háromszor olyan szélesek, mint a finom, sekély barázdák, a széles pikkelyszőrök a közterecskéken 3—4 szabálytalan sort alkotnak. Fekete, lábai is teljesen feketék. Ormánya hosszabb, mint a feje és az előtora együttevve, nem vastagabb az elülső combjánál. Előtörének oldalai mérsékelten íveltek, csúcsa mögött sekélyen befűzött, gallérja széles és elég erősen elálló, hosszanti középvonalában a barázda közepén nagyon sekély, néha teljesen megszakad, töve majdnem egyenes. Szárnyfedőinek közterecskéi laposak, a csúcs előtt levő bütyök nagyon gyenge, a szárnyfedők hátulsó harmada is majdnem egyenletesen boltozottnak látszik, a közterecskék szemölcsei nagyon aprók. 3—3,5 mm.

Közép-Európában és Afrikában honos, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Brassica napus* és a *Sisymbrium officinale*

napi GYLL.

* A rendszerint kék szárnyfedőjű *C. (Marklissus) hirtulus* GERM. (lásd a 240/241 sor-szám alatt) feketés példányai is ide vezethetnek, de apró természetük (1,8—2 mm) által első tekintetre megkülönböztethetők a *C. picitarsistól*.

- 164 (163) A közterecskék nem vagy alig szélesebbek a széles és mély barázdák szélességének kétszeresénél, gyakran domborúak, a rajtuk elhelyezkedő pikkelyszőrök 1—3 szabálytalan sort alkotnak.
- 165 (166) Az előtor pontjainak térközei magas, kúpos szemölcsökké alakultak, ezért felülete nem pontozottnak, hanem határozottan szemölcsözöttnek látszik. Fekete, csápja és lábfejei is alig világosabbak. Ormánya valamivel hosszabb, mint előtorának háta. Fején finomabb, előtorán durvább gyéren álló fehér pikkelyszőrök helyezkednek el, amelyek utóbbin a szemölcsök felismerését néha kissé megnehezítik. Előtora széles, oldalai erősen íveltek, nem csonka kúp alakú. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, élesek, a közterecskék laposak, durván ráncoltak, mindegyiken 2—2 sor szürke pikkelyszőrrel. 2—2,5 mm.

Szőrványosan előforduló közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük (= *Gerhardti* SCHULTZE)

coarctatus GYLL.

- 166 (165) Előtoruk jól láthatóan pontozott, a pontok térközei nem kúposan szemölcsözöttek, legfeljebb kissé domborúak.
- 167 (168) Előtora feltűnően széles, oldalai erősen ívelten keskenyednek a csúcs mögött levő befűződésig. Fekete, csápja és lábfejei szurokfeketék. Ormánya kissé hosszabb, mint előtorának háta. Utóbbinak hosszanti középvonalában sekély, de széles barázda húzódik, felületén és fején is a serteszőrök finomak, gyengén láthatók. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, nagyon szélesek, közterecskéi durván ráncoltak, mindegyiken 2—2 szabálytalan sorban finom, hegyes pikkelyszőrök helyezkednek el a szárnyfedők csúcsáig. 2—2,3 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye az *Alliaria officinalis*, *Anchusa officinalis* és *Alissum*-fajok; a gyökéren gubacsokat okoz

constrictus MARSH.

- 168 (167) Előtoruk keskenyebb, inkább csonka kúp alakú, oldalai gyengébben íveltek.
- 169 (170) Csápja hosszú, bunkója feltűnően nagy, ellipszis alakú (23. ábra: C). Fekete, csápja és lábfejei valamivel világosabbak. A hím ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve, a tövi fele durván vésett és finoman szőrözött, a nőtényé mintegy egyharmaddal még hosszabb, jóval vékonyabb, csak a töve közelében vésett, egyébként majdnem sima. A hím csápjának beízesülése valamivel, a nőtényé jóval a közép mögött van. Előtorának középbarázdája végig elég mély, felületének szőrözete finom. Szárnyfedőinek barázdái olyan szélesek, mint a durván ráncolt közterecskék, amelyeken a pálcikaszerűen keskeny szürke pikkelyszőrök 2—3 szabálytalan sort alkotnak. 2,5—3 mm.

Európában szórványosan elterjedt faj, Magyarországon nem ritka. Tápnövénye a *Hesperis matronalis*, amelynek virágjaiban gyűjthető

inaffectatus GYLL.

170 (169) Csápjuk rövidebb, bunkója nem feltűnően nagy, a közepén a legszélesebb, onnan a hegyes csúcsa és a töve felé majdnem egyenesen keskenyedik (23. ábra: D, G).

171 (172) A közterecskék pikkelyszőrei 2—2, kissé szabálytalan sort alkotnak. Előtorának szőrei vékonyak, szürkék, a felület vésetének felismerését nem akadályozzák. Fekete, csak csápja világosabb. Mind a két ivar ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve, rendszerint a csúcsi negyede kivételével durván vésett. Csápja az ormány közepe táján ered. Előtorának gyér serteszőrei hosszúak. A szárnyfedők barázdái kissé szélesebbek, mint a közterecskék, minden durva sorpontban 1—1 kerekded, fehéres pikkely ül. 2,6—2,8 mm.

Eddig csak Magyarország és a Bánság területéről ismeretes, nálunk elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Sisymbrium strictissimum*

interjectus SCHULTZE*

172 (171) Az előbbi fajhoz nagyon hasonlít, de szárnyfedőinek pikkelyzete dúsabb, pikkelyszőrei részben pálcika alakúak, részben hosszú háromszögűek, legtöbbjük csúcsa hasított, a közterecskéken részben kétsorosan, részben, különösen a páratlan közterecskék hátulsó felén 3 szabálytalan sorban helyezkednek el. Mind a két ivar ormánya egyforma hosszú, de valamivel rövidebb, mint a feje és az előtora együttvéve. Előtorának serteszőrei szélesebbek, pálcikaszerűek, néha a csúcsuk kissé megvastagodott, a véset felismerését megnehezítik. 2,6—2,8 mm.

Kelet-Európában és a mérsékelt égövi Ázsia nyugati területein honos, Magyarországon eddig csak Budapesten találták, de Erdélyben több példánya került elő. Tápnövényeit nem ismerjük

arator GYLL.

173 (162) Előtoruk korongján kétoldalt 1—1 bűtyök vagy legalább tompa szöglet látható.

174 (181) A közép mell oldallemmezének felülről is látható csúcsát zártan takarják a többnyire széles tojásdad pikkelyek, és így ezek az oldallemmez alsóbb részeinek sokkal gyérebben pikkelyezett részeitől erősen elütő foltot alkotnak.

* Ehhez a fajhoz hasonlít a *C. syrites* GERM. (lásd a 200/199 sorszám alatt), amelynek előtorán a gyenge oldalbűtykök a közép felé tolódtak és így felülről nem látszanak, de kissé rézsútosan oldalt tisztán kivehetők. Szárnyfedőinek pikkelyzete is sokkal durvább, mint a *C. interjectus*-é.

- 175 (176) Szárnyfedőinek közterecskéi nagyon keskenyek, nem vagy alig haladják meg a barázdák szélességének kétszeresét, mindegyiken 2 szabálytalan sor pikkelyszőr foglal helyet. Teljesen fekete, a hím ormánya kissé rövidebb, a nőstényé valamivel hosszabb, mint előtorának háta. Előtora igen sűrűn, elég finoman pontozott, a pontok között levő közterecskék élszerűen keskeny gyűrűket alkotnak. Szárnyfedőinek barázdái élesen bemetszettek, minden sorpontban 1—1 keskeny pikkely ül. Közterecskéi sűrűn pontozottak, a csúcs előtt levő szemölcs csoport kicsi, úgyhogy oldalai a csúcs előtt nem ugranak ki szögletesen (23. ábra: F). Lábfejei rövidek, szélesek (23. ábra: I). 2—2,2 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon nagyon ritka (Isaszeg, Siófok). Az irodalom szerint kizárólagos tápnövénye a *Berteroa incana* (= *berteroae* PEN.)

dubius C. BRIS.

- 176 (175) Szárnyfedőinek közterecskéi sokkal szélesebbek a barázdák kétszeresénél.

- 177 (178) Előtórának hosszanti középvonalában mély és széles árok húzódik végig. Fekete, csápja és lábfejei szurokfeketéek, ormányának hegye vöröses. Ormánya olyan hosszú, mint az előtorának háta. Előtora igen durván pontozott, oldalai a csúcs mögött levő befűződésig domborúan íveltek, gallérja széles és mérsékelten elálló. Szárnyfedőinek barázdái mélyen és élesen bemetszettek, minden sorpontjukban 1—1 nagy, tojásdad pikkely ül. 2—3 mm.

Európában és Észak-Afrikában él, Magyarországon közönséges. Eddig több mint 30 növényfajon figyelték meg, amelyek közül a *Lepidium*-, *Raphanus*-, *Berteroa*-, *Brassica*- és *Sisymbrium*-félék a gyakoribbak. Nálunk a repcén és a káposztán néha jelentéktelen kárt okoz. A növény gyökérnyakán gubacsokat idéz elő, amelyekben a lárvák fejlődnek — R e p c e g u b a c s b a r k ó

pleurostigma MARSH.

- 178 (177) Előtörük középbarázdája nagyon sekély, középen rendszerint teljesen megszakad.

- 179 (180) Pajzsocskája mögött nincs nyoma fehér pikkelyfoltnak. Lábszárai és lábfejei rendszerint vörösek. Ormánya olyan hosszú, mint előtorának háta, a nőstényé valamivel hosszabb. Előtora széles, oldalai íveltek, gallérja széles és erősen elálló, oldalbütykei tompaszögűek. Szárnyfedőinek lapos közterecskéi 3—4-szer olyan szélesek, mint a barázdák, a csúcsa közelében levő szemölcs csoport annyira hátra tolódott, hogy a szárnyfedők csúcsa majdnem csapottnak látszik (23. ábra: E). 2—2,5 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Észak-Afrikában él, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényeit nem ismerjük (= *faeculentus* GYLL.)

obsoletus GERM.

V á l t o z a t a :

1. Lábszárai feketék, csak lábfejei vörösek. — A törzsalak között, ritka
ab. **obscuripes** SCHULTZE

180 (179) Pajzsocskája mögött elmosódott fehér pikkelyfolt látszik. Fekete, lábai is feketék. Ormánya sokkal hosszabb, mint előtorának háta. Feje és előtora sűrűn és finoman pontozott, utóbbi a hátulsó felén erősen kiszélesedett. A csúcsa mögött levő befűződés igen sekély, gallérja alig elálló, korongjának hosszanti középvonalában sekély barázda húzódik, oldalbütykei tompák. Szárnyfedőinek barázdái finomak, élesen bemetszettek, közterecskéi több mint kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, felületüket sűrűn borítják a finomabb vagy kissé durvább szürkés serteszőrök, oldalai mentén fehér pikkelyekből álló laza sáv látható. 2—2,3 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük

sophiae STEV.*

181 (174) Középmellük oldallemezének felülről is látható csúcsán a pikkelyek éppen olyan gyéren állnak, mint a hasoldalán.

182 (193) Középső és hátulsó combjaik belső élén jól látható fog van.

183 (184) Nagy faj. Fekete, csápja és lábai is feketék, felülete a fehéres pikkelyezés következtében szürkének látszik. A hím ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve, a nőstényé még valamivel hosszabb. Előtora csonka kúp alakú, gyengén ívelt oldalakkal, oldalbütyke kicsi, tompaszögű, csúcsa mögött a befűződés sekély, gallérja erősen elálló, hosszanti középvonalában sekély, elég széles árok húzódik. Szárnyfedői tojásdadok, szélesek, barázdái elég szélesek és mélyek, közterecskéi bőven kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, laposak, finoman pontozottak, mindegyiken általában 3 sorban elhelyezett fehéres pikkelyszőrrel. 2,7—3 mm.

Közép- és Dél-Európában, a Kaukázusban és Turkesztánban honos, Magyarországon ritka (Tizsasüly, Budapest, Isaszeg, Kalocsa, Siófok). Tápnövényei a *Brassica rapa*, a *B. napus* és az *Isatis tinctoria*. Gazdasági szempontból ritkasága miatt nem jelentős, ha csak egyes populációi nem szaporodnak túl

rapae GYLL.

184 (183) Kisebbek, vagy ha nagyok, felületüket olyan apró barna vagy feketés pikkelyszőröcskék fedik, hogy feketéknek látszanak.

185 (186) Előtora feltűnően durván pontozott, egész hosszában mintegy 8—10 pont fér el. Fekete, csápjának tőize néha vöröses. Mind a

* Ide vezet még a nyugat-európai *C. tibialis* BOH., amely nálunk is előkerült. A *C. sophiae*től abban különbözik, hogy szárnyfedőin hátul a szemölcs csoport nem húzódik erősen hátra, és így oldalának csúcsi harmada egyenletesen lekerekített. Fekete, gyenge ólmos fényvel. Lábszárai barnák, lábfejei vörösek. 2,2—2,6 mm.

két ivar ormánya valamivel hosszabb, mint előtorának háta. Előtora csonka kúp alakú, oldalai gyengén íveltek, de oldalbütyke jól fejlett, tompaszögű, gallérja mérsékelten elálló, hosszanti középvezonáában az árok erőteljes. Szárnyfedőinek barázdái aránylag szélesek és mélyek, durván pontozottak, minden sorpont 1—1 nagy pikkellyel van ellátva. Közterecskéi mintegy kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, domborúak, durván ráncoltak. 2,5—3 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon nagyon elterjedt és gyakori. Tápnövénye az *Alliaria officinalis*

puncticollis BOH.

186 (185) Előtórának pontozása lényegesen finomabb, egész hosszában legalább 14—16 pont fér el.

187 (188) Előtórának hosszanti középvezonáában az árok mély. Teljesen fekete, vagy gyakran csápja és lábfejei vörösek. A hím ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttlvéve, a nőstényé még hosszabb. Előtora nagyon széles, oldalai gyengén ívelten keskenyednek a csúcsa felé, a csúcsa mögött levő befűződés sekély, gallérja mérsékelten elálló, oldalbütykei elég nagyok, tompaszögűek. Szárnyfedőinek barázdái hasonlóak az előbbi fajéhoz, közterecskéi azonban laposak, de szintén nem szélesebbek a barázdák szélességének kétszeresénél. Elűlső combjának foga sokkal kisebb, mint a többié. 2,5—3 mm.

Majdnem egész Európában megtalálható, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei *Sisymbrium*- és *Alliaria*-fajok

Roberti GYLL.

V á l t o z a t a :

1. Csápja és lábfejei vörösek. — Sokkal gyakoribb, mint a *forma typica*
ab. *alliariae* H. BRIS.

188 (187) Előtórának hosszanti középvezonáában nem mély árok, hanem legfeljebb sekély bemélyedés látható, amely a közepe táján rendszerint elenyészik.

189 (190) A szárnyfedőinek csúcsa előtt levő szemölcs csoport igen erősen fejlett, oldalai a csúcs előtt erős tompa szögletet alkotnak, ettől kezdve a csúcs hirtelen, csapottan elkeskenyedik. Teljesen fekete. Ormánya hosszabb, mint a feje és az előtora együttlvéve, erősen hajlott. Előtora széles, oldalai a csúcsa előtt levő befűződésig egyenletesen ívelten keskenyednek el, gallérja széles, mérsékelten elálló, oldalbütykei elég erősek, hosszanti középárka nagyon sekély, de középen sem szakad meg. Szárnyfedőinek barázdái finomak, közterecskéi laposak, elég durván ráncoltak. Elűlső combjuk foga alig látható vagy hiányzik, lábfejei keskenyek (23. ábra: K). 2—2,2 mm.

Eddig csak Magyarországon és Lengyelországban gyűjtötték. Tápnövénye kizárólag az *Alyssum alyssoides*

Wagneri SMRECZ.

190 (189) A szárnyfedőinek csúcsa előtt levő szemölcs csoport sokkal kisebb, oldalának csúcsi fele majdnem egyenletesen ívelt.

191 (192) Szárnyfedői feketék, kékes csillogás nyoma nélkül. Teljesen fekete. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtora keskeny, csonka kúp alakú, oldalai alig íveltek, oldalbütykei kicsik, hegyesek, gallérja elég széles és elálló, felülete sűrűn és elég finoman pontozott. Szárnyfedőinek közterecskéi alig szélesebbek a barázdák szélességének kétszeresénél, elég finoman ráncoltak, mindegyiken általában két sor pikkelyszőr foglal helyet. Csápbunkója rövid, mintegy a négy utolsó ostoríz együttes hosszával egyenlő, középen erősen kiszélesedik, csúcsa és töve felé erősen elkeskenyedik (mint a 23. ábra: G). 1,7—2 mm.

Szórványosan előforduló európai faj, eddig Magyarországon is szórványosan gyűjtötték és elég ritka. Tápnövényei az *Arabis auriculata*, *Sinapis arvensis* és a *Lappula myositis*

griseus C. BRIS.

192 (191) Szárnyfedői gyengén kékes fémfényűek. Teljesen fekete. Ormánya olyan hosszú, mint az előtorának háta, a nőstényé valamivel hosszabb. Durván pontozott előtora csonka kúp alakú, gyengén ívelt oldalakkal, gallérja széles és erősen elálló, oldalbütykei nagyok, hegyesek. A szárnyfedők közterecskéi több mint kétszer olyan szélesek, mint az élesen bemetszett barázdák, durván ráncoltan pontozottak, a korongon levőkön finom barnás pikkelyszőrök találhatók, oldalai mentén ezek a szőrök erősebbek és hosszabbak. Csápbunkója erősen megnyúlt, mintegy az utolsó 5—6 ostorízének együttes hosszával egyenlő, ellipszis alakú, csúcsa hegyes (23. ábra: H). 1,7—2,1 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon közönséges. Tápnövényei a *Thlaspi perfoliatum*, *Isatis tinctoria*, esetleg más *Cruciferae* is

carinatus GYLL.

193 (182) Minden combjuk belső éle fogatlan.

194 (195) Szárnyfedői sokszor igen gyengén kékesen csillognak, többnyire a kék fémfényű csillogás élénk: *C. (Marklissus) contractus* MARSH. (lásd a 228/229 sorszám alatt).

195 (194) Szárnyfedőik feketék, kék fémes csillogás nyoma nélkül.

196 (197) Szárnyfedőin csak feketés szőröcskék vannak, ezért felületük fekete, csápja és lábfejei rendszerint világosabbak. Ormánya sokkal hosszabb, mint az előtor háta. Homloka és különösen előtora durván

pontozott. Előtora rövid csonka kúp alakú, oldalai gyengén íveltek, töve kétoldalt gyengén homorú, csúcsa mögött a befűződés sekély, gallérja gyengén elálló, korongjának hosszanti középvonalában sekély barázdá húzódik, két oldalán hegyes fogacska van. Szárnyfedőinek barázdái durvák, alig keskenyebbek, mint a domború közterecskék, sorpontjai nagyok. 1,8—2 mm.

Közép-Európában honos, Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényei a *Cardamine pratensis* és az *Arabis auriculata*

cochleariae GYLL.

197 (196) Szárnyfedőiken a finom szőröcskéken kívül pikkelyek is vannak felületük rendszerint szürke.

198 (201) Nagyobb termetű fajok, 2,2—3 mm hosszúak.

199 (200) Karmai egyszerűek, belső oldalukon nincs nyúlványszerű függelék. Hosszúkás, kissé lapított testalkatú, fekete, néha csápja és lábai kissé világosabbak. Mind a két ivar ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttevve. Csonka kúp alakú előtorának oldalai jól láthatóan íveltek, hosszanti középvonalában sekély, széles árok húzódik, oldalbütykei kicsik, hegyesek, a csúcs előtt levő befűződése sekély, gallérja mérsékelten elálló, felületének pikkelyszőrei sűrűn állnak. Szárnyfedőinek barázdái szélesek, sorpontjaiban apró pikkely ül, közterecskéi mintegy kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, pikkelyszőreik rövidek, mindegyiken két rendezetlen sort alkotnak. A csúcs előtt levő szemölcs csoport gyenge. 2,2—3 mm.

Európában, Észak-Afrikában és Nyugat-Ázsiában él. Magyarországon közönséges. Tápnövényei a *Brassica napus*, *B. oleracea*, *Sinapis arvensis*, *Symphytum officinale* és más *Cruciferae*k. A repce becőinek kirágása által lárvája általában jelentéktelen kárt okoz, a magtermés kiesése csak gradáció esetén jelentékeny. A védekezés kérdése nincs megoldva (= *brassicae* FOCILLON). —
R e p c e b e c ő - o r m á n y o s

assimilis PAYK.

200 (199) Karmainak belső oldalán hosszú, nyúlványszerű függelék van. Tojásdad, domború faj. Fekete, csápostora és lábfejei is alig világosabbak. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttevve, vékony, hajlott. Előtora széles, oldalai mérsékelten íveltek, a csúcs előtt levő befűződése nagyon gyenge, gallérja széles, meredeken elálló, oldalbütykei tompák. Szárnyfedőinek barázdái erőteljesek, közterecskéi alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, kétsorosán pikkelyezettek. 2—3 mm.

Közép- és Észak-Európában honos, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei az irodalom szerint keresztesvirágúak

syrites GERM.

201 (198) Apró termetű, 1,2—2 mm hosszú fajok.

- 202 (211) A szárnyfedők barázdáiban nincs 1—1 sor jól látható pikkely, legfeljebb igen finom, alig észrevehető pikkelyszőrök.
- 203 (206) A közterecskék pikkelyszőrei egysoros vonalban helyezkednek el, legfeljebb helyenként található néhány pikkely egymás mellett. A pikkelyek keskenyek, majdnem szőrszerűek, de jól láthatók. Karmaik belső oldalán mindig van nyúlvány.
- 204 (205) Ormánya hosszú, eléri fejének és előtorának hosszát, erősen ívelt és vékony. Fekete. Előtora nagyon széles és rövid, oldalai erősen íveltek, a csúcsa mögött levő befűződése sekély, gallérja széles és gyengén elálló, töve kétoldalt homorúan kimetszett, oldalbütykei erősen letompítottak, a hosszanti középvonal árka közepén megszakad, felületén a durva pontok térközei szemölcszerűen kiemelkednek. Szárnyfedőinek közterecskéin az egysoros elhelyezkedő pikkelyszőrök keskenyek és hosszúak, csúcs előtti szemölccsoportja jól látható, de alig töri meg a szárnyfedők egyenletesen ívelt oldalvonalát. 1,7—1,8 mm.

Közép-európai elterjedésű faj, Magyarországon szórványosan fordul elő, de nem ritka. Tápnövénye az *Arabis hirsuta* (= *nigritulus* SCHULTZE)

Schoenherri C. BRIS.*

- 205 (204) Ormánya rövidebb, mintegy az előtorának hosszával egyenlő, kissé vastagabb és gyengén ívelt. Fekete. Előtora kevésbé széles, oldalai gyengén íveltek, a csúcsa mögött levő befűződés szintén sekély, de széles gallérja erősen elálló, töve kétoldalt homorúan kimetszett, oldalbütykei hegyesek, hosszanti középvonalában nincs árok, felületén a finomabb pontok térközei lapítottak. Szárnyfedőin a közterecskék pikkelyszőrei rövidebbek, kissé szélesebbek, többé-kevésbé szabályos egysoros vonalban helyezkednek el, csúcs előtti szemölccsoportja az előbbi fajéhoz hasonlít. 1—1,6 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon számos lelőhelyen gyűjtötték, de mindenütt ritka. Tápnövényeit nem ismerjük

liliputanus SCHULTZE

- 206 (203) Közterecskéiken a pikkelyszőrök legalább túlnyomó részben 2—3 sort alkotnak. Karmaik belső oldala egyszerű vagy legfeljebb kis fogat visel.
- 207 (208) Ormánya legalább olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttevége. A szárnyfedők közterecskéin a pikkelyszőrök keskenyek, pálcika alakúak, mérsékelten hosszúak, 2—2 nagyon rendezetlen sorban helyezkednek el, helyenként néha egysorosoknak látszanak. Fekete. Előtora szélesebb a hosszánál, oldalai jól láthatóan íveltek,

* Ehhez a fajhoz nagyon hasonlít a *C. unguicularis* THOMS. (lásd a 207/208 sorszám alatt), amelynek közterecskéin a pikkelyszőrök helyenként néha majdnem egysorosoknak látszanak, de karmainak belső oldalán nincs nyúlvány.

elülső befűződése sekély, széles gallérja alig elálló, hosszanti közép-vonalában árok húzódik, amely a közép mögött megszakad, oldalbütykei tompaszögűek. Szárnyfedőinek barázdái szélesek, durván pontozottak, közterecskéi alig szélesebbek, mint a barázdák, domborúak és fényesek. 1,8—2 mm.

Közép-Európában honos, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényeit nem ismerjük (= *curvirostris* SCHULTZE)

unguicularis THOMS.

208 (207) Ormányuk rövidebb, alig haladja meg előtoruk hosszát. A szárnyfedőinek közterecskéin 2—3 sorosan elhelyezkedő pikkelyek szélesek, rendezettebbek és sűrűbben állnak.

209 (210) Karesúbb, kisebb. Közterecskéinek pikkelyei pálcika alakúak, a csúcsuk lementszett, kétsorosan helyezkednek el, a varrat menti közterecskén sem sűrűbbek. Szárnyfedői hosszú tojásdadok, oldalai igen gyengén íveltek a csúcs előtt levő gyenge szemölcs csoportig. Fekete. Előtora széles, oldalai a sekély elülső befűződésig egyenletesen íveltek, gallérja nagyon széles és erősen elálló, hosszanti közép-vonalában sekély árok nyomaival, oldalbütykei elég élesek, felülete durván pontozott, a pikkelyek egy része tojásdad. 1,2—1,6 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és közönséges. Tápnövényeit nem ismerjük

turbatus SCHULTZE

210 (209) Szélesebb, valamivel nagyobb. A közterecskék pikkelyei kissé szélesebb pálcika alakúak, végük szintén lementszett, szabályosabb kétsoros vonalban helyezkednek el, a varrat menti közterecskén (néha csak elülső harmadában) a keskeny pikkelyek közé széles, tojásdad pikkelyek keverednek, és így ott hátul többé-kevésbé erősen megrövidült, szembetűnő fehéres sáv keletkezik. Szárnyfedői kissé rövidebbek, a pajzsocska körül kissé lapítottak, oldalai erősebben íveltek. Fejének és előtorának pikkelyei is hasonlóak és közöttük tojásdad pikkelyek csak elvétve találhatók, főleg a tövé mentén. 1,3—1,8 mm.

Egész Európában és Magyarországon is elterjedt, nálunk nem ritka. Tápnövényei a *Barbarea vulgaris* és a *Lepidium campestre*

parvulus C. BRIS.

211 (202) Szárnyfedőinek barázdáiban 1—1 sor szembetűnő pikkely ül, ezek a pikkelyek csak kevéssel kisebbek, mint a közterecskéken levők.

212 (213) A szárnyfedőinek közterecskéin is egysoros vonalban elhelyezkedő nagy, fehér pikkelyek szembetűnő hosszanti sávokat alkotnak, amelyek a fajt összes rokonaitól megkülönböztetik. Fekete. Ormánya alig hosszabb, mint előtorának háta. Előtörének oldalai hátul íveltek, elől hirtelen elkeskenyednek, a csúcsa előtt levő befűződés széles és sekély, gallérja elálló. Hosszanti közép-vonalában széles,

kétoldalt élesen határolt árok húzódik végig, oldalbütykei tompák, felülete durván pontozott, a pontokból hosszúkás pikkelyek erednek. Szárnyfedőinek válla gyengén kiálló, barázdái szélesek, a sűrűn elhelyezett pontokban 1—1 nagy, fehér pikkely ül, közterecskéi kevésbé szélesebbek, mint a barázdák, ráncoltak. 1,8 mm.

Magyarországról írták le 1 példány alapján, azóta nem gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

striatellus SCHULTZE

213 (212) Szárnyfedőinek közterecskéin nincsenek szembetűnő egysoros pikkelyekből álló sávok.

214 (215) Szárnyfedői széles tojásdadok, a csúcsuk előtt levő szemölcs csoport kicsi, alig töri meg az oldalak egyenletesen ívelő vonalát. Fekete. Ormánya majdnem olyan hosszú, mint a feje és az előtora együtvéve. Előtora nagy, töve nagyon széles, onnan enyhe ívben keskenyedik a csúcsa mögött levő sekély befűződésig, széles gallérja nagyon gyengén elálló, hosszanti középvonalában nincs árok, oldalbütykei élesek, felülete sűrűn, finoman pontozott, a pontokból eredő pikkelyszőrök a korongon nagyon keskenyek. Szárnyfedőin a pikkelyszőrök rendezetlen egyes-kettes sorokban helyezkednek el, a pajzocsokája mögött sűrűbben állnak. 1,7—2 mm.

Közép-európai ritka faj, eddig Németországból, Franciaországból, Erdélyből és Szovjetunióból közölték. Magyarországon nagyon ritka (Káposztásme-
gyer). Tápnövényei a *Thlaspi montanum* és más *Thlaspi*-fajok

thlaspis C. BRIS.

V á l t o z a t a :

1. A közterecskék pikkelyszőrei 2—2 szabályos sort alkotnak. — Nagyon ritka
(= *plumbellus* SCHULTZE) ab. *similis* C. BRIS.

215 (214) Szárnyfedői hosszúkás tojásdadok, a csúcsuk előtt levő szemölcs csoport nagyon erős, erősen megtöri az oldalak ívelését. Fekete, lábai gyakran, legalább részben világosabbak. Ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőstényé valamivel hosszabb. Előtora aránylag karcsú, csak egynegyedével szélesebb a hosszánál, oldalai gyengén íveltek, a csúcsa előtt levő befűződés sekély, gallérja mérsékelten elálló, hosszanti középvonalában sekély árok fut végig, oldalbütykei éles harántlécet alkotnak, felülete finoman és sűrűn pontozott. Szárnyfedőin a közterecskék pikkelyszőrei nem sokkal nagyobbak és szélesebbek, mint a barázdákban levők, ritkábban a keskeny pikkelyek közé széles tojásdad pikkelyek vegyülnek. 1,5—1,7 mm.

Majdnem egész Európában, főleg hegyvidékeken fordul elő, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényei a *Lepidium draba* és az *Alyssum montanum*

nanus GYLL.

V á l t o z a t a :

1. Közterecskein a széles tojásdad pikkelyek olyan nagy számban jelentkeznek, hogy a felületet sokszor majdnem zártan takarják. — Magasabb hegyvidékek lakója, nálunk ritka
ab. *angustus* GYLL.
- 216 (109) Felületük határozottan kékes, zöldes vagy bronzos fémes csillogású (9. alnem: *Marklissus* REITT.).
- 217 (220) Pajzsocskájuk táján kisebb-nagyobb fehéres pikkelyfolt látható.
- 218 (219) Szárnyfedőin elég hosszú elálló serteszőrök találhatók, közöttük nincsenek világos pikkelyfoltok. Felülete gyengén ólmosfényű, lásd a *Ceutorrhynchus* s. str. alnemnél a 160(159) sorszám alatt: *C. pici-tarsis* GYLL.
- 219 (218) Szárnyfedőin az elálló szőrök között foltosan elhelyezkedő sűrű, fehéres pikkelyek is vannak. Felülete ólmos fényű, lásd a *Ceutorrhynchus* s. str. alnemnél a 159(160) sz. alatt: *C. quadridens* PANZ.
- 220 (217) Pajzsocskájuk mögött nincs nyoma fehéres pikkelyfoltnak.
- 221 (232) Karmai egyszerűek vagy csak a tövükön van alig látható fog.
- 222 (225) Középső és hátulsó combjuk belső élén erőteljes fog, vagy legalább annak helyén merev, rövid, meredeken elálló sertecsomó van. Előtoruk hosszanti középvezetékében mély árok húzódik.
- 223 (224) Szárnyfedői zöldesek vagy bronzbarnák, barázdái nagyon finomak, apró pontocskákkal, közterecskei teljesen laposak, a legszélesebbek mintegy háromszor olyan szélesek, mint a barázdák, 3—4 szabálytalan sor apró pikkelyszőrrel. Ormánya olyan hosszú, mint előtorának háta, gyengén hajlott, fejét sűrű, rövid pikkelyek fedik. Előtora szélesebb a hosszánál, oldalai elég erősen íveltek, gallérja széles, erősen felálló, hosszanti középbarázdája mély, oldalbütykei nagyok, tompaszögűek, felülete nagyon sűrűn pontozott, a pontokból vékony pikkelyszőrök erednek. Középmellének felülről is látható oldallemezét sűrű, sárga pikkelyek fedik. Szárnyfedőinek sorpontjaiban 1—1 hosszúkas pikkely ül, finoman ráncolt közterecskein a pikkelyszőrök között helyenként apró foltokban széles pikkelyek is találhatók. 2,2—3 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Észak-Afrikában él, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényét nem ismerjük, valószínűleg *Matricaria*-faj

aeneicollis GERM.

V á l t o z a t a i :

1. Szárnyfedői zöldesek forma typica
2. Egész felülete bronzbarna. — Nem ritka ab. *aenescens* SCHULTZE

- 224 (223) Szárnyfedői kékek, barázdái durvák, erősen pontozottak. Közterecskéi kissé domborúak, mintegy másfélszer olyan szélesek, mint a barázdák, 1—2 szabálytalan sor, alig látható szőröcskével. Fekete, szárnyfedői sötétkékek. A hím ormánya olyan hosszú, mint előtorának háta, a nőtényé jól láthatóan hosszabb. Előtora csonka kúp alakú, hátul ívelt oldalakkal, a csúcsa mögött levő befűződés széles és sekély, gallérja nagyon gyengén elálló, oldalbütykei nagyok és hegyesek, felülete durván és sűrűn pontozott, középárkában és korongjának két oldalán gyér pikkelyekből álló hosszanti sáv látható. Középmellének felülről is látható oldallemeze sűrűn fehérén pikkelyezett. 2—2,5 mm.

Szórványosan Európa számos országában megtalálták, Magyarországon elterjedt, de elég ritka. Tápnövényei *Camelina*-fajok és a *Rorippa amphibia*

scapularis GYLL.

- 225 (222) Minden combjuk belső éle egyszerű. (Előtörükön nincs 3 hosszanti pikkelysáv, mint a *C. scapularis* GYLL.-on.)

- 226 (227) Csápja hosszú, ostorízei közül csak a két utolsó majdnem olyan széles, mint amilyen hosszú, a többi jóval hosszabb a szélességénél. Minthogy karmainak tövén kis fog van, a következő (232/221 sorszámú) csoportba tartozik: *C. viridanus* GYLL.

- 227 (226) Csápjuk rövid, ostorának már 5. íze is gömb alakú, a 4. is nagyon rövid.

- 228 (229) Teste fekete, szárnyfedői is csak sötétkékesen vagy zöldesen csillognak, gyakran majdnem feketék (lásd még a 194/195 sorszám alatt), előtorának középvonalában nincs árok, vagy ilyennek csak gyenge nyoma látható. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve. Előtora rövid csonka kúp alakú, hátul gyengén ívelt oldalakkal és széles, sekély csúcsi befűződéssel, gallérja alig elálló, felülete durván és sűrűn pontozott, alig látható finom szőröcskéekkel. Szárnyfedői durván barázdáltak, a sorpontok nagyok és mélyek, a domború közterecskék alig látszanak szélesebbeknek, mint a barázdák, a csúcsuk előtt levő hegyes szemölcsök aprók. 1—1,7 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon messze elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Thlaspi perfoliatum*, *T. arvense*, *Myagrum perfoliatum*, *Cardamine hirsuta*, *Erophila verna*, *Capsella bursa pastoris*, *Alliaria officinalis* és *Lepidium*-fajok

contractus MARSH.

- 229 (228) Felületük élénkebb fémes csillogású, előtoruk hosszanti középvonalában sekély, de jól látható árok húzódik. Nagyobb fajok.

- 230 (231) Szárnyfedőinek barázdái sekélyek, finoman pontozottak, közterecskéi laposak, finoman ráncoltak, a sorpontokban 1—1 nagy pik-

kely ül. Színe nagyon változékony. Mind a két ivar ormánya valamivel hosszabb, mint előtorának háta. Előtora csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek vagy gyengén íveltek, nagy, tompaszögű oldalbütyke többé-kevésbé megtöri oldalvonalának ívelését, a csúcsa előtt levő befűződése — különösen oldalt — nagyon sekély, gallérja mérsékelten elálló, felületét durva, sűrű köldökponthorítják, amelyekből helyenként finom szőrszálak erednek. Szárnyfedőinek csúcsa előtt a szemölcs csoport nagy, oldalt rendszerint kiemelkedik. 1,8—2,3 mm.

Euroszibériai elterjedésű faj, Magyarországon közönséges. Tápnövényei *Alliaria*- és *Lepidium*-fajok, valamint a *Capsella bursa pastoris*

erysimi FABR.

Változatai:

1. Előtora fekete, kékes csillogással vagy ilyen nélkül, szárnyfedői sötétkékek
forma typica
2. Szárnyfedői zöldek. — Gyakori ab. *chloropterus* STEPH.
3. Szárnyfedői ibolyaszínűek. — Elég ritka ab. *cyaneus* WEISE
4. Szárnyfedői feketéskékek. — Nem ritka ab. *subniger* GERH.
5. Egész felülete zöld. — Ritka ab. *resplendens* SCHULTZE

- 231 (230) Szárnyfedőinek barázdái mélyek, durván pontozottak, közterecskéi erősen domborúak, finoman harántosan ráncoltak. Fekete, előtóra bronzos csillogású, szárnyfedői kékek. Ormánya alig hosszabb, mint előtorának háta, utóbbi alakja és vésete nagyon hasonlít az előbbi fajéhoz. Szárnyfedőinek pontozott barázdái szélesek, mélyek, élesen határoltak, a nagy sorpontokban 1—1 nehezen látható, de elég nagy szürke pikkely ül. A domború közterecskék nem vagy alig érik el a barázdák szélességének kétszeresét. Egyébként — nagyság tekintetében is — az előbbi fajhoz nagyon hasonlít. 2 mm.

Eddig csak Magyarországon, Budapesten és Kaposztásmegyeren gyűjtötték néhány példányát. Tápnövényei ismeretlenek

Henschi SCHULTZE

- 232 (221) Karmainak belső oldalán nyúlvány vagy nagy fog van.

- 233 (234) Abdominális szelvényei gyéren, közép- és utómelle nagyon sűrűn fehérén pikkelyezettek, közép mellének felülről is látható oldallemézén a pikkelyek zártan állnak és fehér foltot alkotnak. Fekete, szárnyfedői sötétkékek. Ormánya hosszabb, mint előtorának háta. Előtörának oldalai gyengén íveltek, az elég mély csúcsi befűződésig gyengén keskenyednek, gallérja mérsékelten elálló, oldalbütykén kis sertecsomó van, pontozása durva és sűrű, hosszanti középvonalában jól látható árok húzódik. Szárnyfedőinek barázdái keskenyek, finoman pontozottak, a pontokban 1—1, sokszor nehezen látható apró pikkellyel. Közterecskéi sokkal szélesebb-

bek, mint a barázdák, határozottan domborúak, finoman ráncoltak, a csúcsuk előtt levő szemölcsescsoport erős, szőrözetük durva, elég hosszú, alig elálló, sokszor csak az oldalain és a csúcsán látható jól. 1,8—2,3 mm.

Közép- és Nyugat-Európában honos, nálunk még nem gyűjtötték, de előfordulása valószínűnek látszik. Tápnövényei a *Cardamine hirsuta* és a *C. pratensis* [pectoralis WEISE]

- 234 (233) Hasuk mindenütt gyéren pikkelyezett, felülről látható oldallemezükön nincs zárt pikkelyekből álló folt.
- 235 (242) Szárnyfedőiken hosszú, elálló, oldalról jól látható durvább vagy finomabb szőrök találhatók.
- 236 (239) Minden combjuk belső élén fog van, a fog és a csúcs között éle határozottan kimetszett.
- 237 (238) Nagyobb. Elülső combjának foga nagy. Szárnyfedőinek szőrei erősen elállóak. Fekete, szárnyfedői kékek, ritkábban zöldek. Ormányja olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve. Előtora hátul széles, oldalai gyengén íveltek, elől erősen elkeskenyedek, csúcsi befűződése széles, gallérja mérsékelten elálló, hosszanti közép-vonalában az árok mély, oldalbütyke erős, tompaszögű, felülete durván és sűrűn pontozott, a pontokból előremeredő szőrök állnak ki. Szárnyfedőinek barázdái keskenyek, élesek, finoman pontozottak, közterecskéi szélesek, laposak, finoman és gyengén ráncoltak, csúcsa előtt levő szemölcsescsoportja erős, elálló szőrei rendezetlen egyes-kettes sorokban helyezkednek el. 2,3—3,2 mm.

Euroszibériai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Sinapis arvensis*, *Hesperis matronalis*, *Capsella bursa pastoris*, *Sisymbrium officinale*, *Brassica oleracea* és a *Lunaria rediviva*. Károkozásáról nincs tudomásunk

sulcicollis PAYK.

- 238 (237) Kisebb. Elülső combjának foga kicsi. Szárnyfedőinek szőrei erősen hátrahajlók: a *C. carinatus* GYLL. élénkebben kékes fényű példányai (lásd a *Ceutorrhynchus* s. str. alnemben, a 192/191 sorszám alatt).
- 239 (236) Elülső combjuk belső élén nincs fog, vagy ilyennek csak gyenge nyoma látható.
- 240 (241) Kisebb. Ormányának töve közelében élecske húzódik, amelytől kétoldalt keskeny barázda vagy pontsor által elválasztott további 1—1 élecske rendszerint szintén látható. Előtorának pontozása finomabb, hosszanti közép-vonalában mintegy 13—14 pont fér el. Fekete, szárnyfedői sötétkékek, sokszor a fémes kék fény alig észrevehető (vö. a 160/159 sorszámú faj leírásához fűzött lábjegy-

zettel). Ormánya majdnem olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve. Előtora rövid csonka kúp alakú, oldalai gyengén íveltek, csúcsi befűződése széles és sekély, gallérja mérsékelten elálló, oldalbütykei hegyesek, felülete elég finoman és sűrűn pontozott, a pontok térközei keskenyek, fényesek. Szárnyfedőinek a barázdái finomak, alig láthatóan pontozottak, bennük 1—1 sor hosszú pikkellyel. Közterecskéi szélesek, majdnem laposak, finoman ráncoltak, szőrei nagyon hosszúak, erősen elállóak. 1,8—2 mm.

Egész Európában és Észak-Afrikában is honos, Magyarországon közönséges. Tápnövénye az *Erophila verna*, amelynek szárán lárvája gubacsokat okoz

hirtulus GERM.

- 241 (240) Ormányának tövén nincsenek élecskék, egyenletesen pontozott. Előtorának pontozása sokkal durvább, hosszanti közép vonalában mintegy 9—10 pont fér el. Fekete, feje és előtora néha bronzos csillogású, szárnyfedői kékek. A hím ormánya alig hosszabb, mint az előtor háta, a nőtényé majdnem eléri a fejének és az előtorának együttes hosszát. Előtorának oldalai íveltek, csúcsi befűződése sekély, gallérja elálló, oldalbütykei hegyesek. Szárnyfedőinek barázdái mélyek és elég szélesek, ezért közterecskéi rendszerint domborúak. A barázdák sorpontjai erőteljesek, alig látható pikkelyekkel, közterecskéi igen finoman ráncoltak, serteszőrei kissé rövidebbek, mint az előző faj esetében, de szintén erősen elállóak. 1,8—2,5 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Rorippa amphibia* és a *Sisymbrium officinale*, lárvája a levelek szárában és ereiben aknázik (= *coerulescens* GYLL.)

chalybaeus GERM.

Változatai:

1. Előtorán a pontok olyan sűrűn állnak, hogy egymást érintik, ezért felülete fénytelen. — Nagyon ritka
ab. **moguntiacus** SCHULTZE
2. Előtorán a hosszanti középbarázda jól látható, bár sekély. — Szintén ritka
ab. **timidus** WEISE

- 242 (235) Szárnyfedőiken csak apró, hátrahajló szőrök vannak, amelyek oldalnézetben sem láthatók jól.
- 243 (244) Egyik combjának belső élén nincs fog. Alul-felül kék vagy kékeszöld. Ormánya, különösen a nőtényé, majdnem eléri a fejének és az előtorának együttes hosszát. Előtora rövid csonka kúp alakú, gyengén ívelt oldalakkal, csúcsi befűződése elég mély, gallérja elálló, oldalbütyke erős, tompaszögű, felülete elég durván és sűrűn pontozott. Szárnyfedőin a barázdák a tövükön szélesebbek és mélyebbek, mint a csúcsuk táján, finoman pontozottak, a sorpontok mindegyikében hosszúkás, fehér pikkely ül. Közterecskéi közül csak a 2. és 3. éri el a barázdák szélességének kétszeresét, a többi keskenyebb, felületük finoman szemcsézett, a rajtuk levő, rendszertelenül elhelyezkedő pikkelyek kisebbek, mint a barázdákban lévőek. 2—2,5 mm.

Euroszibériai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük (= *chlorophanus* ROUGET)

viridanus GYLL.

244 (243) Legalább a két hátulsó combpárjuk belső élén van fog, többnyire azonban az elülső combokon is látható 1—1 kis fogacska.

245 (246) A szárnyfedők tövi harmadán a pontsorok erősen, árokszerűen bemélyedtek, a közterecskék belső éle ezen a szakaszon mint sima és gyengén S alakban ívelt lécek erősen kiemelkednek. Bronzos fekete, szárnyfedői kékek. Előtórán nincs hosszanti árok, oldalbütykei legömbölyítettek, tetején apró szemölcsessel, pontozása igen sűrű, mérsékelten durva. Szárnyfedőin a csúcs előtt levő szemölccsoport kicsi, közterecskéin 1—1 sor durva pont fut végig. 3—3,5 mm.

Erdélyből írták le, Magyarországon ritka, lelőhelyei: Budapest, Pécel, Isaszeg, Máriabesnyő, Mezőcsanak (Somogy m.). Tápnövénye a *Berteroa incana*

canaliculatus C. BRIS.

246 (245) A szárnyfedők pontozott barázdái elülső harmadukban sem erősebben bemélyedtek, egyenesek, a közterecskék belső éle egyszerű.

247 (248) Egész felülete és ormánya is élénkzöld. Ormánya kissé hosszabb, mint az előtórának háta. Előtóra rövid csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesen keskenyednek a csúcsa felé, csúcsi befűződése alig látható, gallérja alig elálló, oldalbütykei tompaszögűek, felülete igen fényes, durván, de aránylag gyéren pontozott. Szárnyfedőinek barázdái erőteljesek, finoman pontozottak, közterecskéi nem egészen kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, finoman ráncoltak, nincs rajtuk erős pontokból álló sor, pikkelyei aprók, keskenyek, a csúcsa előtt levő szemölccsoport elég kicsi, alig töri meg az oldal ívelését. 2—2,5 mm.

Mediterrán faj, Magyarországon több helyről (Budapest, Pécel, Isaszeg, Ács, Komárom) említi az irodalom, de ezek az adatok ellenőrzésre szorulnak. A Kárpát-medencében Herkulesfürdőn gyűjtötték még. Tápnövénye a *Lepidium graminifolium*

laetus ROSENH.

248 (247) Feketék, szárnyfedőik sötétkékek, ritkán sötétzöldek, ormányuk mindig majdnem fekete.

249 (250) Előtórának oldalbütykei teljesen legömbölyítettek. Középső és hátulsó combjainak foga nagyon kicsi, néha alig látható. Fekete, szárnyfedői sötétkékek. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtóra együttvéve. Előtóra csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek, csúcsi befűződése széles és sekély, gallérja alig elálló, hosszanti középvezetékben rendszerint sekély árok nyomával. Szárnyfedőinek barázdái a tövükön mélyek, hátul sekélyebbek, közterecskéi kissé domborúak, finoman ráncoltak. 2,5—3,2 mm.

Közép-Európában főleg hegyes vidékeken él, Magyarországon nagyon ritka, Budapesten és Siófokon gyűjtötték. Tápnövényei a *Cardamine amara* és *Dentaria*-fajok

Pandellei C. BRIS.

250 (249) Előtorának oldalbütykei tompaszögűek vagy hegyesek, kissé oldalról nézve jól láthatók. Középső és hátulsó combjuk foga nagy.

251 (254) Nagy fajok, 2,8—3,5 mm hosszúak.

252 (253) Szárnyfedőinek közterecskéin 1—1, nagy pontokból álló sor húzódik végig. Fekete, szárnyfedői sötétkékek, zsírfényűek. Ormánya alig hosszabb, mint előtorának háta. Előtora széles, oldalai hátul íveltek, elöl homorúak, csúcsi befűződése sekély, gallérja alig elálló, oldalbütykei élesek, hosszanti középvonalában mély árok húzódik, amely a közepén sekélyebb, felületének nagy pontjai köldökpontszerűek. Szárnyfedőinek a barázdái szélesek és mélyek, finoman pontozottak, a pontokban ülő pikkelyek pálcika alakúak, közterecskéi alig szélesebbek, mint a barázdák, finoman és sűrűn ráncoltak, alig látható finom szőröcskéekkel. Csúcsa előtt a szemölcs csoport mérsékelten fejlett. 3—3,5 mm.

Kelet-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényeit nem ismerjük

sulcatus C. BRIS.

253 (252) A szárnyfedők közterecskéinek pontozása finomabb, sekély, rendszertelen, inkább harántráncoltaknak látszanak. Előtorának pontozása is finomabb, hosszanti középvonalában mintegy 13—14 pont fér el, középbarázdája sekély. Fekete, szárnyfedői kékek. Ormánya jól láthatóan hosszabb, mint a feje és az előtora együttesen. Előtora oldalai íveltek, csúcsi befűződése sekély, gallérja gyengén elálló, oldalbütykei tompák. Szárnyfedőinek közterecskéi finoman ráncoltak. 2,8—3,2 mm.

Európai elterjedésű faj, az irodalom Magyarország több lelőhelyéről (Pécel, Isaszeg, Kalocsa) említi. Tápnövényei a *Barbarea vulgaris* és *Rorippa*-fajok

barbareae SUFFR.

254 (251) Kisebb fajok, 2,5—2,8 mm hosszúak.

255 (256) Előtora széles, oldalai íveltek, pontozása finomabb, hosszanti középvonalában 12—13 pont fér el, középbarázdája jól látható. Fekete, szárnyfedői kékek. Mind a két ivar ormánya megközelíti a fejének és előtorának együttes hosszát, hátán két barázda a középső sávot bordaszerűen kiemeli; ez a borda teljesen vagy majdnem teljesen sima. Előtora csúcsi befűződése sekély, gallérja gyengén elálló, oldalbütykei kicsik, de hegyesek. Szárnyfedőinek pontozott barázdái a tövük közelében sokkal mélyebbek és szélesebbek, mint a csúcs közelében, közterecskéi végig vagy legalább a tövi szá-

kaszukon kissé domborúak, ráncoltak és finoman szőrözöttek. 2,5—2,8 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Berteroa incana*

ignitus GERM.*

- 256 (255) Előtora keskeny, csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek, pontozása nagyon durva, hosszanti középvezetékében mintegy 8—9 pont fér el, középbarázdája sekély. Fekete, szárnyfedői sötétkékek. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttléve. Előtórának csúcsi befűződése széles és sekély, gallérja majdnem vízszintes, oldalbütykei kicsik, de hegyesek. A szárnyfedők barázdái a tövükön mélyek, hátul sekélyebbek, közterecskéi kissé domborúak, finoman ráncoltak. 2,5—2,8 mm.

Eurosibériai elterjedésű faj, a Kárpát-medencében Erdélyben több ízben gyűjtötték, Magyarországon eddig még nem került elő. Tápnövényei a *Dentaria bulbifera*, a *D. enneaphylla* és a *Cardamine pratensis*

[pervicax WEISE]

13. nem: *Auleutes* DIETZ

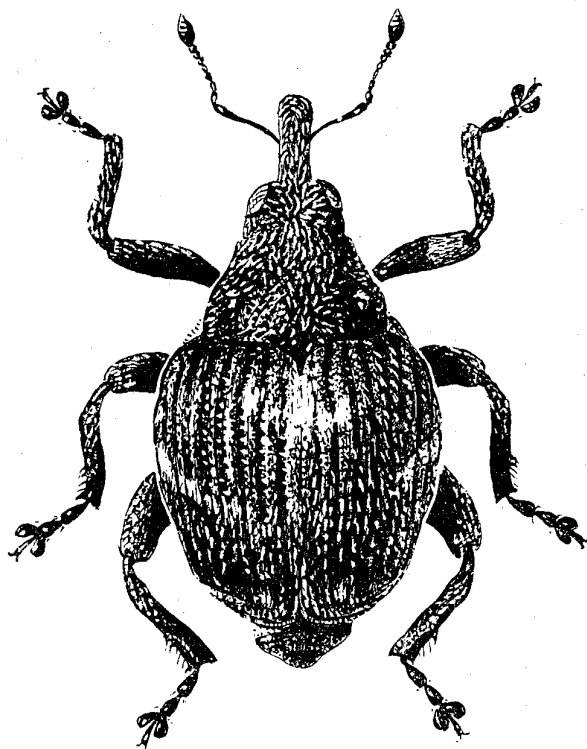
Testalkatuk nagyon hasonlít a *Ceutorrhynchus* nem fajaiéhoz. Ormányuk hosszú, a vége nem keskenyedik el. Az ormány közepe táján, közelebb a csúcshoz eredő csápjuk ostora 7 ízű áll. Előtörük jóval keskenyebb, mint a szárnyfedők töve, oldalai íveltek, csúcsa mögött sekély befűződés van, csúcszegélye kettős élű, de ez gyakran nehezen különböztethető meg. Gallérjuk gyengén elálló, szemkarjuk jól fejlett. A szárnyfedők válla kiugró, 7. barázdája megrövidült és a vállbütyköt szabadon hagyja. Barázdái mélyek és szélesek, közterecskéi keskenyek és domborúak. Elülső csípőik közé az ormány befektethető. Hátulsó combjuk nem lényegesen vastagabb, mint az elülső és a középső. Elülső és középső lábszárak a tövénél szögletesen megtört, külső élén a lábfej befogadására szolgáló hosszanti árok majdnem teljes, combjaik belső élén viszont a lábszár befogadására alkalmas hosszanti vágat található. Karmaik belső oldalán hosszú nyúlvány van.

Eddig a nemnek mintegy 25 fajt ismerjük, ezek mind Amerikában élnek, csupán 1 eurosibériai elterjedésű, és ez Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, csápja és lábfejei sötétbarnák. Ormánya eléri a fej és az előtor együttes hosszát. Előtórának oldalbütyke nagy, tompa hegyű, felületének pontozása nagyon durva, a pontok térközei keskenyek, fényesek, pikkelyei kissé nagyobbak, mint a homlokon levők. A szárnyfedők mély barázdái sűrűn pontozottak, a durván ráncolt, domború közterecskék legtöbbje alig szélesebb, mint a barázdák. Pajzsocskája

* A *C. (Marklissus) suturellus* GYLL. nevű krími—kaukázusi faj téves határozás következtében került irodalmunkba. A vonatkozó példányok *C. ignitus* GERM.-nek bizonyultak. Faunalistánkból törölendő.

mögött fehér kereszt, válla mögött 2—3 fehér folt van, néha a felület más részein is látszanak apró fehér foltocskák, egyébként a fehér és a barnás pikkelyek a barázdákban egysorosan, a köztereckéken elszórtan helyezkednek el (24. ábra). 2,3—2,8 mm.

24. ábra. *Auleutes epilobii* PAYK. (Eredeti)

Holarktikus faj. Magyarországon ritka, eddig Budapesten és környékén, a Mátra és a Bükk hegységben, Simontornyan és Szegeden gyűjtötték. Tápnövényei *Epilobium*-fajok

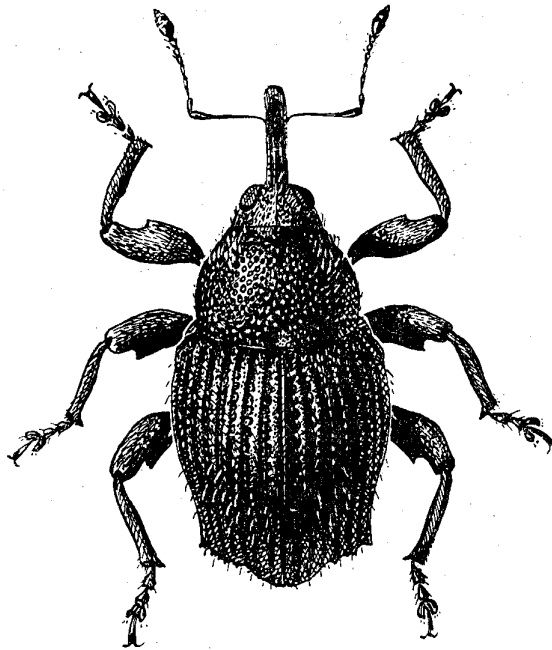
epilobii PAYK.

14. nem: *Ceutorrhynchidius* DUVAL

Hosszabb vagy rövidebb tojásdad testalkatú ormányosbogarak. Előtorukat rövidebb, szárnyfedőiket hosszú, vastag, felálló serték díszítik. Ormányuk hosszú, vékony, a csúcsán nem vékonyodik el. Csápostoruk 6 ízből áll. Előtoruk harang alakú, a tövén alig keskenyedek el, oldalai erősen, ritkán gyengén íveltek, csúcs előtti befűződése rendszerint mély, kettős élű csúcshegye erősen elálló, rendszerint nincs oldalbütyke. Szárnyfedőiken a 7. barázda megrövidült, szabadon hagyja az erősen kiugró vállbütyköt, barázdái legtöbb esetben mélyek. Elülső csípőik közé az ormány befektethető. Hátulsó combjaik nem lényegesen vastagabbak, mint a többi, minden combjuk belső élén kisebb-nagyobb fog van, az elülsőké néha nagyon kicsi. Láb-

száraik a tövükön nem megtörtek, a csúcsukon kiszélesedettek. Karmaik a belső oldalukon hosszú nyúlványt viselnek.

Mintegy 20 fajt ismerjük, valamennyi a palearktikus régió lakója. Magyarországon 7 faj fordul elő, 1 további jelenlétével pedig számolni lehet.

25. ábra. *Ceutorrhynchidius troglodytes* FABR. (Eredeti)

- 1 (2) Igen nagy. Előtorán éles oldalbütykök vannak, de ezek a felálló serteszőrők miatt nem szembetűnőek. Sárgásbarna, lábai világosabbak, ormánya rendszerint fekete, ez utóbbi rövid, nem éri el az előtor hátának hosszát. Széles előtora hátul majdnem párhuzamos oldalú, majd hirtelen erősen elkeskenyedik a csúcs mögött levő mély befűződésig. Gallérja meredeken elálló, töve fogacskázott, felületét nagy, sűrű köldökpontok borítják, a fekete és fehér serték rövidebbek, mint a szárnyfedőkön levők és előredőlnek. Fényes szárnyfedőinek barázdái szélesek, durván és elég gyéren pontozottak, közterecskéi domborúak, mindegyiken 1—1 sor fehér és fekete durva, kissé hátra-dőlő sertével. A serték előtt 1—1 nagy, éles szemölcs helyezkedik el. 3—4,5 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Carduus nutans* és a *Cirsium arvense*

horridus PANZ.

- 2 (1) Előtorukon nincs nyoma oldalbütyköknek. Kisebb fajok.
- 3 (6) A szárnyfedők csúcsa előtt a 7. közterecskén 3—5 kis fog van.

- 4 (5) A szárnyfedők oldalai elöl majdnem egyenesek, a válltól az erősen kiálló csúcs előtti bütyökig csak kevésel keskenyednek el. A 7. közterecskén 5 fog van. Sötét vörösesbarna, feje, előtorának és szárnyfedőinek keskeny tőszegélye fekete. A nőtény ormánya alig hosszabb, mint az előtor háta, a hímé rövidebb. Előtorának oldalai a csúcs mögött levő sekély befűződésig egyenletesen íveltek, gallérja mérsékelten elálló, töve a pajzsocska előtt bemélyedt. Felületének köldökpontjai finomak, sertéi meredeken felállók. Szárnyfedőinek barázdái sekélyek, de elég szélesek, fényes közterecskéi enyhén domborúak, a csúcs előtti bütykön az 5. és 6. közterecskén is van 1—2 fog. 2,3—2,5 mm.

Eddig a Balkán félszigetről és a Kaukázusból ismert, az irodalom Magyarországról is említi, 1 példánya Balatonedericsen került elő. Tápnövényei ismeretlenek

campanellae SCHULTZE

- 5 (4) A szárnyfedők oldalai a válltól a csúcsig ívelten elkeskenyednek, a csúcs előtt levő bütyök kicsi, és itt a 7. közterecskén csak 3 fog van. Színe az előbbi fajéhoz hasonlít. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta. Előtorának oldalai gyengén íveltek, a csúcs előtt levő befűződés sekély, gallérja alig elálló, hosszanti középvonalában a közepén majdnem megszakadó árok húzódik. Felületének köldökpontjai nagyobbak, de sekélyebbek, mint az előbbi faj esetében, viszont serteszőrei erősen előredőlnék. Szárnyfedőinek barázdái és közterecskéi hasonlóak az előbbi fajéhoz, de a felálló serteszőrök között elszórtan majdnem testhez simulók is találhatók. 2,3 mm.

Eddig csak Németország nyugati részéből (Kassel) és Magyarországról („Hungaria”) ismerjük példányait. Tápnövényei ismeretlenek

hassicus SCHULTZE

- 6 (3) A szárnyfedők csúcs előtti bütykén a 7. közterecskében csak 1 nagy fog van, ritkán mögötte 1 további apró fogacska is található, a korong néhány szomszédos közterecskéjén is van ugyanebben a magasságban 1—1 fogszerű szemölcs; ezek együtt többé-kevésbé határozott harántpárkányt alkotnak.
- 7 (8) A szárnyfedők 1., 3. és 5. közterecskéje a tövén bordaszerűen kiemelkedik, magasabb, mint a többi. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttvéve, a hímé kissé rövidebb. Homlokán a szemek között nagy, fehér pikkelyek foltot alkotnak. Ráncoltan pontozott előtorán közepén és kétoldalt élesen határolt hosszanti pikkelysáv látható, rövid serteszőrei előredőlnék. Szárnyfedői fénytelenek, barázdái erőteljesek, felületüket fekete pikkelyszőrök és fehér pikkelyek tarkázzák, utóbbiak különösen az oldalak és a csúcs közelében rövid hosszanti sávokat alkotnak, a sávok gyakran szélesebb vagy keskenyebb harántsávokba rendeződnek. 2,8—3 mm.

Nyugat-mediterrán faj, az irodalom szerint Erdélyben sem ritka, de ez az adat ellenőrzésre szorul. Magyarországon még nem gyűjtötték. Tápnövényei *Quercus*-fajok

[hystrix PERRIS]

- 8 (7) A szárnyfedők közterecskéi a tövükön is egyforma magasak.
- 9 (12) A szárnyfedők közterecskéin csak 1—1 sor rövid, vékony, sárgásfehér pikkelyszőr látható, ezért korongjuk egyszínű vörösbarna, nem fehérén tarkázott.
- 10 (11) Sokkal nagyobb, vörösbarna, ormánya, előtora, szárnyfedőinek varrata kissé sötétebb. A hím ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttléve, a nőstényé valamivel hosszabb. Homlokán a szemek között nincs fehér pikkelyfolt. Előtora a csúcsa felé erősen elkeskenyedik, de oldalai enyhén íveltek, a csúcs előtt levő befűződés gyenge, gallérja alig elálló, felülete nagyon sűrűn, aránylag finoman pontozott, a pontok térközei élszerűek. Hosszanti közép vonalában és korongja két oldalán 1—1, többé-kevésbé jól kivehető fehér pikkelysáv húzódik. A szárnyfedők barázdái mélyek, durván pontozottak, a sorpontokban 1—1 sárgás pikkellyel. Közterecskéi domborúak, fényesek, az apró, vékony pikkelyszőröcskék alig láthatók (25. ábra). 2,5—3 mm.

Palearktikus elterjedésű faj, Magyarországon messze elterjedt és közönséges. Tápnövénye a *Plantago lanceolata*, lárvája ennek szárában él

trogodytes FABR.

- 11 (10) Sokkal kisebb. Homloka sűrűn fehérén pikkelyezett. Színe az előbbi fajéhoz hasonlít, de rendszerint előtora sokkal sötétebb. A nőstény ormánya olyan hosszú, mint a feje és előtora együttléve, a hímé rövidebb. Az előtor oldalai íveltek, a csúcs előtt levő befűződés kétoldalt sekély, gallérja elég erősen elálló, hosszanti közép vonalában sekély árok húzódik. Felülete sűrűn pontozott és gyér, apró fehér pikkelyekkel fedett. Szárnyfedőinek barázdái jól láthatóan pontozottak, a sorpontokban 1—1 sárgás pikkely foglal helyet. Közterecskéi domborúak, mindegyiken 1 sor fehér pikkellyel, amelyek a szárnyfedők korongján félkörös harántsávon hiányzanak, ennek következtében halvány rajzolat keletkezik. 1,7—2 mm.

Mediterrán faj, Magyarországon ritka, eddig csak Budapesten és Siófokon gyűjtötték. Tápnövénye a *Plantago lanceolata* (= *frontalis* C. BRIS.)

rufulus DUFOR

- 12 (9) A szárnyfedők közterecskéin fehér pikkelyek sorokat alkotnak, vagy helyenként többsorosan helyezkednek el, felületük ennek következtében szembetűnően fehérén tarkázott.
- 13 (14) A szárnyfedők közterecskéin 1—1 sor hosszú, erősen elálló fehér pikkely látható. Ormánya olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttléve, a hímé valamivel rövidebb. Homlokán a szemek között fehér pikkelyfolt van. Előtora a csúcsa felé erősen elkeskenyedik, oldalai majdnem egyenesek vagy gyengén íveltek, a csúcs előtt levő befűződés oldalt alig látható, gallérja gyengén elálló. Felülete durván pon-

tozott, a nagy pontok térközei élszerűek, pikkelyei nagyok és különösen a hosszanti középvonal mentén és a korong két oldalán széles sávot alkotnak. A szárnyfedők barázdái mélyek, közterecskéi domborúak, a fehér pikkelyek által alkotott sűrű rajzolatot a rendszerint ráarakódó fehéres bevonat még jobban kiemeli, a szárnyfedők korongján rendszerint nagy, háromszög alakú folt kopasz marad. 2,5—3 mm.

Európa legnagyobb részén és Ázsia nyugati területein megtalálható, Magyarországon nagyon ritka (Csepreg, Kőszeg). Tápnövényei nem ismeretesek

Barnevillei GRENIER

- 14 (13) A szárnyfedőkön csak testhez simuló vagy alig elálló fehér pikkelyek találhatók, az apró fehér pikkelyek a vállak mögött rendszerint terjedelmes háromszög alakú foltot alkotnak, amelynek felső éle a tő mentén eléri a pajzsocskát, alsó csúcsa megközelíti a szárnyfedő közepét. Mind a két ivar ormánya hosszabb, mint a feje és az előtora együttléve. Homlokán a szemek között nincs kifejezett fehér pikkelyfolt. Előtora a tövén is erősen behúzott, oldalai tehát erősen íveltek, a csúcs előtt levő befűződés csak a mérsékelten elálló gallér mögött elég mély. Pontozása sűrű és finom, pikkelyei kicsik, nem alkotnak kifejezett hosszanti sávokat. A szárnyfedők barázdái mélyek, durván és sekélyen pontozottak, a fényes közterecskék domborúak. 2,5 mm.

Magyarországról írták le (Kalocsa), azóta megtalálták Franciaországban is. Nálunk nagyon ritka (Kalocsa, Pészér, Szeged). Tápnövénye a *Plantago maritima* (és esetleg más *Plantago*-fajok)

Thalhammeri SCHULTZE

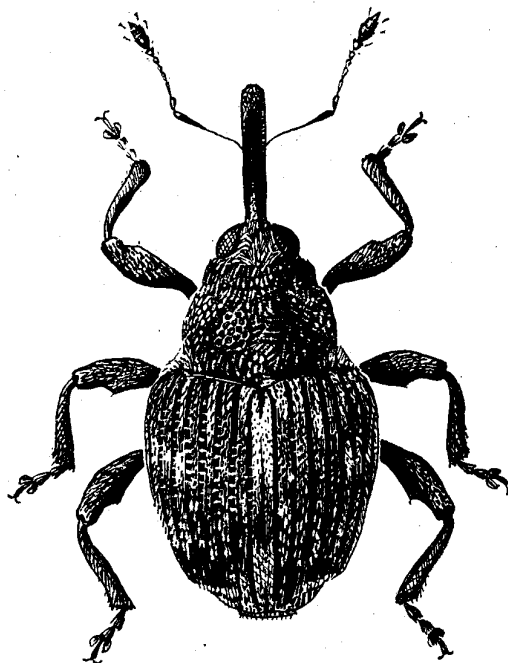
15. nem: *Coelastes* WEISE

Apró termetű, rövid, széles testalkatú. Előtorán és különösen szárnyfedőin testhez simuló fehéres pikkelyek foltokat alkotnak. Ormánya hosszú, vékony, a csúcsán nem vékonyodik el. Csápостora 6 ízből áll. Szeme a fej oldalán helyezkedik el. Előtora hátul széles, elöl erősen, kissé homorúan elkeskenyedik, a csúcs előtt levő befűződés mély, kettős élű csúcscszegéllyel ellátott gallérja erősen elálló, oldalbütykei nagyok, tompaszögűek. Szárnyfedői jóval szélesebbek, mint az előtor töve, valamivel hosszabbak az együttes szélességüknél. A csúcs előtt domború bütyök és apró szemölcsökből álló csoport látható. Pontozott barázdái mélyek, közterecskéi keskenyek, kissé domborúak. Elülső combjain kicsi, a többin erősebb fog található. Lábszárai egyenesek, külső élükön nincs vájat, karmainak belső oldalán nyúlvány van.

A nemnek mindössze 1 faja ismeretes, ez Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, csápja a sötét bunkó és lábai a feketés combok kivételével barnák. Előtora gyéren pikkelyezett, csak az oldalbütykök előtt és tövének közepén sűrűsödnek össze erősebben a pikkelyek. A szárnyfedők varrat menti fehér sávján kívül rendszerint a 2—4. közterecske

tövén, valamint a váll mögött a 6—9. közterecskéken látható fehér folt, a közép mögött majdnem az összes közterecskére kiterjedő fehérres harántsáv foglal helyet és a csúcsok fehérén szegélyezettek. Hasoldala gyéren pikkelyezett, de a mellközép felülről is látható oldallemézén a pikkelyek sűrűn állnak (26. ábra). 1,5—2 mm.

26. ábra. *Coeliastes lamii* FABR. (Eredeti)

Mediterrán faj, Magyarországon elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Lamium maculatum* és a *L. album*

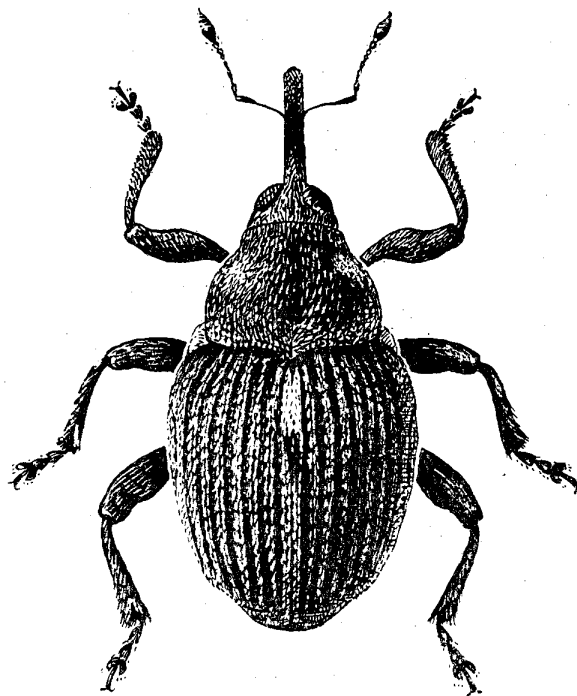
lamii FABR.

16. nem: *Sirocalus* HEYD.

Nagyságra és testalkatra az előbbi nem fajaihoz hasonlítanak. Fehéres pikkelyezésük kevésbé kiterjedt, csupán a pajzsocska mögött látható esetenként többé-kevésbé határozott fehér folt, de sokszor ez is elenyészik. Egyéb felületüket egyenletesen eloszlott fehéres pikkelyek vagy pikkelyszőrök borítják, amelyek néha a varrat mentén sűrűbben állnak. Ormányuk hosszú, a csúcsáig egyenlő vastag. Csápostoruk 6 ízről áll. Előtoruk alakja, a csúcs mögött levő befűződés, a gallér és az oldalbütykök alkata fajonként nagyon változó. Szárnyfedők szélesebbek, mint az előtor töve, sokszor kissé hosszabbak az együttes szélességüknél. Mellükön az ormány befogadására szolgáló árok sekély és nem éri el a mellközépet. Sok faj combjainak belső élén van fog. Lábszáraik külső élén nincs vágat, karmaik egyszerűek vagy ritkábban belső oldalukon fog, esetleg nyúlvány van. Sok szerző a *Ceutorrhynchus*-nem alnemének tartja.

Több mint 25 faja ismeretes, ezek zömmel európai és eurosibériai elterjedésűek. Magyarországon eddig 13 faj jelenlétét állapították meg, további 3 faj előfordulása pedig valószínűnek látszik.

- 1 (6) Pajzsocskájuk mögött határozott fehér folt van, amely sohasem éri el a szárnyfedők közepét.
- 2 (5) A pajzsocska mögött levő fehér folt rövid, megközelítően négyzet alakú, mert a varrat mellett 2—2 közterecskére terjed ki. A szárnyfedők csúcsa rendszerint vörös. Karmaik egyszerűek.

27. ábra. *Sirocalus floralis* PAYK. (Eredeti)

- 3 (4) Szárnyfedőinek felülete kopasznak látszik, mert a pajzsocska mögött levő fehér folttól eltekintve azon csak nagyon rövid, finom feketés szőrök láthatók, nagy pikkelyek csak egészen elszórtan. Fényes fekete, előtorának csúcsa, szárnyfedőinek vége, lábszárai és lábfejei vörösek, csápja sötétbarna. Ormánya eléri a fejének és előtorának együttes hosszát. Előtora széles és rövid, oldalai íveltek, a csúcs mögött levő befűződés elég mély, gallérja elálló, oldalbütykei kicsik, hosszanti középvonalaiban rendszerint teljes fehér pikkelysáv húzódik. Szárnyfedőinek barázdái finomak, a lapos közterecskék szélesebbek, mint a barázdák, durván ráncoltak. A fog minden combjának belső élén nagyon kicsi. 1,5—2,5 mm.

Észak- és közép-európai faj, Magyarországon nagyon elterjedt, de elég ritka. Tápnövénye a *Petroselinum hortense*

terminatus HERBST

- 4 (3) Szárnyfedőit szembeötlő, elég sűrű szürkés pikkelyszőrök borítják. Az előbbi fajhoz nagymértékben hasonlít, de előtóra többnyire még szélesebb, sűrűbben pontozott, oldalbütykei erősebbek, hosszanti középvezonájában a fehér pikkelyszőr-sáv nagyon gyenge. Szárnyfedői hosszúkásabbak, a pajzsocskák körül kevésbé bemélyedtek, szőrözete a közterecskéken 2—3 sorban helyezkedik el, a közterecskék durvábban ráncoltak. 1,5—2 mm.

Eurosibériai elterjedésű faj, Magyarországon még nem került elő, a Kárpát-medencében Aknaszlatinán és Német-Bogsánban gyűjtötték, valószínűleg nálunk is elő fog kerülni. Tápnövénye a *Heracleum sphondylium*

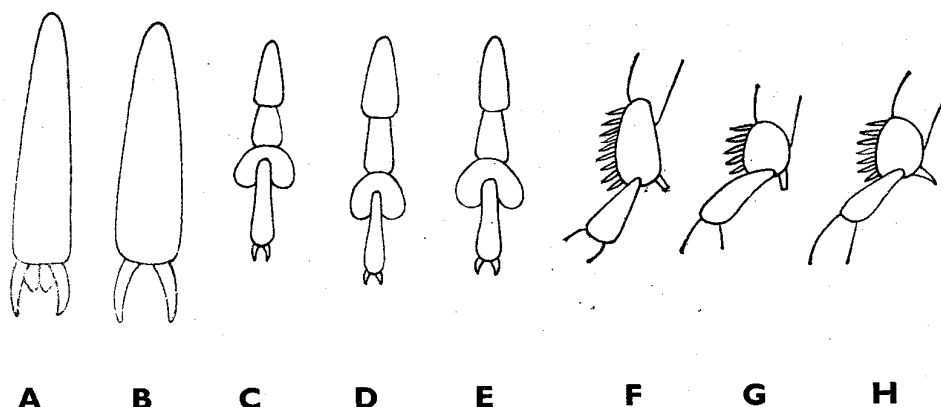
[apicalis GYLL.]

- 5 (2) A pajzsocskák mögött levő folt hosszú, eléri a szárnyfedők egyharmadát és csak a varrat mellett levő közterecskére terjed ki. Szárnyfedőinek vége nem vörös, karmainak belső oldalán fog van. Teljesen fekete. Ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta. Előtóra hátul széles, elülső fele erősen elkeskenyedik, oldalai erősen ívelték, a csúcsa mögött levő befűződés mély, gallérja meredeken elálló, oldalbütykei nagyok, oldalt állók, tompaszögűek, hosszanti középvezonájában sekély árok húzódik. Felületét elég sűrű, egyenletesen elhelyezett fehéres pikkelyszőrök borítják. Szárnyfedőinek barázdái finomak, lapos közterecskéin az előtoron levőkéhez hasonló pikkelyek találhatók. A csúcsa előtt levő szemölcsös csoport kívül szögletesen kiemelkedik. 1,7—2 mm.

Egész Európában honos, Magyarországon az alföldek ritka lakója. Tápnövénye a *Fumaria officinalis*, lárvája ennek gyökérnyakán gubacsokat okoz

quercicola PAYK.

- 6 (1) Pajzsocskájuk mögött nincs határozott, legfeljebb elmosódott fehér folt, de néha a varrat mentén a pikkelyek végig sűrűbben állnak.
- 7 (8) Előtorának és szárnyfedőinek korongját barna szőrök borítják, csak az oldalakon levő vastagabb pikkelyszőrök kissé világosabb színűek,

28. ábra. A: *Sirocalus Hampei* C. BRIS. és B: *S. floralis* PAYK. karmai — C: *S. pulvinatus* GYLL., D: *S. sisymbrii* DIECKM. és E: *S. moraviensis* DIECKM. lábfejei — F: *S. vindobonensis* DIECKM., G: *S. sisymbrii* DIECKM. és H: *S. pyrrhorhynchus* MARSH. hátulsó lábszárnak csúcsa („kosárcájá”) (DIECKMANN nyomán)

felülete feketének látszik. Ormánya nem vagy alig hosszabb, mint az előtor háta, aránylag vastag, fénytelen. Előtora rövid csonka kúp alakú, oldalai enyhén íveltek, a csúcs mögött levő befűződés elég mély, gallérja erősen elálló. Felülete fénytelen, sűrűn pontozott és sűrűn borítják a barna szőrök. Tompaszögű oldalbütykein a pikkelyek nagyobbak és felálló. Szárnyfedőinek barázdái finomak, durván ráncolt közterecskéi 2—3-szor olyan szélesek, mint a barázdák, a csúcsa előtt levő szemölcs csoport apró, hegyes szemölcsökből áll. 1,5—2,5 mm.

Európai elterjedésű faj, az irodalom közelebbi helymegjelölés nélkül Magyarországról is említi. Tápnövénye a *Fumaria officinalis*

mixtus MULS. & REY

8 (7) Felületüket szürkésfehéres pikkelyek vagy pikkelyszőrök fedik, ezért szürkéknek látszanak.

9 (10) Előtörának töve majdnem egyenes, a pajzsocská előtt alig alkot szögletet (29. ábra: A). Fekete, csápja vörösesbarna. Ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, a nőstényé valamivel hosszabb. Előtora csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek, a csúcs mögött levő befűződés gyenge, gallérja mérsékelten elálló, oldalbütykei hátraoltak, tompaszögűek. Felülete durván és sűrűn pontozott, különösen a töve közelében és az oldalbütykök előtt sűrűn pikkelyezett. Szárnyfedőinek durván ráncolt közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, felületükön a vékony, pálcika alakú pikkelyszőrök között helyenként, de különösen az oldalak mentén sokszor elég sok szélesebb pikkely is található. A csúcs előtt levő szemölcsök erőteljesek, hegyesek. 1,5—2 mm.

Egész Európában honos, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei a *Fumaria officinalis* és más *Fumaria*-fajok, valamint a *Thlaspi perfoliatum*

nigrinus MARSH.

10 (9) Előtörának töve kétoldalt homorúan ívelt, középen a pajzsocská előtt éles szögben kihúzott (29. ábra: B).

11 (16) A szárnyfedők barázdái durvák, erősen pontozottak, a domború közterecskék nem szélesebbek, mint a barázdák, a finom pikkelyszőrök mindegyiken 1, többé-kevésbé szabályos, néha helyenként kettőzött sort alkotnak. Karmaik egyszerűek.

12 (15) Csápbunkójuk rövid tojásdad (mint 23. ábra: G).

13 (14) Csápja rövidebb, ostorának 4. és 5. íze gömb alakú, a 6. íz szélesebb a hosszánál. Fekete, csápja a bunkó és lábai a combok kivételével vörösek, sokszor az ormány csúcsa is vörös. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta, a csáptövektől a csúcsig párhuzamos oldalú. Előtora széles, a csúcs mögött levő befűződés oldalt is jól látható, gallérja

elálló, oldalbütykei majdnem teljesen legömbölyítettek, felülete nagyon sűrűn, finoman pontozott. A szárnyfedők barázdáiban levő pontok kissé harántos négyszög alakúak, a közterecskéken levő pikkelyszőrök rövidek, kissé elálló. Combjainak belső élén nincs fog. 1—1,8 mm.

Európai faj, Magyarországon a sík- és dombvidékeken elterjedt és nem ritka, magasabb hegyvidékeken eddig nem gyűjtötték. Tápnövényei a *Teesdalia nudicaulis* és a *Lepidium campestre* (= *asperulus* BOH.)

posthumus GERM.

- 14 (13) Csápja hosszabb, ostorának 4. és 5. íze jól láthatóan hosszabb, mint amilyen széles, a 6. íz gömb alakú. Fekete, feje az ormányával együtt, csápja és előtora sötétbarna, az előtor elülső szegélye, szárnyfedői és lábai vörösek. Ormánya a csúcsa táján rendszerint kissé kiszélesedik, ritkábban párhuzamos oldalú. Egyébként az előbbi fajhoz messze-menően hasonlít. 1,5—1,9 mm.

Közép-európai faj, Csehszlovákiában és Lengyelországban is előfordul, nálunk is előkerülhet. Tápnövénye a *Teesdalia nudicaulis*

[pumilio GYLL.]

- 15 (12) Csápbunkója megnyúlt (mint 23. ábra: H), ostorának utolsó ízei is hosszabbak, mint amilyen szélesek. Fekete, csápja és lábai néha barnák. Ormánya párhuzamos oldalú. Előtorának oldalai gyengén íveltek, a csúcs mögött levő befűződés kétoldalt hiányzik, gallérja nem elálló. Szárnyfedőinek négyszöges sorpontjai még erősebbek, mélyebbek, szabályosabbak, közterecskéi még keskenyebbek, majdnem élszerűek, 1—1 sor fehér pikkelyszőrrel. 1,9—2 mm.

Ausztriában (Karintia) gyűjtötték először, később Erdélyben is megtalálták. Valószínűleg Magyarországon is előfordul. Tápnövényei a *Thlaspi alpestre*, a *T. silvestre* és a *T. brachypetalum* (= *carniolicus* SCHULTZE)

[Perrisi C. BRIS.]

- 16 (11) A szárnyfedők barázdái finomak, a közterecskék szélesebbek, mint a barázdák és legalább kétsorosan pikkelyezettek.

- 17 (18) Az előtor oldalbütykei hiányzanak, helyük teljesen lekerekített: *Amalorrhynchus melanarius* STEPH. (lásd a 26. nemnél).

- 18 (17) Az előtor oldalbütykei jól láthatók, legalább tompaszögűek, a felálló fekete pikkelyek sokszor még jobban kiemelik.

- 19 (20) A szárnyfedők pikkelyszőrei keskenyek, csúcsuk hegyes, szőrszerűek, bronzos csillogásúak. Csápbunkója megnyúlt. Fekete, csápja vörösbarna. A hím ormánya alig hosszabb, mint az előtor háta, a nőstény majdnem eléri a fej és az előtor együttes hosszát. Előtorának oldalai hátul erősen íveltek, a csúcs mögött levő befűződés sekély, gallérja gyengén elálló, oldalbütykei kicsik, erősen letompítottak, felülete finoman pontozott, vékony szőrözete elég gyér és egyenletesen

eloszlott. Szárnyfedőinek barázdái durvák, mindegyikben 1—1 sor pikkely helyezkedik el, a ráncoltan pontozott közterecskék alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, keskeny pikkelyszőrei között csak elvétve találhatók szélesebb pikkelyek (27. ábra). 1—2 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon nagyon elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Lepidium draba*, *Capsella bursapastoris*, *Barbarea vulgaris*, *Erysimum*-fajok és más *Cruciferae*k

floralis PAYK.

Változatai:

1. A közterecskék legtöbbször 2 sor pikkelyszőr található. — Közönséges
forma **typica**
2. A közterecskék legtöbbször 3 sor pikkelyszőr foglal helyet. — A törzsalak között
nem ritka ab. **cakilis** HAUSM.

20 (19) A szárnyfedők pikkelyei szélesek, rövidek, máskor keskenyek, pálcika alakúak, a csúcsuk lementszett, szürkék, bronzos csillogás nélkül, varrat menti közterecskék rendszerint sűrűbben pikkelyezettek. Csápbunkójuk rövid tojásdad.

21 (22) Karmai belső oldalán mozgatható nyúlvány van (28. ábra: A). Fekete, csápja is alig világosabb. Ormánya nem vagy alig hosszabb, mint az előtor háta. Előtora széles, erősen domború, a csúcs mögött levő befűződés sekély, gallérja mérsékelten elálló, oldalbütykei kicsik, tompák, hosszanti középvonalában jól látható árok húzódik. Felületét nagyon sűrűn és egyöntetűen takarják a szárnyfedőkénél jóval keskenyebb pálcikaszerű, fehéres pikkelyek. Szárnyfedőinek barázdái erősek, a finoman és sűrűn ráncolt közterecskék alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, a csúcs előtt levő szemölcs csoport kicsi. A barázdákban 1—1 szabályos és sűrű sor pikkely ül, ezek a pikkelyek kisebbek ugyan a közterecskéken levőknél, de nagyon jól láthatók. 1,5—2 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és elég gyakori. Tápnövénye a *Berteroa incana*

Hampei C. BRIS.

22 (21) Karmaik egyszerűek (mint a 28. ábra: B).

23 (26) Ormánya és lábai feketék.

24 (25) A szárnyfedők pikkelyei keskenyek, pálcikaszerűek, a közterecskék felületét nem töltik ki. Fekete, csápja és lábfejei vörösek. Ormánya jóval hosszabb, mint az előtor háta. Előtorának oldalai íveltek, a csúcs mögött levő befűződés oldalt sekély, gallérja erősen elálló, oldalbütykei tompaszögűek, hosszanti középvonalában nincs árok, felületének pikkelyei keskenyek, aránylag gyéren állnak, pontozása elég finom és sűrű. Szárnyfedőinek barázdái fényesek, a finoman ráncolt és szintén fényes közterecskék alig kétszer olyan szélesek,

mint a barázdák. A csúcs előtt levő szemölcs csoport elenyésző. 2—2,3 mm.

Közép-európai faj, a Kárpát-medence területén Szlovákiában, Erdélyben és Horvátországban fordul elő. Magyarországon eddig csak 1 példánya ismeretes Budapestről. Tápnövényei az *Erysimum cheiranthoides*, az *E. crepidifolium* és a *Cheiranthus cheiri*

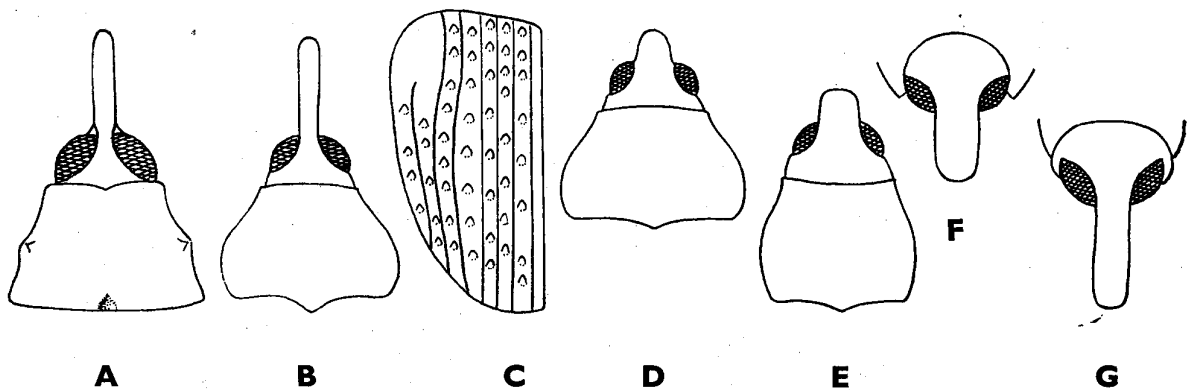
rhenanus SCHULTZE

- 25 (24) A közterecskék pikkelyei szélesek és rövidek, jobban kitöltik a közterecskék felületét. Fekete, csápja a feketés bunkó kivételével vöröses-barna. Ormánya nem vagy alig hosszabb, mint az előtor háta. Előtora igen domború, oldalai erősen ívelték, a csúcs mögött levő befűződése mély, gallérja erősen elálló, oldalbütykei nagyok, de tompák, hosszanti középvonalában árok fut végig. Felületét nagyon sűrűn borítják a vastag, fehér pikkelyszőrök. Szárnyfedőinek barázdáiban nincs 1—1 sor pikkely, közterecskéi alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, mindegyiken 2—2 szabálytalan sor pikkellyel. A csúcs előtt levő szemölcs csoport jól fejlett. Karomízei nagyon hosszúak és vékonyak (28. ábra: C). 1,5—2 mm.

Egész Európa területén előfordul, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényei a *Sisymbrium sophia*, *Isatis tinctoria*, *Epilobium montanum*, *Myriophyllum spicatum*, *Matricaria chamomilla* és a *Cirsium arvense* (= *achilleae* GYLL., *cochleariae* THOMS.)

pulvinatus GYLL.

- 26 (23) Ormánya vörös, legfeljebb a töve sötét, a nőstényé többnyire fekete és csak a csúcsa vörös, ritkábban teljesen vörös. Csápja a fekete bunkó kivételével, valamint lábszárai szintén vörösek vagy barnák. Ide tartozik a *S. pyrrhorhynchus* MARSH., valamint további 3 faj, amelyeket DIECKMANN német kutató 1966-ban választott el ettől. Lehetséges, hogy ezek csak változatai a *S. pyrrhorhynchus*-nak. A kulcs további pontjaiban DIECKMANN határozókulcsának fordítását közöljük.

29. ábra. A: *Sirocalus nigrinus* MARSH. és B: *S. floralis* PAYK. feje és előtora — C: *Rhinoncus castor* FABR. szárnyfedője — D: *Rh. pericarpus* L. és E: *Rh. perpendicularis* REICHE feje és előtora — F: utóbbi faj és G: *Rh. albocinctus* GYLL. ormánya (Eredeti)

27 (30) Középső és hátulsó lábszárának kosárkája ovális (mint a 28. ábra: F).

28 (29) Lábszárjai feketésbarnák, ritkábban világosbarnák. Mind a két ivar ormányának több mint a tövi fele hosszanti ráncokkal fedett és itt fénytelen. 3. lábfejeze nagyobb, rendszerint világosabb, mint az 1. és 2. Szárnyfedői rövidebbek, oldalai a válluktól a csúcsukig folyamatos ívben keskenyednek, a csúcs előtt levő szemölcs csoport táján nem képződik szöglet. Előtora párna alakúan domború, alig látható oldalbütykökkel, oldalai a csúcsa mögött hosszabban kimetszett, ezáltal az előtor karcsúbb, mint a hasonlóan zömök és domború fajok esetében (*pulvinatus*, *sisymbrii*). A középső és hátulsó lábszárak csúcsi tövise a hímnél nagy, egyenes, befelé irányult, de a csúcsa lemetezett (tomp). Fekete, csápja, lábszárjai és lábfejei feketésbarnák, ritkán a lábak teljesen barnák, a hím ormányának csúcsi fele sárgászöld vagy vörösesbarna, a nőtényé teljesen fekete. 1,9—2,2 mm.

Közép- és kelet-európai faj, Magyarországon Budapesten és Siófokon gyűjtötték. Tápnövénye ismeretlen

vindobonensis DIECKM.

29 (28) Lábszárjai vörösek, ritkábban világosbarnák. Csak a hím ormányának több mint a tövi fele hosszanti ráncokkal fedett, a nőtényé sima, fényes és csak finoman pontozott. 3. lábfejeze kisebb, rendszerint sötétebb, mint az 1. és a 2. Szárnyfedői hosszabbak, oldalai párhuzamosabbak, a hátulsó szemölcs csoport táján gyengén szögletes. Előtora enyhébben boltozott. A hím középső és hátulsó lábszárának csúcsi tövise nagy, befelé hajlott és hegyes (28. ábra: H). Színe nagyon változó: egyes példányainak csak előtora (a csúcshézag kivételével) fekete, összes többi része vörös, a másik véglet teljesen fekete, csak lábszárjai vörösek. Az egyedek többségének teste fekete, előtorának csúcshézagja és lábai majdnem teljesen vörösek vagy vörösesbarnák. A hím ormánya vörös (töve gyakran sötét), a nőtényé többnyire barnásfekete vagy fekete, de néha vörös. 1,6—2,2 mm.

Közép- és délnyugat-európai faj, előfordul Észak-Afrikában is. Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Sisymbrium officinale*, *S. strictissimum*, *S. orientale* és a *S. Loeselii*

pyrrhorhynchus MARSH.

30 (27) Középső és hátulsó lábszárának kosárkája kerekded (mint a 28. ábra: G—H).

31 (32) A hím középső és hátulsó lábszárainak csúcsi tövise befelé irányul, hajlott és hegyes (28. ábra: H): *S. pyrrhorhynchus* MARSH. (lásd a 29/28 sorszám alatt).

32 (31) A hím középső és hátulsó lábszárának csúcsi tövise egyenes és lemetezett (tomp), a lábszár belső élével azonos irányú vagy kissé befelé hajlik (28. ábra: G).

33 (34) Teste zömökebb (mint a *S. pulvinatus*). Előtora a csúcsa felé erősebben keskenyedik el, mint a töve felé, valamivel a közepe mögött

a legszélesebb, hosszanti középvonalában barázda gyenge nyomával. A szárnyfedők közterecskéi kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, többnyire 3-sorosan pikkelyezettek (kis példányok esetében néhány közterecske 2-sorosan), úgyhogy a pikkelyek a fekete alapot majdnem teljesen eltakarják. A pikkelyek sárgásak vagy fehérek, rövidebbek és szélesebbek. Ormánya vékonyabb, felülete hosszában ráncoltan pontozott. 3. lábfeje kisebb (28. ábra: D). Teste fekete, csápja barna (ostora feketésbarna), lábszárai vörösek. 1,6—2,2 mm.

Közép- és kelet-európai faj, Magyarországon eddig Budapesten, Budafokon és Feketeerdőn gyűjtötték, de valószínűleg ennél sokkal jobban elterjedt. Tápnövénye a *Sisymbrium Loeselii*

sisymbrii DIECKM.

- 34 (33) Teste többnyire karcsúbb (mint a *S. pyrrhorhynchus*). Előtora előre és hátra majdnem egyformán elkeskenyedik, középen a legszélesebb, hosszanti középvonalában nincs barázda. Szárnyfedőinek közterecskéi kevéssel szélesebbek, mint a barázdák, rendszerint (nagy példányoknál is) 2-sorosan pikkelyezettek, ezért a fekete alap a pikkelyek között erősen átlátszik. A pikkelyek barnásak, sárgásak vagy fehérek, többnyire hosszabbak és karcsúbbak, részben pálcika alakúak, de a csúcsuk mindig lementszett. Ormánya vastagabb, felülete hosszában finomabban és sűrűbben ráncoltan pontozott. 3. lábfeje nagyobb (28. ábra: E). Teste fekete, csápja vörösesbarna vagy barna, lábszárai vörösek, gyakran a combok csúcsi harmada is vörös. 1,8—2,3 mm.

Közép-európai faj (Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország), nálunk az irodalom szerint Budapesten találták meg. Tápnövénye a *Sisymbrium strictissimum*

moraviensis DIECKM.

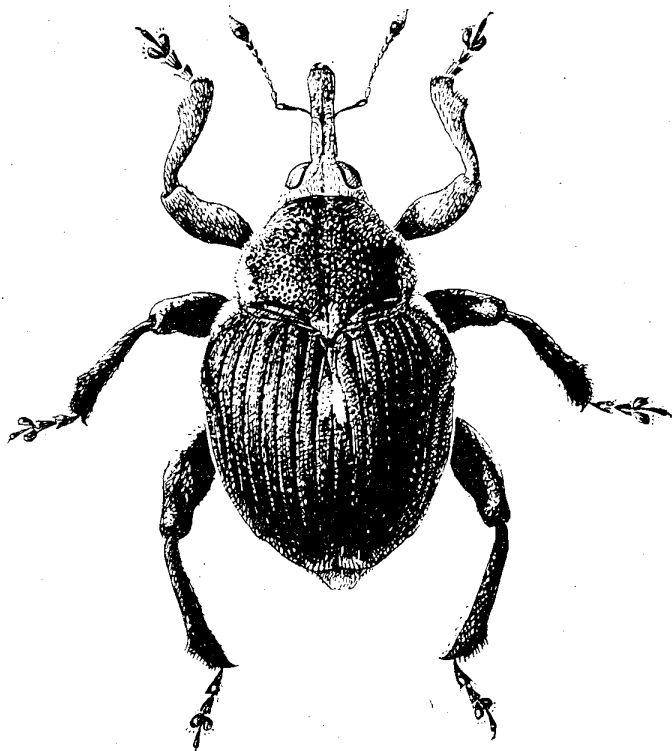
17. nem: *Mononychus* GERM.

Rövid, széles testalkatú fajok, szárnyfedőik alig hosszabbak az együttes szélességüknél. Hosszú, hengeres ormányuk a csúcsig kissé kiszélesedik. Szemeik oldalt állók. Előtörük nagyon széles, a csúcsa felé erősen elkeskenyedik, csúcshegye egyszerű (nem kettős élű), korongjának oldala egyszerűen boltozott, fog vagy oldalbütyök nélkül. Nincs szemkaréja. Pajzsockájuk kicsi, de jól látható, mögötte rendszerint fehér folt van. Válluk széles, kiugró, 7. barázdájuk a tövén megrövidült és a vállbütyköt szabadon hagyja. A szárnyfedők csúcsa táján a közterecskéken nincsenek fogak vagy szemölcsök. Elülső csípőik között az ormány befogadására szolgáló árok van. Hátulsó combpárjuk nem lényegesen vastagabb, mint a középső, minden lábukon csak 1 karom van (4. ábra: E).

A nemnek eddig több mint 10 fajt ismerjük, ezek európai és eurosibériai elterjedésűek, 1 faj Észak-Amerikában él. Magyarországon csak 1 faja fordul elő.

- — Fekete, csápja a sötét bunkó kivételével felül feketén vagy sárgásan szőrözött, alul, valamint a fej és az előtor oldalán a fehéres vagy sárgás pikkelyek elég sűrűn helyezkednek el, ezenkívül a pajzsocka

mögött az 1. közterecskére kiterjedő rövid pikkelyfolt található. Ormánya olyan hosszú, mint az előtor háta, feje tetején éles, kiemelkedő lécszerű huzódik. Széles előtorának töve kétoldalt erősen homorúan ívelt, hosszanti középvezetékében mély és széles árok fut végig. Felülete éppen úgy, mint a feje, nagyon sűrűn és igen finoman pontozott. Szárnyfedőinek barázdái erőteljesebbek, finoman pontozottak, lapos köz-

30. ábra. *Mononychus punctum-album* HERBST (Eredeti)

terecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, finoman ráncoltan pontozottak. Combjainak belső élén nincs fog, lábszárainak csúcsa erősen kiszélesedik (30. ábra). 4–5 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon gyakori. Tápnövényei az *Iris pseudacorus*, az *I. germanica* és esetleg más *Iris*-fajok

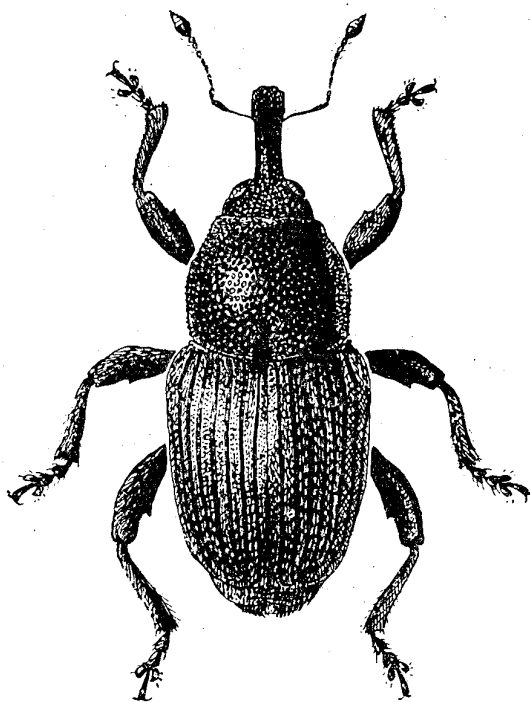
punctum-album HERBST

Változatai:

1. Előtorának és szárnyfedőinek szőrözete fekete, felülete mélyfeketének látszik
forma typica
2. Előtorának és szárnyfedőinek szőrözete sárgásbarna, egész felülete sárgásbarnának látszik. — A törzsalak között nem ritka
ab. salviae GERM.

18. nem: *Marmaropus* SCHÖNH.

Hosszúkás tojásdad testalkatú fajok. Szárnyfedőik jól láthatóan hosszabbak az együttes szélességüknél. Rövid, vastag ormányuk a csúcsa felé kissé kiszélesedik. Szemeik oldalt állók. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk alig szélesebb a hosszánál, csúcshegye egyszerű, korongján kétoldalt nincs fog vagy oldalbütyök, szemkaréja jól kivehető. Pajzsocskájuk rejtett; mögötte

31. ábra. *Marmaropus Besseri* GYLL. (Eredeti)

nincs fehér folt. A szárnyfedők válla gyengén kiugró, a 7. barázda a tövénél megrövidült, szabadon hagyja a vállbütyköt, amely aránylag nagyon gyengén domborodik ki. A szárnyfedők csúcsának közelében a közterecskéken nincsenek fogak vagy szemölcsök. Elülső csípőik távol állnak egymástól, közöttük az ormány befogadására szolgáló árok mély. Hátulsó combjuk nem lényegesen vastagabb, mint a középső, minden lábukon 2 karom van.

Eddig 2 fajt ismerjük, egyik közép-európai, a másik szíriai; az előbbi Magyarországon is előfordul.

- — Teljesen fekete, majdnem fénytelen, felületét apró vörösesbarna, hasoldalát kissé nagyobb szürkés pikkelyek takarják. Vastag ormánya sokkal rövidebb, mint az előtor háta (4. ábra: D), homloka lapított, nagyon sűrűn és igen finoman, de mélyen pontozott. Előtora a hátulsó felén majdnem párhuzamos oldalú, elöl erősen elkeskenyedik, töve majdnem egyenes, hosszanti középvonalában sekély árok nyoma látható, amely a töve előtt kiszélesedik és jelentékenyen mélyebb. Pontozása kevéssel durvább, de ugyanolyan sűrű, mint a fejé, barnás

pikkelyei egyenletesen eloszlottak. Szárnyfedőinek barázdái finomak, lapos közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, finoman, sűrűn ráncoltan pontozottak, a közterecskék pikkelyei egyenletesen eloszlottak. Combjainak belső élén kis fog van, lábszárainak csúcsa mérsékelten kiszélesedett (31. ábra). 3—3,8 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt, de ritka (Budapest, Isaszeg, Máriabesnyő, Taszár, Sárszentjacob, Siófok, Dombóvár, Vállus, Bátorliget). Tápnövényei a *Rumex acetosa* és az *Oxalis acetosella*

Besseri GYLL.

19. nem: *Rhinoncus* STEPH.

Rövid vagy hosszabb tojásdad testalkatú fajok. Ormányuk rövid és vastag, mintegy 3—4-szer olyan hosszú, mint amilyen széles a legszélesebb pontján. Szemeik magasan állnak, felső peremük a homlok fölé emelkedik. Csápostoruk 7 ízből áll. Az előtor korongjának két oldala egyszerűen boltozott, más fajok esetében azon kisebb vagy nagyobb oldalbütyök látható. Hosszanti középvonalaiban sekélyebb vagy mélyebb barázda fut, csúcszegélye egyszerű, szemkaréja csak kevés fajnak van. Pajzsocskájuk rejtett, mögötte gyakran található fehér vagy sárgás pikkelyfolt. Válluk erősen kiugró, a 7. barázda a tövén megrövidült és szabadon hagyja a rendszerint erős vállbütyköt. A csúcsa előtt levő bütyök táján gyakran található apró szemölcsökből álló csoport, sőt egyik-másik fáján a korongon levő közterecskéken is szemölcsök foglalnak helyet. Elülső csípőik távol állnak egymástól, de a rövid, vastag ormány nyugalmi helyzetben sem fektethető közéjük. Combjaik belső élén nincs fog, minden lábukon 2 karom van.

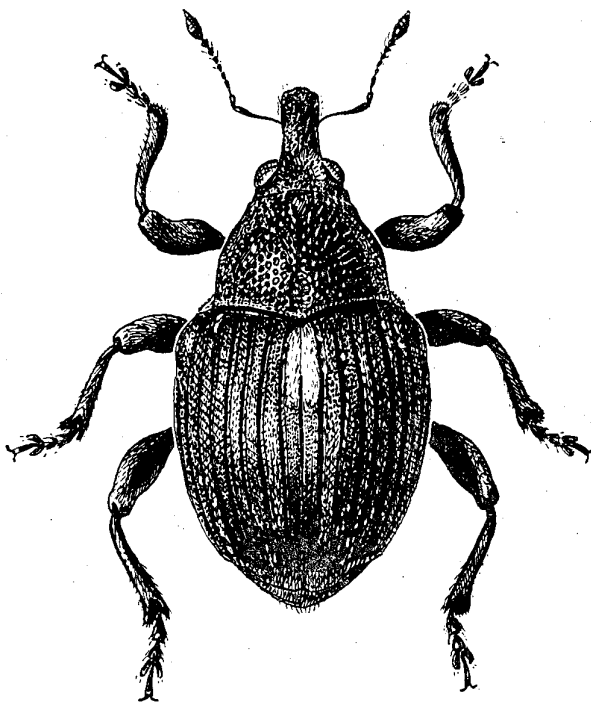
Eddig a nemnek mintegy 25 faja vált ismertté, minden kontinensen néhány fajjal van képviselve. Magyarországon 7 faj előfordulásáról tudunk.

- 1 (8) Az előtor korongjának két oldalán erőteljes, hegyes vagy tompa oldalbütyök látható.
- 2 (5) A szárnyfedők közterecskéin (a korongon is) fényes szemölcsök 1—1 gyér sort alkotnak és a tövük közelében sűrűbben állnak, mint hátul (29. ábra: C).
- 3 (4) Előtorának oldalai erősen íveltek. Fekete, csápjának töve, valamint combja és lábszárai vörösek. Ormánya alig háromszor olyan hosszú, mint amilyen széles, gyengén hajlott, homloka lapos. Előtorának csúcsa befűzött, hosszanti középbarázdája nagyon sekély. Felülete sűrűn ráncoltan pontozott, a pontok térközei helyenként apró szemölcsöknek látszanak, világos színű pikkelyei csak a hosszanti közép-vonal mentén és az oldalbütykök előtt állnak sűrűbben. Szárnyfedőinek barázdái erősek, a közterecskék kevésbé szélesebbek azoknál, laposak, a tövük táján kissé domborúak. A pajzsocska mögött levő foltja fehér, a felület többi részét fehér és fekete pikkelyszőrök

márványozzák. Hasoldalát sűrűn fedik a széles fehér pikkelyek. 2—2,8 mm.

Európában és Kisázsiaiban él, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényei a *Rumex acetosella*, *Polygonium*-, *Oenanthe*- és *Phellandrium*-fajok

castor FABR.

32. ábra. *Rhinoncus pericarpus* L. (Eredeti)

Változatai:

1. Szárnyfedőinek pikkelyei a pajzsocska mögött levő folttal együtt sárgásak, lábai sárgászörösek. — A törzsalak között ritka ab. *flavipes* STEPH.
 2. Teste, különösen szárnyfedői kissé hosszúkásabbak. — A törzsalak között nem ritka ab. *leucostigma* MARSH.
 - 4 (3) Előtorának oldalai majdnem egyenes vonalban futnak össze a csúcs felé. Feltűnően hasonlít az előbbi faj ab. *flavipes* STEPH. nevű változatához, de előtorának hosszanti középárka mélyebb, jól látható, csúcsszegélyének közepe a középpárok végződésénél gyengén kimetszett, szárnyfedőjének válla szélesebb és oldalai onnan erőbben keskenyednek a csúcs felé. 2,6—3 mm.
- Boszniából írták le, azóta nálunk Szegeden is megtalálták. Tápnövényeit nem ismerjük
- bosnicus SCHULTZE**
- 5 (2) A szárnyfedők köztereckéin a korongon nincsenek szemölcsök, ezek legfeljebb az oldalak közelében találhatók.

- 6 (7) Hasoldalát, előtorának és szárnyfedőinek oldalát (2—3 közterecskén) olyan sűrűn fedik a fehéres vagy sárgás pikkelyek, hogy a kitinpáncélt majdnem zártan takarják, viszont farfedője csak finoman szőrözött. Fekete, csápja és lábai vörösek. Ormánya mintegy 2,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, háta a tövi felében majdnem egyenes, a csúcsi felében erősen ívelt. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, hátul majdnem párhuzamos oldalú, elől hirtelen elkeskenyedik, hosszanti középárka sekély, csak a tövén mély. Korongja sűrűn pontozott, elszórt nagy pikkelyei a hosszanti középvonal mentén és az oldalakon sűrűbben állnak. A szárnyfedők barázdái erőteljesek, közterecskéi szélesek, laposak, a rajtuk elhelyezkedő nagy pikkelyek szabálytalan foltocskákba tömörülnek. 3—4 mm.

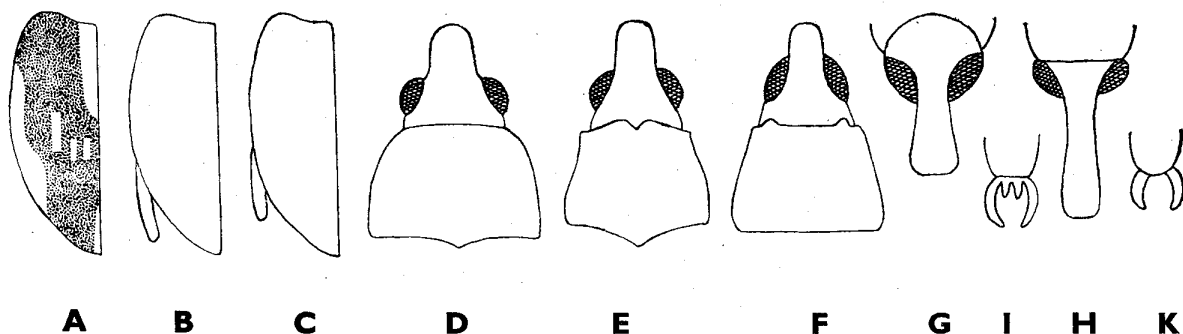
Közép- és Észak-Európa lakója. Magyarországon a sík- és alacsony dombos vidékeken gyakori. Tápnövényei a *Polygonum amphibium* és *Rumex*-fajok (= *gramineus* FABR.)

inconspectus HERBST

- 7 (6) Hasoldalát, előtorának oldalait egyaránt gyéren álló pikkelyek fedik, farfedőjén is hasonló pikkelyek és nem szőrök vannak, szárnyfedőinek oldala nem sűrűbben pikkelyezett, mint a korongja. Fekete, lábai és gyakran 1—1 széles rézsútos sáv a szárnyfedőkön vörös. Feje és ormánya az előbbi fajéhoz hasonlít. Előtora keskenyebb, mint az előbbi faj esetében, majdnem csonka kúp alakú, gyengén ívelt oldalakkal és rendszerint jól látható hosszanti középbarázdával. Pontozása finomabb, sokkal szélesebb pikkelyek nem láthatók rajta. Szárnyfedőinek barázdái finomak, közterecskéi — különösen a közéjük táján — jóval szélesebbek, mint a barázdák, gyengén domborúak, felületüket elég sűrű fehéres és sötét pikkelyek márványozzák, a pajzsocska mögött levő pikkelyfolt rendszerint elenyésző. 2—2,5 mm.

Elterjedése az előbbi fajéhoz hasonlít, Magyarországon is elterjedt és gyakori. Tápnövényei a *Polygonum lapathifolium*, *P. persicaria*, valamint *Oenanthe*-, *Phelandrium*-, *Chaerophyllum*-fajok

bruchoides HERBST

33. ábra. A: *Rhinoncus albocinctus* GYLL. szárnyfedőjének vázlatos rajza — B: *Poophagus Hopffgarteni* TOURN. és C: *P. sisymbrii* FABR. szárnyfedője és hátulsó combja — D: *Phytobius comari* HERBST, E: *Ph. quadrinodosus* GYLL. és F: *Ph. quadricornis* GYLL. feje és előtora — G: utóbbi faj és H: *Ph. Waltoni* BOH. ormánya felülnézetben — I: *Ph. quadricornis* GYLL. és K: *Ph. quadrituberculatus* FABR. karmai (Eredeti)

V á l t o z a t a :

1. Szárnyfedői teljesen vagy túlnyomó részben barnászörösek, lábai sárgászörösek. — A törzsalak között ritka ab. *rufescens* STEPH.

8 (1) Az előtor korongján kétoldalt nincs fog, legfeljebb erősen letompított bütyök.

9 (10) Előtora (29. ábra: D) majdnem kétszer olyan széles, mint amilyen hosszú (7,2 : 4,5), szárnyfedői alig hosszabbak az együttes szélességüknél. Fekete, csápja és lábai vörösesbarnák, combjai néha sötétebbek. Ormányának hossza nem éri el szélességének háromszorosát, háta egyenletesen ívelt. Feje igen sűrűn és finoman pontozott, fénytelen, éppen úgy, mint az előtora is, amelynek pontozása valamivel durvább, a pontok térközei keskeny ráncokat alkotnak. Hosszanti középbarázdája nagyon sekély, néha középen elenyésző. Oldalai egyenletesen íveltek, kétoldalt a tompa bütyök sokszor nagyon jól látható. A szárnyfedők barázdái erőteljesek, sűrűn pontozottak, de a sűrűn és finoman ráncolt közterecskék szélesebbek és alig domborúak. Pajzsocskája mögött élesen határolt fehér folt van, egyébként a közterecskék majdnem egyöntetűen finoman szőrözöttek (a hozzá sokszor hasonló *Rh. inconspicua* HERBST szárnyfedőin a szőrök durvábbak, halvány foltokat alkotnak, a pajzsocskája mögött levő folt nem olyan éles) (32. ábra). 2—3,8 mm.

Holarktikus faj, Magyarországon sík- és hegyvidékeken egyaránt közönséges. Tápnövényei *Polygonum*- és *Rumex*-fajok (= *sanguinipes* REITT.)

pericarpus L.

10 (9) Előtoruk kevésbé széles (29. ábra: E), szárnyfedőik megnyúltabbak, jól láthatóan hosszabbak az együttes szélességüknél.

11 (12) Előtora a közepe mögött a legszélesebb, oldalai íveltek. Ormánya mintegy kétszer olyan hosszú, mint amilyen széles (29. ábra: F). Lábszárai és lábfejei világoszörösek. Szárnyfedőin az élesen határolt, fehér pajzsocska körüli folton, valamint az 1. közterecskén a csúcs előtt rendszerint jól látható hosszúkás fehér folton kívül csak gyéren elszórt fehér pikkelyek találhatók, amelyek a váll és a közép mögött gyakran elmosódott harántöveket alkotnak. Farfedője majdnem kopasz. Fekete. Feje finoman, előtora valamivel durvábban pontozott, de a pontok térközei elég szélesek, fényesek. Előtora a csúcsa mögött szélesen befűzött, oldalai a csúcsi harmadukban erősen elkeskenyednek, hosszanti középbarázdája nagyon gyenge. A szárnyfedők barázdái mélyek, a közterecskék szélesebbek és domborúak, finoman ráncoltan pontozottak, fényesek. 1,8—2,3 mm.

Elterjedése az előbbi fajéhoz hasonlít. Magyarországon főleg síkvidékeken gyakori, a hegyvidékeken lényegesen ritkább. Tápnövényei *Polygonum*-fajok

perpendicularis REICHE

V á l t o z a t a :

1. Combjai is zörösek. — A törzsalak között nem ritka

ab. *rufofemoratus* SCHULTZE

- 12 (11) Ormánya legalább háromszor olyan hosszú, mint amilyen széles (29. ábra: G). Lábai majdnem feketék. Előtora hátulsó kétharmadában majdnem párhuzamos oldalú, csúcsa mögött elég szélesen befűzött. Szárnyfedői sűrűn pikkelyezettek, a fehéres pikkelyek terjedelmes és határozott rajzolatot alkotnak (33. ábra: A). Farfedője sűrűn pikkelyezett, fehéres. Fekete. Fejének és előtorának pontozása az előbbi fajéhoz hasonló, hosszanti középbarázdája gyenge, pikkelyezése különösen az oldalai, csúcsa és a hosszanti középvonala táján dús. Szárnyfedői az előbbi fajénál is hosszabbak, barázdái erőteljesek, finoman vésett, fényes közterecskéi domborúak és jóval szélesebbek, mint a barázdák. 2,5—3,5 mm.

Közép- és Dél-Európában elterjedt. Magyarországon ritka, eddig Kalocsán, a Mohácsi-szigeten, Tiszaroffon, Velencén, Siófokon és Pécsen gyűjtötték. Tápnövényei a *Polygonum amphibium*, a *P. persicaria* és valószínűleg más *Polygonum*-fajok is.

albocinctus GYLL.

20. nem: **Poophagus SCHÖNH.**

Kis termetű, karcsú fajok. Ormányuk vékony, hajlott, körös keresztmetszetű, legalább olyan hosszú, mint az előtor háta (5. ábra: A). Szemük kicsi, lapított, kissé előre néz (5. ábra: B). Csápostoruk 7 ízből áll. Az előtor oldalán kétoldalt nincs bütyök, csúcshégye egyszerű, szemkaréja erős, hosszanti középvonala mély, jól határolt árok húzódik, amely a tövétől majdnem a csúcsáig terjed. Pajzsocskájuk rejtett, egyes fajaié azonban látható. Szárnyfedőik sokkal hosszabbak az együttes szélességüknél, válluk erősen kiugró, csúcsuk előtt nincs szemölcssoport, felületük rendszerint sűrűn pikkelyezett. Elülső csípőik távol állnak egymástól, közéjük az ormány befektethető. Lábaik hosszúak és vékonyak, combjaik belső élén nincs fog, minden lábukon 2 karom van.

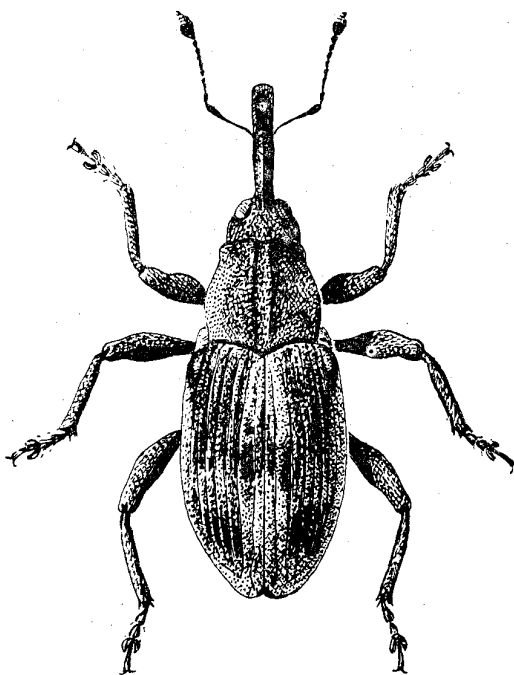
A nemnek 4 fajt ismerjük, ezek európai elterjedésűek. Magyarországon 3 faj fordul elő.

- 1 (2) Lábszárai vörösek. Lábai nagyon hosszúak, hátrahajtott hátulsó combja majdnem eléri a szárnyfedők csúcsát (33. ábra: B). Pikkelyzete sárgásbarna, sűrű és majdnem egyenletesen eloszlott. Barnásfekete, ormánya, csápja és lábai világosabbak. Ormánya hosszabb, mint a feje és az előtora együttevve, homloka domború, feje igen sűrűn és finoman pontozott. Előtorának oldalai a csúcsa mögött levő széles befűződésig egyenletesen íveltek, pontozása valamivel durvább és kissé kevésbé sűrű, mint a fején. Szárnyfedőinek barázdái finomak, közterecskéi nagyon keskenyek és domborúak. A piszkos-sárgás pikkelyek olyan sűrűn és egyenletesen borítják felületét, hogy a kitinpáncélból alig látszik valami. A hasoldalán levő sűrű pikkelyek rendszerint inkább szürkés színűek, farfedője majdnem csupasz. 3,2—3,5 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon nagyon ritka, eddig csak néhány lelőhelyről (Budafok, Bodrogszegi, Berzence — Somogy m., Pápa) került elő. Tápnövényeit nem ismerjük.

Hopffgarteni Tourn.

- 2 (1) Lábszáraik feketék. Lábaik rövidebbek, hátulsó combjuk hátrahajtva távolról sem éri el a szárnyfedők csúcsát (33. ábra: C).
- 3 (4) Kisebb és karcsúbb faj. Teljesen fekete, felületének pikkelyzete piszkosszürke, szárnyfedőin rendszerint elmosódott foltozottságot idéz elő. Ormánya alig éri el a fejének és az előtorának együttes hosszát.

34. ábra. *Poophagus sisymbrii* FABR. (Eredeti)

Homloka kissé lapított, feje sűrűn és finoman, előtora valamivel durvábban pontozott. Előtora a közepe táján a legszélesebb, onnan hátrafelé gyengén, a csúcsa felé erősebben elkeskenyedik, oldalai íveltek. Szárnyfedői valamivel szélesebbek, mint az előbbi faj esetében, barázdái szintén elég finomak, de közterecskéi jóval szélesebbek, enyhén domborúak. Farfedője sűrűn pikkelyezett (34. ábra). 2,5–3,5 mm.

Észak- és Közép-Európában él, Magyarországon elterjedt és nem ritka, főleg az alacsony vidékeket kedveli. Tápnövénye a *Rorippa amphibia*

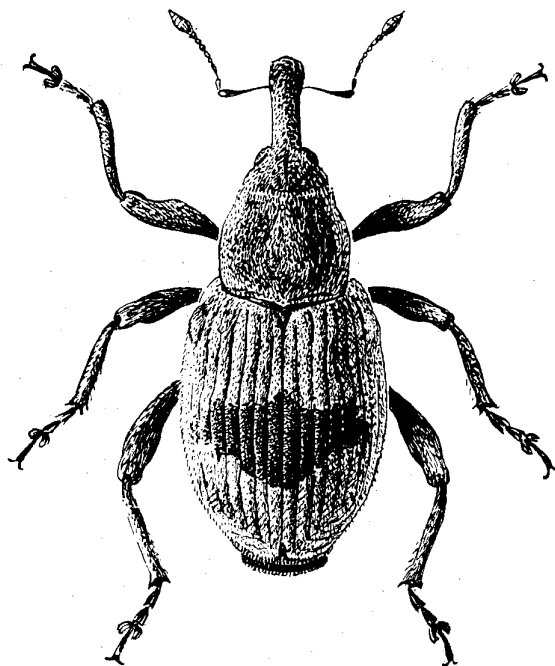
sisymbrii FABR.

- 4 (3) Sokkal nagyobb, nagy és széles testalkata révén első ránézésre megkülönböztethető a nem másik két fajától. Egyébként nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, de ormánya kissé hosszabb, a hímé olyan hosszú, mint a feje és az előtora együttvéve, a nőstényé jól láthatóan hosszabb. Felületének pikkelyzete piszkos barnássárga, szárnyfedőinek

oldalán rendszerint szürkés. Szélesebb szárnyfedőinek barázdái nagyon finomak, közterecskéi szélesek és teljesen laposak. 4—5 mm.

Kelet-európai faj, a Kárpát-medencében Magyarországon (Tiszaroff) és a Bácskában (Németbogsán) gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

robustus FAUST

35. ábra. *Tapinotus sellatus* FABR. (Eredeti)

21. nem: *Tapinotus* SCHÖNH.

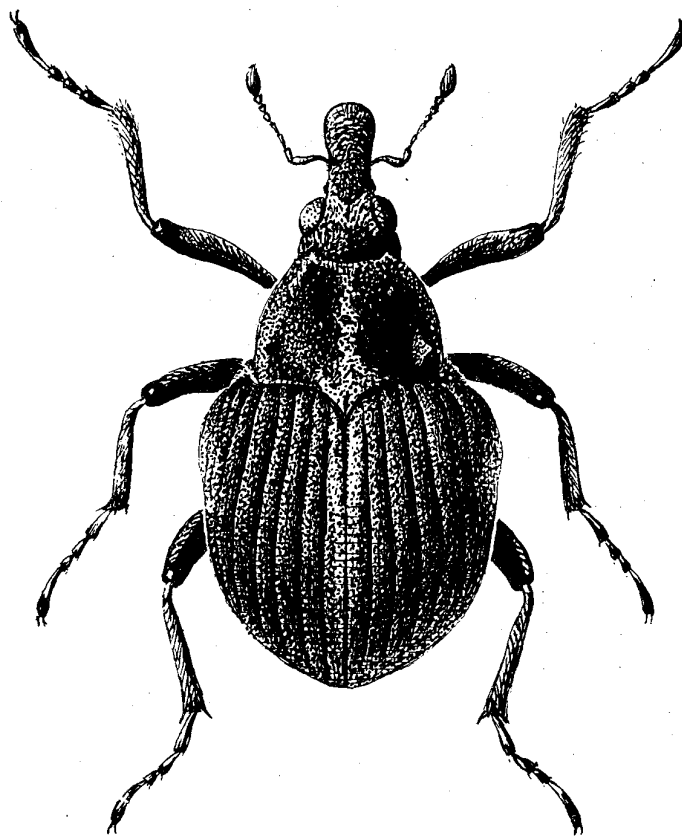
A nemhez eddig egyetlen kis termetű faj tartozik. A felületét fedő szürke és fekete pikkelyek a szárnyfedőin élesen határolt rajzolatot alkotnak. Ormánya elég vastag, nem vagy alig éri el fejének és előtorának együttes hosszát, csúcsa felé gyengén, egyenletesen kiszélesedik. Szeme oldalt és kissé előre néz, csápostora 6 ízből áll. Előtorának csúcsa egyszerűen szegélyezett, korongjának két oldalán nincs bütyök, hosszanti középvonalában nincs árok, szemkaréja nagyon erős. Pajzsoeskája kicsi, háromszögű. Szárnyfedői sokkal hosszabbak az együttes szélességüknél, válluk erősen kiugró, a csúcs előtt nincs szemölcs csoport, felületük sűrűn pikkelyezett. Elülső csípőik távol állnak egymástól, ormányuk befektethető közéjük. Lábaik mérsékelten karcsúak, minden combjuk belső élén kis fog található, minden lábukon 2 karom van.

A nem egyetlen faja euroszibériai elterjedésű, Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, ormányának csúcsa, csápja és lábai vörösesbarnák. Feje és előtora sűrűn és finoman pontozott. Előtorának oldala és hosszanti középvonalán egy keskenyebb vagy szélesebb folt sűrűn, féhéresen pikkelyezett. Szárnyfedőit is sűrűn borítja a szürkés pikkelyzet, de azok közepe táján széles bársonyfekete harántöv húzódik, amely a 3 szélső közterecskére nem terjed ki. A szürkén pikkelyezett felületeken, különösen a csúcsi harmadban, gyakran további apró fekete foltocskák is észlelhetők. Barázdái finomak, a széles közterecskék majdnem laposak (35. ábra). 3,5—5 mm.

Euroszibériai faj, Magyarországon főleg hegyvidéken nagyon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövénye a *Lysimachia vulgaris*

sellatus FABR.

36. ábra. *Eubrychius velatus* BECK (Eredeti)

22. nem: *Eubrychius* THOMS.

A nemhez tartozó egyetlen faj apró termetű, rövid testalkatú ormányosbogár. Ormánya rövid és vastag, hossza nem éri el a szélességének négyszeresét. Szeme nagy, oldalt álló, gyengén domború. Előtora a csúcsa felé kúposan elkeskenyedik, csúcsa egyszerűen szegélyezett, nincs szemkaréja.

Oldalai gyengén íveltek, korongjának két oldalán, közel a tövéhez 1—1 erős és éles oldalbütyök látható. Pajzsocskája nagyon kicsi, de látható. Szárnyfedői nem hosszabbak az együttes szélességüknél, az erősen kiugró vállaktól a csúcsáig erősen ívelten, szív alakúan elkeskenyednek. Varrata mentén élesen határolt sárgás pikkelysáv húzódik, oldalai szélesen sárgán pikkelyezettek. Elülső csípői elég közel állnak egymáshoz, vastag ormánya nem fektethető közéjük. Lábai hosszúak és vékonyak, combjainak belső élén nincs fog, 3. lábfeje alig szélesebb, mint a 2., különösen a középső és a hátulsó páré a csúcsán alig kimetszett (5. ábra: C). Karomízei olyan hosszúak, mint a többi íz együttvéve.

A nemnek csak 1 fajtát ismerjük, amely Európában és Észak-Amerikában egyaránt megtalálható és Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, csápja világossárga, lábai a hátulsó combok, valamint a térd, a lábszárok és a lábfejek csúcsa kivételével sárgák. Felületét az igen finom sárga és fekete pikkelyek olyan sűrűn takarják, hogy a kitinpáncélt majdnem teljesen elfedik. A pikkelyek a fején, az előtor oldalán az oldalbütyökig, a hosszanti középvonal mentén, valamint a szárnyfedőkön a varrat mellett levő közterecskén és az oldalak mentén sárgák, a korongon a barázdákban sárgák, a közterecskéken feketék. Barázdái keskenyek, elég mélyek, közterecskéi sokkal szélesebbek, enyhén domborúak. Hasoldalát zártan borítják a sárga pikkelyek, farfedője majdnem csupasz, fényes fekete (36. ábra). 2,2—3 mm.

Főként Nyugat- és Közép-Európa lakója. Magyarországon ritka (Gyenesdiás, Zalaszentiván, Siófok, Sopron, Tolna m., Simontornya, Zánka, Nagytétény, Pécel). Tápnövényei *Potamogeton*-fajok és a *Myriophyllum spicatum*, lárvája ezek szárában él

velatus BECK

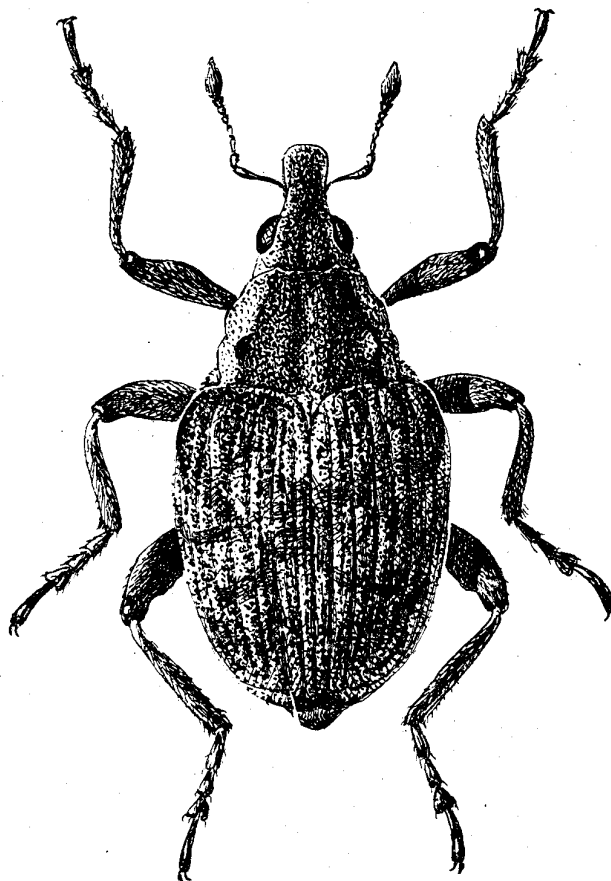
23. nem: *Litodactylus* REDTB.

Az előbbi nemhez nagyon hasonló apró ormányosbogarak. Attól főleg a következőkben tér el: előtoruk oldalai erősen íveltek, szárnyfedőik az elülső kétharmadban majdnem párhuzamosak és csak hátul keskenyednek el erősen. A varrat mellett levő közterecskén nincs élesen határolt sárga sáv, csak a pajzsocska mögött világos pikkelyfolt. Oldalai szintén sűrűbben pikkelyezettek, mint a korongjuk. Lábaik alkata szintén hasonló, de 3. lábfejük erősen kiszélesedett, a csúcsán mélyen kimetszett, kétkaréjos (5. ábra: D), karomízeik szintén majdnem olyan hosszúak, mint a többi lábfej együttvéve.

Eddig 2 fajtát ismerjük, az egyik Európában, a másik Ceylonban él. Az előbbi Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, csápja és lábai vörösek, de csápbunkója, térdi és lábfeje feketések. Felületét sűrű, fehér és világosbarna kerekded pikkelyek takarják, a fehér pikkelyek a hasoldalon, az előtor és a szárnyfedők oldalain, valamint a szárnyfedők csúcsán zártan állnak és a pajzsocska

mögött fehér foltot alkotnak. A világosbarna pikkelyek a fejtetőn, az előtor és a szárnyfedők korongján helyenként fehér pikkelyekkel keverten helyezkednek el. Farfedője elég sűrűn fehérén pikkelyezett. Barázdái finomak, közterecskéi szélesek, enyhén domborúak (37. ábra). 2,5—3 mm.

37. ábra. *Litodactylus leucogaster* MARSH. (Eredeti)

Közép- és Észak-Európa lakója, Magyarországon elterjedt, számos lelőhelyen gyűjtötték, de ritka. Tápnövényei a *Myriophyllum verticillatum* és talán más *Myriophyllum*-fajok is

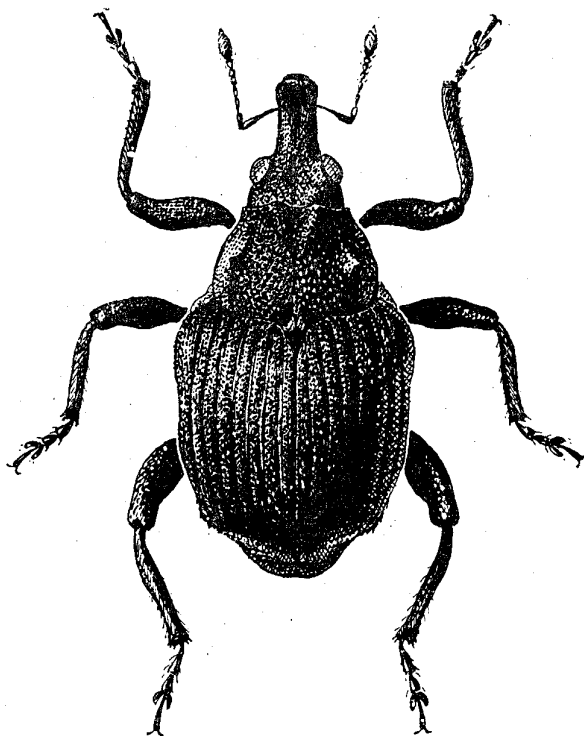
leucogaster MARSH.

24. nem: **Phytobius** SCHÖNH.

Kis termetű, rövid testalkatú fajok. Ormányuk rövid és vastag, hossza nem éri el szélességének négyszeresét. Szemük oldalt álló, erősen domború (csak a *Ph. granatus* GYLL. szeme laposabb). Előtoruk csúcshégye egyszerű, szemkaréja nincs vagy nagyon gyenge, korongjának két oldalán csak ritkán nincs bűtyök, gyakran a csúcshégy hátoldalán is található 2 kis fog. Pajzsocskájuk nagyon kicsi, de többnyire jól látható. Szárnyfedők nem hosszabbak, mint együttes szélességük, válluk többé-kevésbé erősen kiugró.

Lábaik rövidebbek, mint az előző 2 nem fajaié. Elülső csípőik közel állnak egymáshoz, az ormány nem fektethető közéjük. Combjaik belső élén nincs fog, 3. lábfejük kiszélesedett, kétkaréjos, karomjuk sokkal rövidebb, mint a többi lábfejük együttvéve (5. ábra: E).

Több mint 30 fajt ismerjük, elterjedésük részben euroszibériai, részben amerikai-Magyarországon 9 faj előfordulásáról tudunk.

38. ábra. *Phytobius quadrinodosus* GYLL. (Eredeti)

- 1 (2) Előtorának csúcshegyéjén közepén nincs kimetszés, egyenes vonalú (33. ábra: D), néha kétoldalt 1—1 gyenge szöglet nyomai fedezhetők fel. Korongjának oldala is egyszerűen boltozott, oldalbütykök nélkül, vagy ilyennek csak gyenge nyomaival. Fekete, csápja, lábszárai és lábfejei vörösek. Ormánya alig hosszabb szélességének kétszeresénél. Előtora sokkal szélesebb a hosszánál, oldalai a tövétől majdnem a csúcsig párhuzamosak, majd hirtelen és erősen elkeskenyednek. Hosszanti középbarázdája alig látható. Felülete éppen úgy, mint a feje, igen sűrűn és finoman ráncoltan pontozott, az oldalai sűrűbben, korongja gyérekben pikkelyezett. A szárnyfedők barázdái mélyek, közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, domborúak, felületüket helyenként sűrű, máshol gyér fehéres pikkelyek márványozzák. 1,7—2,5 mm.

Közép- és nyugat-európai faj, Magyarországon elterjedt és elég gyakori. Tápnövényei a *Polygonum persicaria*, a *Comarum palustre* és a *Lythrum salicaria*

comari HERBST

- 2 (1) Előtoruk a csúcsszegély közepén enyhén vagy erősebben kimetszett, a kimetszést kétoldalt 1—1 felhajló, hegyes fog vagy tompa szöglet határolja. Korongjának két oldalán 1—1, rendszerint erős oldalbütyök látható.
- 3 (8) Az előtor csúcsszegélyének kimetszése keskeny, tehát az azt határoló 2 tompa szöglet közel áll egymáshoz, a 2 szöglet között levő távolság kisebb, mint a homlok szélessége (33. ábra: E).
- 4 (5) Előtora durván, ráncoltan pontozott, hosszanti középvonalán mintegy 7—8 nagy, mély pont fér el. A szárnyfedők közterecskéi közül csak az 5—7.-en láthatók nagy szemölcsök. Fekete, csápja és lábai vörösek. Ormánya kétszer olyan hosszú, mint amilyen széles, homloka lapított, feje elől finoman, a fejtető táján már sokkal durvábban pontozott. Előtorának oldalai a csúcs mögött levő befűződésig egyenletesen íveltek, hosszanti középbarázdája nincs vagy csak nyomokban látható. Oldalbütykei hegyesek, pikkelyezése nagyon gyér. A szárnyfedők közterecskéi mintegy másfélszer olyan szélesek, mint a barázdák, rajtuk a pajzsocska mögött levő folton kívül csak igen apró, gyéren elszórt pikkelyszőrök találhatók (38. ábra). 1,5—1,7 mm.

Nyugat- és közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Polygonum amphibium* (= *denticollis* GYLL.)

quadrinodosus GYLL.

- 5 (4) Előtoruk finoman pontozott, hosszanti középvonalán sokkal több apró pont fér el.
- 6 (7) A szárnyfedők közterecskéi alig szélesebbek, mint a durva barázdák. Fekete, lábai a combok közepének és a lábszárak csúcsának kivételével vörösek. Ormánya alig hosszabb, mint szélességének kétszerese. Feje éppen úgy, mint előtora, finoman ráncoltan pontozott, utóbbi alakja az előbbi fajéhoz hasonlít, de oldalai kissé erősebben íveltek, oldalbütykei szintén hegyesek, felületét az oldalakon és a pajzsocska előtt levő rövid hosszanti bemélyedésben sűrűbben, másutt gyéren takarják az apró, szürkés pikkelyek. Szárnyfedői rövidek, barázdái mélyek, keskeny közterecskéi a tövük közelében bordaszerűek, a 2 első és a legszélső kivételével finoman szemölcsözöttek, fehér pikkelylei apróbb-nagyobb foltocskákat alkotnak. Karmai egyszerűek. 1,2—2 mm.

Ritka közép-európai faj, Magyarországról 2 példánya ismeretes (Rákos, Kalocsa). Tápnövényeit nem ismerjük

muricatus C. BRIS.

- 7 (6) A szárnyfedők közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a finom barázdák. Fekete, lábszárai vörösek, csápja, combjai és lábfejei feketések. Ormánya majdnem háromszor olyan hosszú, mint amilyen széles, homloka homorúan kimélyített, felülete finoman és sűrűn pontozott. Előtorának oldalai a csúcs mögött levő befűződésig egyenletesen íveltek, töve kétoldalt erősen homorított, oldalbütykei erősek, felülete

kissé durvábban pontozott, mint a feje, sűrűn fehérén pikkelyezett, a pikkelyek csak a korongján állnak gyéribben. Szárnyfedőin a 3—8. közterecskén láthatók szemölcsök, felületüket sűrűn álló fehér és szürke pikkelyek márványozzák. 2—2,5 mm.

Majdnem egész Európában megtalálható. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük

granatus GYLL.

- 8 (3) Az előtor csúcshegyéjének kimetszése széles, ezért az azt határoló 2 hegyes fog legalább olyan távol áll egymástól, mint amilyen széles a homlokuk (33. ábra: F).

- 9 (10) Ormánya vékony, mintegy háromszor olyan hosszú, mint amilyen széles (33. ábra: H). Fekete, csápja és lábai vörössárgák. Homloka lapos, feje sűrűn és finoman ráncoltan pontozott. Előtora a csúcsa felé ívesen elkeskenyedik, hosszanti középvonalában széles, sekély árok húzódik, oldalbütykei erősek, hegyesek. Pontozása alig durvább, mint a feje, oldalai és a hosszanti középvonal mentén szürkés pikkelyekkel fedett. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, közterecskéi szélesek és domborúak, gyér pikkelyei szürkések, hosszúkásak, elmosódott foltokat alkotnak, a pajzsocskák mögött levő folt nagy, fehér, töve sötétebb. 1,5—2,5 mm.

Nyugat- és Közép-Európában honos, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei a *Polygonum persicaria* és a *P. hydropiper*

Waltoni BOH.

- 10 (9) Ormánya vastagabb és rövidebb, hossza alig haladja meg szélességének kétszeresét (33. ábra: G).

- 11 (12) Előtora hátán széles és elég mély árok húzódik, amely a csúcsa közelében háromszögesen kiszélesedik. Fekete, csak lábszárai vörösek, csápja és lábainak többi része jóval sötétebbek. Homloka lapított, feje finoman és sűrűn ráncoltan pontozott. Előtora a csúcsa felé elkeskenyedik, oldalai íveltek, oldalbütykei hegyesek, felülete éppen olyan finoman pontozott, mint a feje, csak az oldalain látható sűrű fehér pikkelyzet. Szárnyfedőinek alkata és vésete az előbbi fajéhoz hasonlít, de foltosan vagy harántövesen elhelyezkedő fehér pikkelyei sűrűbben állnak. Pajzsocskája mögött nincs fehér folt. 1,5—2 mm.

Nyugat- és közép-európai faj, Magyarországon elterjedt, de elég ritka. Tápnövényeit nem ismerjük, de nálunk mocsaras vidéken gyűjtötték

canaliculatus FAHRS.

- 12 (11) Előtörük hátán nincs hosszanti árok, legfeljebb a töve közelében hosszúkás gödör.

- 13 (14) Karmainak belső oldalán nyúlvány van (33. ábra: I). Fekete, csápja és lábai vörösek. Gyengén homorú homloka és tarkója sűrűn, finoman

pontozott. Előtora csonka kúp alakú, oldalai majdnem egyenesek, oldalbütykei erősek, hegyesek, felülete durvábban pontozott, mint a feje, oldalai és töve sűrűn, szürkésen pikkelyezett, korongja kopasz. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, de keskenyek, a finoman ráncolt közterecskék enyhén domborúak. Pajzsocskája mögött a varrat mellett levő 1—1 közterecskére kiterjedő hosszúkás, fehér pikkelyfolt van, a felület többi részén csak apró pikkelyszőrök találhatók. 2,5—2,8 mm.

Nyugat- és közép-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei a *Polygonum persicaria* és a *P. lapathifolium*

quadricornis GYLL.

14 (13) Karmai egyszerűek (33. ábra: K).

15 (16) Combjai feketék, csápja, lábszárai és lábfejei világosabb vagy sötétebb barnák, egyébként fekete. Homloka lapított, közepén sekély hosszúkás gödröcskével, amelyben az ép példányoknál kisebb-nagyobb csoport nagy pikkely ül; feje finoman és sűrűn pontozott. Előtora széles és rövid, csonka kúp alakú, oldalai gyengén íveltek, oldalbütykei kicsik, pontozása alig durvább, mint a feje. Oldalain a nagy fehér és sárgásbarnás pikkelyek többnyire jól határolt foltokat alkotnak, hosszanti középvonalában a hasonló nagy pikkelyek fehérek, tövén ettől kétoldalt barnák. Idősebb példányoknál ez a tarka pikkelyezés különösen a korongon hiányzik. A szárnyfedők barázdái elég finomak, a közterecskék szélesek, enyhén domborúak, a szélsőkön apró szemölcsök láthatók, fehéres és barnás pikkelyei foltosan helyezkednek el. 1,5—2,5 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei a *Polygonum lapathifolium*, a *P. persicaria* és a *P. aviculare*

quadrituberculatus FABR.

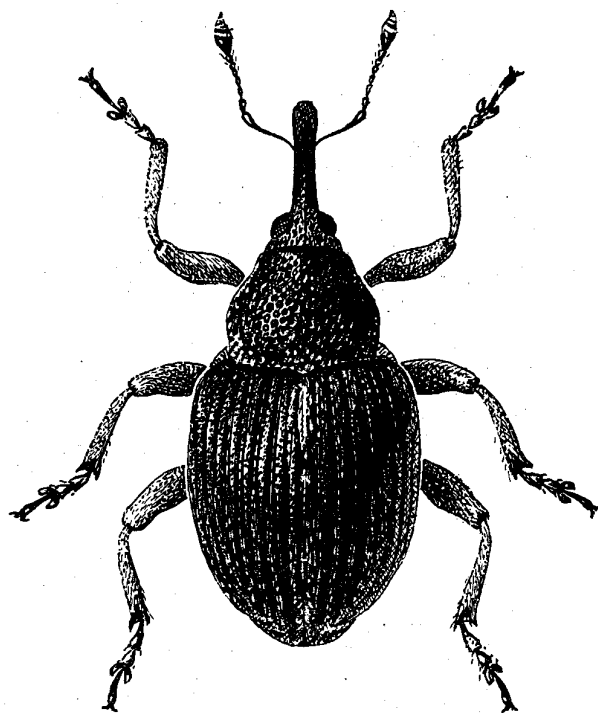
16 (15) Csápja és lábai vörösesbarnák, teste fekete. Homloka homorú, igen sűrűn és finoman ráncoltan pontozott. Előtorának alakja hasonlít az előbbi fajéhoz, de hosszanti középvonalában gyenge árok nyomai mutatkoznak, oldalbütykei erősebbek, oldalainak pikkelyezése egyöntetűbb, fehéres. Korongján igen apró, sűrűn álló, aranyosan csillogó pikkelyek láthatók, ilyenek néha a szárnyfedőkön is találhatók a nagyobb, szürkés pikkelyek által alkotott foltocskák között. A barázdák finomak, a közterecskék szélesek és enyhén domborúak, a szélsőkön levő apró szemölcsök a sűrű pikkelyezés miatt sokszor nem szembeötlők. 2—2,5 mm.

Közép-Európában honos, Magyarországon elterjedt, de elég ritka. Tápnövényeit nem ismerjük

velaris GYLL.

25. nem: *Amalus* SCHÖNH.

Apró termetű, tojásdad testalkatú fajok, teljesen sárga lábakkal, szárnyfedőiken a varrat mellett levő közterecske fehéren pikkelyezett. Ormányuk hosszú és vékony, legalább olyan hosszú, mint az előtor háta. Előtoruk csúcszegélye egyszerű, nincs szemkarójuk, korongjának oldalai egyszerűen boltozottak, oldalbütykök nélkül. Pajzsocskájuk rejtett. Szárnyfedőik láthatóan

39. ábra. *Amalus haemorrhous* HERBST (Eredeti)

hosszabbak, mint az együttes szélességük, válluk gyengén kiugró. Lábaik elég hosszúak, elülső csípőik közel állnak egymáshoz, ormányuk nem fektethető közéjük. Combjaik belső élén nincs fog, lábfejeik 3. íze erősen kiszélesedett, kétkaréjos, karomízeik sokkal rövidebbek, mint az összes többi íz együttléve, karmaik belső oldalán fog van.

Eddig 2 fajt ismerjük, ezek eurosszibériai elterjedésűek, Magyarországon 1 faja fordul elő.

- — Fekete, szárnyfedői legalább hátul vörösesbarnák, lábai sárgák, csápja sötét vörösesbarna. Ormánya olyan hosszú vagy kissé hosszabb, mint az előtor háta, szeme domború, gyengén kidülledt, feje finoman és sűrűn pontozott. Előtora csonka kúp alakú, enyhén és egyenletesen ívelt oldalakkal, hosszanti középvonalában nincs árok. Pontozása durvább, mint a fejé, oldalait nagy fehér pikkelyek fedik, korongján a pikkelyek kisebbek és szürkés színűek. Szárnyfedőin a varrat mellett levő közterecskén fehér pikkelyek élesen határolt sávot alkot-

nak, egyébként felületükön csak apró, vékony pikkelyszőrök találhatók. Barázdái erőteljesek, közterecskéi domborúak, finoman ráncoltak (39. ábra). 1,5—1,8 mm.

Közép- és Észak-Európában él, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Polygonum aviculare*

haemorrhous HERBST

26. nem: *Amalorrhynchus* REITT.

Egyetlen faja az előbbi nemhez igen sok tekintetben nagyon közel áll, attól külsőleg főleg a következőkben különbözik: elülső csípői távolabb állnak egymástól, ormánya befektethető közéjük. Lábfejeinek 3. íze szintén erősen kiszélesedett, kétkaréjos, de a karéjok hosszúak, keskenyek, erősen szétállóak. Csápja és lábai majdnem feketék. Szárnyfedőin nincs a varrat mentén hosszanti fehér pikkelysáv. Testalkata rövidebb.

Eddig 1 európai elterjedésű faja ismeretes, amely Magyarországon is előfordul.

- — Fekete, csápja és lábai is csak alig világosabbak. Ormánya hosszabb, mint az előtor háta, szeme nem kidülledt, de domború, feje nagyon finoman pontozott. Előtora harang alakú, a csúcsa mögött befűzött, oldalai a befűződésig egyenletesen íveltek, sem hosszanti középbarázdája, sem oldalbütykei nincsenek. Pontozása apró besúrt pontokból áll, oldalain és tövén hosszúkás szürke pikkelyek láthatók. Szárnyfedői a vállaitól folyamatosan keskenyednek a csúcs felé, hátul nincs kiálló szemölcs csoportja (5. ábra: G). Barázdái élesen bemetszettek, közterecskéi szélesek, majdnem laposak, finoman ráncoltak, a varrat mentén és az oldalain sűrűn, a korongján gyéren elszórt szürke pikkelyek elég nagyok, hosszúkásak. 1,8—2 mm.

Európai elterjedésű faj, Magyarországon ritka (Pallag, Budapest, Kalocsa, Szeged, Siófok, Mohács, Pécs, Magyaróvár). Tápnövénye a *Nasturtium officinale*

melanarius STEPH.

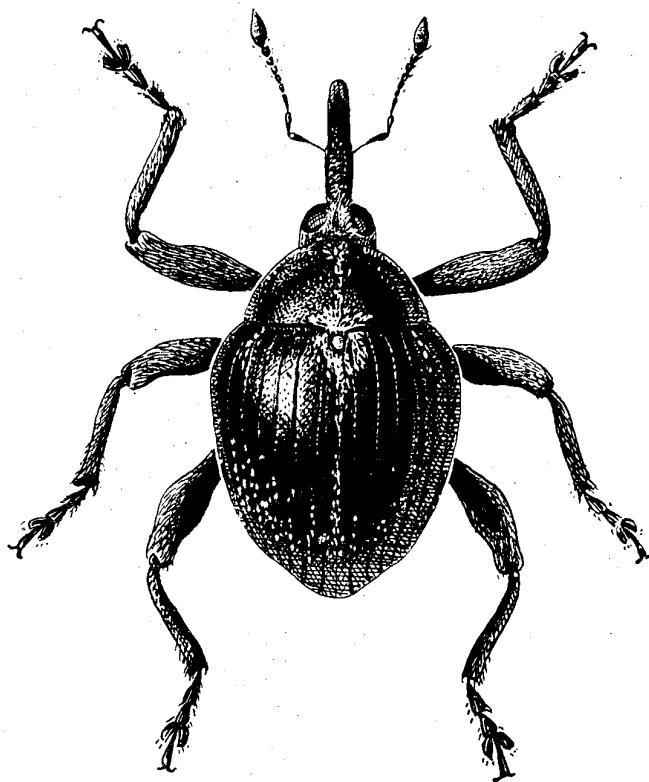
27. nem: *Orobitis* GERM.

Kis termetű, széles, erősen domború fajok, oldalról nézve előtoruk és szárnyfedőik háta majdnem félkörös, egyenletes ívet alkot (1. ábra: F). Ormányuk hosszú, majdnem egyenes, nagyon vékony, a csápok beízesülésétől a csúcsig erősen elvékonyodik (1. ábra: C). Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk a tövén igen széles, a csúcsa felé erősen elkeskenyedik, oldalai íveltek, háta egyenletesen boltozott, sima. Szárnyfedőik a válluk táján a legszélesebbek, onnan enyhén ívelt oldalakkal keskenyednek a csúcsig, a barázdák finomak, élesen bekarcoltak, közterecskéi szélesek, laposak és simák. Elülső csípőik távol állnak egymástól, ormányuk befektethető közéjük. Lábaik hosszúak, aránylag erősek, lábszáraik is vastagabbak, mint az ormány csúcsi fele, lábfejeik 3. íze mérsékelten kiszélesedett, de mélyen hasított, kétkaréjos,

karmaik kicsik, a tövükön összenőttek. Hasoldalukat majdnem zártan borítják a piszkosfehér vagy sárgás pikkelyek, hátoldaluk majdnem kopasz.

Mindössze 2 faja ismeretes, Magyarországon mind a 2 előfordul.

- 1 (2) Felülete ibolyás fémes csillogású, ormányának csúcsi felén csak igen finom, gyér pontok találhatók, hosszanti középvonalában nincs nyoma élnek. Hasoldalán a pikkelyek zártan állnak, teljesen takarják a kitin-

40. ábra. *Orobitis cyaneus* L. (Eredeti)

páncélt. Ormánya hosszabb, mint a feje és előtora együttléve, csak tövi felén durván ráncoltan pontozott, a töve gyengén hajlott, majd onnan egyenes. Előtora finoman és sűrűn pontozott, oldalain sűrű, fehéres pikkelyek találhatók, sem középbarázdája, sem oldalbütykei nincsenek, egyenletesen boltozott. A szárnyfedők széles és lapos közterecskéinek pontozása finom, sűrű, a pontok hosszúkásak (40. ábra). 2,4—2,6 mm.

Közép- és nyugat-európai faj. Magyarországon elterjedt, de elég ritka. Tápnövényei a *Viola odorata* és a *V. canina*, a lárvák tápnövényeik gyökerében fejlődnek

cyaneus L.

- 2 (1) Az előbbihez nagymértékben hasonlít, de felülete fekete, ibolyás csillogás nélkül, ormányának csúcsi fele is erőteljesen, de gyérebben

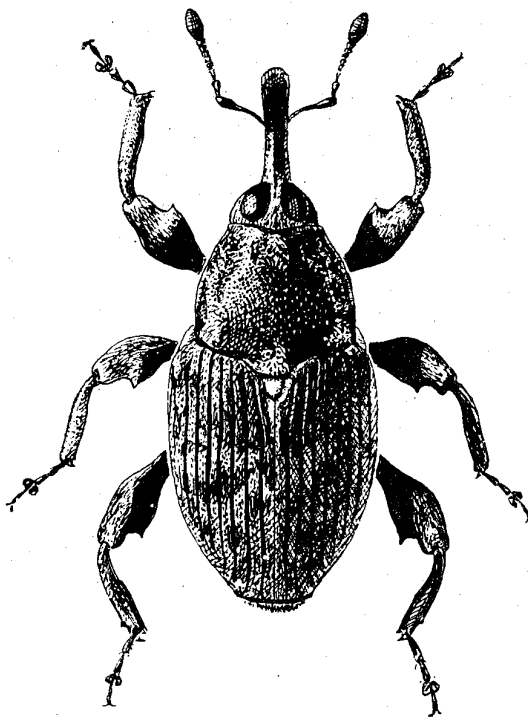
pontozott, mint a tövi fele, csúcsi felének hosszanti középvezetékében gyenge él látható. Hasoldalának pikkelyei keskenyebbek, nem állnak teljesen zártan, a kitinpáncél közöttük sok helyen átlátszik. 2,5—3 mm.

Az Alpok keleti nyúlványain, Horvátországban és Magyarországon él, mindenütt, és így nálunk is nagyon ritka. Néhány példányát Kalocsán és Parádán gyűjtötték. Tápnövényei szintén *Viola*-fajok

nigrinus REITT.

28. nem: *Coryssomerus* SCHÖNH.

Kis termetű, hosszúkás testalkatú fajok. Ormányuk vékony, hajlott, majdnem eléri az előtor hátának hosszát, homlokától nem különíti el harántbarázda vagy nyereg. Szemeik erősen felhúzódnak a homlokukra, ott azokat

41. ábra. *Coryssomerus capucinus* BECK (Eredeti)

csak keskeny híd választja el (5. ábra: H). Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk sokkal szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalai erősen íveltek, csúcsa mögött keskenyen befűzött. Csúcsának szegélye egyszerű, töve szegélyezett, kétoldalt homorúan ívelt, szemkaréja nincs. Elülső csípőik majdnem érintik egymást. Pajzsocskájuk jól látható. Szárnyfedőik jóval hosszabbak az együttes szélességüknél, felületük finoman barázdált, a farfedőt szabadon hagyják. Lábaik erősek, minden combjuk belső élén fog van, az elülső lábszárak csúcsának belső sarkán erős tövis látható. Lábfejeik 3. íze széles, mélyen bemetszett, kétkaréjos, karomíze hosszú és vékony, a karmok finomak, a tövükön nem nőttek össze.

Eddig 5 faja ismeretes, ezek közül 3 palearktikus és 2 etiópai elterjedésű. Magyarországon csak 1 faja fordul elő.

- — Fekete, csápja és lábai a fekete combok kivételével vörössesárgák. Felületét pálcika alakú szürke és barna pikkelyek borítják, a szürkék az előtor korongjának két oldalán hosszanti sávot, tövének közepén foltot alkotnak, a szárnyfedők varrata mentén majdnem zártan, a többi közterecskén sokkal lazábban állnak, a barna pikkelyek a felületen kisebb-nagyobb foltocskákat alkotnak. Hasoldalának pikkelyezése fehéres, nagyon sűrű. Ormánya majdnem olyan hosszú, mint az előtor háta, finoman és elég gyéren pontozott. Előtora keskenyebb, mint a szárnyfedők, a közepe mögött a legszélesebb, oldalai íveltek, csúcsa és töve felé egyaránt behúzottak, csúcsa mögött mély harántbarázda foglal helyet, felülete sűrűn és finoman pontozott. Szárnyfedőinek barázdái élesen bemetszettek, közterecskéi szélesek és laposak. Combjainak foga igen nagy (41. ábra). 2,5—3,5 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényei *Achillea-Leucanthemum*-, *Matricaria*-fajok

capucinus BECK

Változata:

1. Felülete majdnem egyöntetűen szürkén pikkelyezett, a barna foltok teljesen vagy túlnyomóan hiányzanak. — A törzsalak között, ritka ab. *ardea* BOH.

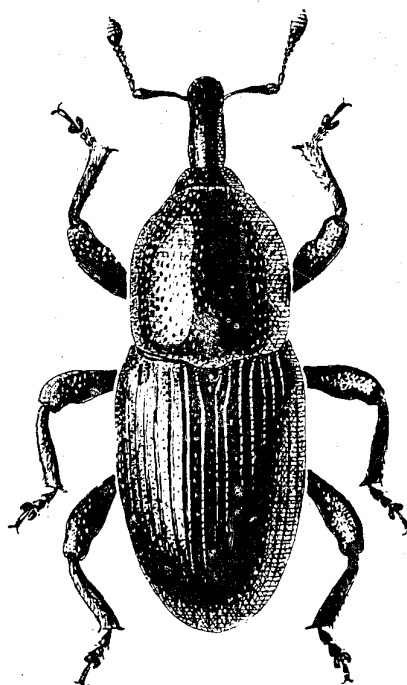
29. nem: **Baris** GERM.

Kis és közepes termetű, hosszúkás, sokszor nagyon keskeny testalkatú ormányosbogarak. Ormányuk rendszerint rövidebb, néha ugyanolyan hosszú, mint előtoruk háta, általában elég vastag, gyengébben vagy erősebben hajlott, homlokuktól harántbarázda vagy nyereg választja el (12. ábra: A). Szemeik oldalt állók (5. ábra: I), homlokuk széles. Csápostoruk 7 ízből áll. Előtoruk nem vagy alig rövidebb a szélességénél. Elülső csípőik közel állnak egymáshoz, ormányuk nem fektethető közéjük. Pajzsocskájuk kicsi, de jól látható. Szárnyfedőik hossza sokszor eléri az együttes szélességük kétszeresét is, finoman vagy durvábban barázdáltak, a farfedőt szabadon hagyják. Lábaik erősek, combjaik belső élén nincs fog. A lábszárak csúcsán, a belső sarkon erős tövis látható. Lábfejeik 3. íze széles, mélyen kimetszett, két-karéjos, karomízeik vékonyak, karmaik a tövükön szabadok.

Eddig több mint 600 faja ismeretes, ezek mind az öt világrészen képviselve vannak. Magyarországon 18 faj előfordulásáról tudunk, további 5 faj előfordulására számítani lehet.

- 1 (26) Felületük fekete, fémes zöld vagy kék csillogás nélkül, többnyire csupasz, ritkán sűrű, fehéres és barnás pikkelyekkel fedett.
- 2 (3) Felületét sűrű fehéres és barnás pikkelyek borítják, amelyek különösen a szárnyfedőkön márványos rajzolatot alkotnak. Fekete, csápja és lábfejei valamivel világosabbak. Fején és ormányán csak egészen apró és gyér pikkelyek láthatók, előtorán a széles fehér pikkelyek

zártan állnak, de korongján a harántosan elhelyezett keskenyebb barnás pikkelyek között csak kevés széles, fehér pikkely található. Szárnyfedőin a zártan álló széles, fehér pikkelyek a pajzsocska mögött hosszú, máshol rövid foltokat alkotnak, a közöttük levő teret a jóval

42. ábra. *Baris laticollis* MARSH. (Eredeti)

keskenyebb és gyéresebb hosszúkas, barnás színű pikkelyek töltik ki, amelyek között a kitinpáncél jól átlátszik. Hasa sűrűn, lábai gyéresebben és finomabban pikkelyezettek. Ormánya alig rövidebb, mint az előtor háta, durván ráncoltan pontozott, hosszanti középvonalában finom él húzódik, de ez gyakran elenyészik. Szárnyfedőinek hossza alig éri el együttes szélességük másfélszeresét, barázdái finomak, keskeny közterecskéi laposak. 2—4 mm.

Mediterrán faj, Észak-Amerikába is behurcolták. Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Chenopodium album*

scolopacea GERM.

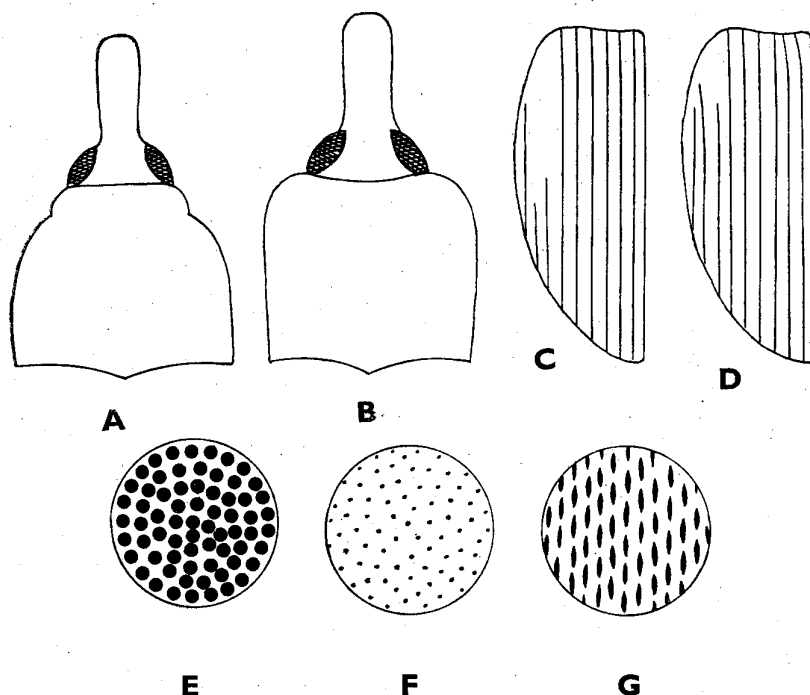
- 3 (2) Felületükön nincs pikkelytakaró.
- 4 (5) Szárnyfedőinek csúcsi fele vörös, egyébként fekete, csak csápja részben és lábfejei vörösek. Ormánya rövidebb, mint az előtor háta, elég vastag, hátán nincs hosszanti középvonal, finoman és gyéren pontozott. Előtora párhuzamos oldalú, csúcsa előtt hirtelen elkeskenyedik, egyenes töve finoman szegélyezett, felülete sűrűn és finoman pontozott, a pontok térközei recézettek. Szárnyfedőinek barázdái élesen és

mélyen bemetszettek, nem vagy alig észrevehetően pontozottak, csúcsa felé egyre finomabbakká válnak. Lapos közterecskéi sokkal szélesebbek, mint a barázdák, finoman recézettek, a 2. és 9. közterecskén 2—2 rendezetlen, a többin 1—1 szabályos pontsorral, a pontok nem harántosak. 2,5—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük

analís OL.

- 5 (4) Szárnyfedőik teljesen feketék vagy barnásfeketék.*
- 6 (9) Előtörök korongjának pontozása nagyon gyér és finom, a pontok széles térközein rendszerint sok hasonló nagyságú pont elférne.
- 7 (8) Lakk fényű fekete. Szárnyfedőinek barázdái mélyen és élesen bemetszettek, azokban pontok nem vagy alig láthatók. Vastag ormánya rövidebb, mint az előtor háta, felül finoman, gyéren pontozott, hosszanti él vagy barázda nélkül. Előtora hátul párhuzamos oldalú, elülső harmadában ívelten elkeskenyedik, korongja közepén nagyon finoman és gyéren pontozott, a pontok az oldalai felé egyre erősebbek

43. ábra. A: *Baris artemisiae* HERBST és B: *B. dalmatina* C. BRIS. feje és előtora — C: *B. coerulescens* SCOP. és D: *B. chlorizans* GERM. szárnyfedőjének barázdái — E: *B. Villai* COMMOLI, F: *B. gudenusi* SCHULTZE és G: *B. lepidii* GERM. előtorának vésete (Eredeti)

* Egyes fekete fajok, különösen a *B. laticollis* MARSH. nem teljesen kiszíneződött, éretlen példányai esetében a szárnyfedők csúcsa kisebb-nagyobb kiterjedésben vörös; e fajok azonban a további bélyegek tekintetében a fenti faj leírásával nem egyeznek.

és sűrűbbek, oldalain hosszanti ráncok nyomaival. Szárnyfedőinek lapos közterecskéi finoman recézettek, pontsorai nagyon finomak, sokszor alig láthatók, zömmel egysorosak, de különösen a tövük közelében több közterecskén látható kettős vagy rendezetlen pontsor. Az éretlen példányok szárnyfedőinek csúcsa vörös (42. ábra). 2,5—4 mm.

Európában és Észak-Afrikában él, Magyarországon gyakori. Lárvai néha a káposztafélék gyökerében nagy számban rágnak járatokat, ami a növény pusztulását okozza. Erős túlszaporodás esetén az okozott kár helyenként számottevő. Tápnövényei *Brassica*-fajok és más *Cruciferae*

laticollis MARSH.

- 8 (7) Tompafényű fekete, szárnyfedőinek barázdái vonalszerűen finomak és sekélyek, a bennük levő pontok viszonylag nagyok, szélesebbek, mint a barázdák. Vaskos ormánya rövidebb, mint előtorának háta, elég durván pontozott, középvonalában nincs él vagy barázda. Előtora a csúcsa mögött befűzött, oldalai gyengén, csak csúcsa előtt erősen íveltek, egész felületén a finom és gyér pontok egyenletesen oszlanak el, visszahajló oldallemeze azonban durván pontozott, és a pontok között erőteljes harántlécek húzódnak. Szárnyfedőinek közterecskéin a pontok finomak, legalább tövük közelében a legtöbbjén 2—2 rendezetlen sort alkotnak. Sokkal nagyobb, mint az előbbi faj. 4—6 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövényei *Cruciferae*-fajok

timida ROSSI

- 9 (6) A pontozás előtoruk korongján is sűrű, a pontok térközei rendszerint keskenyebbek, mint maguk a pontok, ritkábban gyérebben állnak, de ebben az esetben felülete nem lakkfényű és szárnyfedőinek barázdáiban nincsenek a barázdáknál szélesebb pontok.
- 10 (13) Szárnyfedők összes közterecskéin a pontok 2—3 rendezetlen sorban helyezkednek el.
- 11 (12) Előtórán kétoldalt nem található 1—1 gödröske. Tompa fényű fekete, csápja és lábfejei vörösek. Vaskos ormánya rövidebb, mint előtorának háta, felül egyenletesen boltozott és sűrűn, elég durván pontozott, a pontok térközei helyenként hosszanti ráncokká folynak össze. Előtora a csúcsa előtt befűzött, oldalai majdnem egyenesek, csak a csúcs közelében ívelnek erősen a befűződésig, felülete sűrűn, elég egyenletesen pontozott, a pontok kissé hosszúkásak, térközeikben helyenként néha elfér 1—1 további hasonló pont. Visszahajló oldallemeze durván pontozott, a pontok térközei harántlécszerűen ráncoltak. Szárnyfedőinek barázdái élesek, mélyek, a csúcs felé valamivel finomabbak, alig láthatóan pontozottak, közterecskéi laposak. Legnagyobb fajunk. 5—6,5 mm.

Kelet-mediterrán faj, Magyarországon elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei *Cruciferae*-fajok

carbonaria BOH.

- 12 (11) Előtorán kétoldalt 1—1 gödröcske található, külsőleg egyébként teljesen hasonlít az előbbi fajhoz, valószínűleg annak csak változata.

Szlovákiából írták le, minden bizonnyal nálunk is elő fog kerülni. Tápnövényeit nem ismerjük

[steppensis ROUB.]

- 13 (10) A szárnyfedők közterecskéinek legtöbbször a pontok egysoros vonalban helyezkednek el, néha egyes közterecskék tövén, vagy 1—2 közterecskén hátrább is 2—3 rendezetlen pontsor látható.

- 14 (17) Az előtoruk pontozása finom és sűrű, a középvonal mentén, a csúcs mögött levő sekély befűződésen levő még finomabb pontokat nem számítva egymás mögött mintegy 30 pont fér el. Néhány közterecskéjükön, legalább a tövük közelében, 2—3 rendezetlen pontsor látható.

- 15 (16) Kisebb faj. Előtorának pontozása gyéresebb, a korong közepe táján a pontok térközeiben rendszerint elférne 1—1 hasonló nagyságú pont, hosszanti középvonalában nincs élesen határolt sima sáv. Ormánya vastag, rövidebb, mint az előtor háta, elég finoman pontozott. Előtora a csúcs mögött nem befűződött, az elülső harmadában a legszélesebb, onnan oldalai a töve felé gyengén és egyenes vonalban, a csúcs felé erősen és ívelten elkeskenyednek. Szárnyfedőinek barázdái élesek és mélyek, sokszor jól láthatóan pontozottak, közterecskéi mintegy háromszor olyan szélesek, mint a barázdák, pontjaik nagyon kicsik, távközeikben többnyire elférne 1—1 további hasonló nagyságú pont. 3—4 mm.

Közép-európai faj, Magyarországon elterjedt és gyakori. Tápnövényeit nem ismerjük

atramentaria BOH.

- 16 (15) Sokkal nagyobb. Előtorának pontozása sűrűbb, a pontok térközeiben a korong közepén sem fér el 1—1 hasonló nagyságú pont. Hosszanti középvonalában élesen határolt, kissé kiemelkedő, fényes, sima sáv húzódik. Fekete, csápja és lábai valamivel világosabbak. Ormánya vastag, elég rövid, felülete finoman és sűrűn pontozott. Előtorának oldalai majdnem párhuzamosak. Szárnyfedői alig másfélszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek együttevve, barázdái szintén alig láthatóan pontozottak, közterecskéi szélesek, laposak, pontjai nagyok, a közöttük levő távközök harántléc alakúak, azokon távolról sem fér el 1—1 hasonló nagyságú pont. 5,5—6,2 mm.

Kelet-európai faj, az irodalom szerint Magyarországon (közelebbi helymegjelölés nélkül), Erdélyben és a Szovjetunióban (Asztrahán) gyűjtötték, mindenütt nagyon ritka. Tápnövényei ismeretlenek

sulcata BOH.

- 17 (14) Előtoruk pontozása durva, a hosszanti középvonal közelében, a csúcs mögött levő sekély befűződésen levő finomabb pontokat nem számítva egymás mögött mintegy 12—20 pont számolható meg.

- 18 (19) Előtorának visszahajló oldallemezén a finom pontok harántsorokban helyezkednek el, a sorok térközei hosszú bordaszerű léceket alkotnak. Fekete, csápja és lábfejei sötétbarnák. Ormánya rövidebb, mint az előtor háta, durván pontozott, hosszanti középvonalában keskeny, sima sávval. Előtora a csúcsa mögött sekélyen befűzött, oldalai enyhe ívben keskenyednek a csúcs felé, felülete sűrűn, elég finoman pontozott (korongja hosszában 18—20 pont található). Szárnyfedőinek barázdái élesek és mélyek, alig láthatóan pontozottak, minden közterecskén csak 1 pontsor húzódik végig, a pontok nagyok, a közöttük levő távkozok alig nagyobbak, mint a pontok átmérője. 3,5—4 mm.

Kelet-mediterrán faj, Magyarországon nagyon ritka, eddig csak Jósavafőn gyűjtötték. Tápnövényeit nem ismerjük

atricolor BOH.

- 19 (18) Előtoruk visszahajló oldallemeze durván pontozott, de a pontok térközei nem alkotnak hosszú bordaszerű léceket, azoknak legfeljebb rövid nyomai láthatók.

- 20 (21) Előtora olyan sűrűn pontozott, hogy a pontok térközei hosszanti barázdákká folynak össze. Fekete, csak szájszervei, csápja és lábfejei vörösek. Ormánya elég vastag, alig rövidebb, mint az előtor háta, finoman, egyenletesen, de nem nagyon sűrűn pontozott. Előtorának csúcsa jól láthatóan befűzött, oldalai majdnem párhuzamosak, gyengén íveltek, korongjának hosszanti középvonalán kissé kiemelkedő, sima, fényes sáv húzódik. A szárnyfedők barázdái keskenyek, nem pontozottak, közterecskéi erősen recézettek, többnyire a 2., 3., 5., 9. és 10. szabálytalanul kétsorosan, a többi egysorosan pontozott. A 3. és a 7. közterecske tövén gyakran kis, fehér pikkelyfolt látható. 3,5—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon még nem gyűjtötték, de bizonyára elő fog kerülni. Tápnövénye a *Reseda luteola*

[morio BOH.]

- 21 (20) Előtoruk sűrűn pontozott ugyan, de a pontok térközei nem alkotnak hosszanti ráncokat.

- 22 (23) Előtorán a csúcsa mögött nincs befűződés, elülső negyedében a legszélesebb, onnan a töve felé egyenes vonalban gyengén elkeskenyedik, a csúcsa felé hirtelen összeszűkül (43. ábra: B). Fekete, csápja és lábfejei is alig világosabbak. Vastag ormánya jóval rövidebb, mint az előtor háta, sűrűn, elég durván, egyenletesen pontozott. Előtorának pontozása csak a csúcshegység mögött finom, a többi részén durva, egyenletes, közepén sima sávnak legfeljebb csak gyenge nyoma mutatkozik, a visszahajló oldallemezek pontozása a korongjáéhoz hasonlít. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, elől durvák, hátul egyre finomabbak, igen finoman pontozottak, a közterecskék pontjai erősek, minden közterecskén 1—1 sort alkotnak. 3,5—4 mm.

Az irodalom Dalmáciából, Lengyelországból és Dél-Oroszországból említi, Magyarországon nagyon ritka (Budapest, Máriabesnyő, Pócsmegyer, Velencei-hegyek). Tápnövényeit nem ismerjük

dalmatina C. BRIS.

23 (22) Előtoruk a csúcsa mögött sekélyen, de jól láthatóan befűződött, többnyire a töve előtt a legszélesebb, onnan az elülső negyedéig gyengén, majd erősen, vállszerűen lekerekítve keskenyedik a befűződésig (43. ábra: A); oldalai ritkábban párhuzamosak.

24 (25) Szárnyfedők elülső felén az összes közterecskék legfeljebb kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, mindegyiken 1 pontsor fut végig. Előtorának pontozása feltűnően durva, a hosszanti középvonal mentén, a csúcs mögött levő befűződésen levő apró pontokat nem számítva mintegy 12—15 pont fér el egymás mögött, ezek a pontok kerekdedek és mélyek. Fekete, szájszervei, csápja és lábfejei vörösesbarnák. Vaskos ormánya sokkal rövidebb, mint az előtor háta, egyenletesen, elég finoman pontozott. Előtora a töve közelében a legszélesebb (43. ábra: A), finoman recézett, elég fényes. A szárnyfedők barázdáiban alig láthatók pontok, a közterecskék pontjai aprók, átmérőjük hozzávetőleg a közterecske szélességének egyharmadával egyenlő. 3—4,5 mm.

Eurosibériai faj, Magyarországon elterjedt és közönséges. Tápnövénye az *Artemisia vulgaris*

artemisiae HERBST

25 (24) A szárnyfedők közterecskéi általában háromszor olyan szélesek, mint a barázdák, a durva pontsorok a 2., 3. és 9. közterecskén többnyire jól láthatóan kettősek. Előtorának pontozása finomabb, a hosszanti középvonal mentén, a csúcs mögött levő befűződésen levő apró pontokat nem számítva, egymás mögött mintegy 20 pont számolható meg, a pontok sekélyebbek, kerekdedek. Rendszerint vörösesbarna. Ormányának háta finoman, sűrűn pontozott és recézett. Előtorának oldalai majdnem párhuzamosak, alig íveltek. Szárnyfedőinek barázdái finoman, de jól láthatóan pontozottak, közterecskéinek nagy pontjai között a távközök domború harántráncokat alkotnak. 5 mm.

A Szovjetunió európai felének déli területeitől Turkesztánig hatol, az irodalom Erdélyből is említi, előfordulása nálunk is lehetséges. Tápnövényeit nem ismerjük

[Spitzyi HOCHH.]

Változata:

1. Teste fekete. — A törzsalak között fordul elő

[ab. nesapia FAUST]

26 (1) Felületük fémes csillogású kék, zöld vagy bronzos.

27 (30) Ormányuk élénk bronz- vagy bíborvörös. Testük nagyon keskeny.

28 (29) Felülete csillogó fémeszöld, combjai és lábszárai majdnem feketék, csápja és lábfejei vörösesbarnák. Ormánya finoman és sűrűn, feje alig láthatóan, gyéren pontozott. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles a tövén, oldalai gyengén íveltek és a csúcsa felé erősen elkeskenyednek, felülete nagyon finoman és elég gyéren pontozott, visszahajló oldallemezének pontozása durvább, de nem nagyon sűrű. Szárnyfedőinek hossza meghaladja az együttes szélességük kétszeresét, barázdái nagyon finomak, keskenyek és élesen bemetszettek, bennük nem láthatók pontok. Közterecskéi laposak, sokkal szélesebbek, mint a barázdák, simák, a szokványos pontsorok is hiányzanak. 3,5—4 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Észak-Afrikában honos. A Kárpát-medencében Horvátországban és Szlovákiában számos lelőhelyen gyűjtötték, Magyarországon is bizonyára elő fog kerülni. Tápnövényei *Diplotaxis*-, *Brassica*- és *Erysimum*-fajok

[*cuprirostris* FABR.]

29 (28) Egész teste lábaival együtt bronz- vagy bíborvörös, fémes csillogású, csápja fekete. Ormányának és fejének pontozása az előbbi fajéhoz hasonlít. Előtora a tövén kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalai igen gyengén íveltek, a csúcsa felé gyengén elkeskenyednek. Felülete, eltekintve a hosszanti középvonal mentén húzódó keskeny, sima sáv-tól, sűrűn pontozott, a visszahajló oldallemezek pontozása durva, a közöttük levő térközök azonban nem alkotnak harántléceket. Szárnyfedői szélesebbek, hosszuk alig éri el együttes szélességük kétszeresét, barázdái igen finomak, élesen bekarcoltak, a sokkal szélesebb közterecskéken 1—1 nagyon finom pontsor látható. 2,5—3 mm.

Ritka mediterrán faj, az irodalom közelebbi helymegjelölés nélkül Magyarországról is említi. Tápnövényeit nem ismerjük

corinthia FAIRM.

30 (27) Ormányuk fekete, illetve fémes csillogású zöld vagy kékes. Testük keskeny vagy szélesebb.

31 (32) Szárnyfedőinek 7. és 8. barázdája csökevényes, elülső felén rendszerint teljesen hiányzik, hátulsó felén is csak gyenge nyomokban látható, ezáltal a szárnyfedők oldalán széles, sima felület keletkezik (43. ábra: C). Teste széles tojásdad, fémes zöld vagy kékes, ritkán vöröses csillogású. Előtórán a pontozás erőteljes (a töve közelében finomabb), a pontok egyszerűen beszúrtak vagy kissé hosszúkásak, a pontok zömének sima térközein legfeljebb 1 hasonló nagyságú pont férne el, visszahajló oldallemezein a pontok durvák, a közöttük levő térközök harántráncokat alkotnak. Szárnyfedőinek korongján a barázdák finomak, élesen bemetszettek, a bennük elhelyezkedő pontok nagyon kicsik, sokszor alig láthatók. Közterecskéi szélesek, simák, közepük mentén igen finom (néha hiányzó) pontsorral. 3—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon a sík- és alacsonyabb dombvidékek lakója, helyenként gyakori. Tápnövényei *Cruciferae*k, állítólag a *Reseda lutea* is. Káposztaféléken néha kárt okoz (= *chloris* FABR.)

coerulescens SCOP.*

32 (31) Szárnyfedőik 7. és 8. barázdája is jól fejlett, nem finomabb, mint a többi (43. ábra: D).

33 (36) Előtoruk pontjai határozottan kör alakúak (nem egyszerűen beszúrt pontok), a kissé lazábban pontozott hosszanti középvonaltól eltekintve nagyon sűrűn állnak, a közöttük levő térközök élszerűen keskenyek (43. ábra: E).

34 (35) Igen keskeny, hosszú testű faj, szárnyfedői majdnem kétszer olyan hosszúak, mint az együttes szélességük (mintegy 100 : 55). Szárnyfedőinek pontjaiból 1—1 finom, sárgás szőröske ered. Előtorának oldalai hátul párhuzamosak. Zsírfényű kék, zöld vagy ibolyaszínű. Előtora a pontok között finoman recézett, visszahajló oldallemezein a pontozás durva, de nem alkot harántráncokat. A szárnyfedők barázdái szélesek, közterecskéi keskenyek, rendszerint alig kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, mindegyiken 1—1 sor finom, de jól látható ponttal. 3—4 mm.

Kelet-mediterrán faj, Magyarországon Budapest környékén, a Nagyalföldön és a Dunántúl egyes helyein (Siófok, Keszthely) nem ritka, de gyűjtötték a Mátrában (Parád) is. Tápnövényei a *Sisymbrium strictissimum* és a *S. orientale*

angusta C. BRIS.

Változata:

1. Felülete sötét ibolyaszínű. — A törzsalak között fordul elő, ritka
ab. **violacea** GYLL.

35 (34) Szélesebb, rövidebb testalkatú, szárnyfedői alig másfélszer olyan hosszúak, mint az együttes szélességük (mintegy 100 : 70), pontjaiban nincsenek pikkelyszőrök. Előtorának oldalai a tövétől kezdve ívesen keskenyednek a csúcsig. Sötétkék, gyakran majdnem feketés. Előtora a pontok között alig recézett. Visszahajló oldallemezeinek pontozása az előbbi fajéhoz hasonlít. A szárnyfedők barázdái keskenyek, bennük a pontsor jól kivehető. Közterecskéi jóval meghaladják a barázdák szélességének kétszeresét, a közepük mentén végigfutó pontok elég nagyok, de sekélyek. 2—3 mm.

* Az irodalom Dél-Szlovákiából (Pozsony, Komarno) említi még a Spanyolországban és Dél-Franciaországban élő, *B. fallax* C. BRIS. nevű fajt, de ez az adat ellenőrzésre szorul. A fenti fajtól abban különbözik, hogy a szárnyfedők 7. és 8. barázdája elől is ép, de sokkal finomabb, mint a többi, előtóra a töve felé kiszélesedik, pontozása durvább, szárnyfedői sokkal szélesebbek, mint a *B. coerulescens* esetében. Tápnövénye az *Isatis tinctoria*. A említett példányok valószínűleg a *B. coerulescens* olyan aberratív példányai, amelyeknél a szárnyfedők 7. és 8. barázdája gyenge nyomokban elől is mutatkozik.

Eurosibériai faj, az egész Kárpát-medencében és így nálunk is számos helyen gyűjtötték, de mindenütt ritka. Tápnövényeit nem ismerjük (= *Villae COMMOLI*)

Villai COMMOLI

- 36 (33) Az előtor pontjai egyszerűen beszúrt pontok, vagy hosszúkásak, vagy ha kivételesen kerekdedek, a korongon levő térközök nem élszerűen keskenyek.
- 37 (38) Szárnyfedőinek közterecskéin 1—1 durva pontokból álló sor fut végig, a sorok gyakran kissé rendezetlenek, néha kettőzöttek, a pontok átmérője rendszerint meghaladja a közterecske szélességének egy-harmadát. Elég széles testalkatú, mérsékeltén fényes zöld, kék vagy sötétkék. Előtorának egyszerűen beszúrt pontozása erős, nagyon sűrű, a pontok kissé tojásdadok, közöttük sehol sem fér el 1—1 hasonló nagyságú pont, a térközök gyengén recézettek. Visszahajló oldallemezeinek durva pontozása egyszerű, térközein nincsenek haránt-ráncok. A szárnyfedők barázdái szélesek és mélyek, alig láthatóan pontozottak, a közterecskék szélessége nem vagy alig éri el a barázdák szélességének kétszeresét, erőteljesen recézettek. 3,5—4 mm.

Közép- és dél-európai faj, Magyarországon elterjedt és nem ritka. Tápnövénye a *Reseda lutea* (= *abrotani* GERM., *punctata* GYLL.)

pivicornis MARSH.*

V á l t o z a t a :

1. Előtorának hosszanti középvonalán keskeny, sima sáv fut végig. — A törzsalak között, ritka ab. *virescens* BRULLÉ
- 38 (37) Szárnyfedőinek közterecskéin csak finom pontsorok látszanak, vagy azok is hiányzanak.
- 39 (40) Előtorának felszíne finoman recézett, homályos zsírfényű. Teste hosszú, szárnyfedőinek hossza rendszerint megközelíti együttes szélességük kétszeresét, néha rövidebb. Világosabb vagy sötétebb kék, ritkán ibolyaszínű. Előtorának pontozása finom és elég gyér, a pontok egyszerűen beszúrtak, legtöbbjük között a korongon is elférne 1—1 hasonló nagyságú pont, néha még gyéresebb (43. ábra: F), visszahajló oldallemezeinek pontozása durvább, de nem nagyon sűrű, a térközök nem alkotnak haránt-ráncokat. Szárnyfedőinek barázdái mélyek, mérsékeltén szélesek, alig láthatóan pontozottak. Közterecskéi legalább kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, finoman recézettek, 1—1 finom pontsorral, amelyek esetenként alig láthatók, sőt hiányoznak. 3—4,5 mm.

* Az irodalom Magyarországról (Budapest, Káposztásmegyer) is említi a *B. concinna* BOH. nevű kaukázusi fajt. A vonatkozó példányok vizsgálata során kiderült, hogy azok a *B. pivicornis* feketés színű egyedek, a fajt tehát faunajegyzékünkől törölni kell. A *B. concinna* nagyobb (4—5 mm), előtora rövidebb és szélesebb, pontozása sokkal durvább stb.

Közép-európai faj, Magyarországon szórványosan fordul elő (Budapest és környéke, Árd, Parád, Magyaróvár, Pinnye), de gyűjtötték Erdélyben is (Nagy Csűr). Budapest környékén elég gyakori, másutt ritka. Tápnövénye a *Sisymbrium strictissimum*

gudenusi SCHULTZE*

Változata:

1. Felülete sötét ibolyaszínű. — A törzsalak között, ritka
ab. *purpurascens* SCHULTZE

40 (39) Előtorának felszíne a pontok között sima, tükörfényes. Testük széles, tojásdad.

41 (42) Előtora finoman és sűrűn pontozott, az egyszerűen beszúrt pontok között nem férne el 1—1 hasonló nagyságú pont. Az oldallemezék durva pontozása is egyszerű, térközeik nem alkotnak harántráncokat vagy léceket. Széles testalkatú, fényes zöld vagy kékes faj. Előtora a töve felé gyengén, de egyenletesen kiszélesedik, korongja domború. Szárnyfedőinek barázdái keskenyek, élesek (43. ábra: D), alig észrevehetően pontozottak, közterecskéi szélesek, finoman ráncoltak, közepük mentén 1—1 finom pontsorrall, amely gyakran alig látható vagy teljesen hiányzik. 3,5—6 mm.

Közép- és dél-európai faj. Az egész Kárpát-medencében elterjedt, főképpen a sík- és alacsony dombos vidékeket kedveli, de magasabb hegységek völgyeibe is messze felhúzódik. Nálunk mindenfelé gyakori. Tápnövényei *Brassica*-félék. Termesztett káposztafélék szártövében és gyökerében lárvája és imágója helyenként tetemes kárt okoz

chlorizans GERM.

42 (41) Előtorának pontjai nagyobbak, kifejezetten hosszúkásak, valamivel gyérebben állnak, az oldallemezék pontozása sokkal durvább, térközei harántráncokat vagy léceket alkotnak.

43 (44) Kékes, zöldes, ritkán vöröses fémfényű, széles testalkatú faj. Előtora hosszúkás, gyengén domború, oldalainak hátulsó kétharmada párhuzamos, vagy a töve felé gyengén összetartó. Pontozása durva, mérsékelten sűrű, a pontok hosszúkásak, legtöbbjük között rendszerint elférne 1—1 további hasonló nagyságú pont (43. ábra: G). Szárnyfedői szélesek, a válluk mögött gyengén ívelten kiszélesednek. Barázdái szélesek és mélyek, jól észrevehetően pontozottak, a pontok a közterecskék peremét kissé hullámossá teszik. Közterecskéi alig érik el a barázdák szélességének kétszeresét, finoman recézettek, közepük mentén 1—1 sor finom pontcskával, ezek néha elenyészőek. 3—4 mm.

* A *B. janthina* BOH. nevű kisázsiai—kaukázusi faj téves határozás folytán került faunajegyzékünkbe. A vonatkozó példányok a *B. gudenusi* SCHULTZE olyan egyedei, amelyeknek közterecskéin nyoma sincs pontsornak. Ez a jellegzetesség tényleg ráillik a *B. janthina*-ra is, de ennek barázdái sokkal erősebbek, közterecskéi sokkal keskenyebbek, egész teste jóval hosszúkásabb, karcsúbb stb.

Európában és Ázsia nyugati felében honos. A Kárpát-medencében messze elterjedt, leggyakoribb a síkvidékeken, de magasabb hegységeken is előfordul. Nálunk közönséges. Tápnövényei a *Rorippa amphibia*, *R. silvestris*, *Lepidium draba* és állítólag más *Lepidium*-fajok is

lepidii GERM.

- 44 (43) Az előbbi fajhoz nagymértékben hasonlít, de valamivel zömökebb, előtora kevésbé hosszúka, csúcsa mögött gyengébben befűzött, durvábban, oldalain nagyon sűrűn pontozott. Szárnyfedői rövidebbek, válluk mögött még erősebben kiszélesedettek és a csúcsuk felé erősebben elkeskenyednek. Barázdái nem pontozottak, közterecskéin igen finom pontsor fut végig. Ormánya sűrűbben pontozott. Rendszerint feketeskék. 3,2—3,7 mm.

Herkulesfürdőről írták le, azóta előkerült Mehádián és Németbogsánban is, déli területeinken előkerülhet. Tápnövényeit nem ismerjük

[Kaufmanni REITT.]

30. nem: *Limnobaris* BEDEL

Az előbbi nemhez sok tekintetben nagyon hasonlít, de ormányának hátát nem választja el homlokától harántbarázda vagy nyereg (12. ábra: B), szárnyfedőin 1—1 hosszabb vagy rövidebb szőrökből álló sor fut végig, farfedőjét a szárnyfedők szintén teljesen eltakarják. Hasoldalát majdnem vagy teljesen zártan borítják a fehér vagy szürke pikkelyek. Felületük fekete.

A nemnek mintegy 50 fajt ismerjük, zöme amerikai, csak néhány faja él a palearktikus régióban; ezek közül 2 Magyarországon is előfordul.

- 1 (2) A szárnyfedők közterecskéin az egysoros vonalban elhelyezkedő szőrök fehérek és olyan hosszúak, hogy az előző vége eléri a következő tövét, ezáltal minden közterecskén 1—1 szembetűnő szőrsor képződik. A 2. közterecske többnyire rendszertelenebben, gyakran majdnem kétsorososan pontozott és szőrözött. Teste hosszú, felül fekete, mérsékeltén fényes. Mellének és haslemezeinek oldalát zártan borítják a szürkés vagy fehér pikkelyek. Nagyobb, 3,5—4,5 mm.

Európai elterjedésű faj, nálunk nedves, vizenyős réteken nem ritka. Tápnövényei a *Cladium mariscus* és *Cyperaceae* (= *T-album* auct. nec L.)

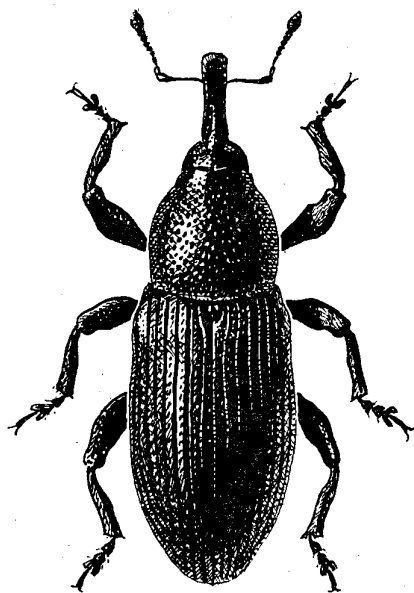
pilistriata STEPH.

- 2 (1) Szárnyfedőinek közterecskéin az egysoros vonalban elhelyezkedő szőrök szürkéses vagy barnásak, rövidek, az előző vége nem éri el a következő tövét, ezért a szárnyfedők szőrözete nem szembetűnő. A 2. közterecskéje is egysoros vonalban pontozott és szőrözött. Fekete, fényesebb, mint az előbbi faj. Az 1. és 2. haslemezen a fehér pikkelyek gyérebben állnak, közöttük a fekete kitinpáncél jól látható, viszont a mellközép és a mellvég oldallemezeit, valamint az utolsó három

haslemezt igen sűrűn, teljesen zártan fedik a fehér pikkelyek (44. ábra). 3,5—4 mm.

Európai elterjedésű faj, nálunk elég ritka. Tápnövényei az előző fajéhoz hasonlóak, rendszerint annak társaságában gyűjthető

T-album L.

44. ábra. *Limnobaris T-album* L. (Eredeti)

Változata:

1. Mellének és összes haslemezeinek oldalát egyformán zártan fedik a fehér pikkelyek. — Sokkal gyakoribb, mint a törzsalak **ab. pusio Boh.**

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

eddig megjelent füzetek:

(A sorozat 1—50. füzetének adatait lásd az 52. füzethez mellékelt tájékoztatóban)

51. *Móczár Miklós*: Ősméhek, Földiméhek — Colletidae, Melittidae.
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 9. füzet, 64 oldal, 24 ábra (1960. I. 14.)
52. *Dr. Erdős József*: Fémfűrkészek II. — Chalcidoidea II.
XII. kötet (Hymenoptera II.) 3. füzet, 230 oldal, 97 ábra (1960. V. 18.)
53. *Dr. Endrődi Sebő*: Ormányosbogarak II. — Curculionidae II.
X. kötet (Coleoptera V., Strepsiptera) 5. füzet, 126. oldal, 61 ábra (1960. X. 10.)
54. *N. Bajári Erzsébet*: Fűrkészdarázs-alkatúak I. — Ichneumonoidea I.
XI. kötet (Hymenoptera I.) 4. füzet, 266 oldal, 72 ábra (1960. XII. 17.)
55. *Dr. Zilahi-Sebess Géza*: Fonalscsápúak I. — Nematocera I.
XIV. kötet (Diptera I.) 2. füzet, 70 oldal, 32 ábra (1960. XII. 19.)
56. *Dr. Mihályi Ferenc*: Fűrólegyek — Trypetidae
XV. kötet (Diptera II.) 3. füzet, 76 oldal, 27 ábra (1960. XII. 22.)
57. *R. Dr. Stiller Jolán*: Állati egysejtűek — Protozoa (Általános bevezetés).
I. kötet (Protozoa) 1. füzet, 25 oldal, 21 ábra (1960. XII. 30.)
58. *Dr. Endrődi Sebő*: Ormányosbogarak I. — Curculionidae I.
X. kötet (Coleoptera V., Strepsiptera) 4. füzet, 77 oldal, 29 ábra (1961. III. 12.)
59. *Dr. Endrődi Sebő*: Ormányosalkatúak — Rhynchophora.
X. kötet (Coleoptera V., Strepsiptera) 1. füzet, 24 oldal, 15 ábra (1961. V. 15.)
60. *Dr. Székessy Vilmos*: Holyvaalkatúak I. — Staphylinoidea I.
VII. kötet (Coleoptera II.) 1. füzet, 41 oldal, 25 ábra (1961. VI. 21.)
61. *Dr. Györfi János és N. Bajári Erzsébet*: Fűrkészdarázs-alkatúak XII. — Ichneumonoidea XII.
XI. kötet (Hymenoptera I.) 15. füzet, 53 oldal, 24 ábra (1962. VI. 6.)
62. *Dr. Jolsvay Alajos és Dr. Székessy Vilmos*: Mutatók Magyarország Állatvilága 1—50. füzetéhez —
Indices ad fasciculos I.—L. Fauna Hungariae (1962. VII. 12.)
63. *Dr. Kaszab Zoltán*: Levélbogarak — Chrysomelidae.
IX. kötet (Coleoptera IV.) 6. füzet, 416 oldal, 170 ábra (1962. XII. 30.)
64. *Dr. Endrődi Sebő*: Ormányosbogarak III. — Curculionidae III.
X. kötet (Coleoptera V., Strepsiptera) 6. füzet, 104 oldal, 55 ábra (1963. I. 5.)
65. *Dr. Gozmány László*: Molylepkek VI. — Microlepidoptera VI.
XVI. kötet (Lepidoptera) 7. füzet, 289 oldal, 135 ábra (1963. III. 14.)
66. *Dr. Székessy Vilmos*: Holyvák I. — Staphylinidae I.
VII. kötet (Coleoptera II.) 5. füzet, 117 oldal, 172 ábra (1963. V. 3.)
67. *Dr. Jolsvay Alajos és Dr. Székessy Vilmos*: Függelék (Mutatók) — Appendix (Indices)
X/A. kötet (Coleoptera V/A.) F. füzet, 27 oldal (1963. VII. 3.)
68. *Dr. Soós Árpád*: Poloskák VIII. — Heteroptera VIII.
XVII. kötet (Heteroptera, Homoptera) 8. füzet, 48 oldal, 32 ábra (1963. XII. 29.)
69. *Dr. Steinmann Henrik*: Szitakötő lárvák — Larvae Odonatorum.
V. kötet (Insecta I.) 7. füzet, 48 oldal, 39 ábra (1964. II. 29.)
70. *Dr. Erdős József*: Fémfűrkészek VII. — Chalcidoidea VII.
XII. kötet (Hymenoptera II.) 8. füzet, 33 oldal, 20 ábra (1964. III. 20.)
71. *Dr. Pellérdy László*: Spórás véglények II. — Sporozoa II.
I. kötet (Protozoa) 6. füzet, 96 oldal, 152 ábra (1964. XI. 25.)
72. *Dr. Szalay László*: Víziatkák — Hydracarina.
XVIII. kötet (Arachnoidea) 14. füzet, 380 oldal, 293 ábra (1964. XII. 18.)
73. *Dr. Erdős József*: Fémfűrkészek III. — Chalcidoidea III.
XII. kötet (Hymenoptera II.) 4. füzet, 372 oldal, 188 ábra (1965. I. 10.)
74. *Dr. Kovács Lajos*: Araszolók I. — Geometridae I.
XVI. kötet (Lepidoptera) 8. füzet, 55 oldal, 34 ábra (1965. IX. 30.)
75. *Dr. Gozmány László*: Lepkék — Lepidoptera (Általános bevezetés).
XVI. kötet (Lepidoptera) 1. füzet, 41 oldal, 11 ábra (1965. IX. 30.)
76. *Dr. Gozmány László és Szócs József*: Molylepkek I. — Microlepidoptera I.
XVI. kötet (Lepidoptera) 2. füzet, 214 oldal, 78 ábra (1965. IX. 30.)
77. *Dr. Babos Sándor*: Kullancsok — Ixodidea.
XVIII. kötet (Arachnoidea) 7. füzet, 37 oldal, 31 ábra (1965. XII. 31.)
78. *Dr. Szunyogh János*: Gerincesek — Vertebrata (Általános bevezetés).
XX. kötet (Pisces, Amphibia, Reptilia) 1. füzet, 14 oldal, 9 ábra (1966. IV. 30.)
79. *Dr. Berinkey László*: Halak — Pisces.
XX. kötet (Pisces, Amphibia, Reptilia) 2. füzet, 135 oldal, 78 ábra (1966. VI. 20.)
80. *Dr. Varga Lajos*: Kerekesférgek I. — Rotatoria I.
III. kötet (Nemathelminthes — Archipodiata) 7. füzet, 144 oldal, 71 ábra (1966. VI. 20.)
81. *Dr. Farkas Henrik*: Gubacsatkák — Eriophyidea.
XVIII. kötet (Arachnoidea) 15. füzet, 164 oldal, 115 ábra (1966. VII. 15.)
82. *Dr. Steinmann Henrik*: Recésszárnú-alkatúak — Neuropteroidea
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 14. füzet, 204 oldal, 189 ábra (1967. I. 31.)
83. *Dr. Dely Olivér György*: Kétéltűek — Amphibia
XX. kötet (Pisces, Amphibia, Reptilia) 3. füzet, 80 oldal, 55 ábra (1967. II. 5.)
84. *Dr. Kaszab Zoltán*: Zsizsikfélék — Bruchidae
IX. kötet (Coleoptera IV.) 7. füzet, 34 oldal, 13 ábra (1967. IX. 30.)
85. *Móczár Miklós*: Karcsuméhek — Halictidae
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 11. füzet, 116 oldal, 32 ábra (1967. IX. 30.)
86. *Dr. Móczár László*: Fémдаразsзак — Chrysididae
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 2. füzet, 118 oldal, 65 ábra (1967. X. 15.)
87. *Dr. Endrődy-Younga Sebestyén*: Csíboralkatúak — Palpicornia
VI. kötet (Coleoptera I.) 10. füzet, 97 oldal, 49 ábra (1967. XI. 30.)

Ára: 21,— Ft

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

készülő füzetek:

V. kötet (Insecta) 8. füzet:

Dr. Steinmann Henrik: Álkérészek — Plecoptera

XI. kötet (Hymenoptera I.) 6. füzet:

N. dr. Bajári Erzsébet: Fűrészdarázs-alkatúak IV. — Ichneumonoidea IV.

XVI. kötet (Lepidoptera) 15. füzet:

Dr. Gozmány László: Nappali lepkék — Diura

XVIII. kötet (Arachnoidea) 1. füzet:

Dr. Szalay László: Pókszabásúak I. — Arachnoidea I.

XXII. kötet (Mammalia) 1. füzet:

Dr. Szunyoghy János: Rovarevők — Insectivora

XXII. kötet (Mammalia) 2. füzet:

Topál György: Denevérek — Chiroptera

RÖVIDÍTETT RENDSZERTANI MUTATÓ

„Magyarország Állatvilága” X. kötetének 7. füzetéhez

(Dr. Endrődi Sebő: Ormányosbogarak IV. — Curculionidae IV., Fauna Hung. 88.)

ALCSALÁD — ALNEMEK

Amalus SCHÖNH. 11, 113	Litodactylus REDTB. 10, 107
Amalorrhynchus REITT. 11, 114	Marklissus REITT. 75
Allodactylus WEISE 5	Marmaropus SCHÖNH. 9, 98
Auleutes DIETZ 7, 82	Micrelus THOMS. 5, 8, 18
Baridini 12	Mogulones REITT. 31
Baris GERM. 12, 117	Mononychini 8
Brachyodontus SUHULTZE 3, 13	Mononychus GERM. 8, 96
Calosirus THOMS. 8	Oprohinus REITT. 55
Ceutorrhynchidius DUVAL 7, 11, 83	Orobitini 11
Ceutorrhynchinae 1	Orobitis GERM. 11, 114
Ceutorrhynchini 4, 10	Pachyrrhinus STEPH. 10
Ceutorrhynchus GERM. 7, 30	Phrydiuchus GOZIS 7, 29
Ceutorrhynchus s. str. 61	Phytobius SCHÖNH. 10, 108
Cidnorrhinus THOMS. 6, 28	Poophagus SCHÖNH. 9, 103
Coeliastes WEISE 8, 11, 87	Prenesdus REITT. 56
Coeliodes SCHÖNH. 5, 22	Pseudophytobius DESBR. 2, 12
Coryssomerini 12	Rhinoncini 8
Coryssomerus SCHÖNH. 12, 116	Rhinoncus STEPH. 8, 9, 99
Craponius LEC. 7	Rhitidosomus STEPH. 4, 16
Ethelcus REITT. 54	Scleropterini 3
Eubrychius THOMS. 10, 106	Scleropterus SCHÖNH. 3, 14
Glocianus REITT. 57	Sirocalus HEYD. 8, 11, 88
Hadroplontus THOMS. 34, 35	Stenocarus THOMS. 6, 26
Homoeosoma SCHULTZE 5	Tapinotus SCHÖNH. 10, 105
Homorosoma J. FRIV. 5, 8, 17	Thamicolus THOMS. 33
Hypurini 2	Zacladus REITT. 5, 8, 19
Limnobaris BEDEL 12, 128	

FAJOK ÉS FAJ ALATTI KATEGÓRIÁK

abbreviatus FABR. 47, 63	albocinctus GYLL. 103
abbreviatus REDTB. 47	albolineatus E. FRIV. 33
abrotani GERM. 126	albosignatus GYLL. 50, 53, 61
achilleae GYLL. 94	albovittatus GERM. 57
aeneicollis GERM. 75	alliariae H. BRIS. 69
aenescens SCHULTZE 75	amplipennis SCHULTZE 49
affinis PAYK. 20	analis OL. 119

- angulicollis* SCHULTZE 39
angulosus BOH. 42, 47, 63
angusta C. BRIS. 125
angustulus GYLL. 75
apicalis GYLL. 90
arator GYLL. 66
aratridens SCHULTZE 41
ardea BOH. 117
arquatus HERBST 44
artemisiae HERBST 123
asperatus GYLL. 21
asperifoliarum GYLL. 42
asperulus BOH. 92
assimilis PAYK. 56, 71
atomus BOH. 63
atramentaria BOH. 121
atricolor BOH. 122
Aubei BOH. 41
austriacus C. BRIS. (Ceutorrhynchus) 53
austriacus OTTO (Rhitidosomus) 17
- barbareae* SUFFR. 81
Barnevillei GRENIER 87
Beckeri SCHULTZE 33
berteroae PEN. 67
Besseri GYLL. 99
boraginis FABR. 46, 63
bosnicus SCHULTZE 100
brassicae FOCILLON 71
bruchoides HERBST 101
- cakilis* HAUSM. 93
campanellae SCHULTZE 85
campestris GYLL. 45
canaliculatus C. BRIS. (Ceutorrhynchus) 80
canaliculatus FAHRS. (Phytobius) 111
capucinus BECK 117
carbonaria BOH. 120
cardui HERBST 27
carinatus GYLL. 70, 78
carniolicus SCHULTZE 92
castor FABR. 100
chalybaeus GERM. 79
chloris FABR. 125
chlorizans GERM. 127
chlorophanus ROUGET 80
chloropterus STEPH. 77
chrysanthemi GYLL. 44
cinctus ROSSI 23
coarctatus GYLL. 65
cochleariae GYLL. (Ceutorrhynchus) 71
cochleariae THOMS. (Sirocalus) 94
coerulescens GYLL. (Ceutorrhynchus) 79
coerulescens SCOP. (Baris) 125
cognatus SCHULTZE 53
comari HERBST 109
concinna BOH. 126
connectens CSIKI 38
consputus GERM. 56, 59, 61
constrictus MARSH. 65
continuus REY 35
contractus MARSH. 70, 76
- corinthia* FAIRM. 124
crucifer OL. 40
cruciger HERBST 40
cuprirostris FABR. 124
curvirostris SCHULTZE 73
curvistriatus SCHULTZE 49
cyaneus L. (Orobitis) 115
cyaneus WEISE (Ceutorrhynchus) 77
- dalmatina* C. BRIS. 123
denticollis GYLL. 110
denticulatus SCHRANK 55
Deubeli GANGLB. 14
didymus FABR. 29
Diecki C. BRIS. 51
dimidiatus E. FRIV. 38
dryados GMEL. 25
dubius C. BRIS. 67
- echii* FABR. 32
edentulus SCHULTZE 52
epilobii PAYK. 83
ericae GYLL. 19
erysimi FABR. 77
erythroleucus GMEL. 23
erythropterus STIERL. 56
euphorbiae C. BRIS. 49, 51
exiguus OL. 21
- faeculentus* GYLL. 67
fallax OTTO 17
fennicus FAUST 60
figuratus GYLL. 44
flavipes STEPH. 100
floralis PAYK. 93
Frivaldszkyi C. BRIS. 51
frontalis C. BRIS. 86
fuliginosus MARSH 28
- Gammeli* HAJÓSS 60
geographicus GOEZE 32
geranii PAYK. 20
Gerhardti SCHULTZE 65
gibbicollis SCHULTZE 37
gibbipennis GERM. 29
globulus HERBST 17
gramineus FABR. 101
granatus GYLL. 111
griseus C. BRIS. 70
gudenusi SCHULTZE 127
- haemorrhous* HERBST 114
Hampei C. BRIS. 93
hassicus SCHULTZE 85
Henschi SCHULTZE 77
hirtulus GERM. 64, 79
Hoffmanni WEISE 23
Hopffgarteni TOURN. 103
horridus PANZ. 84
hungaricus C. BRIS. 48
hybridus SCHULTZE 38
hystrix PERRIS 85

- ignitus* GERM. 82
immaculatus GYLL. 29
inaffectatus GYLL. 66
inconspectus HERBST 101
inhumeralis SCHULTZE 56
interjectus SCHULTZE 66
interruptus SCHULTZE 46
italicus C. BRIS. 62

janthina BOH. 127
Javeti C. BRIS. 39

Kaufmanni REITT. (Baris) 128
Kauffmanni REITT. (Homorosoma) 18
Kraatzi C. BRIS. 34
Kuthyi ENDR. 48

laetus ROSENH. 80
lamii FABR. 88
larvatus SCHULTZE 37
laticollis MARSH. 119, 120
lepidii GERM. 128
lepidus GYLL. 45
Lethierryi C. BRIS. 60
leucogaster MARSH. 108
leucostigma MARSH. 100
liputatus SCHULTZE 72
lineatus GYLL. 33
litura FABR. 35, 38

macula-alba HERBST 58
Magnini HOFFM. 53
marginatus PAYK. 59
melanarius STEPH. 92, 114
melanocephalus STEPH. 24
melanostictus MARSH. 52, 54
millefolii SCHULTZE 45
mixtus MULS. & REY 91
moguntiacus SCHULTZE 79
molitor GYLL. 46
monticola OTTO 17
moraviensis DIECKM. 96
morio BOH. 122
Möller THOMS. 59
muricatus C. BRIS. 110

nanus GYLL. 74
napi GYLL. 64
nesapia FAUST 123
nigrinus MARSH. (Sirocalus) 91
nigrinus REITT. (Orobitis) 116
nigrirostris BOH. 29
nigritulus SCHULTZE 72
nigrotibialis SCHULTZE 29

obscuripes SCHULTZE 68
obsoletus GERM. 67
obtuscollis GYLL. 52
offensus BOH. 15
ornatus GYLL. 37

pallidicornis C. BRIS. 50, 61
Pandellei C. BRIS. 81

pannonicus HAJÓSS 48
parvulus C. BRIS. 73
Paszlavszyi KUTHY 54
pectoralis WEISE 78
pericarpus L. 102
perpendicularis REICHE 102
Perrisi C. BRIS. 92
pervicax WEISE 82
pivicornis MARSH. 126
picitarsis GYLL. 64, 75
pilistriata STEPH. 128
pilosellus GYLL. 57
pleurostigma MARSH. 67
plumbellus SCHULTZE 74
pollinarius FORST 54
posthumus GERM. 91
praeclarus SCHULTZE 54
proximus SCHULTZE 25
pubicollis GYLL. 34
pudicus ROTTB. 23
pulvinatus GYLL. 94
pumilio GYLL. 92
punctata GYLL. 126
puncticollis BOH. 69
punctiger GYLL. 61
punctum-album HERBST 97
purpurascens SCHULTZE 127
pusio BOH. 129
pyrrhorhynchus MARSH. 95

quadricornis GYLL. 112
quadridens PANZ. 64, 75
quadrimaculatus GERM. (Ceutorrhynchus) 40
quadrimaculatus L. (Cidnorhynchus) 29, 43
quadrinodosus GYLL. 110
quadrituberculatus FABR. 112
querceti GYLL. 56, 61, 62
quercicola PAYK. 90
quercus FABR. 25

radula GERM. 32
rapae GYLL. 68
Reitteri WEISE 14
resplendens SCHULTZE 77
rhenanus SCHULTZE 94
rimulosus GERM. 29
Roberti GYLL. 69
robustus FAUST 105
rotundatus C. BRIS. 59
ruber MARSH. 25
rubicundus HERBST 24
rubiginosus SCHULTZE 44
rubicollis SCHULTZE 24
rubricus GYLL. 23
rufescens STEPH. 102
rufitarsis GYLL. 61
rufofemoratus SCHULTZE 102
rufulus DUFOUR 86
rugulosus HERBST 43

Shalbergi SAHLB. 34, 36
salviae GERM. 97

sanguinipes REITT. 102
scapularis GYLL. 76
Schoenherri C. BRIS. 72
scolopacea GERM. 118
sellatus FABR. 106
seriatus BOH. 58
serratus GERM. 15
signatus GYLL. 35
similis C. BRIS. 74
simillimus EDWARDS 59
simplex CSIKI 38
sinapis DESBR. 36
sisymbrii DIECKM. (*Sirocalus*) 96
sisymbrii FABR. (*Poophagus*) 104
sophiae STEV. 68
Speiseri J. FRIV. (*Homorosoma*) 18
Speiseri SCHULTZE (*Phrydiuchus*) 30, 43
sphaerion BOH. 13
Spitzyi HOCHH. 123
stachydis FAUST 52
steppensis ROUB. 121
Stilleri REITT. 26
Stredai HAJÓSS 61
striatellus SCHULTZE 74
subniger GERM. 77
sulcata BOH. (*Baris*) 121
sulcatus C. BRIS. (*Ceutorrhynchus*) 81
sulcicollis PAYK. 78
sutura-alba SCHULTZE 62
suturalis FABR. 55, 62
suturellus GYLL. 82
symphyti BEDEL 47, 63
syrites GERM. 66, 71

T-album auct. nec L. (*Limnobaris*) 128
T-album GYLL. (*Ceutorrhynchus*) 41
T-album L. (*Limnobaris*) 129
terminatus HERBST 89
Thalhammeri SCHULTZE 87

Theresae HAJÓSS 61
thlaspis C. BRIS. 56, 74
tibialis BOH. 68
timida ROSS. (*Baris*) 120
timidus WEISE (*Ceutorrhynchus*) 79
topiarius GERM. 30
transsylvanicus SCHULTZE 53
triangulum BOH. 45
trifasciatus BACH 26
trimaculatus FABR. 38
tresignatus GYLL. 50
trogodytes FABR. 86
turbatus SCHULTZE 73

unguicularis THOMS. 72, 73
urticae BOH. (*Ceutorrhynchus*) 52
urticae MARSH. (*Cidnorrhinus*) 29

validirostre GYLL. 18
variegatus OL. 45
velaris GYLL. 112
velatus BECK 107
venedicus WEISE 39
venustus SCHULTZE 33
veronicae FRIV. 13
viduatus GYLL. 34
Villae COMMOLI 126
Villai COMMOLI 126
vindobonensis DIECKM. 95
violacea GYLL. 125
virescens BRULLÉ 126
viridanus GYLL. 76, 80

Wagneri SMRECZ 70
WALTONI BOH. 111
Weisei FAUST 17

zonatus GERM. 22